

Sipas procesit të planifikimit kombëtar të përshtatjes

PLANIT KOMBËTAR I PËRSHTATJES TË SHQIPËRISË STRATEGJIA E FINANCIMIT 2026-2036

GREEN
CLIMATE
FUND

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E TURIZMIT DHE MJEDISIT

Ministria e Turizmit dhe Mjedisit e Republikës së Shqipërisë

Tetor 2025

Autorët:

Henri Rueff

Margerita Topalli

Koordinuar nga:

Laureta Dibra, Koordinatore e projektit të PKP-së pranë UNDP-së

Redaktorë dhe kontribuues të tjerë:

Inês Ferreira (Global Factor)

Laureta Dibra

Deklaratë për mospranim përgjegjësie

Pikëpamjet e shprehura në këtë produkt informativ janë të autorit (autorëve) dhe nuk pasqyrojnë domosdoshmërisht pikëpamjet apo politikat e "Programit për zhvillim të Kombeve të Bashkuara" (UNDP), agjencive donatore apo shteteve anëtare të UNDP-së. Emërtimet e përdorura dhe prezantimi i materialeve në këtë produkt informativ nuk nënkuptojnë shprehjen e asnjë mendimi nga ana e UNDP-së në lidhje me statusin ligjor të asnjë vendi, territori, qyteti ose zone, ose të autoriteteve të tyre, apo në lidhje me përcaktimin e fronteve ose kufijve të tyre.

Sipas procesit të planifikimit kombëtar të përshtatjes

PLANIT KOMBËTAR I PËRSHTATJES TË SHQIPËRISË STRATEGJIA E FINANCIMIT 2026-2036

Tabela e Përmbajtjes

Përmbledhje ekzekutive	10
01. Hyrje: Konteksti dhe përshtatja strategjike	14
02. Korniza e Zbatimit të PKP-së	26
03. Vlerësimi i nevojave financiare dhe mangësitë financiare	36
04. Qasje strategjike për mobilizimin e financave	54
05. Prioritizimi strategjik	66
06. Plani i detajuar i financimit (2026 – 2028)	76
07. Monitorimi, vlerësimi dhe të nxënit	82
08. Menaxhimi i riskut dhe kontigjenca	88
09. Përfundimet dhe hapat e mëtejshëm	94
Lista e Referencave	97
Shtojcat	99

Lista e Figurave

Figura 1. Përparësia e masave të përshtatjes sipas ndikimit dhe potencialit të pendimit	29
Figura 2. Grupi Ndërmintor i Punës për Ndryshimet Klimatike	32
Figura 3. Aktorët mbështetës në një treg të strukturuar të ZBN-së	53
Figura 4. Instrumentet financiare inovative për përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike sipas sektorit	67
Figura 5. Afati i zbatimit të PKP-së: Fazat kryesore dhe modalitetet e financimit (2025–2035)	73
Figura 6. Integrimi i sistemit MVN me ciklin e buxhetit dhe përdorimi i informacionit të performancës	83

Lista e Tabelave

Tabela 1.	Aktivitetet zbatuese për masat e përshtatjes	16
Tabela 2.	Investimi i parashikuar për periudhën 2026-2042.	37
Tabela 3.	Shpërndarja vjetore e shpenzimeve për investime në përshtatje (2025–2042) dhe përqindja e buxhetit total	38
Tabela 4.	Nevojat e vlerësuara të financimit për përshtatje, financimi aktual dhe mangësitë sipas sektorit	40
Tabela 5.	Mangësia e vlerësuar e financimit bazuar në financimin e angazhuar deri në vitin 2042, duke përfshirë PBA-në (2025-2027) në USD	41
Tabela 6.	Veprime ilustruese financiare dhe afati i zbatimit	72
Tabela 7.	Përmbledhje sektoriale e financimit të përcaktuar, burimeve të financimit, mangësive dhe afateve të propozimeve për veprimet e përshtatjes (2025–2035)	78
Tabela 8.	Afati i propozimeve kryesore të financimit për përshtatjen ndaj klimës dhe institucionet përgjegjëse (2025–2027)	79

Lista e Shkurtesave dhe Shkurtimeve

ZAE	Zonat Agro-Ekologjike
AFD	Agence Française de Développement
AMF	Autoriteti i Mbikëqyrjes Financiare të Shqipërisë
ALPEX	Bursa e Energjisë Elektrike Shqiptare
SHOAT	Shoqata e Operatorëve dhe Agjencive Turistike
ZAE	Zonat Agro-Ekologjike
AZhBR	Agjencia për Zhvillimin Bujqësor dhe Rural
BSH	Banka e Shqipërisë
RDT-të	Raportet dyvjeçare të transparencës
AKP	Analiza Kosto-Përfitim
CBAM	Mekanizmi i Rregullimit të Kufirit të Karbonit
PNK	Përshtatja me Ndryshimet Klimatike
CCDR	Raporti i Klimës dhe Zhvillimit për Vendin
CfD	Kontratat për Diferencë
CIF	Fondet e Investimeve Klimatike
CPEIR	Shpenzimet Publike për Klimën dhe Rishikimi Institucional
BIK	Bujqësi inteligjente ndaj klimës
OSHC	Organizata të Shoqërisë Civile
DRQK	Direktiva e Raportimit të Qëndrueshmërisë së Korporatave
DAE	Entitetet me akses direkt
DEG	Deutsche Investitions und Entwicklungsgesellschaft
IFZH	Institucionet e Financimit të Zhvillimit
MRF	Menaxhimi i Riskut nga Fatkeqësitë
BERZH	Banka Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim
BEI	Banka Evropiane e Investimeve
PRE	Programi i Reformës Ekonomike
BE	Bashkimi Evropian
ME	Makinë Elektrike
FAO	Organizata për Ushqim dhe Bujqësi
FDI	Investim i Huaj Direkt
PFE	Primet e furnizimit me energji
TFE	Tarifat e furnizimit me energji
VNF	Vlerësimi i Nevojave të Financimit
QGP	Qendra Globale për Përshtatje
GCC	Kompania e Garancisë së Gjelbër

FGJK	Fondi i Gjelbër për Klimën
GEF	Instrumenti Global për Mjedisin
GS	Gazet Serrë
GIZ	Deutsche Gesellschaft fuer Internationale Zusammenarbeit
IPARD	Instrumenti i asistencës së paraaderimit për zhvillimin rural
IPP-të	Prodhuesit e pavarur të energjisë
JBIC	Banka Japoneze për Bashkëpunim Ndërkombëtar
JICA	Agjencia Japoneze e Bashkëpunimit Ndërkombëtar
TKP	Treguesi Kyç i Performancës
PLP	Planet Lokale të Përshtatjes
MDB	Banka Shumëpalëshe për Zhvillim
MFZ	Zona Mesdhetare Fushore
MHEWS	Sistemi i Paralajmërimit të Hershëm për Rreziqet e Shumëfishta
MRV	Matja, Raportimi dhe Verifikimi
PBA	Programi Buxhetor Afatmesëm
PKP	Plani Kombëtar i Përshtatjes
NBFI	Institucionet Financiare Jobankare
ZBN	Zgjidhje të Bazuara në Natyrë
NDA	Autoriteti Kombëtar i Caktuar
KKP	Kontributet Kombëtare të Pikësnyuara
PKEP	Plani Kombëtar për Energjinë dhe Klimën
PKVEN	Plani Kombëtar i Veprimit për Efiçencën e Energjisë
NFCS	Korniza Kombëtare për Shërbimet Klimatike
PKRR	Programi kombëtar për aftësinë ripërtëritëse të rrugëve
SHMHK	Shërbimi Meteorologjik dhe Hidrologjik Kombëtar
ODA	Asistenca Zyrtare për Zhvillim
OECD	Organizata për Bashkëpunim dhe Zhvillim Ekonomik
PSHE	Pagesa për shërbimet e ekosistemit
MBE	Marrëveshja për Blerjen e Energjisë
PPP	Partneritet Publik Privat
DER II	Direktiva e Energjisë së Rinovueshme
RRND	Rritje e Nivelit të Detit
DSNK	Dokument Strategjik mbi Ndryshimet Klimatike
OZHQ	Objektivat e Zhvillimit të Qëndrueshëm
NVM	Ndërmarrje të Vogla dhe të Mesme
SQKU	Sisteme të qëndrueshme kullimi urbane
UNDP	Programi për Zhvillim i Kombeve të Bashkuara
KKKBNK	Konventa Kuadër e Kombeve të Bashkuara për Ndryshimet Klimatike
USD	Dollar Amerikan
VCIC	Qendra e Inovacionit Klimatik të Vietnamit

Përmbledhje ekzekutive

Ndryshimi i klimës përbën një kërcënim të rëndësishëm për popullin, ekonominë dhe burimet natyrore të Shqipërisë. Ngjarjet ekstreme të motit gjithnjë e më të shpeshta - nga përmbytjet shkatërruese pas shirave të rrëmbyeshëm deri te thatësirat e zgjatura - tashmë po ndikojnë në sektorë kyç si bujqësia, turizmi, energjia dhe infrastruktura urbane.

Parashikimet tregojnë se këto rreziqe klimatike do të intensifikohen, me periudhat më të lagështa që do të sjellin përmbytje më të rënda dhe periudhat më të thata që do të përkeqësojnë mungesën e ujit. Në përgjigje të kësaj, Shqipëria po zhvillon “Planin kombëtar për përshtatje” (PKP) për periudhën 2026-2036, si një kuadër strategjik për të ndërtuar aftësinë ripërtëritëse ndaj klimës në vend përmes një sërë masash për përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike. Megjithatë, një plan është aq efektiv sa zbatimi i tij. Mobilizimi i financimit të mjaftueshëm është kritik për përkthimin e planeve të përshtatjes së Shqipërisë në veprim në terren, për të cilin është përgatitur strategjia aktuale e financimit të PKP-së.

Ky dokument përshkruan një strategji gjithëpërfshirëse financimi të PKP-së në Shqipëri, në përputhje me udhëzimet e UNDP-së dhe prioritetet e PKP-së. Kjo strategji mbulon sektorët prioritarë të përshtatjes në Shqipëri - turizmin, bujqësinë dhe pylltarinë, zhvillimin urban, transportin, energjinë - të cilët u identifikuan në PKP si shumë të cënueshëm ndaj ndryshimeve klimatike. PKP-ja gjithashtu përfshin masa ndërsektoriale që ndikojnë në disa sektorë ose mbështesin forcimin e kapaciteteve për përshtatje.

Strategjia e financimit ofron dhe vlerëson nevojat e financimit në këta sektorë përgjatë afateve afatshkurtra, afatmesme dhe afatgjata dhe propozon mundësi për të përmbushur këto

nevoja në mënyrë të qëndrueshme. Merren në konsideratë të gjitha rrugët kryesore të financimit: financat publike vendase (buxhetet kombëtare dhe lokale), financat publike ndërkombëtare (fondet shumëpalëshe dhe dypalëshe për klimën, partnerët e zhvillimit), investimet në sektorin privat dhe mekanizmat inovativë (siç janë obligacionet e gjelbra dhe shkëmbimet e borxhit për klimën). Strategjia trajton gjithashtu rregullimet institucionale të nevojshme për të koordinuar dhe monitoruar financimin e adaptimit, duke siguruar përafrim me kornizat e planifikimit të zhvillimit dhe buxhetimit të Shqipërisë. Ajo ndjek parimet udhëzuese konvencionale duke u bazuar në vendin vetë dhe duke qenë i përshtatshëm për qëllimin, duke mbuluar të gjithë qeverisjen dhe duke përdorur një qasje gjithëpërfshirëse.

Objektivat e kësaj strategjie financimi janë:

- Vlerësimi i nevojave financiare të PKP-së
- Identifikimi dhe diversifikimi i burimeve të financimit
- Përafrimi i financimit me sistemet kombëtare
- Përmirësimi i koordinimit dhe efikasitetit
- Trajtimi i mangësive të financimit dhe sigurimi i qëndrueshmërisë

Duke ofruar një qasje të strukturuar për të financuar përshtatjen, ky dokument synon t'i mundësojë Shqipërisë të kalojë nga planifikimi në veprim. Ka për synim përdorimin nga politikëbërësit kombëtarë (veçanërisht Ministria e Mjedisit

Hendeku total financiar

9.1 miliardë USD

dhe Ministria e Financave), NDA-ja, ministritë sektoriale, si dhe partnerët ndërkombëtarë dhe palët e interesit të sektorit privat. Në fund të fundit, zbatimi me sukses i “Strategjisë së financimit të PKP-së” do të mbrojë zhvillimin socio-ekonomik të Shqipërisë nga risqet klimatike dhe do të kontribuojë në objektivat globale të aftësisë ripërtëritëse ndaj klimës. Strategjia e financimit ofron mundësi për të financuar 66 masat e përshtatjes që përfshihen në PKP dhe në “Planin e zbatimit” të tij, për të cilat buxheti total i nevojshëm u vlerësua në 9,8 miliardë dollarë amerikanë. Veprime të tilla u priorizuan nga një listë e gjatë masash përmes zbatimit të një analize shumëkriterëshe (ASHK) dhe një analize kosto-përfitim (AKP) që rezultoi në:

- 21 masa në total për sektorët e bujqësisë dhe pylltarisë.
- 11 masa për sektorin e turizmit
- 9 masa për sektorin e zhvillimit urban
- 8 masa për sektorin e energjisë
- 7 masa për sektorin e transportit
- 10 masa ndërsektoriale

“Plani i zbatimit” përfshin masa të buta (politika, ndërtim kapacitetesh, komunikim, etj.) dhe masa të infrastrukturës së gjelbër dhe gri. Dy të fundit përbëjnë një pjesë më të madhe të kostos totale të planifikuar, ku pesë nga masat në plan përbëjnë rreth 80% të buxhetit total, që arrin në rreth 7.95 miliardë USD. Ky inventar i plotë i masave të përshtatjes (66 në total) dhe projekteve në proces arrin në

total afërsisht në ~9.8 miliardë USD në nevoja për investime deri në vitin 2036 (2036 për periudhën afatgjatë të planit I dhe 2042 për periudhën afatgjatë të planit II shtesë të ekzekutimit). Çdo plan sektorial u llogarit me kosto dhe u priorizua, duke siguruar që ndërhyrjet më urgjente dhe me ndikim të lartë (p.sh., mbrojtja nga përmbajtjet, bujqësia dhe pylltaria e zgjuar ndaj klimës, përshtatja e bazuar në ekosistem) të përfshihen paraprakisht në planin e zbatimit.

Mungesa financiare e identifikuar ndryshon midis sektorëve; në përgjithësi, zhvillimi urban ka mungesën më të madh (2.7 miliardë USD), i ndjekur nga transporti (2.3 miliardë USD), pylltaria (1.93 miliardë USD), energjia (1.66 miliardë dollarë amerikanë), bujqësia (0.52 miliardë dollarë amerikanë) dhe sektori ndërsektorial (0.25 miliardë dollarë amerikanë). Turizmi tregon një mangësi pozitive me një tepriçë të lehtë financiare prej (6 milionë dollarë amerikanë). Mangësia financiare në total arrin në 9.1 miliardë USD. Financimi aktual i angazhuar përfshin afërsisht 300 milionë dollarë amerikanë në fonde publike nga “Programi buxhetor afatmesëm” (PBA) dhe dokumentet strategjike sektoriale të miratuara, dhe rreth 400 milionë dollarë amerikanë nga sektori privat dhe fondet ndërkombëtare.

Strategjia **identifikon dhe priorizon burimet e financimit në nivel ndërkombëtar, vendas dhe privat**. Në veçanti, “Fondi i gjelbër për klimën” (FGJK) pozicionohet si një partner qendror për

financimin e përshtatjes së Shqipërisë - duke u bazuar në mbështetjen e FGJK-së për formulimin e PKP-së dhe miratimet e fundit të projekteve. Burime të tjera kryesore përfshijnë “Fondin global të mjedisit” (GEF), “Fondin e përshtatjes”, Bankën Botërore dhe banka të tjera shumëpalëshe zhvillimi, fondet e “Instrumentit të paraaderimit të Bashkimit Evropian” (IPA), donatorët dypalësh, si dhe buxhetin kombëtar të Shqipërisë dhe investitorët e sektorit privat. Ofrohet një hartëzim i këtyre burimeve, duke e përshtatur çdo burim financimi me nevojat përkatëse sektoriale dhe llojet e projekteve.

Propozohet një **arkitekturë e fuqishme financimi** për të mobilizuar dhe përzier fondet. Theksohen instrumente inovative si obligacionet e gjelbra (obligacione sovraane ose bashkiake për projekte të aftësisë ripërtëritëse), financimi i klimës i bazuar në rezultate, strukturat e financimit të përziera (që kombinojnë grante, kredi koncesionare dhe kapital privat) dhe partneritetet publik-private (PPP) për infrastrukturën rezistente ndaj klimës. Këto mekanizma do të ndihmojnë në shfrytëzimin e fondeve të kufizuara publike të Shqipërisë duke tërhequr investime private. Strategjia mbështetet në praktikat më të mira ndërkombëtare, por të përshtatshme për kontekstin e Shqipërisë. Strategjia e financimit të PKP-së të Shqipërisë krijon një kornizë gjithëpërfshirëse dhe përshtatëse për të përafuar investimet prioritare me instrumente financiare të përshtatshme nga burime vendase, ndërkombëtare, publike dhe private. Qasja siguron një alokim efikas të burimeve me ndikim të lartë, duke trajtuar njëkohësisht barrierat ekonomike, institucionale dhe rregullatore që mund të pengojnë zbatimin. Gjithashtu përfshin një mekanizëm rishikimi periodik për të përshtatur qasjet e financimit ndërsa kushtet evoluojnë.

Instrumentet e propozuara propozohen të përdoren bashkërisht dhe strategjikisht, për shembull duke kombinuar grantet, kreditë koncesionare dhe kapitalin tregtar me instrumente të tjera inovative, siç janë PPP-të për ujitje diellore

dhe qendrat turistike, të mbështetura nga puna për ndërtimin e kapaciteteve dhe gatishmërinë me ministritë e linjës dhe bashkitë. Modeli i Shqipërisë parashikon një rol modest, por në rritje për sektorin privat, i cili parashikohet të arrijë deri në 3% të totalit të financimit të angazhuar, i shoqëruar me zgjidhje inovative të financimit të përzier, që mund të rrisin potencialisht rolin e sektorit privat, veçanërisht në energji dhe turizëm. Pjesa më e madhe e financimit do të vazhdojë të mbështetet në buxhetet e brendshme, kreditë koncesionare të bankave shumëpalëshe të zhvillimit (MDB) dhe grantet nga mekanizma të tillë si “Fondi i gjelbër për klimën” (FGJK) dhe “Instrumenti për asistencë paraaderimit në Bashkimin Evropian” (IPA e BE-së). Bashkitë pritet gjithashtu të bashkëfinancojnë masa të zgjedhura të aftësisë ripërtëritëse urbane përmes taksave lokale ose rishpërndarjeve të PBA-së. Struktura e financimit përdor kredi koncesionare të përziera, përzjerje grantesh-kredish dhe disbursime të bazuara në performancë, të përfshira në korniza kontraktuale detyruese. Strategjia pasqyron një model pragmatik dhe të shkallëzueshëm të përshtatur për kapacitetin fiskal dhe gatishmërinë institucionale të Shqipërisë, ndërsa e pozicionon vendin për të shfrytëzuar flukset në rritje ndërkombëtare të financimit për klimën deri në vitin 2036.

Për të mbrojtur zbatimin e PKP-së nga risqet klimatike dhe financiare, strategjia integron instrumente si sigurimi i risqeve klimatike, fondet e emergjencës dhe marrëveshjet rezervë të donatorëve. Këto përfshijnë zgjerimin e mbulimit të sigurimeve për bujqësinë dhe pronën (duke u bazuar në iniciativat rajonale të bashkimit të risqeve), ruajtjen e zonave buferike fiskale ose fondeve të reagimit ndaj emergjencave për ngjarje ekstreme dhe rregullimin e mbështetjes së kreditit ose granteve të emergjencës që mund të aktivizohet pas fatkeqësisë. Këto masa do të sigurojnë aftësi ripërtëritëse financiare, duke siguruar që ngjarjet katastrofike të mos pengojnë progresin e përshtatjes.

Një plan i qartë zbatimi i masave prioritare të përshtatjes në të gjithë sektorët është përcaktuar në dokumentin e “Planit të zbatimit për veprimet e përshtatjes me prioritet”, i cili përfshin një afat kohor me faza afatshkurtra (2-3 vitet e ardhshme), afatmesme (deri në vitin 2032) dhe afatgjata (deri në vitin 2036 dhe duke vazhduar deri në vitin 2050), në përputhje me afatin e PKP-së së Shqipërisë. Në planin afatshkurtër, fokusi është në krijimin e kushteve lehtësuese - duke përfshirë funksionalizimin e një fondi kombëtar të përshtatjes, sigurimin fillestar të FGJK-së dhe financimin e donatorëve për projektet “të gatshme”, ndërtimin e kapaciteteve institucionale dhe integrimin e përshtatjes në buxhetet vjetore. Në planin afatmesëm, projektet kryesore sektoriale (p.sh., përmirësimet e ujitjes, mbrojtja e pyjeve, mbrojtja nga përmbytjet urbane) do të jenë në zbatim të plotë me financim të kombinuar në vend dhe angazhimi i sektorit privat (p.sh., projektet PPP, emetimi i obligacioneve të gjelbra) do të rritet. Në planin afatgjatë, strategjia parashikon flukse të qëndrueshme financimi me ndarje më të madhe të buxhetit të brendshëm dhe mekanizma vetëmbështetës (si fondet rrotulluese ose instrumentet e bazuara në treg) që do të vendosen. Udhërrëfyeni përfshin pikat kryesore dhe agjencitë përgjegjëse për secilën fazë. Gjatë horizontit dhjetëvjeçar të zbatimit (2026–2036), investimi mesatar vjetor do të arrijë në 712 milionë dollarë amerikanë, ekuivalent me afërsisht 2.5% të PBB-së së vitit 2025. Ky vlerësim bazohet në disbursimet vjetore nga “Plani i zbatimit”, i cili përshkruan shpërndarjen e disbursimeve të investimeve për përshtatje nga viti 2025 deri në vitin 2042, duke arritur në një total prej afërsisht 9.8 miliardë dollarësh amerikanë. Shumat ndryshojnë çdo vit, duke reflektuar natyrën e fazave të planit të investimeve. Edhe pse i konsiderueshëm, ky nivel investimi mbetet brenda një diapazoni të menaxhueshëm fiskalisht, veçanërisht nëse mbështetet përmes financimit koncesionar për klimën, buxhetimit të renditur mirë, integrimin në kornizat e planifikimit të investimeve publike të Shqipërisë dhe përmes përfshirjes së sektorit privat. Ofrohet një kuadër i

performancës së MVN-së (Monitorimi, vlerësimi dhe të nxëniti) për të ndjekur zbatimin e strategjisë së financimit. Treguesit kryesorë përfshijnë sasinë e financimit të përshtatjes të mobilizuar (sipas burimit), numrin e projekteve të financuara dhe të zbatuara dhe progresin drejt mbylljes së boshllëkut të financimit të adaptimit. Një matricë e rezultateve me objektiva, afatet dhe institucionet përgjegjëse (p.sh. Ministria e Mjedisit, Ministria e Financave, ministrinë e linjës për secilin sektor) do të mundësojnë monitorim të rregullt. Mekanizmat e reagimit - të tilla si rishikimet vjetore të progresit dhe një vlerësim afatmesëm në përputhje me raportet e progresit të PKP-së - janë të integruara për të lejuar menaxhimin e përshtatjes së strategjisë së financimit. Kjo siguron llogaridhënie dhe një proces të vazhdueshëm të të nxëniti, me përshtatje të strategjisë të bëra bazuar në atë që funksionon ose ku lindin mundësi të reja.

Strategjia e paraqitur në këtë dokument është hartuar të jetë ambicioze, por edhe e arritshme, me një objektiv strategjik për mobilizimin e 20% nga burimet e brendshme deri në vitin 2036. Ajo njeh kufizimet fiskale të Shqipërisë dhe konkurrencën për fondet ndërkombëtare për klimën, por edhe koston e konsiderueshme të mosveprimit (dëmet klimatike mund të arrijnë në 7% të PBB-së pa përshtatje). Duke institucionalizuar buxhetimin e klimës, mobilizimin e burimeve të brendshme, duke maksimizuar partneritetet - veçanërisht me FGJK-në (Duke pasur parasysh fokusin e FGJK-së në përshtatje, Shqipëria duhet t'i drejtojë projektet e saj drejt këtyre fondeve, duke theksuar përfitimet bashkëshoqëruese, të tilla si vendet e punës, siguria e ujit) dhe donatorë të tjerë - dhe duke katalizuar pjesëmarrjen e sektorit privat, Shqipëria mund të mobilizojë 9.8 miliardë dollarë amerikanë të nevojshëm këtë dekadë për investime në aftësi ripërtëritëse. Kjo strategji financimi shërben kështu si një udhërrëfyeni për sigurimin dhe shpërndarjen e këtyre burimeve në mënyrë efektive, në përputhje të plotë me prioritetet kombëtare dhe udhëzimet e UNDP-së mbi financimin e qëndrueshëm të përshtatjes.

01

Hyrje
Konteksti
dhe Përshtatja
Strategjike

1.1 Sfondi dhe arsytimi

Shqipëria është shumë e cenueshme ndaj ndryshimeve klimatike, duke u përballur me risqe në rritje nga përmblytjet, thatësitat, zjarret dhe rrëshqitjet e dheut. Pa masa proaktive për përshtatje, ndryshimet klimatike mund ta ulin PBB-në e vendit me rreth 7% deri në vitin 2050. Këto ndikime klimatike kërcënojnë drejtpërdrejt ekonominë dhe zhvillimin e Shqipërisë.

Ndikimet në sektorët prioritarë të PKP-së janë të ndryshme. Për shembull, bujqësia (e cila punëson rreth 36% të fuqisë punëtore dhe është jetike për jetesën rurale) vuan nga thatësitat dhe ndryshimi i sezonit të kultivimit, duke ulur potencialisht rendimentet e kulturave bujqësore me 20% deri në vitin 2030 dhe sigurinë ushqimore. Sektori i turizmit - i cili në vitet para pandemisë u rrit në 6.4 milionë vizitorë të huaj dhe 8.5% të PBB-së - është i ndjeshëm ndaj nxehtësisë ekstreme, mungesës së ujit dhe degradimit bregdetar, i cili kërcënon 60% të infrastrukturës së Adriatikut. Zonat urbane si Tirana dhe qytete të tjera përballen me përmblytje për shkak të reshjeve të dendura të shiut që mbingarkojnë sistemet e vjetruara të kullimit (p.sh. 40% e sistemeve të kullimit të Tiranës janë të cenueshme ndaj klimës). Rrjeti i transportit (rrugët, urat) mund të dëmtohet nga përmblytjet ose rrëshqitjet e dheut, duke ndërprerë lidhjen. Sektori i energjisë, i cili mbështetet shumë në energjinë elektrike nga hidrocentralet, është veçanërisht i ndjeshëm ndaj klimës: reshjet e reduktuara, avullimi më i lartë dhe sedimentimi i grumbulluar si rezultat i reshjeve të dendura tashmë po e ulin prodhimin e energjisë hidroelektrike, duke e bërë furnizimin me energji më pak të besueshëm. Studimet tregojnë se deri në vitin 2030, prodhimi vjetor i energjisë elektrike nga hidrocentralet e mëdha të Shqipërisë mund të bjerë me 15-20% për shkak të ndryshimeve klimatike.¹ Në të njëjtën kohë, kërkesa për energji parashikohet të rritet (deri në 77% deri në vitin 2030), duke e përkeqësuar sfidën. Kjo nxjerr në pah nevojën

urgjente për përshtatje në sektorin e energjisë, përmes veprimeve të tilla si diversifikimi i burimeve të gjenerimit dhe përmirësimet e efikasitetit.

Në përgjithësi, pa përshtatje, ndryshimet klimatike mund të shkaktojnë kosto të rënda ekonomike për Shqipërinë. Përtej dëmtimit të drejtpërdrejt të aseteve, këto ndikime mund të ngadalësojnë rritjen e PBB-së, të tendosin financat publike (përmes kostove të ndihmës në rast fatkeqësish) dhe të cenojnë fitimet në zhvillim. Në të vërtetë, vlerësohet se kostoja e mosveprimit - dëmet nga ngjarjet klimatike nëse nuk merren masa mbrojtëse - do t'i tejkalonin shumë kostot e përshtatjes proaktive.

1.2 Konteksti i PKP-së dhe masat kryesore të përshtatjes

Duke i njohur këto risqe, Shqipëria ka zhvilluar në mënyrë aktive kuadrin e saj të politikave të përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike gjatë dekadës së fundit. Një moment historik në këtë proces ishte formulimi i “Planit kombëtar të përshtatjes” (PKP) për ndryshimet klimatike. PKP-ja ofron një vizion strategjik dhe afatgjatë për përshtatjen, duke synuar integrimin e aftësisë ripërtëritëse ndaj klimës në të gjithë sektorët përkatës të planifikimit të zhvillimit.

Shqipëria nisi procesin e saj të PKP-së në vitin 2015 me mbështetjen e partnerëve ndërkombëtarë. Një vlerësim përmbledhës identifikoi mangësi në të dhëna, kapacitet institucional dhe integrimin e politikave, duke udhëzuar formulimin e prioritetëve të përshtatjes. Në vitin 2019, qeveria e Shqipërisë finalizoi dokumentin e PKP-së (të titulluar “Planifikimi kombëtar i përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike në Shqipëri - Korniza për procesin e vendit”), i cili më pas iu dorëzua KKKBNK-së në shtator 2021. PKP-ja u zhvillua nën drejtimin e Ministrisë së Mjedisit me kontributin e një grupi pune ndërministror dhe palëve të interesit në të gjithë sektorët. Ai përputhet

1. KNF-ja, “KNF-ja ofron financim për përshtatjen ndaj klimës për të mbështetur termocentralin e parë fotovoltaik diellor në shkallë të gjerë në Shqipëri”, njoftim për shtyp, 24 prill 2023, <https://www.ifc.org/en/pressroom/2023/ifc-providing-climate-adaptation-financing-to-support-albanias-f>

me objektivat kombëtare të zhvillimit dhe angazhimet e Shqipërisë sipas Marrëveshjes së Parisit. “Strategjia e financimit të klimës” për Shqipërinë, e zhvilluar si një komponent integral i PKP-së së ardhshme (2026-2036), është në përputhje të ngushtë me kornizat e politikave kombëtare dhe ndërkombëtare. Ai mbështet zbatimin e “Kontributeve të përcaktuara në nivel kombëtar” (KKP) të përditësuara të Shqipërisë duke identifikuar dhe mobilizuar burimet për masat prioritare të përshtatjes që përparojnë objektivat klimatike të vendit. Njëkohësisht, strategjia kontribuon në arritjen e “Objektivave të zhvillimit të qëndrueshëm” (OZHQ), veçanërisht atyre që lidhen me veprimin klimatik, infrastrukturën e qëndrueshme, sigurinë ushqimore dhe mjetet e jetesës elastike, duke promovuar investime që gjenerojnë përfitime të përbashkëta socio-ekonomike. Në nivel ndërkombëtar, strategjia është e harmonizuar me “Programin e punës së vendit të FGJK-së, duke i mundësuar Shqipërisë të forcojë linjën e saj të projekteve të financueshme dhe të përmirësojë aksesin në financimin ndërkombëtar të klimës. Ajo gjithashtu plotëson instrumentet rajonale siç është IPA e BE-së, duke krijuar sinergji midis prioriteteve të përshtatjes dhe objektivave

më të gjera të bashkëpunimit për zhvillim në Ballkanin perëndimor. Përmes kësaj qasjeje të integruar, strategjia rrit koherencën, efektivitetin dhe qëndrueshmërinë në financimin e aftësisë ripërtëritëse ndaj ndryshimeve klimatike në të gjithë sektorët dhe shkallët.

PKP-ja 2026–2036 u zhvillua përmes një procesi të ri planifikimi që filloi në korrik 2021, duke integruar të dhëna dhe kosto të azhurnuara kombëtare, lokale dhe sektoriale të rrezikut klimatik. Si pjesë e këtij procesi², Shqipëria identifikoi 66 “Veprime prioritare përshtatjeje” (VP) që do të zbatohen deri në vitin 2036 në gjashtë sektorë kyç. Këto veprime u përzgjedhën nga një listë më e gjerë e opsioneve të përshtatjes duke përdorur një metodologji rigoroze të përparësisë, e cila mori në konsideratë faktorë të tillë si efektiviteti, raporti kosto-përfitim dhe urgjenca.

Masat, të cilat përfshihen Tabela 1, janë përmbledhur gjithashtu më poshtë sipas sektorit, me shembuj të veprimeve kryesore në secilin prej tyre:

Tabela 1. Aktivitetet zbatuese për masat e përshtatjes.

Nr.	Sektori	Masat e përshtatjes	Buxheti (usd)	Periudha e zbatimit
1	Ndërsektoriale	Forcimi i aftësive ripërtëritëse rajonale: Mbështetja e udhërrëfyesit për përshtatjen e Ballkanit perëndimor	315.000	2028-2031 (3 vjet)
2	Ndërsektoriale	Optimizimi i koordinimit të klimës: Forcimi i kuadrit të GNPKN-së	420.000	2027-2029 (2 vjet)
3	Ndërsektoriale	Rritja e kapaciteteve për përshtatje: Mbështetja për grupin teknik të ndryshimeve klimatike dhe krijimi dhe forcimi i kapaciteteve të Grupit Drejtues	745.000	2027-2030 (3 vjet)
4	Ndërsektoriale	Rritja e aftësive ripërtëritëse ndaj klimës përmes sistemeve të përmirësuara të të dhënave	1.500.000	2028-2031 (3 vjet)
5	Ndërsektoriale	Zgjidhje të bazuara në natyrë dhe skema zhvilluesish për fitim neto të biodiversitetit	242.793.396	2029-2025 (6 vjet)

2. Plani i zbatimit për veprimet e përshtatjes me prioritet (Ministria e Mjedisit e Republikës së Shqipërisë, 2025).

Nr.	Sektori	Masat e përshtatjes	Buxheti (usd)	Periudha e zbatimit
6	Ndërsektoriale	Nxjtja e ndërgjegjesimit për aftësitë ripërtëritëse ndaj ndryshimeve klimatike dhe trajnimi për përshtatje dhe zbutje	1.500.000	2027-2031 (4 vjet)
7	Ndërsektoriale	Mekanizmat inovativë të financimit për klimën: Pilotimi i strategjive të financimit të qëndrueshëm	6.080.000	2028-2032 (4 vjet)
8	Ndërsektoriale	Pilotimi i vlerësimeve të menaxhimit të riskut për bizneset me aftësi ripërtëritëse ndaj ndryshimeve klimatike	200.000	2028-2031 (3 vjet)
9	Ndërsektoriale	Promovimi i përshtatjes klimatike me ndjeshmëri gjinore: Trajnimi i palëve të interesit dhe zhvillimi i mjeteve gjithëpërfshirëse	143.000	2030-2032 (2 vjet)
10	Ndërsektoriale	Edukimi i komuniteteve: Përshtatja dhe rritja e ndërgjegjesimit për fatkeqësitë	3.025.000	2030-2034 (4 vjet)
11	Bujqësia	Fuqizimi i fermerëve: mbështetja financiare për infrastrukturën me aftësi ripërtëritëse ndaj ndryshimeve klimatike	29.600.000	2028-2038 (10 vjet)
12	Bujqësia	Mbrojtja e fermerëve: Programet e kompensimit dhe ndihmës për rimëkëmbjen nga fatkeqësitë	102.250.000	2029-2039 (10 vjet)
13	Bujqësia	Plani i veprimit për speciet invazive në kushtet e ndryshueshme klimatike	160.000	2030-2033 (3 vjet)
14	Bujqësia	Forcimi i mbrojtjes nga përmbytjet: Restaurimi i brigjeve të lumenjve dhe zgjerimi i fushave aluvionale përgjatë lumenjve kryesorë të Shqipërisë	179.022.000	2026-2032 (6 vjet)
15	Bujqësia	Zbatimi i krijimit të habitatit dhe zgjidhjeve të bazuara në natyrë për të luftuar erozionin e tokës	41.787.500	2028-2034 (6 vjet)
16	Bujqësia	Rritja e kapacitetit të IGEO-s (Institutit të Gjeo-shkencave) për monitorimin bregdetar dhe ofrimin e të dhënave mbi ndryshimet dhe risqet mjedisore	322.200	2028-2030 (2 vjet)
17	Bujqësia	Zgjerimi dhe modernizimi i sistemeve të ujitjes për përmirësimin e aftësive ripërtëritëse në bujqësi	249.123.998	2027-2033 (6 vjet)
18	Bujqësia	Siguria e qëndrueshme e ujit përmes infrastrukturës së mbledhjes së ujit të shiut	75.849.163	2027-2033 (6 vjet)
19	Pylltari	Rritja e efikasitetit të pylltarisë nëpërmjet pajtueshmërisë rregullatore të BE-së	17.600.000	2026-2032 (6 vjet)
20	Pylltari	Promovimi i pylltarisë së qëndrueshme: Fondi i pyllëzimit dhe nismat e prokurimit të gjelbër	8.540.000	2028-2032 (4 vjet)
21	Pylltari	Rijetëzimi i tokave të dëmtuara: Integrimi i ZBN-së dhe PBE-së me praktikatat e agropylltarisë	1.494.738.115	2026-2032 (6 vjet)
22	Pylltari	Forcimi i mbrojtjes së pyjeve dhe kullotave: Investime në kapacitetet njerëzore dhe burimet e zjarrfikësve	475.000	2028-2032 (4 vjet)

Nr.	Sektori	Masat e përshtatjes	Buxheti (usd)	Periodha e zbatimit
23	Pylltari	Mbështetja e pyllëzimit: Të ngrihen fi-danishte rajonale për speciet rezistente ndaj thatësirës	2.249.360	2026-2036 (10 vjet)
24	Pylltari	Mbështetja e migrimit të specieve të rralla dhe endemike të pyjeve në lartësi më të mëdha	894.780	2028-2034 (6 vjet)
25	Pylltari	Restaurimi i ekosistemeve jetësore: Mbrojtja dhe rigjenerimi i brezave të gjelbër bregdetarë dhe lumorë dhe ekosistemeve mbrojtëse	145.561.688	2026-2032 (6 vjet)
26	Pylltari	Financimi i qëndrueshëm përmes pagesës për shërbimet e ekosistemit (PSHE)	16.000.000	2033-2039 (6 vjet)
27	Pylltari	Restaurimi dhe aftësitë ripërtëritëse të ekosistemit të integruar: Trajtimi i erozionit të tokës në rajonet kryesore të Shqipërisë	62.573.351	2033-2041 (8 vjet)
28	Pylltari	Lufta kundër erozionit dhe përmbytjeve: Restaurimi strategjik i habitateve dhe ripyllëzimi në rajonet kryesore të Shqipërisë	124.943.176	2026-2034 (8 vjet)
29	Pylltari	Menaxhimi i qëndrueshëm i peizazhit: Përmirësimi i cilësisë së ujit dhe biodiversitetit në liqenin e Viroit në Gjirokastër	479.334	2033-2036 (3 vjet)
30	Pylltari	Rritja e aftësive ripërtëritëse ndaj ndryshimeve klimatike në parqet kombëtare dhe zonat e mbrojtura	257.461.805	2032-2040 (8 vjet)
31	Pylltari	Restaurimi i shtresave pyjore për të mbrojtur kulturat në Vlorë	3.282.947	2032-2039 (7 vjet)
32	Turizmi	Planifikimi hapësor strategjik për turizmin: Ridrejtimi i zhvillimit nga zonat me risk të lart	600.000	2026-2028 (2 vjet)
33	Turizmi	Mbrojtja e infrastrukturës turistike nga ndryshimet klimatike: Paketat e incentivave për mbrojtjen e infrastrukturës së sektorit të turizmit nga ndryshimet klimatike	800 000	2030-2033 (3 vjet)
34	Turizmi	Planifikimi strategjik për aftësinë ripërtëritëse bregdetare: Zonat buferike dhe përshtatja e barrierave detare	504.000	2029-2032 (3 vjet)
35	Turizmi	Mbrojtja e gjirit të Vlorës: Ruajtja e habitateve të posidonias dhe trashëgimisë kulturore nënujore nga ndikimet klimatike	3.606.119	2034-2038 (4 vjet)
36	Turizmi	Forcimi i kuadrit politik dhe rregullator për turizmin e qëndrueshëm: Rishikimi i politikave dhe përmirësimi rregullator	120.500	2028-2032 (4 vjet)
37	Turizmi	Integrimi i të dhënave klimatike për turizëm të qëndrueshëm: Udhëzimet për menaxhimin e qëndrueshëm të biznesit dhe raportimin kombëtar	290.000	2026-2029 (3 vjet)

Nr.	Sektori	Masat e përshtatjes	Buxheti (usd)	Periodha e zbatimit
38	Turizmi	Mbrojtja e infrastrukturës turistike nga ndryshimet klimatike: Projektme përshtatëse për zbutjen e risqeve klimatike	TBC	2027-2037 (10 vjet)
39	Turizmi	Mbrojtja e zonave bregdetare: Rregulloret e integruara, planifikimi dhe menaxhimi për aftësitë ripërtëritëse ndaj ndryshimeve klimatike dhe zhvillimi i qëndrueshëm	657.000	2029-2034 (5 vjet)
40	Turizmi	Ngritja e kapaciteteve me aftësi ripërtëritëse ndaj ndryshimeve klimatike: Trajnimi i operatorëve turistikë për praktikatat e qëndrueshme dhe strategjitë e përshtatjes	430.000	2027-2029 (2 vjet)
41	Turizmi	Qendrat digjitale për turizmin me aftësi ripërtëritëse ndaj ndryshimeve klimatike: Ndarja e njohurive dhe praktikave më të mira	34.000	2027-2029 (2 vjet)
42	Turizmi	Mbrojtja e pasurive turistike: Zbatimi i rregulloreve dhe restaurimi i ekosistemeve për zhvillim të qëndrueshëm	1.450.000	2028-2032 (4 vjet)
43	Zhvillimi urban	Planifikimi detar dhe territorial për aftësitë ripërtëritëse ndaj ndryshimeve klimatike: Përgatitja për rritjen e nivelit të detit dhe mjediset në ndryshim	290.000	2031-2034 (3 vjet)
44	Zhvillimi urban	Planifikimi hapësinor strategjik për uljen e riskut: Ridrejtimi i zhvillimeve dhe menaxhimi i risqeve nga përmbytjet nga ujërat sipërfaqësore	3.027.000	2028-2034 (6 vjet)
45	Zhvillimi urban	Skemat e incentivave për të rritur aftësitë ripërtëritëse të ndërtesave ndaj temperaturave ekstreme	2.715.000.000	2033-2043 (10 vjet)
46	Zhvillimi urban	Integrimi i hapësirave të gjelbra në zhvillimin e infrastrukturës publike përmes prokurimit publik të gjelbër	380.000	2030-2033 (3 vjet)
47	Zhvillimi urban	Restaurimi i korridoreve të gjelbra: Nismat për ripyllëzim dhe gjelbërim urban	568.544	2029-2035 (6 vjet)
48	Zhvillimi urban	Vlerësimi i riskut klimatik për Durrësin, Elbasanin, Fierin dhe më gjerë: Krijimi i një harte gjithëpërfshirëse të cenueshmërisë	196.000	2028-2032 (4 vjet)
49	Zhvillimi urban	Planet e emergjencës për raste përmbytjesh	2.500.000	2027-2031 (4 vjet)
50	Zhvillimi urban	Rritja e aftësive ripërtëritëse urbane: Vlerësimi i hapësirave të gjelbra dhe zgjidhjeve të qëndrueshme të kullimit	TBC	2026-2034 (8 vjet)
51	Zhvillimi urban	Projektim i qëndrueshëm urban: Rruajtja dhe restaurimi i zonave të përshkueshme dhe të infiltrimit	1.200.000	2035-2040 (5 vjet)
52	Energjia	Mbrojtja e infrastrukturës së energjisë nga erërat e forta: Rehabilitimi i nënstacioneve dhe linjave të transmetimit	986.298.000	2031-2037 (6 vjet)
53	Energjia	Rritja e efikasitetit të ndërtesave: Certifikatat e performancës së energjisë dhe standardet e qëndrueshmërisë	3.500.000	2031-2036 (5 vjet)

Nr.	Sektori	Masat e përshtatjes	Buxheti (usd)	Periudha e zbatimit
54	Energjia	Eksplorimi i Potencialit të Sektorit të Energjisë: Studime për Menaxhimin e Kërkesës dhe Ruajtjen e Energjisë	2.900.000	2029-2032 (3 vjet)
55	Energjia	Mbrojtja e infrastrukturës energjetike: Monitorimi i Zonave të Emergjencës dhe Rrezikut	875 000	2028-2032 (4 vjet)
56	Energjia	Rritja e aftësive ripërtëritëse ndaj valës së të nxehtit përmes vendosjes efikase të teknologjisë së kondicionimit të ajrit dhe strehimeve për mbrojtje ndaj ndryshimeve klimatike	38.200.000	2036-2041 (5 vjet)
57	Energjia	Optimizimi i energjisë së rinovueshme për sisteme me aftësi ripërtëritëse: Investime në inovacionin e rrjetit dhe magazinimin	176.850.000	2033-2043 (10 vjet)
58	Energjia	Avancimi i barazisë gjinore në energji: Trajnim dhe mbështetje për gratë në projektet e energjisë së rinovueshme	4.900.000	2027-2032 (5 vjet)
59	Energjia	Ndërtimi i aftësisë ripërtëritëse në hidro-energji: Operacione të optimizuara dhe infrastrukturë e përforcuar	747.050.000	2028-2034 (6 vjet)
60	Transporti	Analiza e rregullt e cenueshmërisë dhe riskut dhe përcaktimi i masave për përmirësimin e aftësive ripërtëritëse për infrastrukturën rrugore	457.000	2028-2034 (6 vjet)
61	Transporti	Studime gjeologjike për rrugët e qëndrueshme: Zgjidhje bio-inxhinierike për të ulur risqet për erozion dhe përmbajtje	2.900.000	2030-2036 (6 vjet)
62	Transporti	Avancimi i mobilitetit urban të qëndrueshëm dhe rezistent ndaj klimës: Zhvillimi dhe rishikimi i planeve të mobilitetit urban	1.200.000	2034-2038 (4 vjet)
63	Transporti	Përshtatja e infrastrukturës kritike të transportit: Vlerësimi i avancuar i riskut dhe zgjidhje të projektit rezistues	2.700.000	2028-2030 (2 vjet)
64	Transporti	Integrimi i zgjidhjeve të bazuara në natyrë dhe përshtatjes së bazuar në mjedis për aftësinë ripërtëritëse të sektorit të transportit: Përmirësimi i infrastrukturës përmes përshtatjes së bazuar në natyrë dhe ekosisteme	2.029.460.000	2031-2036 (5 vjet)
65	Transporti	Politika të transportit për aftësinë ripërtëritëse ndaj klimës: Integrimi i përshtatjes ndaj klimës në kuadrin rregullator	218.000	2027-2030 (3 vjet)
66	Transporti	Partneritete inovative për transport të qëndrueshëm: Financimi i infrastrukturës së transportit të qëndrueshëm ndaj klimës	1.900.000	2036-2041 (5 vjet)

Sektori i Bujqësisë dhe Pylltarisë

Bujqësia (duke përfshirë kulturat bujqësore, blegtorinë dhe ujitjen) është një nga sektorët më të ndjeshëm ndaj klimës. Nevojat për përshtatje në bujqësi arrijnë në total afërsisht 678 milionë USD (deri në vitin 2036), duke e bërë bujqësinë një nga sektorët më të vegjël për sa i përket investimeve të kërkuara (rreth 7% e totalit shumësektorial). Kjo pasqyron përzjerjen e masave në sektor: ndërkohë që ka disa projekte të mëdha kapitale, shumë veprime të përshtatjes bujqësore janë masa “të buta” ose ndërhyrje me kosto më të ulët që synojnë aftësinë ripërtëritëse e fermerëve. Masat e përshtatjes në bujqësi (në total 8) përfshijnë përmirësimin e menaxhimit të ujit dhe infrastrukturës për aftësinë ripërtëritëse ndaj klimës (p.sh. rehabilitimin e sistemeve të ujitjes dhe kullimit dhe promovimin e mbledhjes së ujit të shiut në zonat e prirura ndaj thatësisë), zbatimin e zgjidhjeve të bazuara në natyrë në tokat bujqësore (siç janë restaurimi i fushave të përmbytjeve dhe mbrojtja e brigjeve të lumenjve për të zvogëluar rrezikun e përmbytjeve në tokën bujqësore), ofrimin e mbrojtjes financiare për fermerët (sigurimi i kulturave bujqësore ose fondet e kompensimit për humbjet nga fatkeqësitë klimatike) dhe përmirësimin e shërbimeve bujqësore (zhvillimin e një Plani Veprimi për speciet invazive në kushte klimatike në ndryshim dhe rritjen e kapacitetit të monitorimit të klimës për zonat bregdetare dhe bujqësore). Për shembull, një nismë e madhe është Zgjerimi dhe Modernizimi i Sistemeve të Ujitjes për të rritur sipërfaqet e ujitura nga 230,000 në 360,000 ha, duke i dhënë përparësi rajoneve si Durrësi, Elbasani, Fieri, Gjirokastra, Kukësi etj., të cilat janë shumë të cenueshme ndaj thatësisë. Nevojat e pylltarisë dhe përshtatjes ndaj ekosistemit, me 13 masa prioritare, vlerësohen në rreth 2.13 miliardë USD, afërsisht 21% e kostove totale të vlerësuara të përshtatjes së Shqipërisë - sektori i dytë më i madh pas atij urban. Kjo nevojë e konsiderueshme nxitet nga disa nisma shumë të mëdha për të restauruar dhe mbrojtur pyjet dhe peizazhet e Shqipërisë, të cilat konsiderohen të cenueshme ndaj ndryshimeve klimatike si dhe thelbësore për ofrimin e shërbimeve (kontrolli i erozionit, rregullimi i përmbytjeve, etj.). Masa e vetme më e kushtueshme e përshtatjes e planit është një program mbarëkombëtar i pyllëzimit

it dhe agro-pyllumtarisë për të restauruar tokat e degraduara dhe për të përmirësuar aftësinë ripërtëritëse të pellgjeve ujëmbledhëse. Veprimet mbështetëse përfshijnë krijimin e fidanishteve rajonale pyjore për specie rezistente ndaj thatësisë dhe programe për të ndihmuar migrimin e specieve të rralla/endemike drejt habitateve të përshtatshme ndërkohë që klima ndryshon. Masat e tjera synojnë mbrojtjen nga përmbytjet dhe erozioni duke rivendosur bregdetin dhe gjelbër bregdetarë dhe lumorë, duke zbatuar kontrole të integruara të erozionit (si shpatet bio-inxhinierike dhe ripyllëzimin e pikave të erozionit) dhe duke rritur aftësinë ripërtëritëse të zonave të mbrojtura (plane për përshtatjen ndaj klimës për parqet kombëtare). Masat për ndërtimin e kapaciteteve, si forcimi i parandalimit dhe reagimit ndaj zjarreve në pyje dhe futja e skemave të Pagesës për Shërbimet e Ekosistemit (PES) për të financuar ruajtjen e pyjeve, janë gjithashtu të prioritizuara. Për shembull, një masë për Rivendosjen e Ekosistemeve Thelbësore përqendrohet në rigjenerimin e ligatinave bregdetare dhe pyjeve bregore për të vepruar si zona buferike natyrore, ndërsa një tjetër adreson erozionin e tokës në rajonet kyçe nëpërmjet tarracimit, rivendosjen e bimësisë dhe ndërtimin e digave të kontrollit.

Sektori i turizmit

Turizmi është një pjesë e rëndësishme dhe në rritje e ekonomisë së Shqipërisë, veçanërisht përgjatë bregdetit. Ndërsa investimet në përshtatje specifike për turizmin janë relativisht më të vogla në krahasim me sektorët e infrastrukturës së rëndë, ato janë jetike për ekonominë lokale. Nevojat e sektorit të turizmit për përshtatje vlerësohen nën 8.4 milionë USD në total - një shifër relativisht e ulët (<<1% e kostove totale të përshtatjes). Në plan përfshihen 11 masa, të cilat janë kryesisht masa “të buta” duke pasur parasysh nevojat e sektorit të turizmit për planifikim dhe ndërtim kapaciteti. Ato përfshijnë planifikim hapësinor të bazuar mbi klimën për zhvillimin e turizmit (për të shmangur zonat me rrezik të lartë si fushat e përmbytjeve ose vijat bregdetare me erozion), përditësimin e standardeve të ndërtimit dhe programeve të stimujve përsigurimin e objekteve turistike ndaj klimës, si dhe reforma politike dhe rregullatore për të integruar menaxhimin e rrezikut nga klima në operacionet turistike. Një masë e rëndësishme e bazuar

në ekosisteme në sektorin e turizmit është iniciativa për Mbrojtjen e Trashëgimisë Nënujore të Gjirit të Vlorës, e cila përfshin ruajtjen e habitateve të algave detare të Posidonias dhe të vendeve të trashëgimisë kulturore nënujore nga ndikimet klimatike (përmes veprimeve si hartëzimi i shtratit të detit, restaurimi i livadheve me bar detar dhe krijimi i zonave të mbrojtura detare). Një shënim i rëndësishëm që duhet përmendur është fakti se ndoshta masa më e kushtueshme për turizmin nuk është llogaritja. Në këtë fazë nuk kishte informacion të mjaftueshëm për të vlerësuar kostot totale për masën që përfshin rinovimin e infrastrukturës turistike për ta bërë atë të qëndrueshme ndaj klimës. Masa të tjera përqendrohen në ndërtimin e kapaciteteve - p.sh. trajnimi i operatorëve të turizmit në praktikën përshtatëse, krijimi i qendrave të njohurive digjitale për turizmin rezistues ndaj klimës dhe zbatimi i rregulloreve për të mbrojtur pasuritë natyrore (si zbatimi më strikt kundër zhvillimeve të paligjshme bregdetare dhe degradimit të ekosistemeve). Ndërsa shumica e masave në turizëm janë aktivitete me kosto të ulët që mundësojnë veprime (politikë, trajnime), ato janë thelbësore për mbrojtjen e aseteve natyrore dhe kulturore nga të cilat varet industria e turizmit.

Sektori i zhvillimit urban

Zhvillimi urban (qytetet dhe qytezat) përfaqëson pjesën më të madhe të kostove të përshtatjes - rreth 2.7 miliardë USD, ose ~28% e totalit të financimit. Qytetet e Shqipërisë janë në vijën e parë të ndikimeve klimatike, si përmbytjet e menjëhershme, valët e të nxehtit dhe erozioni bregdetar dhe përshtatja e infrastrukturës urbane kërkon shumë kapital. Plani i Zbatimit priorizon 9 masa për aftësinë ripërtëritëse urbane, të cilat mbulojnë si ndërhyrjet në nivel planifikimi ashtu edhe projektet specifike. Disa masa përfshijnë integrimin e ndryshimeve klimatike në planifikimin urban dhe territorial: p.sh. përditësimi i planeve kryesore të qytetit për të marrë parasysh rritjen e nivelit të detit dhe rrezikun e përmbytjeve si dhe ridrejtimi i zhvillimeve të reja larg zonave me rrezik të lartë (duke përdorur rregulloret e ndarjes së zonave dhe të përdorimit të tokës). Një tjetër fushë kyçe e ndërhyrjes është forcimi i aftësisë ripërtëritëse të ndërtesave. Një masë e rëndësishme përqendrohet në skemat e nxitjes për të pajisur strukturat me karakteristika të tilla si izolimi dhe çatitë e ftohta, duke

i ndihmuar ato të përballojnë temperaturat ekstreme dhe rreziqet e tjera. Kjo shërben në mënyrë efektive si një program përmirësimi i aftësisë ripërtëritëse ndaj klimës për stokun e ndërtesave - një përparësi veçanërisht urgjente duke pasur parasysh rritjen e nxehtësisë urbane. Përmirësimi i infrastrukturës urbane është gjithashtu i priorizuar në Planin e Zbatimit: p.sh. kryerja e vlerësimeve të rrezikut klimatik në nivel qyteti dhe hartave të cënueshmërisë (duke filluar me qytete si Durrësi, Elbasani, Fieri) për të orientuar investimet, zhvillimi i planeve të reagimit ndaj emergjencave në rast të përmbytjeve për bashkitë dhe vlerësimi i opsioneve për kullimin e qëndrueshëm urban dhe më shumë hapësira të gjelbra për të reduktuar përmbytjet. Masat prioritare “të gjelbra” përfshijnë iniciativat e gjelbërimit urban dhe ripyllëzimit për të krijuar korridore të gjelbra dhe për të zbutur efektet e zonës së nxehtësisë. Në përgjithësi, masat urbane synojnë të ndërtojnë qytete që mund të përballojnë më mirë reshjet e dendura të shiut dhe valët e të nxehtit - përmes infrastrukturës së përmirësuar, planifikimit të përmirësuar dhe gatishmërisë.

Sektori energjetik

Nevojat për përshtatje në sektorin e energjisë vlerësohen në rreth 1.96 miliardë USD (≈20% e kostove totale të përshtatjes), duke reflektuar investimet e mëdha të nevojshme për sistemet e prodhimit dhe shpërndarjes së energjisë në Shqipëri, të cilat janë rezistente ndaj ndryshimeve klimatike. Energjia është një sektor kritik për përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike në Shqipëri - me mbi 95% të energjisë elektrike që vjen nga hidrocentralet, vendi është shumë i cënueshëm ndaj thatësirave dhe ndryshimit të modeleve të reshjeve. Masat e përshtatjes së sektorit (8 në total) trajtojnë si anën e ofertës, ashtu edhe anën e kërkesës për energji. Në lidhje me furnizimin dhe infrastrukturën, një masë e madhe “gri” synon të mbrojë infrastrukturën energjetike nga moti ekstrem - për shembull, rehabilitimi i nënstacioneve të energjisë dhe linjave të transmetimit për t'i bërë ballë erërave të forta dhe stuhive (veçanërisht në zonat ku infrastruktura e vjetër është e prirur ndaj mosfunksionimeve të lidhura me motin). Një masë tjetër e kushtueshme është krijimi i aftësisë ripërtëritëse në gjenerimin e energjisë hidroelektrike, e cila përfshin optimizimin e operacioneve të

rezervuarëve për realitetet e reja klimatike dhe përforsimin e digave dhe strukturave përkatëse. Në lidhje me kërkesën dhe efikasitetin, masat përfshijnë promovimin e teknologjive efikase të ftohjes dhe krijimin e “strehimeve të ftohta” për rastet e valëve të nxehtësisë (për të zvogëluar ngarkesën mbi rrjetin elektrik dhe për të mbrojtur popullatat e ndjeshme gjatë nxehtësive ekstreme), si dhe përmirësime në kuadrin rregullator, si vendosjen e standardeve të performancës energjetike për ndërtesat duke marrë parasysh klimën e ardhshme (sigurimi që ndërtesat të mbeten të banueshme në klima më të nxehta). Ekzistojnë gjithashtu masa eksploruese si menaxhimi i kërkesës dhe studimet e ruajtjes së energjisë për të përmirësuar fleksibilitetin e sistemit energjetik nën ndryshueshmërinë e klimës, si dhe iniciativa për të përfshirë gratë dhe grupet e cënueshme në projektet e energjisë së rinovueshme (krijimi i aftësisë ripërtëritëse sociale). Së bashku, këto veprime synojnë të sigurojnë që sistemi energjetik i Shqipërisë të mbetet i besueshëm përballë ndryshimeve hidrologjike dhe ekstremeve të kërkesës maksimale.

Sektori i transportit

Nevojat e sektorit të transportit për përshtatje janë afërsisht 2.03 miliardë USD (rreth 21% e buxhetit të përgjithshëm të vlerësuar të 66 masave). Infrastruktura e transportit të Shqipërisë - rrugët, hekurudhat, portet dhe aeroportet - duhet të forcohet për t'i bërë ballë motit ekstrem (përmbytjeve, rrëshqitjeve të dheut, nxehtësisë ekstreme) për të siguruar lidhshmërinë dhe sigurinë. Janë identifikuar shtatë masa prioritare, shumë prej të cilave janë strategjike ose të fokusuara në planifikim, duke reflektuar nevojën për të mbrojtur sistematikisht rrjetin e transportit nga ndryshimet klimatike. Për shembull, kryerja e vlerësimeve të rregullta të cënueshmërisë dhe rrezikut ndaj klimës për infrastrukturën rrugore identifikohet si masë - kjo do të thotë të analizohet periodikisht se cilat segmente rrugore ose ura janë në rrezik më të lartë nga përmbytjet, rrëshqitjet e dheut ose nxehtësia ekstreme dhe të propozohen zgjidhje. Bazuar në vlerësime të tilla, plani i jep përparësi zgjidhjeve bio-inxhinierike për stabilizimin e rrugëve (p.sh. përforsimi i shpateve me bimësi, përmirësimi i kullimit të rrugëve) dhe studimeve gjeologjike për

të drejtuar projektimin e rrugëve në zonat e prirura ndaj erozionit. Një masë shumë e rëndësishme (masa e gjelbër) në këtë sektor (gjithashtu nga ana buxhetore) është integrimi i zgjidhjeve të bazuara në natyrë (ZBN) në infrastrukturën e transportit - për shembull, restaurimi i ligatinave pranë rrugëve për t'u mbrojtur nga ujërat e përmbytjeve ose mbjellja e pemëve përgjatë autostradave për të parandaluar rrëshqitjet e dheut dhe për të siguruar hije. Nga ana e politikave, masat e përzgjedhura përfshijnë ndërhyrje të tilla si përditësimi i standardeve të projektimit të transportit dhe regjimeve të mirëmbajtjes për të marrë parasysh risqet klimatike (udhëzime për projektimin e rrugëve rezistente ndaj klimës) dhe zhvillimi i partneriteteve inovative të financimit për të financuar projekte të transportit rezistent (p.sh., angazhimi i investitorëve privatë nëpërmjet partneriteteve publik-privat për përmirësimin e infrastrukturës me komponentë të aftësisë ripërtëritëse). Masat e transportit kombinojnë kështu përpjekjet e menjëhershme për uljen e rrezikut me ndryshime afatgjata në mënyrën se si planifikohen dhe financohen sistemet e transportit në një klimë në ndryshim.

Ndërsektori

Përveç masave specifike për sektorin, plani përfshin edhe 256.7 milionë USD për masat e përshtatjes ndërsektoriale (10 në total) nga të cilat përfitojnë sektorë të shumtë dhe përfaqësojnë 2.6% të kostove totale të përshtatjes. Këto shpesh janë veprime që mundësojnë të tjera aktivitete si forcimi i koordinimit rajonal të aftësisë ripërtëritëse ndaj klimës (p.sh., një Udhërrëfyes për Përshtatjen e Ballkanit Perëndimor për risqet ndërkufitare), përmirësimi i sistemeve të të dhënave klimatike (përmirësimi i rrjetit hidrometeorologjik dhe shkëmbimi i të dhënave) dhe pilotimi i mekanizmave inovativë të financimit (si fondet klimatike ose stimujt që përfshijnë sektorë të ndryshëm). Edhe pse këto veprime ndërsektoriale nuk ndahen sipas sektorit këtu, ato luajnë një rol të rëndësishëm në përpjekjet e përgjithshme të përshtatjes, duke siguruar koherencë dhe duke shfrytëzuar sinergjitë midis veprimeve sektoriale.

1.4 Strategjia e Financimit të PKP-së

PKP-ja shërben si kornizë udhëzuese për përshtatje, por nuk shoqërohet me fonde të paracaktuara. Në thelb është një listë e asaj që duhet bërë. Si rrjedhim, së bashku me PKP-në e përditësuar, është hartuar një strategji financimi për përshtatjen ndaj klimës për të udhëhequr financimin e ardhshëm të përshtatjes. Kjo Strategji Financiare është pjesa shoqëruese që trajton se si mund të paguhen këto veprime. Duke vlerësuar kostot e masave të përshtatjes dhe duke eksploruar burimet e financimit, strategjia synon të funksionalizojë PKP-në. Ai e çon përpara rekomandimin e PKP-së se Shqipëria ka nevojë për një “qasje inovative financimi” që shfrytëzon të gjitha burimet përkatëse - ndërkombëtare, vendase, private dhe publike. Strategjia e Financimit të PKP-së do të sigurojë që të mobilizohen dhe të ndahen në mënyrë efektive burime financiare të mjaftueshme dhe të qëndrueshme për të zbatuar prioritetet e përshtatjes të Shqipërisë. Ky qëllim gjithëpërfshirës mund të ndahet në disa objektiva specifike:

1 OBJEKTIVI

Vlerësimi i nevojave dhe mangësive të financimit për përshtatje

Përcaktoni sasinë e fondeve të nevojshme për të zbatuar masat e përshtatjes me përparësi në afat të shkurtër, të mesëm dhe të gjatë, bazuar në analizën kosto-përfitim (AKP). Kjo përfshin vlerësime të detajuara të kostos sipas sektorit (turizëm, bujqësi, zhvillim urban, transport, energji) dhe sipas afatit, në përputhje me objektivat e PKP-së. Analiza identifikon gjithashtu mangësitë e financimit duke krahasuar nevojat totale të vlerësuara me financimin e angazhuar aktualisht. Këto angazhime përfshijnë alokimet sipas Programit Buxhetor Afatmesëm (PBA) 2025–2027, financim ndërkombëtar të siguruar të portofolit të projekteve, si dhe angazhime financimi të përcaktuara në strategjitë kombëtare sektoriale të miratuara nga qeveria, siç detajohen në Vlerësimin plotësues të Nevojave Financiare dhe Mangësive për përshtatjen në Shqipëri.

2 OBJEKTIVI

Identifikoni dhe diversifikoni burimet e financimit

Hartoni të gjitha burimet e mundshme të financimit të përshtatjes - vendase dhe ndërkombëtare, publike dhe private. Strategjia synon të sqarojë se sa mund të pritet realisht nga secili burim dhe si të aksesohen këto fonde. Një objektiv kryesor është diversifikimi i bazës së financimit në mënyrë që Shqipëria të mos jetë tepër e varur nga një burim i vetëm. Kjo përfshin eksplorimin e mekanizmave inovativë të financimit përtej granteve tradicionale.

3 OBJEKTIVI

Përshtatja e financimit me proceset kombëtare

Integroni financimin e përshtatjes në kuadrin kombëtar të buxhetimit dhe planifikimit të Shqipërisë. Një qëllim kryesor është përfshirja e përshtatjes ndaj klimës në PBA-në dhe ciklet vjetore të buxhetit, duke institucionalizuar kështu financimin për përshtatje. Në mënyrë të ngjashme, strategjia synon të përafrohet me reformat e menaxhimit të financave publike të Shqipërisë dhe me Kornizën e Integruar Kombëtare të Financimit (KIKF) për DGS-në, për të siguruar koherencë.

Duke arritur këto objektiva, Shqipëria do të jetë në një pozicion më të mirë për të zbatuar në mënyrë efektive PKP-në e saj dhe për të përmbushur objektivat e saj të përshtatjes. Progresi drejt këtyre objektivave do t'u tregojë gjithashtu partnerëve ndërkombëtarë se Shqipëria po ndjek një qasje sistematike dhe të orientuar drejt rezultateve ndaj financimit të përshtatjes, gjë që mund të përmirësojë aksesin e vendit në fondet për klimën. Kjo strategji është gjithashtu e përfshirë në kontekstin e saj më të gjerë politik dhe institucional. Financimi i këtyre prioritetëve mbështet PKP-në e Shqipërisë, qëllimet e integritimit në BE dhe prioritetet kontribuojnë në përmbushjen e komponentëve të adaptimit të KKP-së.

Megjithatë, sfida që mbetet është reduktimi i mungesave mes nevojave të identifikuara dhe veprimeve në terren - një mungesë që i atribuohet kryesisht kufizimeve të financimit. Përshtatja nuk financohet sa duhet dhe kapaciteti për të aksesuar fondet globale për klimën është ende në zhvillim e sipër. Seksionet e mëposhtme shqyrtojnë specifikat e këtyre nevojave të financimit dhe strategjitë për t'i përmbushur ato.

4 OBJEKTIVI

Përmirësoni koordinimin dhe efektivitetin

Përcaktoni rolet institucionale dhe mekanizmat e koordinimit për menaxhimin e financimit të përshtatjes. Strategjia do të përshkruajë se si aktorë të ndryshëm - ministritë qeveritare, donatorët, sektori privat, shoqëria civile - mund të bashkëpunojnë në mobilizimin dhe shpërndarjen e fondeve. Gjithashtu synon të përmirësojë efikasitetin e përdorimit të financave duke shmangur mbivendosjet, duke siguruar që fondet të synojnë nevojat prioritare dhe duke forcuar kapacitetin për të thithur dhe menaxhuar burimet.

5 OBJEKTIVI

Trajtimi i mangësive financiare dhe qëndrueshmërisë

Identifikoni se ku financimi i parashikuar nuk i plotëson nevojat (mangësia e financimit) dhe propozoni zgjidhje për të kapërcyer këtë mangësi. Strategjia i kushton rëndësi qëndrueshmërisë, duke synuar zgjidhje financiare afatgjata në vend të projekteve të njëhershme. Kjo përfshin eksplorimin e mënyrës së ruajtjes së flukseve të financimit përtej jetëgjatësisë së projekteve individuale të donatorëve, përmes gjenerimit të burimeve vendase ose mekanizmave rrotullues.

6 OBJEKTIVI

Rekomandoni veprime dhe reforma

Jepni rekomandime të zbatueshme për politikëbërësit. Kjo varion nga masat e politikave (p.sh., vendosja e etiketimit të buxhetit për klimën, krijimi i një fondi kombëtar për klimën) deri te zhvillimi i projekteve (p.sh., përgatitja e një portofoli projektësh për përshtatje të pranueshme për financim ndërkombëtar) dhe ndërtimi i kapaciteteve (p.sh., trajnimi i ministrive sektoriale për aksesin në financimin e klimës). Strategjia përcakton një plan veprimi financimi për 5-10 vitet e ardhshme.

02

**Korniza e
Zbatimit të
PKP-së**

Ky kapitull paraqet vlerësimet më të mira të disponueshme të nevojave të financimit të përshtatjes, të ndara sipas sektorit dhe afatit kohor, duke u mbështetur në Vlerësimin e Nevojave Financiare dhe analizat përkatëse. Gjithashtu, ai krahason këto nevoja me angazhimet ekzistuese të financimit, duke përfshirë ndarjet e buxhetit kombëtar, mbështetjen ndërkombëtare dhe angazhimet e strategjisë sektoriale, për të identifikuar boshllëqet e financimit.

Për të zhvilluar një strategji të fortë financimi, është thelbësore të kemi një kuptim të qartë të shkallës së burimeve të nevojshme për të zbatuar prioritetet e përshtatjes së Shqipërisë të përcaktuara në PKP-në 2026–2036. Përtej përcaktimit sasior të nevojave, kapitulli shqyrton pengesat kryesore për mobilizimin e financimit të përshtatjes, të tilla si kufizimet ekonomike, angazhimi i fragmentuar i donatorëve, pjesëmarrja e kufizuar e sektorit privat dhe sfidat institucionale dhe rregullatore. Ai përmbillet duke paraqitur mekanizmat e mundshëm që mundësojnë zbatimin, përfshirë strukturat e financimit të përzier dhe integrimin e përshtatjes në sistemet më të gjera të financimit të zhvillimit. Së bashku, këta elementë ofrojnë bazën për përcaktimin e përparësive se cilat veprime të PKP-së mund të zbatohen realisht dhe kur, duke ndihmuar në informimin e një qasjeje të realizueshme dhe strategjike ndaj financimit të adaptimit.

2.1 Qasja metodologjike për identifikimin dhe prioritizimin e masave të përshtatjes

Procesi për identifikimin dhe prioritizimin e 66 masave të përshtatjes ndaj klimës në Shqipëri ndoqi një metodologji rigorozë me shumë hapa, duke kombinuar Analizën Shumëkriterëshe (ASHK) dhe Analizën Kosto-Përfitim (AKP) për të siguruar qëndrueshmëri teknike, ekonomike dhe sociale. Kjo metodologji, përmbajtja e plotë e analizave dhe rezultatet përkatëse janë

të disponueshme në raportin “*Plani i zbatimit për veprimet e përshtatjes me prioritet*”³.

Një Analizë Shumëkriterëshe (ASHK) vlerësoi një listë fillestare të përmirësuar prej 114 masash të mundshme kundrejt tre grupeve të kriterëve: fizibilitetit (financiar, teknik, institucional), bashkëpërfitimet sociale (duke përfshirë barazinë gjinore dhe grupet e cenueshme) dhe përputhshmërinë strategjike me prioritetet kombëtare. Çdo kriter u peshua dhe u vlerësua me pikë, duke rezultuar në prioritizimin e masave që morën pikë mbi 70%. Masat e prioritizuara përfshijnë sektorë të tillë si bujqësia, pylltaria, energjia, turizmi, zhvillimi urban dhe transporti. Pas kësaj, një **Analizë Kosto-Përfitim (AKP)** u aplikua në 21 masat prioritare të lidhura me infrastrukturën për të vlerësuar efikasitetin ekonomik përmes raporteve kosto-përfitim dhe Vlerës Aktuale Neto (VAK). Kjo përfshinte konsultime me palët e interesuara, analizën GIS, ekstrapolim të të dhënave dhe analizat e ndjeshmërisë për të konfirmuar ndërhyrjet me ndikim të lartë dhe me kosto efektive.

2.2 Plani i Zbatimit (2026-2036)

Pasi u përzgjedhën masat, u hartua një **Plan Zbatimi** për të vënë në funksion 66 masat e prioritizuara. Ai përcakton përgjegjësitë institucionale, afatet kohore, strategjitë e financimit dhe treguesit e monitorimit, ndërkohë që promovon përputhshmërinë me kornizën e “Monitorimit, vlerësimit dhe të nxënimit” (MVN) të PKP-së.

3. Plani i zbatimit për veprimet e përshtatjes me prioritet (Ministria e Mjedisit e Republikës së Shqipërisë, 2025).

Objektivat

Objektivi i përgjithshëm i këtij Plani Zbatimi është të krijojë një kuadër koherent dhe të zbatueshëm për të drejtuar zbatimin e masave prioritare të përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike në Shqipëri në të gjithë sektorët kryesorë: Bujqësia, pylltaria, energjia, turizmi, zhvillimi urban, transporti dhe domenet ndërsektoriale. Plani është hartuar për të transformuar prioritetet sektoriale të përshtatjes në ndërhyrje konkrete që janë teknikisht të realizueshme, financiarisht të qëndrueshme dhe shoqërisht gjithëpërfshirëse.

Për të arritur qëllimin e tij, Plani është strukturuar rreth objektivave specifike të mëposhtëm:

- Të krijohen kushtet institucionale dhe operationale për zbatim efektiv, duke përcaktuar rolet dhe përgjegjësitë, mekanizmat e koordinimit dhe strategjitë e mobilizimit të burimeve në nivel kombëtar dhe lokal.
- Të forcohet bashkëpunimi shumënivëlësh dhe ndërsektorial midis ministrive, agjencive publike, bashkive dhe palëve të tjera të interesit kryesorë për të siguruar harmonizimin, koherencën dhe angazhimin në zbatimin e masave të përshtatjes.

Këto objektiva hedhin themelet për një kuadër gjithëpërfshirës zbatimi që përcakton rolet insti-

tucionale, përcakton afatet kohore të zbatimit, vlerëson nevojat dhe mundësitë financiare dhe vendos bazën për monitorim dhe vlerësim. Së bashku, këta elementë synojnë të sigurojnë që masat e përshtatjes të zbatohen në mënyrë efektive, koherente dhe të qëndrueshme në të gjithë sektorët dhe nivelet e qeverisjes.

Plani i zbatimit i Shqipërisë 2026–2036 (shikoni Aneksi I: Plani i Zbatimit 2026-2036) për përshtatjen ndaj klimës transformon prioritetet strategjike nga PKP-ja e saj në një plan veprimi të detajuar dhe të zbatueshëm. Plani i Zbatimit është planifikuar të përfshijë periudhën nga viti 2026 deri në vitin 2036, në përputhje me ciklet kombëtare të miratimit të Shqipërisë që do të pasojnë fazën e projektimit. Ky afat kohor u zgjodh për të mundësuar një zbatim të strukturuar dhe strategjik të veprimeve të përshtatjes të përcaktuara në PKP, duke lehtësuar ekzekutimin e politikave, programeve dhe iniciativave afatgjata që synojnë ndërtimin e aftësisë ripërtëritëse në të pesë sektorët prioritarë. Horizonti i zgjeruar lejon kohë të mjaftueshme për të zhvilluar kapacitete institucionale, përtëzbatuar projekte infrastrukturore, për të integruar politika dhe për të krijuar procese të vazhdueshme monitorimi dhe vlerësimi për të ndjekur progresin dhe për të bërë rregullimet e nevojshme. Drejt fundit të periudhës, plani do t'i nënshtrohet një rishikimi për të informuar zhvillimin e një Plani të ri Zbatimi, i cili mund të përfshijë masa të vazhdueshme ose shtesë të përshtatjes.

Ndërhyrjet prioritare për çdo sektor:

21 masa për sektorët e bujqësisë dhe pylltarisë

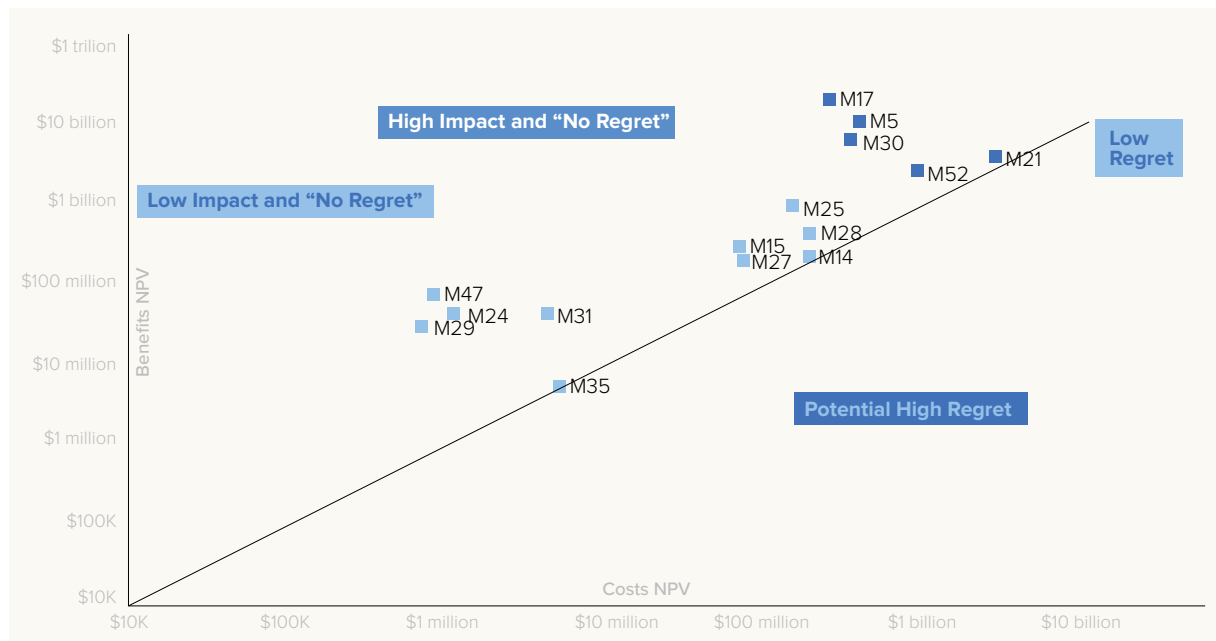
8 masa për sektorin e energjisë

11 masa për sektorin e turizmit

7 masa për sektorin e transportit

9 masa për sektorin e zhvillimit urban

10 masa ndërsektoriale

Figura 1. Përparësia e masave të përshtatjes sipas ndikimit dhe potencialit të pendimit.

Çdo masë u shqyrtua më tej për gatishmërinë teknike, kapacitetin institucional, përafrimin me objektivat kombëtare klimatike dhe ndikimin socio-ekonomik për të siguruar prioritizimin e ndërhyrjeve “pa pendesë” dhe me ndikim të lartë. Ky proces i bazuar në prova lejoi renditjen dhe planifikimin në kohë të masave në një afat të qëndrueshëm, bazuar në urgjencën, koston-efikasitetin dhe gatishmërinë për zbatim.

Përparësitë e masave synonin përzgjedhjen e opsioneve “pa pendim” që ofrojnë përfitime si të menjëhershme ashtu edhe afatgjata. Ndër veprimet e prioritizuara, pesë masa konsiderohen me ndikim të lartë për sa i përket vlerës së parave, ndërsa dhjetë kategorizohen si me ndikim më të ulët, por që ia vlejné investimit. Masat më me ndikim, NPV-ja e të cilave përfshihen në zonën e “Ndikimit të lartë dhe pa pendim”, arrijnë në total 3.2 miliardë USD (33%) si më poshtë:

- **M5:** Ndërsektorial: Zgjidhje të bazuara në natyrë dhe skema për zhvilluesit për fitim neto të biodiversitetit (243 milionë USD)
- **M17:** Sektori i bujqësisë dhe pylltarisë Zg-

jerimi dhe modernizimi i sistemeve të ujitjes për rritjen e aftësisë ripërtëritëse të bujqësisë (249 milionë USD)

- **M21:** Sektori i bujqësisë dhe pylltarisë Rivitalizimi i tokave të dëmtuara: Integrimi i ZBN-së dhe QBE-së me Praktikën e Agro-pyllumtarisë (1.5 miliardë USD)
- **M30:** Sektori i bujqësisë dhe pylltarisë Rritja e aftësisë ripërtëritëse ndaj klimës në parqet kombëtare dhe zonat e mbrojtura (257 milionë USD)
- **M52:** Sektori energjetik: Mbrojtja e Infrastrukturrës së Energjisë nga erërat e forta: Rehabilitimi i Nënstacioneve dhe Linjave të Transmetimit (986 milionë USD)
- Vlen të përmendet se pesë masa me ndikim të lartë përbëjnë afërsisht 80% të buxhetit total, rreth 7.95 miliardë USD:
- **M21:** Rivitalizimi i tokave të dëmtuara: Integrimi i Zgjidhjeve të Bazuara në Natyrë (ZBN) dhe Përshtatjes së Bazuar në Ekosistem (PBE) me Praktikën e Agropyllumtarisë
- **M45:** Skema nxitëse për të përmirësuar aftësinë ripërtëritëse të stokut të ndërtesave ndaj temperaturave ekstreme
- **M52:** Mbrojtja e infrastrukturës së energjisë

nga erërat e forta: Rehabilitimi i nënstacioneve dhe linjave të transmetimit

- **M59:** Rritja e aftësisë ripërtëritëse së energjisë hidroelektrike: Operacionet e optimizuara dhe infrastruktura e përforcuar
- **M64:** Integrimi i ZBN-së dhe ABE-së në sektorin e transportit: Rritja e aftësisë ripërtëritëse së infrastrukturës përmes zgjidhjeve të bazuara në natyrë

Procesi i priorizimit siguroi gjithashtu një portofol të ekuilibruar që adreson cenueshmëritë urgjente, ndërkohë që investon në kapacitete themelore, siç janë zhvillimi institucional dhe sistemet e njohurive. Si rezultat, portofoli i përshtatjes së Shqipërisë përfshin nga projekte të infrastrukturës në shkallë të gjerë, që kushtojnë qindra miliona dollarë, deri te ndërhyrjet politike me kosto të ulët, duke reflektuar si kompleksitetin e sfidave klimatike ashtu edhe gamën e larmishme të zgjidhjeve të kërkuara.

2.3 Udhërrëfyesi i zbatimit me faza

Viti i fillimit të zbatimit për secilën masë u përcaktua bazuar në gjykimin e ekspertëve, duke marrë parasysh prioritetet kombëtare, gatishmërinë institucionale dhe kapacitetin operacional. Kjo u plotësua nga rezultatet e ASHK-it, duke përfshirë rezultatin total të ASHK-it për secilën masë, nivelin e caktuar të prioritetit dhe renditjen specifike të sektorit. Kjo qasje e kombinuar mundësoi një afat të shkallëzuar që promovon si fizibilitetin ashtu edhe koordinimin efektiv. Si rrjedhim, periudhat e fillimit shpërndahen si më poshtë:

- **Masat afatshkurtra** pritet të fillojnë mes viteve 2026 dhe 2028, duke pasur parasysh urgjencën e tyre ose lehtësinë relative të ekzekutimit. 58% e masave supozohet të fillojnë në afat të shkurtër.
- **Masat afatmesme** janë planifikuar të fillojnë mes viteve 2029 dhe 2032. 27% e masave supozohet të fillojnë në afat të mesëm.
- **Masat afatgjata**, 15% e masave, të cilat janë më komplekse, kërkojnë shumë kapital ose varen nga vlerësimet e mëparshme, janë caktuar të fillojnë mes viteve 2033 dhe 2036. Shumica

e masave supozohet të fillojnë në periudhën afatgjatë, duke përfshirë edhe disbursimin.

Periudha nga viti 2037 deri në vitin 2042 është përcaktuar për zbatimin e vazhdueshëm të masave në vazhdim, por nuk do të fillojë ndonjë veprim i ri, pasi ndodhet jashtë ciklit të planifikimit 2026–2036. Çdo masë përshtatjeje i është caktuar një kohëzgjatje e pritur zbatimi, që pasqyron numrin e viteve të nevojshme për të arritur objektivat e saj. Këto kohëzgjatje variojnë nga 1 deri në 10 vjet, varësisht nga aktivitetet specifike të përfshira. Për të mbështetur planifikimin, u propozuan vite fillestare paraprake për secilën masë dhe është zhvilluar një tabelë Gantt (*Aneksi III: Plani i zbatimit të masave të përshtatjes*) për të vizualizuar si vitin e fillimit ashtu edhe kohëzgjatjen e pritur të zbatimit.

2.4 Plani afatmesëm i zbatimit të buxhetit (2026-2028)

Zhvillimi i **planit afatshkurtër** (shihni Aneksi II: Plani PBA 2026-2028) iu kërkua Ministrisë së Financave, i përfshirë në procesin e Planifikimit Buxhetor Afatmesëm (PBA). Objektivi është të sigurohet që masat, përgjegjësitë, kostot dhe nevojat e financimit të përcaktohen qartë për periudhën 2026-2028, duke mbështetur përputhshmërinë me planifikimin fiskal kombëtar. Modeli i ofruar nga Ministria përfshin gjithashtu tregues të monitorimit dhe vlerësimit, të cilët janë thelbësorë për të ndjekur progresin e zbatimit dhe për të vlerësuar performancën kundrejt objektivave të përcaktuara.

2.5 Rolet dhe përgjegjësitë Koordinimi Kryesor

Ministria e Mjedisit (MTM) mban rolin qendror koordinues për politikën e Shqipërisë për ndryshimet klimatike, përfshirë përshtatjen dhe shërben si drejtuese teknike për PKP-në. Si

kryetare e Grupit Ndërmintor të Punës për Ndryshimet Klimatike (GNNMK) dhe pritëse e Njësisë së Ndryshimeve Klimatike, e cila mbikëqyr zhvillimin e PKPA-së, MTM siguron koherencë në të gjithë planifikimin kombëtar të adaptimit. Në fushën e financimit të përshtatjes, MTM-ja është përgjegjëse për drejtimin e planifikimit dhe përcaktimit të përparësive të masave të përshtatjes, duke identifikuar nevojat në bashkëpunim me ministritë e sektorit. Ajo zhvillon politikën kombëtare të klimës dhe integron përparësitë e përshtatjes në strategjitë më të gjera të zhvillimit, duke siguruar përaftrim me këtë strategji financimi. MTM-ja shërben gjithashtu si Autoriteti Kombëtar i Caktuar (NDA) për Fondin e Klimës së Gjelbër dhe mekanizma të tjerë të financimit të klimës, gjë që përfshin miratimin e propozimeve të financimit dhe angazhimin me fonde ndërkombëtare në emër të qeverisë. Përveç kësaj, ministria monitoron dhe raporton mbi progresin e përshtatjes si tek autoritetet kombëtare ashtu edhe tek organet ndërkombëtare si UNFCCC, duke përfshirë ndjekjen e mobilizimit dhe përdorimit të financimit të përshtatjes. MTM-ja është gjithashtu e ngarkuar me zbatimin e projekteve të përzgjedhura të përshtatjes, veçanërisht ato me dimensione ndërsektoriale ose që përfshihen në portofolin mjedisor, siç janë iniciativat e përshtatjes bazuar në ekosistem.

Ministria e Financave (MF) luan një rol thelbësor në integrimin e prioritetëve të përshtatjes në buxhetin kombëtar dhe në mobilizimin e burimeve vendase dhe ndërkombëtare. Ajo drejton përpjekjet për të përfshirë përshtatjen ndaj klimës në PBP-në dhe ciklet vjetore të buxhetit. Kjo përfshin lehtësimin e etiketimit të buxhetit klimatik dhe mbështetjen e ministrive të linjës në ndarjen e fondeve për veprime përkatëse të përshtatjes. MFE-ja gjithashtu shqyrton masat fiskale që nxisin aftësinë ripërtëritëse, të tilla si përfitimet tatimore ose përcaktimi i tarifave specifike për një fond kombëtar për klimën. Përmes funksionit të saj të koordinimit të ndihmës, ministria menaxhon marrëveshjet e financimit të jashtëm dhe angazhimin e donatorëve, duke e përafuar ndihmën për zhvillim me prioritetet kombëtare të përshtatjes. Ajo siguron mbikëqyrje financiare dhe transparencë

në përdorimin e burimeve të përshtatjes, duke mbikëqyrur potencialisht operacionet fiduciare nëse krijohet një fond kombëtar për klimën. MFE-ja kontribuon në arsyetimin ekonomik për përshtatjen duke mbështetur analizat kosto-përfitim që mbështesin vendimet buxhetore. Duke pasur parasysh ndërvarësinë e politikës klimatike dhe financave publike, bashkëpunimi i ngushtë midis MTM-së dhe MFE-së është thelbësor. Një grup pune i përbashkët i dedikuar për financimin e klimës mund të rrisë koordinimin, duke siguruar që prioritetet e politikave të financohen në mënyrë të mjaftueshme.

Përgjegjësitë sektoriale

Ministritë sektoriale të linjës janë përgjegjëse për hartimin dhe zbatimin e masave të përshtatjes brenda fushave të tyre përkatëse. Këto përfshijnë, ndër të tjera, Ministrinë e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural; Ministrinë e Infrastrukturës dhe Energjisë; Ministrinë e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale; Ministrinë e Mbrojtjes (e cila përfshin funksionet e Mbrojtjes Civile dhe Menaxhimit të Rrezikut nga Fatkeqësitë); dhe Ministrinë e Arsimit. Çdo ministri integron përshtatjen ndaj klimës në planifikimin e saj strategjik dhe operacional. Për shembull, Ministria e Bujqësisë do të përfshijë aftësinë ripërtëritëse në strategjitë e zhvillimit bujqësor, ndërsa Ministria e Infrastrukturës do të mbikëqyrë mbrojtjen ndaj klimës të rrjeteve të transportit dhe shërbimeve publike. Këto ministri pritet të zhvillojnë dhe zbatojnë projekte përshtatjeje, të avokojnë për ndarjet buxhetore dhe të menaxhojnë ekzekutimin e projekteve brenda sektorëve të tyre. Me futjen e etiketimit të buxhetit klimatik, këto institucione do të jenë përgjegjës për raportimin e shpenzimeve të tyre që lidhen me klimën, duke kontribuar në përpjekjet kombëtare të monitorimit dhe transparencës. Ekspertiza e tyre teknike është thelbësore për përcaktimin e saktë të kostos dhe hartimin e masave të përshtatjes. Për më tepër, ministritë e sektorit luajnë një rol aktiv në mekanizmat kombëtarë të koordinimit, siç janë GNPNC dhe NCCC, duke

siguruar koherencë ndërsektoriale. Ato gjithashtu punojnë së bashku me MTM-në për të zhvilluar propozime projektsh për financim ndërkombëtar të klimës, të tilla si dorëzimet në Fondin e Klimës së Gjellbër.

Qeveritë bashkiake dhe vendore, ndonëse më të kufizuara në kapacitet fiskal, janë aktorë kyç në zbatimin lokal të masave të përshtatjes. Ato shpesh janë reaguesit e parë ndaj ndikimeve klimatike dhe kështu luajnë një rol kritik në krijimin e aftësisë ripërtëritëse në nivel komuniteti. Bashkitë po zhvillojnë gjithnjë e më shumë plane lokale për përshtatjen ose për aftësinë ripërtëritëse, shpesh me mbështetje nga partnerë ndërkombëtarë të zhvillimit. Këto plane artikulojnë dobësi dhe prioritete specifike lokale, duke udhëhequr zbatimin e ndërhyrjeve të synuara të përshtatjes, siç janë gjelbërimi urban, sistemet e mbrojtjes nga përmytjet dhe përmirësimet e infrastrukturës ujore. Autoritetet vendore janë gjithashtu përgjegjëse për mirëmbajtjen e infrastrukturës publike thelbësore për aftësinë ripërtëritëse ndaj klimës, siç janë sistemet e kullimit dhe rezervuarët. Edhe pse kontributet e tyre financiare mund të jenë modeste, qeveritë vendore shpesh ofrojnë mbështetje në natyrë ose bashkëfinancim, gjë që rrit besueshmërinë dhe angazhimin e projektit. Ato marrin pjesë në aktivitete për ndërtimin e kapaciteteve dhe angazhohen me popullatat lokale për të rritur ndërgjegjësimin dhe për të nxitur ndryshimin e sjelljes. Në disa raste, bashkitë shërbejnë gjithashtu si administratorë për grante të vogla ose skema financimi me bazë komuniteti, duke vepruar si ndërmjetës midis programeve kombëtare dhe përfituesve vendorë.

2.6 Mekanizmat e koordinimit shumësektorial

Struktura qeverisëse e përshtatjes ndaj klimës në Shqipëri bazohet në një kuadër koordin-

imi shumë-nivelësh që bashkon aktorët politikë, teknikë dhe operacionalë për të siguruar zbatimin efektiv të PKP-së dhe strategjisë së saj të financimit. Në nivelin politik, GKPN-ja ofron mbikëqyrje të nivelit të lartë dhe udhëzime strategjike, duke siguruar koherencën e politikave të përshtatjes në të gjithë sektorët. GKPN-ja luan një rol kritik në përfshirjen e strategjive të financimit në planet kombëtare të zhvillimit dhe kornizat e investimeve sektoriale, duke përafuar objektivat e financimit të klimës me drejtimin e përgjithshëm të zhvillimit të Shqipërisë.

Në nivel teknik, **Grupi Ndërmintor i Punës për Ndryshimet Klimatike** vepron si motori për koordinim dhe ekzekutim. I përbërë nga përfaqësues nga ministritë dhe agjencitë kryesore, GNPNK-ja ka pasur rol qendror në zhvillimin e PKP-së dhe do të mbetet organi kryesor për ndjekjen e progresit të zbatimit. Ajo do të mbikëqyrë funksionalizimin e strategjisë së financimit duke lehtësuar shkëmbimin e informacionit mbi thirrjet e donatorëve, duke identifikuar mundësitë e bashkëfinancimit dhe partneritetit, dhe duke siguruar qëndrueshmëri në të gjitha propozimet e projekteve të paraqitura në fondet ndërkombëtare. Për të rritur kapacitetin teknik dhe për të mundësuar veprime të synuara, një nëngrup i financimit të klimës mund të krijohet brenda GNPNK-së për t'u përqendruar në zhvillimin e metodologjive të etiketimit të buxhetit, portofoleve të investimeve për përshtatje si dhe mobilizimin e mekanizmave të financimit të kombinuar.

Në plotësim të këtyre organeve është **Grupi teknik i punës për përshtatje (GTP)**, i cili luan një rol vendimtar në koordinimin e planifikimit teknik të masave të përshtatjes. GTP-ja siguron që ndërhyrjet për përshtatje të jenë teknike të duhura dhe në përputhje si me prioritetet e PKP-së ashtu edhe me KKP-në. Ai plotëson mangësitë mes planifikimit dhe zbatimit, duke ndihmuar ministritë e linjës dhe qeveritë vendore

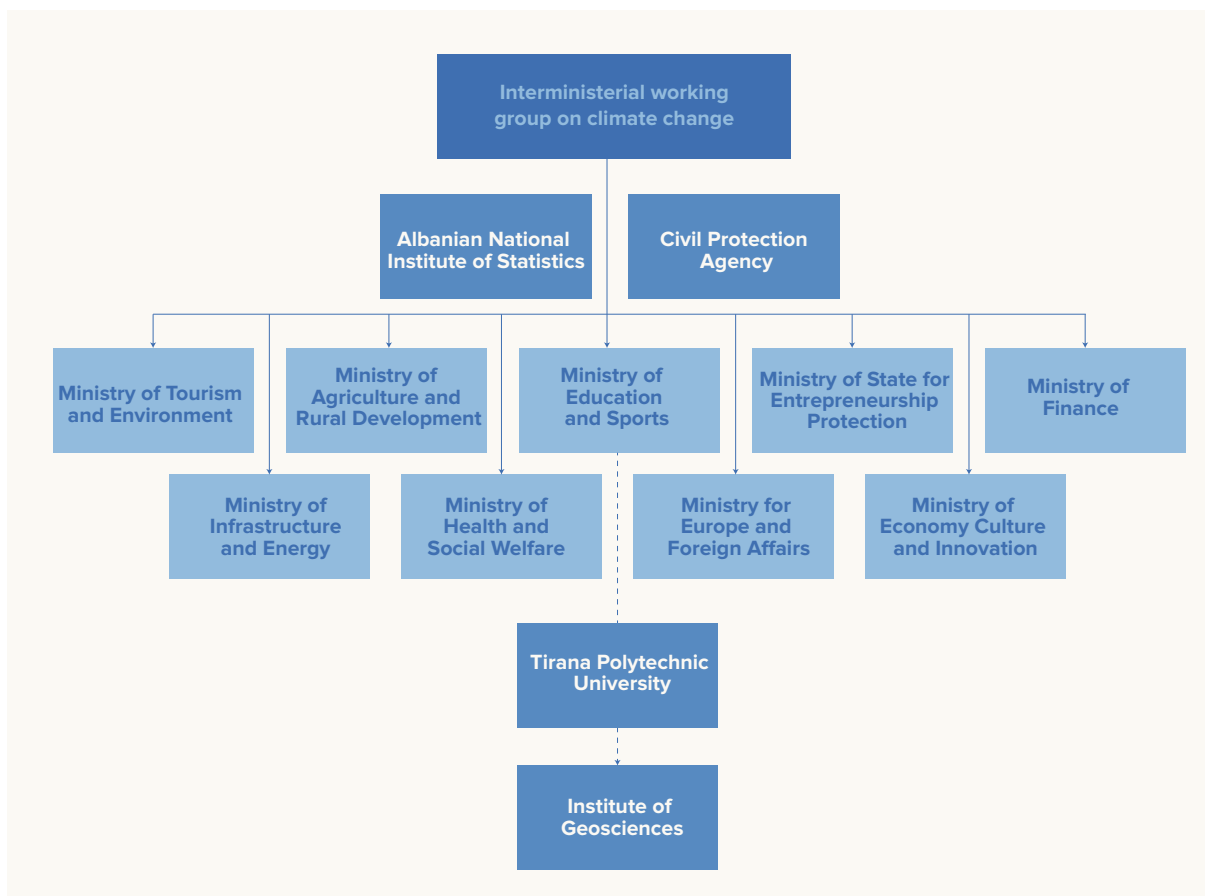
të përkthejnë udhëzimet strategjike në plane të zbatueshme. Së bashku, këto mekanizma qeverisjeje formojnë një ekosistem institucional koherent të aftë për të nxitur agjendën e adaptimit të Shqipërisë përmes mandateve të qarta, bashkëpunimit ndërinstitucional dhe mbështetjes teknike të vazhdueshme.

Përveç organeve kryesore qeveritare, një sërë agjencish kombëtare, institucionesh kërkimore dhe aktorësh të shoqërisë civile luajnë role vendimtare në mbështetjen e zbatimit dhe financimit të PKP-së së Shqipërisë. Agjencitë teknike ofrojnë bazën shkencore dhe kapacitetet operacionale të nevojshme për adaptim efektiv ndaj klimës. Instituti i Gjeoshkencave (IGJEO), për shembull, ofron të dhëna thelbësore meteorologjike dhe hidrologjike që mbështesin

vlerësimet e rrezikut klimatik dhe sistemet e paralajmërimit të hershëm. Forcimi i kapacitetit institucional të IGJEO-s dhe integrimi i qartë i përshtatjes ndaj klimës në mandatin e saj është thelbësor për ofrimin e mbështetjes teknike të qëndrueshme.

Agjencia e Menaxhimit të Burimeve Ujore është aktor kyç në planifikimin për sigurinë nga përmytjet dhe sigurinë ujore, ndërsa Agjencia Kombëtare për Mbrojtjen Civile është përgjegjëse për përgatitjen ndaj fatkeqësive dhe reagimin ndaj emergjencave. Kjo e fundit kërkon fonde të dedikuara për sistemet e paralajmërimit të hershëm, infrastrukturën rezistente të emergjencave dhe mekanizmat e koordinimit për të përafruar uljen e rrezikut të fatkeqësive me përpjekjet e përshtatjes.

Figura 2. Grupi Ndërmintor i Punës për Ndryshimet Klimatike⁵

Në mënyrë të ngjashme, Agjencia për Mbrojtjen e Mjedisit, ose një institucion ekuivalent, ka një rol të rëndësishëm në monitorimin mjedisor dhe mund të fuqizohet për të menaxhuar burimet për përshtatjen e bazuar në ekosistem, duke përfshirë zbatimin e standardeve mjedisore që kontribuojnë në aftësinë ripërtëritëse afatgjate ndaj klimës.

Institucionet kërkimore dhe universitetet, megjithëse nuk janë të përfshira drejtpërdrejt në financim, ofrojnë kontribute të domosdoshme përmes analizave shkencore dhe inovacionit. Ato mbështesin vendimmarrjen e bazuar në prova duke kryer vlerësime kosto-përfitim të opsioneve të përshtatjes, për shembull, duke vlerësuar metodat më efektive nga ana e koston për mbrojtjen bregdetare ose aftësinë ripërtëritëse të pyjeve. Këto institucione janë gjithashtu të pozicionuara mirë për të zbatuar projekte pilot të financuara përmes granteve ndërkombëtare, duke rritur bazën e njohurive për planifikimin e përshtatjes. Së fundmi, organizatat e shoqërisë civile dhe bota akademike shërbejnë si partnerë thelbësorë në rritjen e ndërgjegjësimit, ndërtimin e kapaciteteve lokale dhe sigurimin e llogaridhënies në ndarjen dhe përdorimin e financimit të adaptimit. Përfshirja e tyre përforcon transparencën dhe efektivitetin.

2.7 Buxhetimi dhe menaxhimi i fluksit të parave

Zbatimi efektiv i PKP-së së Shqipërisë mbështetet në sisteme të fuqishme të buxhetimit dhe menaxhimit të fluksit të parave që bazohen në ciklin e PBP-së. Mekanizmat e shpërndarjes së buxhetit për masat e përshtatjes duhet të përputhen me procesin e buxhetimit vjetor dhe afatmesëm, duke u mundësuar ministrive të linjës

të sigurojnë financim bazuar në ndërhyrje të prioritetuara dhe të kostosuara. Futja e etiketimit të buxhetit klimatik (CBT) përfaqëson një risi kyçe, që ndihmon në gjurmimin e shpenzimeve të përshtatjes në të gjitha ministrinë dhe programet.

Ky sistem do t'i lejojë Shqipërisë të monitorojë në mënyrë sistematike shpenzimet që lidhen me klimën dhe të bëjë dallimin midis ndërhyrjeve për përshtatje, zbutje dhe ndërhyrjeve me përfitim të dyfishtë, duke përmirësuar kështu transparencën dhe raportimin ndaj angazhimeve kombëtare dhe ndërkombëtare.

Mjetet e parashikimit të fluksit të parave propozohen gjithashtu për të forcuar zbatimin në nivel projekti, duke siguruar shpërndarjen në kohë të fondeve për agjencitë ekzekutive dhe duke shmangur pengesat. Këto mjete mbështesin planifikimin e likuiditetit dhe rrisin efikasitetin financiar të investimeve për përshtatje.

Paralelisht, vendosja e mjetit të shqyrtimit të buxhetit u lejon ministrive të linjës të vlerësojnë rëndësinë klimatike të investimeve publike, duke rritur koherencën me objektivat strategjike të PKP-së. Këto instrumente mbështeten më tej nga aktivitete për ndërtimin e kapaciteteve që synojnë zyrtarët e financave publike, duke siguruar që financimi i përshtatjes të integrohet në sistemin e menaxhimit financiar publik të Shqipërisë.

Përmes kësaj qasjeje të integruar, strategjia e financimit të PKP-së jo vetëm që siguron ekzekutim të mirë të buxhetit, por gjithashtu mundëson të nxënit në mënyrë përshtatëse dhe rregullimet përsëritëse të investimeve bazuar në reagimet e zbatimit.

03

Vlerësimi i Nevojave Financiare dhe Mangësitë Financiare

3.1 Kostoja totale e zbatimit të planit të PKP-së

Ky seksion paraqet një plan zbatimi të koston⁴ për masat prioritare të përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike të Shqipërisë. Qëllimi është të shprehen qartë se çfarë duhet të financohet në secilin sektor për të arritur objektivat e përshtatjes së Shqipërisë. Plani është i organizuar sipas sektorëve (bujqësi, pylltari, zhvillim urban, energji, transport, turizëm) dhe masave ndërsektoriale, me ndarje të koston dhe afate kohore për zbatim. Këto vlerësime të koston ofrojnë bazën për synimin e përpjekjeve të financimit në seksionet e mëvonshme të kësaj strategjie.

Në përgjithësi, nevojat e Shqipërisë për përshtatje janë të konsiderueshme, me një sasi të vlerësuar prej 9.8 miliardë USD të nevojshme për të financuar 66 masa prioritare të përshtatjes sipas PKP-së 2026-2036, me zbatimin e masave që shtrihet deri në vitin 2042. Nevojat më të mëdha të financimit për përshtatje janë për sektorin e zhvillimit urban dhe infrastrukturës (~27.8% e koston totale, ~2.7 miliardë USD), e ndjekur nga pylltaria (~21.3%, ~2.1 miliardë USD), transporti (~20.7%, ~2.03 miliardë USD) dhe energjia (~20%, ~1.96 miliardë USD). Nevojat e sektorit të bujqësisë për përshtatje janë më të moderuara (~7%, ~0.6–0.7 miliardë USD), ndërsa masat e turizmit përbëjnë vetëm një pjesë shumë të vogël (shumë më pak se 1% e koston totale). Buxheti i masave transversale ndërsektoriale arrin deri në 257 milionë USD ose rreth 2% të nevojave totale të financimit të përshtatjes. Kur këto alokime përlogariten

për vit të plotë dhe krahasohen me PBB-në aktuale të Shqipërisë (e vlerësuar në 28.37 miliardë USD në vitin 2025), shpenzimet afatshkurtra (2026–2028) do të korrespondojnë me një mesatare prej afërsisht 180.6 milionë USD në vit, duke përfaqësuar rreth 0.6% të PBB-së. Për periudhën afatmesme (2029–2032), investimi mesatar vjetor prej 652.4 milionë USD korrespondojnë me afërsisht 2.3% të PBB-së. Gjatë periudhës afatgjatë (2033–2042), investimi mesatar vjetor do të arrijë afërsisht 664.9 milionë USD, që barazohet me rreth 2.3% të PBB-së së vitit 2025. Megjithatë, nëse ekonomia e Shqipërisë rritet me një ritëm të qëndrueshëm prej 3.5% në vit, PBB-ja do të rritet në afërsisht 39.5 miliardë USD deri në vitin 2036 dhe do të arrijë gati 48.9 miliardë USD deri në vitin 2042. Në këtë skenar, disbursimi vjetor i përshtatjes prej 576.5 milionë USD në vit gjatë 17 viteve (2026–2042) do të përfaqësojë rreth 1.18% të PBB-së së parashikuar për vitin 2042, duke demonstruar se rritja e PBB-së ka të ngjarë të ndihmojë në lehtësimin e barrës fiskale vjetore relative. Më poshtë është paraqitur një përmbledhje. (Tabela 2)

Mes viteve 2026 dhe 2036, investimi mesatar vjetor i nevojshëm për zbatimin e masave të përshtatjes në Shqipëri vlerësohet në afërsisht 528.3 milionë USD, ekuivalent me 1.9% të PBB-së së vendit për vitin 2025, sipas vlerësimit të FMN-së. Edhe pse i konsiderueshëm, ky nivel investimi konsiderohet i realizueshëm nga ana fiskale, veçanërisht nëse mbështetet nga financimi koncesionar, shpërndarja e buxhetit në faza dhe

Tabela 2. Investimi i parashikuar për periudhën 2026-2042.

Periudha	Shpërndarja e parashikuar vjetore (në USD)	Totali (në USD)	% e PBB-së (në vitin 2025)
2026–2028	180.6	542	0.6
2029–2032	652.4	2610	2.3
2033–2042	664.9	6649	2.3
Totali	576.5	9800	

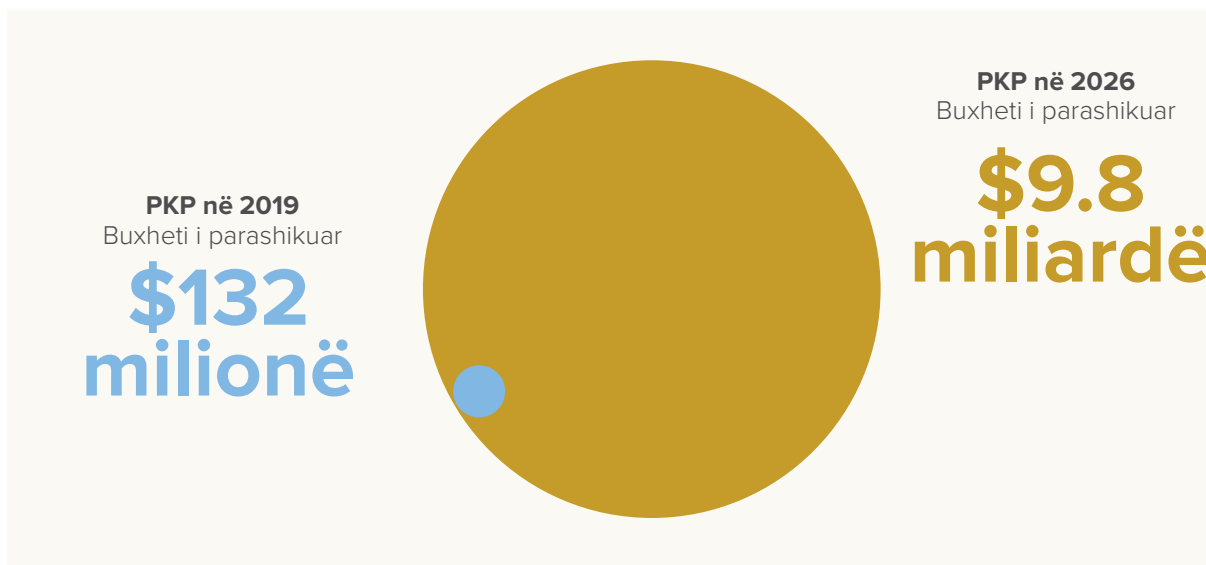
4. Plani i zbatimit të koston është zhvilluar nga kompania e kontraktuar nga GFI-ja.

Tabela 3. Shpërndarja vjetore e shpenzimeve për investime në përshtatje (2025–2042) dhe përqindja e buxhetit total

Viti	Disbursimet	%
2026	4.659.800 USD	0,05%
2027	7.529.882 USD	0,1%
2028	529.596.820 USD	5,4%
2029	662.060.265 USD	6,8%
2030	802.079.015 USD	8,2%
2031	804.689.152 USD	8,2%
2032	340.902.076 USD	3,5%
2033	1.471.731.191 USD	15,0%
2034	1.314.666.566 USD	13,4%
2035	1.284.405.814 USD	13,1%
2036	614.986.908 USD	6,3%
2037	365.760.242 USD	3,7%
2038	360.947.182 USD	3,7%
2039	350.722.182 USD	3,6%
2040	307.589.881 USD	3,1%
2041	289.185.000 USD	3,0%
2042	289.185.000 USD	3,0%
Totali	9.800.696.977 USD	100%

integrimi i plotë në kornizat kombëtare të investimeve publike. Disbursimet më të larta priten mes viteve 2033 dhe 2035. Në të kundërt, shpenzimet në vitet e para të zbatimit (2026–2027) mbeten modeste, nën 10 milionë USD në vit, përpara se të rriten ndjeshëm nga viti 2028 e tutje për të lënë kohë për përgatitjen e burimeve buxhetore. Ndërsa komponentët kryesorë të infrastrukturës arrijnë përfundimin, nivelet e investimeve ulen midis viteve 2037 dhe 2042, duke u stabilizuar midis 365-289 milionë USD në vit. Sipas parashikimeve makroekonomike nga Fondi Monetar Ndërkombëtar (Fondi Monetar Ndërkombëtar (FMN), 2025), Banka Botërore (Grupi i Bankës Botërore (WBG), 2025c) dhe

Komisioni Evropian, ekonomia e Shqipërisë pritet të rritet me një normë mesatare vjetore prej 3.2% deri në 3.5%. Nëse kjo trajektore mbahet, PBB-ja e vendit mund të arrijë afërsisht 59.6 miliardë USD deri në vitin 2050. Në këtë kontekst, investimi total në përshtatje - aktualisht ekuivalent me 37% të PBB-së së Shqipërisë për vitin 2025 - do të përfaqësohte rreth 16.4% të PBB-së së parashikuar të mesit të shekullit dhe do të ishte mesatarisht më pak se 2% e PBB-së në vit nëse shpërndahet në mënyrë të barabartë në planin afatgjatë. Është e rëndësishme të theksohet se investimi vjetor i vlerësuar - ekuivalent me 2.69% të PBB-së së vitit 2025 - bazohet në një profil financimi të financiar

paraprakisht, të përqendruar në vitet ku aktiviteti i zbatimit është më intensiv. Në të kundërt, vlerësimet treguese nga Banka Botërore sugjerojnë se nevojat shtesë kombëtare të përshtatjes të Shqipërisë mund të arrijnë 0.8% deri në 1% të PBB-së çdo vit gjatë periudhës 2025–2050, duke supozuar rritje të qëndrueshme ekonomike dhe një strategji investimi me faza. Edhe pse metodologjitë ndryshojnë, krahasimi mbështet përfundimin se paketa aktuale e investimeve bie brenda një diapazoni të besueshëm dhe të përgjegjshëm për vendet që angazhohen në një tranzicion të strukturuar dhe ambicioz klimatik. Në krahasim, dokumenti fillestar i PKP-së (i përgatitur në vitin 2019) vlerësoi kosto më modeste për një pjesë të parë të veprimeve prioritare. **Vlerësohet se 15 veprimet prioritare të PKP-së për periudhën 2017–2020 kërkonin rreth 11 miliardë lekë (afërsisht 80 milionë euro ose 91 milionë USD) në total.**⁵ Megjithatë, ky përcaktim fillestar i koston mbuloi kryesisht politikat, ndërtimin e kapaciteteve dhe masat pilot në vitet e para. Ai nuk përfshinte shkallën e plotë të zbatimit të nevojshëm deri në vitin 2035, veçanërisht për investimet e mëdha në infrastrukturë. Ndërkohë që Shqipëria kalon nga planifikimi dhe projektet pilot në zbatimin e plotë,

kërkesat për financim rriten ndjeshëm. Faktorët kryesorë që rrisin koston e PKP-së së përditësuar përfshijnë:

- nevojën për investime në infrastrukturë (p.sh., rezervuarë, mbrojtje nga përmytjet, kanale ujitjeje, rrugë rezistente) të cilat kërkojnë shumë kapital, por janë thelbësore për aftësinë ripërtëritëse afatgjatë;
- fushëveprimin e gjerë të përshtatjes që mbulon shumë sektorë dhe komunitete në të gjithë vendin;
- përfshirjen e kostove të emergjencës dhe mirëmbajtjes për të siguruar që masat të mbeten efektive me kalimin e kohës, jo vetëm kostot fillestare të kapitalit,
- përshtatjen për inflacionin dhe rritjen ekonomike që nga vlerësimet e mëparshme - kostot e materialeve dhe të punës për projektet janë rritur.

Ndërkohë që shuma të tilla janë marramendëse, ato duhen parë në kontekst: kostoja e mosveprimit ka të ngjarë të jetë më e lartë, pasi dëmet e rënda klimatike mund të fshijnë vite të tëra të përparimit në zhvillim. **Investimi në aftësinë ripërtëritëse është në thelb një investim në ruajtjen e stabilitetit dhe rritjes ekonomike.**

5. Republika e Shqipërisë, *Plani Kombëtar i Përshtatjes: Shqipëri (Tiranë: Ministria e Mjedisit, 2021)*, https://unfccc.int/sites/default/files/resource/National_Adaptation_Plan_Albania.pdf

Tabela 4. Nevojat e vlerësuara të financimit për përshtatje, financimi aktual dhe mangësitë sipas sektorit.

Sektori	Kostoja e llogaritur (USD)	Financimi aktual i angazhuar)	Mungesa gjatë periudhës totale	% e mungesave gjatë periudhës totale
Bujqësia	678.114.861	148.777.832	529.337.029	78
Pylltaria	2.134.799.557	200.836.646	1.933.962.911	91
Zhvillimi urban	2.723.161.544	27.551.451	2.695.610.092	99
Turizmi	8.491.619	14.632.720	0	0
Energjia	1.960.573.000	296.960.378	1.663.612.622	85
Transporti	2.038.835.000	3.684.480	2.035.150.520	100
Ndërsektoriale	256.721.396	6.740.576	249.980.820	97
TOTALI	9.800.696.977	699.184.083	9.101.512.894	93

3.2 Angazhimet ekzistuese dhe boshllëqet në financim

Pavarësisht përpjekjeve të fundit, financimi ekzistues është shumë i pamjaftueshëm për të përmbushur kërkesat. Qeveria e Shqipërisë ka caktuar afërsisht 310 milionë USD për veprime përshtatjeje në të gjithë sektorët, duke përfshirë PBP-në e saj 2025-2027 dhe strategjitë sektoriale kombëtare, ku pjesa më të madhe shkon në projekte pyjore (194 milionë USD) dhe bujqësore (80 milionë USD). Partnerët ndërkombëtarë - duke përfshirë BE-në, Bankën Botërore, FGJK-në dhe të tjerë - po mbështesin përshtatjen përmes granteve dhe huave, por kryesisht në një shkallë prej dhjetëra milionësh në vit në vend të qindra milionëve të kërkuar. Për shembull, një projekt i ri i Bankës Botërore për aftësinë ripërtëritëse urbane prej 50 milionë USD dhe një investim i BE-BERZH-BEI-it (Banka Evropiane e Investimeve) prej mbi 375 milionë USD në infrastrukturën hekurudhore të papërshkueshme nga ndryshimet klimatike janë angazhime të rëndësishme, megjithatë ato vetëm sa kanë filluar të adresojnë nevojën prej ~180-200 milionë USD në vit për sektorin urban. Kontributet e sektorit

privat mbeten modeste, përgjithësisht të kufizuara në bashkëfinancim në bujqësi dhe investime të izoluara (p.sh., një koncesionar i rrugëve me pagesë financon stabilizimin e shpateve).

Tabela 4 Përmbledh nevojat për investime në përshtatje sipas sektorit, financimin total të angazhuar ose të ndarë brenda buxhetit afatmesëm (2025–2027), financimin e identifikuar përmes strategjive të tjera sektoriale publike, si dhe financimin nga burime private dhe ndërkombëtare. Gjithashtu, ai thekson mangësitë e mbetura të financimit që duhen adresuar. Siç **Tabela 4** ilustron, Shqipëria përballet me mungesa të konsiderueshme financimi në shumicën e sektorëve, me një mungesë kritike të përgjithshme prej 93%. Vetëm 7% e financimit të kërkuar është angazhuar përmes PBA-së 2025–2027. Me përjashtim të turizmit i cili nuk tregon mangësi, mangësitë e financimit janë të larta në të gjithë sektorët e tjerë mbi 78% (bujqësia), me pylltarinë, zhvillimin urban, sektorin ndërsektorial dhe transportin që tregojnë nivele mangësish mbi 90% dhe pothuajse 100%. Këto mungesa tregojnë se do të duhet të mobilizohen fonde të konsiderueshme për të mbështetur nevojat e financimit të PKP-së.

Tabela 5. Mangësia e vlerësuar e financimit bazuar në financimin e angazhuar deri në vitin 2042, duke përfshirë PBA-në (2025-2027) në USD.

Sektori	Nevoja Totale për Përshtatje (deri në ~2036)	Financimi publik kombëtar i angazhuar ⁶	Financim ndërkombëtar (i siguruar dhe në portfolet e projekteve)	Kontributet e sektorit privat	Mangësia e vlerësuar e financimit
Bujqësia	680 milionë	80 milionë	~ 68 milionë (IPARD III i BE-së, kredi e Bankës Botërore, etj.)	Të ulëta (bashkëfinancim nga fermerët, ~5–10 milionë)	Të larta (~0.5 miliardë)
Pylltaria dhe ekosistemet	2.13 miliardë	193 milionë	~ 7 milionë (projekte të IPA-s së BE-së, GEF; projekte në proces nga FGJK-ja)	Minimale (SHPP pilot, mbjellje pemësh nga PSK-ja)	Ekstreme (~1.9 miliardë)
Zhvillimi urban	2.73 miliardë	~4 milionë	~23.5 milionë (projekti urban i BB-së; ALBAdapt; grante të BE-së; projekte në proces nga BEI)	Shumë të ulëta (sporadike ~1 milion/vit)	Ekstreme (~2.7 miliardë)
Turizmi	~8–10 milionë	~1 milionë	~13 milionë (BP “Deti Blu”; GEF bregdetare)	Minimale (me ndikim të papërfillshëm nga rinovimet e hoteleve)	Nuk ka
Energjia	1.96 miliardë	~22 milionë	~275 milionë rrjeti i BERZH-it 70 milionë euro; huaja e politikës së BB-së 120 milionë USD M4; projekt i digës nga KfW/Bankës Botërore, në proces, me vlerë 20 milionë USD)	Të moderuara (burime të rinovueshme, IPP)	Të larta (~1.7 miliardë)
Transporti	2.03 miliardë	~1 milionë	~2,5 milionë, por me mundësi të lartë për t’u rritur (hekurudha nga BE-BEI-BERZH; rrugët nga BE)	Të ulëta (koncesione PPP)	Shumë të larta (~2 miliardë)
Ndërsektoriale	256,7 milionë	2,7 milionë	4 milionë		Të larta (~250 milionë)
TOTAL	9,8 miliardë	306 milionë	393 milionë		Shumë të larta ~9,1 miliardë

Bujqësia ka siguruar mbështetje të konsiderueshme të jashtme (p.sh. nga fondet e BE-së dhe Bankës Botërore), që mbulon rreth një të tretën e nevojave të saj, por ende përballet me një mangësi prej rreth 530 milionë USD. Ndërkohë Tabela 4që paraqet situatën e financimit deri në vitin 2042, duke treguar kërkesat dhe mangësitë afatgjata të financimit në të gjithë sektorët e përshtatjes dhe gamën e plotë të nevojave të përshtatjes së Shqipërisë gjatë horizontit

të zgjatur të planifikimit, **Tabela 5** ofron informacion të detajuar mbi “financimin total të angazhuar”, i cili përfshin alokimet nga **PBA 2025–2027, financimin ndërkombëtar (si të siguruar ashtu edhe në proces)**, dhe **angazhimet e përfshira në strategjitë kombëtare sektoriale të miratuara nga qeveria** dhe, në proces, kontributet e pritura por të kufizuara të sektorit privat. Analiza zbulon pabarazi të konsiderueshme midis sektorëve:

Në përgjithësi, Shqipëria përballet me një mungesë financimi për përshtatje prej afërsisht 9.1 miliardë USD deri në vitin 2036. Nevojat më të mëdha të pafinancuara janë në Pylltari dhe Ekosisteme (~1.9 miliardë USD), Zhvillimin Urban (~2.7 miliardë USD), Transport (~2 miliardë USD) dhe Energji (1.7 miliardë USD). Mungesa në bujqësi është rreth 0.5 miliardë USD, prioritetet ndërsektoriale janë afërsisht 0.25 miliardë USD, ndërsa turizmi është financuar plotësisht në mënyrë efektive.

Bujqësia: Mungesa e parashikuar gjatë periudhës totale të buxhetimit është rreth 500 milionë USD, me mbështetje të konsiderueshme nga strategjitë kombëtare dhe programet ndërkombëtare, siç janë Asistenca e Paraaderimit e BE-së (IPARD) III dhe huatë e Bankës Botërore (BB). Nevojat janë të përqendruara në masa të caktuara: projektet e mëdha të mbrojtjes nga përmbytjet dhe ujitjes financohen vetëm pjesërisht (p.sh. fondet e BE-së IPARD III dhe BB-së mbulojnë një pjesë të ujitjes, por masa prej 179 milionë USD për kontrollin e përmbytjeve ka fonde minimale). Gjithashtu, zgjerimi i skemave të sigurimit (nevoja prej >100 milionë USD) nuk ka fonde të identifikuar përveç disa milionëve nga buxheti. Nëse qeveria dhe donatorët mund të përballojnë shpenzime për përshtatjen në bujqësi prej ~15–20 milionë USD në vit, masat mund të zbatohen ngadalë, por kjo do të zgjasë ndoshta mbi 20 vjet, duke u shtrirë edhe më tej vitit 2035. Për ta plotësuar mangësinë më shpejt, do të nevojiten grante shtesë (p.sh., një projekt i dedikuar i FGJK-së për menaxhimin e ujërave bujqësore) dhe më shumë fonde nga buxheti kombëtar (ndoshta nëpërmjet një Fondit për përshtatje).

Pylltaria: Mangësia është gati 1,933 miliardë USD, në thelb ~91% i pafinancuar. Financimi aktual është i kufizuar në krahasim me programin kolosal të pyllëzimit. Kjo është mungesa më e madhe në terma përqindjeje - Shqipëria thjesht nuk mund të financojë një ripyllëzim në të gjithë vendin vetë ose me flukset aktuale të donatorëve. Ekziston

ndërlikimi që pa një rritje të ndjeshme të financimit, masat pyjore nuk do të materializohen siç është planifikuar. Pasojat janë të konsiderueshme: degradimi i vazhdueshëm i tokës, humbja e tokës dhe rritja e rreziqeve nga përmbytjet/rrëshqitjet e dheut. Mund të merret në konsideratë ndarja në faza e planit (p.sh., ripyllëzimi i 20% të sipërfaqes së synuar deri në vitin 2035 me fondet në dispozicion dhe kërkimi i fondeve për pjesën tjetër më vonë). Zgjidhje inovative si angazhimi në tregun global të karbonit ose fondet e BE-së për restaurim mund të jenë të nevojshme. Mangësia në pylltari është gjithashtu një mundësi e madhe - zgjidhjet në shkallë të gjerë të bazuara në natyrë mund të tërheqin financim ndërkombëtar për klimën nëse Shqipëria i pozicionon projektet në mënyrë korrekte (p.sh., një propozim me cilësi të lartë i FGJK-së mund ta zvogëlojë këtë). Megjithatë, çdo vit vonesë do të thotë se pyjet e mbjella më vonë (më pak të zhvilluara deri në vitin 2050) do të shtyjnë ose do të zbehin ndikimin në uljen e rrezikut nga fatkeqësitë natyrore.

Zhvillimi urban: Periudha e buxhetimit afatgjatë është e shkurtër me ~2.7 miliardë USD. Kjo është kritike sepse përshtatja urbane përfshin një numër të konsiderueshëm masash mbrojtëse me përparësi të lartë (domethënë rreth 2.5 miliardë USD për mbrojtje nga përmbytjet që nuk janë ndërtuar dhe ndërtesa të riparuar). Mungesa e financimit këtu nënkupton që, në gjendjen aktuale, qytetet do të mbeten jashtëzakonisht të cenueshme. Tirana, Durrësi dhe qytete të tjera do të kishin përsëri sisteme kullimi të pamjaftueshme, shumë ndërtesa të papërgatitura për nxehtësi ose tërmete (me mbivendosje klimatike) dhe kapacitet të kufizuar për t'iu përgjigjur fatkeqësive. Mungesa sugjeron gjithashtu se pa e kapërcyer atë, Shqipëria mund të përjetojë përmbytje urbane më të shpeshta dhe humbje ekonomike të lidhura, gjë që mund të dobësojë mbështetjen publike për përshtatje nëse nuk adresohen. Mungesa e konsiderueshme kërkon një qasje shumëplanëshe: rritjen e investimeve bashkiake

(ndoshta nëpërmjet obligacioneve bashkiake ose fondeve klimatike), shfrytëzimin e huave bankare për zhvillim (me menaxhim të kujdesshëm të borxhit) dhe tërheqjen e bashkëfinancimit privat në gjëra të tilla si ndërtesat e gjelbra. Qeveria mund të marrë në konsideratë të ndajë një pjesë të çdo obligacioni të ardhshëm sovran të gjelbër ose linjash kreditore klimatike për aftësinë ripërtëritëse urbane, për të zvogëluar këtë mangësi.

Turizmi: Ky sektor nuk tregon mangësi financimi për periudhën e përgjithshme të buxhetimit, pasi nevojat totale të vlerësuara të financimit për sektorin janë më të ulëta se në sektorët e tjerë. Megjithatë, volumi i ulët fshihet pas faktit që sfidat kryesore të adaptimit të turizmit (erozioni i bregdetit, aftësia ripërtëritëse e infrastrukturës) trajtohen në të vërtetë nga sektorë të tjerë. Pra, ndërkohë që mangësitë e sektorit të turizmit, siç përcaktohet nga plani, janë të vogla, është një sektor që ende përballet me kërcënime të konsiderueshme klimatike dhe nevoja financimi, pasi për sa kohë që përshtatja urbane bregdetare nuk financohet sa duhet, turizmi është indirekt në rrezik. Masat e drejtpërdrejta të turizmit (politika dhe planifikimi) janë relativisht të lira dhe mund të financohen me burime të brendshme ose me një grant të vogël nga donatorët - kështu që kjo mangësi mund të plotësohet në ciklin e ardhshëm buxhetor nëse i jepet përparësi. Çështja e mbetur është zbatimi i këtyre planeve, gjë që kërkon angazhim të lartë politik.

Energjia: Ekzistojnë pasiguri të mëdha për sigurimin e fondeve për përshtatjen e energjisë, të shoqëruara me një mangësi financimi prej 1.7 miliardë USD për sektorin. Projektet e energjisë ndonjëherë mund të financohen komercialisht nëse gjenerojnë të ardhura (p.sh., përmirësimet e transmetimit mund të financohen me hua me rregullime tarifash). Megjithatë, pjesët e masave të përzgjedhura që janë thjesht të nxitura nga klima (si forcimi i linjave ose shtimi i tepricës që nuk rrit të ardhurat) janë të vështira për t'u financuar

pa mbështetje të jashtme ose tarifa më të larta. Mangësia nënkupton që përmirësimet thelbësore - të tilla si modernizimi i përhapur i rrjetit, shtimi i impianteve të ruajtjes së energjisë për aftësi ripërtëritëse, diversifikimi i përzierjes së gjenerimit për të zvogëluar varësinë nga energjia hidrike - mund të mos ndodhin në kohë për të shmangur ndikimet sektoriale klimatike. Kjo e lë Shqipërinë të ekspozuar ndaj krizave energjetike në vitet e thatësirës dhe mosfunksionimit të rrjetit në mot ekstrem. Qeverisë mund t'i duhet t'i japë prioritet aftësisë ripërtëritëse ndaj klimës në planet e saj të inestimeve në energji dhe të kërkojë financim të kombinuar: përmes opsioneve të tilla si kombinimi i kredive IFN*së, granteve të fondeve klimatike dhe investimeve private (PPP-të që ndërtojnë energji diellore/ere me ruajtje). Duke pasur parasysh rëndësinë e energjisë në të gjithë sektorët, plotësimi i kësaj mangësie ka përfitime shumëfishuese (mbajtja e dritave ndezur në spitale gjatë valëve të të nxehtit, etj.). Prandaj, një rekomandim strategjik është integrimi i adaptimit në planin kombëtar të investimeve në energji (PKEP) dhe ndjekja e fuqishme e fondeve të BE/IFI të dedikuara për aftësinë ripërtëritëse e rrjetit në iniciativat rajonale.

Transporti: Mungesa sektoriale është ~2 miliardë USD, duke i lënë nevojat e përshtatjes së sektorit aktualisht pothuajse tërësisht të pafinancuara. Ndërsa donatorët ndërkombëtarë janë aktivë në transport, shkalla e madhe e infrastrukturës do të thotë që shumë rrugë dytësore, ura dhe struktura kritike mbeten të cenueshme. Nëse mungesa vazhdon, Shqipëria do të vazhdojë të vuajë dëme të kushtueshme, siç janë rrugët që shkatërrohen ose urat që shemben nga përmbytjet, të cilat do të izolonin dhe do të ndikonin shumë në komunitetet e prekura. Dëmet rrugore të lidhura me klimën tashmë kërkojnë miliona në riparime vjetore - në fakt, mungesa manifestohet si një shterim i burimeve dhe lidhshmërisë. Kapërcimi i mungesës së transportit kërkon integrimin e përshtatjes në të gjitha fondet e transportit (i cili është një proces që aktualisht po iniciohet në vend) dhe ndoshta

krijimin e një fondi të dedikuar ose një mekanizmi të ngjashëm siç është një “Fond i Infrastrukturës Rezistente” për të rinovuar sistematikisht infrastrukturën. Duke pasur parasysh fushëveprimin dhe koston e një infrastrukture të tillë, Shqipëria mund të përcaktojë investimet për t'i zbatuar ato në mënyrë të qëndrueshme: të përqendrojë fondet e disponueshme në rrugët me trafikun më të lartë/rrezikun më të lartë së pari (p.sh. të mbrojtë autostradat kryesore dhe linjat hekurudhore), ndërsa më pas të kërkojë fonde të mëtejshme për rrjetet rurale dhe dytësore. Mungesa në transport nënvizon gjithashtu nevojën për zgjidhje të bazuara në natyrë (alternativa më të lira si bioinxhinieria e shpateve në vend të mureve masive prej betoni, aty ku është e mundur) për të shfrytëzuar sa më shumë fondet e kufizuara.

Prioritetet ndërsektoriale (si qeverisja, institucionet dhe sistemet e informacionit) përballesh me një mungesë shumë të lartë prej rreth 225 milionë USD, me alokime të kufizuara vendase.

Në total, Shqipëria ende përballet me një mungesë ekstreme të financimit të përshtatjes, i vlerësuar në afërsisht 9.1 miliardë USD, ose rreth 90% të totalit të financimit të kërkuar, për të zbatuar plotësisht prioritetet e përcaktuara në PKP 2026–2036 (shihni Tabelën 2).

3.3 Nevoja afatshkurtra, afatmesme dhe afatgjata

Siç është përshkruar, masat prioritare të përshtatjes të Shqipërisë vlerësohen të kushtojnë rreth 9.8 miliardë USD me **angazhime deri në vitin 2036 dhe disbursim aktual që vazhdon deri në vitin 2042, duke arritur mesatarisht në rreth 890 milionë USD në vit**. Në të kundërt, niveli aktual i shpenzimeve që lidhen me përshtatjen është vetëm një pjesë e vogël e kësaj shume. Ndërkohë është e vështirë të përcaktohet një shifër e saktë vjetore për financimin aktual të

përshtatjes (për shkak të burimeve të shpërndara dhe problemeve të përkufizimit), një vlerësim i arsyeshëm - duke mbledhur kontributet kryesore të siguruara (buxhetet kombëtare ~300 milionë USD + sektori privat ~226 milionë USD + sigurimet ndërkombëtare ~166 milionë USD në të gjithë sektorët) sugjeron se afërsisht 700 milionë USD ose më pak janë aktualisht të disponueshëm/të angazhuar për përshtatje në Shqipëri. Kjo nënkupton një mangësi të pafinancuar prej rreth 9.1 miliardë USD (mbi 90% të nevojave totale). Edhe nëse merren në konsideratë skenarë optimistë të projektit (rreth 500 milionë USD të tjerë që mund të materializohen nga FGJK, fondet e reja të BE-së, etj.), mangësia mbetet mbi 75%. Në terma vjetorë, Shqipëria duhet të investojë rreth 890 milionë USD në vit për përshtatje; ndërsa aktualisht, shpenzimet aktuale janë ndoshta 50-75 milionë USD në vit (duke përfshirë si financimin publik ashtu edhe kontributet e donatorëve), pra pothuajse 10% e nivelit ideal.

Afatshkurtër (2026–2028): Në të ardhmen e afërt, Shqipëria ka disa burime në dispozicion. PBA-ja dhe alokimet e strategjive kombëtare ofrojnë një bazë për shpenzimet e brendshme (~160 milionë USD gjatë viteve 2026–28 në të gjithë sektorët), dhe shumë projekte donatore, të tilla si bujqësia e Bankës Botërore (BB), IPARD i BE-së, huatë e Bankës Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim (BERZH), Shërbimet ALBAdapt-Climate për një Shqipëri rezistente të financuara nga FGJK, ndër të tjera, do të disbursohen gjatë kësaj periudhe, duke arritur potencialisht në një total prej ~37 milionë USD në atë dritare trevjeçare. Megjithatë, nevoja për financim afatshkurtër (2026–28) – ndonëse nuk është përcaktuar në mënyrë të qartë në Planin e Zbatimit të PKP-së – mund të përafrohet duke parë se cilat masa janë planifikuar të fillojnë ose të përfundojnë deri në vitin 2028. Një vlerësim i përafërt është se rreth 219 milionë USD masa adaptimi duhet të jenë në proces ose të përfundojnë deri në vitin 2028 për të vazhduar rrugën e duhur (për shembull, fazat fillestare të ri-

pyllëzimit, punimet prioritare të kullimit urban, projektet e ujitjes, etj.). Prandaj, mungesa në planin afatshkurtër është shumë më e vogël se në planin afatmesëm dhe afatgjatë, i cili bëhet gjithnjë e më kritik me kalimin e kohës, duke arritur në ~5.3 miliardë USD në planin afatgjatë, që përfaqëson më shumë se gjysmën e totalit të disbursimit të përshtatjes, ndërsa plani afatmesëm ende mbart ~1.8 miliardë USD. Afatet e zbatimit janë hartuar për të përcaktuar përparësitë e veprimeve të menjëhershme, duke lejuar njëkohësisht fleksibilitet për fillimin e masave që kërkojnë më shumë burime në fazat e mëvonshme. Kjo qasje me faza mbështet mobilizimin efektiv të burimeve dhe siguron ofrimin e qëndrueshëm të prioriteteve të përshtatjes gjatë periudhës së planit. Në aspektin pozitiv, disa masa me fitim të shpejtë janë përfshirë tashmë në këtë periudhë fillestare të “Planit të zbatimit” të PKP-së: p.sh. zhvillimi i planeve dhe rregulloreve për shembull për menaxhimin e integruar të zonës bregdetare të turizmit (ICZM) dhe planeve urbane të cilat do të financohen përmes granteve qeveritare ose të vogla dhe duhet të ekzekutohen tashmë deri në vitin 2028. Nga ana tjetër, projektet me kapital intensiv në pylltarë, urban dhe transport janë kryesisht të pafinancuara në planin afatshkurtër, që do të thotë se do të ketë pak progres fizik në këto fronte deri në vitin 2028 përveç studimeve dhe projekteve pilot. Kjo paraqet rrezik e për vonesë në uljen e cenueshmërisë, duke e bërë të domosdoshme përshtatimin urgjent të mobilizimit të burimeve.

Afatmesëm (2029–2032): Kjo periudhë është kritike – pasi sipas planit të zbatimit të PKP-së, është koha kur shumë investime në përshtatje duhet të arrijnë kulmin (sipas objektivave të planit) dhe gjithashtu përputhet me afatin e mundshëm të paraaderimit të Shqipërisë në BE, ku fonde të konsiderueshme IPA mund të vijnë në vend. Nëse të gjitha projektet në proces përfundojnë, plani i financimit në vitet 2029–32 për përshtatje mund të përforcohet: për shembull, mund të ketë një projekt të FGJK që injekton 20 milionë USD, një

kuadër financiar i BE-së pas vitit 2027 që jep grante më të mëdha në lidhje me klimën, ose edhe një projekt të dytë të adaptimit të Bankës Botërore, ndër burime të tjera të reja financimi. Mund të mbliidhen 500–600 milionë USD shtesë për këtë periudhë (kjo është spekulative, por supozon një rritje ndërsa Shqipëria i afrohet horizontit 2030 të KKP-së së saj dhe horizontin të fundit të strategjisë aktuale të përshtatjes). Edhe me këtë, financimi i disponueshëm për përshtatje për periudhën do të arrijë në total midis 0.5 dhe 1 miliard USD gjatë viteve 2029–2032, ndërsa nevojat në atë periudhë ka të ngjarë të jenë rreth 2.2 miliardë USD. Pra, deri në vitin 2032, mungesa mund të jetë ende në rreth 2 miliardë USD me masa të paadresuara. Sektorë si bujqësia mund të kapërcejnë pjesën më të madhe të mangësive të tyre deri në vitin 2030 nëse projektet e planifikuara janë të suksesshme (është e mundur të financohen programet e ujitjes dhe bujqësisë përmes një kombinimi të IPARD, BB, FGJK, etj., duke e kapërcyer mungesën e bujqësisë në ndoshta 100 milionë USD deri në vitin 2030). Nevojat e turizmit mund të përmbushen kryesisht edhe nëpërmjet integritit në projekte të tjera (kështu që mungesa mbetet e vogël, ndoshta edhe e kapërcyer plotësisht nëse menaxhimi bregdetar zbatohet deri atëherë).

Sfidat më të mëdha mbeten për zonat urbane, pylltarinë, energjinë dhe transportin, të cilat ka mundësi të sjellin mangësi të mëdha të mbetura deri në vitin 2032, të zgjeruara më tej deri në vitin 2036. Nevojat e financimit të përshtatjes së këtyre sektorëve mund të financohen vetëm 20–30% deri në atë pikë. Implikimi është se Shqipëria ose do të ketë nevojë për një valë të dytë iniciativash përshtatjeje pas vitit 2030, ose rrezikon të lërë shumë risqe klimatike të patrajtuara, duke shkaktuar potencialisht humbje ekonomike dhe njerëzore që i tejkalojnë shumë kostot e investimit.

Afatgjatë (2033–2050): Nëse deri në vitin 2032 Shqipëria arrin të mobilizojë ~25% të fondeve

të nevojshme (skenari optimist), ~60% e mbetur (afërsisht 5.3 miliardë USD) bëhet mangësi afatgjatë. Një pjesë e kësaj është thjesht zbatim i vonuar - p.sh. programi i madh i pylltarisë mund të shtrihet përtej vitit 2036 për shkak të kufizimeve të financimit, ose rikonstruksionet urbane mund të mbulojnë vetëm një pjesë të vogël të ndërtesave deri në vitin 2030 dhe të vazhdojnë më pas. Përveç kësaj, deri në vitin 2050 do të shfaqen nevoja të reja: infrastruktura e ndërtuar në vitin 2030 mund të ketë nevojë për përmirësime të mëtejshme deri në vitin 2045, ndërsa ekstremet klimatike intensifikohen, dhe disa nevoja “të pacaktuara” (si përshtatja ndaj skenarëve shumë të lartë të rritjes së nivelit të detit ose teknologjive të gjeneratës së dytë) mund të shtojnë kostot. Pra, periudha 2033–2050 jo vetëm që duhet të trajtojë pjesën e mbetur të planit të sotëm, por edhe të përshtatet me kushtet në zhvillim. Mungesa afatgjatë e përshtatjes mund të konsiderohet në fakt si i hapur. Investimet e pamjaftueshme brenda kësaj dekade do të rrisin ndjeshëm kostot e ardhshme të kapërcimit të mungesës.

Në të kundërt, investimet proaktive sot mund të zbusin ndjeshëm shpenzimet e ardhshme; për shembull, krijimi dhe mirëmbajtja e pyjeve të reja ka të ngjarë të rezultojë më pak e kushtueshme sesa përpjekjet e përsëritura të rimëkëmbjes nga përmytjet emergjente. Nëse trajektoret aktuale vazhdojnë, mangësia e financimit deri në vitin 2050 mund të materializohet në formën e dëmeve të konsiderueshme ekonomike dhe mundësive të humbura. Mos sigurimi i infrastrukturës së transportit ndaj ndryshimeve klimatike, për shembull, mund të ulë produktin e brendshëm bruto me disa pikë përqindjeje përmes ndërprerjeve të përsëritura—shumë më shumë se kursimet afatshkurtra nga shtyrja e masave të aftësisë ripërtëritëse. Në terma monetarë, Shqipëria mund të përballet me dëme vjetore të lidhura me klimën që arrijnë në qindra miliona dollarë deri në vitin 2050

nëse mungesa e përshtatjes mbetet e patrajtuar, duke reflektuar një “kosto të mungesës” që do të impononte një barrë të konsiderueshme në ekonominë kombëtare.

3.4 Pengesat kyçe

Barrierat ekonomike dhe angazhimi i fragmentuar i donatorëve

Peizazhi i financimit të përshtatjes në Shqipëri përballet me një sërë sfidash ekonomike dhe strukturore që kufizojnë shkallën dhe efektivitetin e investimeve që i përshtaten klimës. Një kufizim kryesor është **kostoja e lartë fillestare e masave të përshtatjes**, të tilla si modernizimi i infrastrukturës së ujitjes, i cili kërkon rreth 250 milionë USD, ose zbatimi i sistemeve bregdetare të mbrojtjes nga përmytjet, të cilat mund të kushtojnë afërsisht 180 milionë USD. Pavarësisht urgjencës së këtyre investimeve, tregjet e kapitalit në Shqipëri mbeten të pazhvilluara. Vendi ende nuk ka emetuar ndonjë obligacion të gjelbër ose klimatik dhe si bashkitë ashtu edhe ndërmarrjet e vogla dhe të mesme (NVM) kanë qasje të kufizuar në kredi të përballueshme ose financim koncesionar. Një pengesë tjetër kritike është **mungesa e instrumenteve për zbutjen e rreziqut**. Shqipëria nuk ka një treg operativ të sigurimeve klimatike dhe, siç theksohet në një studim të përgatitur rreth procesit të PKP-së mbi opsionet për përfshirjen e mëtejshme të sektorit privat dhe publik në financimin kombëtar të përshtatjes⁶, skemat e sigurimeve bujqësore ende nuk janë integruar. Kjo i lë fermerët dhe komunitetet rurale të cënueshme ndaj humbjeve të përsëritura që lidhen me klimën pa mekanizma kompensimi ose korniza për ndarjen e riskut.

Peizazhi i donatorëve mbetet i fragmentuar, me financimin e përshtatjes që shpesh formëso-

6. UNDP (2025). *Një Studim tregu dhe udhërrëfyes strategjik për angazhimin e sektorit publik dhe privat në financimin e përshtatjes në Shqipëri*, Projekti i PKP-së.

het nga prioritetet specifike të partnerëve individualë të zhvillimit. Kjo ka çuar në dyfishim në disa fusha dhe mangësi të konsiderueshme në të tjera. Ndërsa sektorë të tillë si bujqësia dhe menaxhimi i rrezikut nga fatkeqësitë kanë marrë mbështetje të konsiderueshme nga BE dhe UNDP, përshtatja e lidhur me turizmin ka marrë relativisht pak vëmendje, pavarësisht rëndësisë së saj ekonomike dhe ndjeshmërisë ndaj klimës. Së fundmi, argumenti ekonomik për investimet në përshtatje është shpesh i dobët ose i vështirë për t'u vërtetuar. **Shumë masa të propozuara kanë vështirësi të demonstrojnë kthime të qarta dhe të matshme.** Për shembull, analiza kosto-përfitim e Planit të Zbatimit zbuloi se disa veprime përshtatjeje të fokusuar në turizëm dhanë raporte përfitimi-kosto (BCR) nën 1 sipas supozimeve konservative. Në mungesë të të dhënave të sigurt të fizibilitetit dhe qëndrueshmërisë ekonomike të demonstruar, projekte të tilla përballen me sfida të konsiderueshme në sigurimin e financimit nga bankat shumëpalëshe të zhvillimit ose huadhënies koncesionare.

Sfidat specifike të sektorit

Energjia: Varësia e Shqipërisë nga energjia hidroenergjetike e ekspozon sektorin e saj të energjisë ndaj ndryshueshmërisë së klimës, veçanërisht thatësirave. Kalimi në një përzierje të larmishme energjie, duke përfshirë burimet e rinovueshme dhe rrjetet e modernizuara, kërkon investime të mëdha. Megjithatë, barrierat rregullore dhe kostot e larta fillestare dekurajojnë pjesëmarrjen e sektorit privat. Cenueshmëria e sektorit rritet më tej nga mungesa e infrastrukturës së ruajtjes së energjisë. Një iniciativë e propozuar për ruajtjen e energjisë në bateri është pezulluar për shkak të pasigurisë rregullore dhe mungesës së garancive nga investitorët.

Transporti: Sektori është njëkohësisht një burim kryesor i emetimeve të gazrave serrë, por edhe veçanërisht i ndjeshëm ndaj ngjarjeve ekstreme

të motit si përmbytjet dhe valët e të nxehtit. Dëmet e përsëritura nga përmbytjet (p.sh., rruga e by-pass-it të Vlorës, 2023) nënvizojnë ekspozimin e sektorit. Megjithatë, Plani i Zbatimit vëren mungesën e standardeve të projektimit rezistent ndaj klimës në tenderët kombëtarë dhe koordinimin e pamjaftueshëm midis MEE-së dhe qeverive vendore për të integruar aftësinë ripërtëritëse.

Bujqësia: Bujqësia është shumë e ndjeshme ndaj risqeve klimatike, siç janë thatësira, erozioni i tokës dhe reshjet e paparashikueshme të shiut. Përmirësimi i sistemeve të ujitjes dhe promovimi i praktikave bujqësore të zgjuara ndaj klimës kërkojnë investime të konsiderueshme, por fermerët e vegjël shpesh kanë vështirësi të marrin kredi të përballueshme. Për më tepër, mungesa e një sistemi kombëtar sigurimi bujqësor i lë ata të pambrojtur ndaj goditjeve klimatike. Fermat e vogla (mesatarisht 1.2 ha) dominojnë dhe nuk kanë qasje në kredi. Pavarësisht mbështetjes së BE-së nga IPARD, përvetësimi i praktikave të bujqësisë inteligjente ndaj klimës (BIK) mbetet i kufizuar. Për shembull, më pak se 5% e vreshtave në Berat përdorin ujitje me pika, pavarësisht rritjes së parashikuar të stresit të ujit.

Turizmi: Kërcënimet klimatike si erozioni bregdetar, moti ekstrem dhe modelet sezonale në ndryshim e bëjnë sektorin e turizmit veçanërisht të prekshëm ndaj ndikimeve të ndryshimeve klimatike. Mbështetja e sektorit në planin afatgjatë do të kërkojë investime në infrastrukturë rezistente dhe iniciativa eko-turizmi. Megjithatë, mungesa e instrumenteve financiare dhe stimujve të përshtatur për turizmin e qëndrueshëm kufizon investimet private në këtë drejtim. Masa të tilla si restaurimi i eko-shtigjeve dhe zonat buferike bregdetare mbeten të pafinancuara. Ndjeshmëria e lartë klimatike e zonave të trashëgimisë kulturore në Vlorë dhe Sarandë, e identifikuar në PVZ mbetet e patrajtuar për shkak të stimujve të dobët fiskalë dhe mungesës së modeleve të PPP-ve.

Zhvillimi urban: Urbanizimi me ritëm të shpejtë, i shoqëruar me rreziqet klimatike si përmbytjet dhe valët e të nxehtit, po ushtron presion në rritje mbi zonat urbane. Urbanizimi me ritëm të shpejtë, i shoqëruar me rreziqet klimatike si përmbytjet dhe valët e të nxehtit, po ushtron presion në rritje mbi zonat urbane. Vendbanimet informale në zona të prirura ndaj përmbytjeve si Shkoza (Tiranë) ose Lezha mbeten të parregulluara. Mungesa e zbatimit të standardeve të aftësisë ripërtëritëse ndaj klimës urbane dhe kodeve të ndërtimit, pavarësisht profilit në rritje të rrezikut, u zbulua si një pengesë që kufizon veprimet e përshtatjes në sektor.

Mangësitë në përgatitjen dhe koordinimin e projekteve

Përpjekjet e Shqipërisë për financimin e përshtatjes kufizohen më tej nga mangësitë kritike në përgatitjen dhe koordinimin e projekteve. Një nga çështjet më urgjente është numri i kufizuar i projekteve të përshtatjes “të financueshme”. Sipas konsultimeve të përmbledhura në Planin e Zbatimit, vetëm katër deri në pesë projekte aktualisht kanë studime të plota fizibiliteti dhe plotësojnë kriteret e gatishmërisë së kërkuara për të aksesuar fonde nga burime të tilla si FGJK ose Korniza e Investimeve të Ballkanit Perëndimor (WBIF). Ky grup i vogël projektësh të gatshme për investime pengon ndjeshëm aftësinë e Shqipërisë për të mobilizuar financimin ndërkombëtar për klimën në shkallë të gjerë. Koordinimi midis institucioneve gjithashtu paraqet një pengesë të madhe. GNPKNK-ja, e cila është e mandaturuar për të mbikëqyrur zbatimin e politikave kombëtare për klimën, nuk ka një sekretariat ose mekanizëm të dedikuar për të koordinuar planifikimin e financimit për klimën. Në mungesë të një organi të tillë, ndërhyrjet e donatorëve herë pas here kanë mbivendosur ose kanë vepruar në mënyrë të izoluar. Për më tepër, mungesa e një sistemi të ndjekjes së financimit të klimës përbën një sfidë shtesë. Aktualisht, nuk ka një platformë ose metodologji

të centralizuar për të monitoruar dhe raportuar sistematikisht shpenzimet që lidhen me klimën në të gjitha ministritë e linjës ose partnerët e zhvillimit. Kjo mungesë dukshmerie dëmton buxhetimin efektiv dhe planifikimin strategjik afatgjatë. Gjithashtu kontribuon në mangësi në identifikimin dhe raportimin e investimeve të adaptimit, për shembull, Planet Vendore të Përshtatjes (PVP) kanë tendencë të nënvlerësojnë shpenzimet ndërsektoriale për shkak të të dhënave dhe praktikave të raportimit të fragmentuara.

Pjesëmarrja e ulët e sektorit privat në financimin e adaptimit.

Pjesëmarrja e sektorit privat në përshtatjen ndaj klimës mbetet minimale në Shqipëri, e kufizuar nga barrierat strukturore, financiare dhe rregullatore. Megjithatë, **disa veprime mbështetëse po hartohen ose po testohen aktualisht për të adresuar këto mangësi.** Ministria e Financave po shqyrton stimuj fiskalë për të stimuluar investimet, duke përfshirë përjashtimet nga TVSH-ja për pajisjet bujqësore inteligjente ndaj klimës, të tilla si sistemet e ujitjes me pika, dhe amortizimin e përshpejtuar për rikonstruksionet e ndërtesave të gjelbra. Këto masa janë ende në pritje të finalizimit dhe miratimit legjislativ. Në sektorin e sigurimeve, Shqipëria aktualisht nuk ka një treg formal të sigurimeve për klimën ose katastrofat. Megjithatë, një studim fizibiliteti i nisur nga UNDP-ja në vitin 2024 po eksploron sigurimin parametrik për risqet e thatësirës, me fokus tek prodhuesit e ullirit dhe rrushit në rajonet e Beratit dhe Fierit. Nëse do të ketë sukses, kjo iniciativë mund të shërbejë si një model i shkallëzueshëm për zbatimin kombëtar me mbështetjen e donatorëve.

Pavarësisht këtyre përpjekjeve, **ekosistemi i financave të gjelbra në vend është ende në fazat e tij të hershme.** Nuk janë lëshuar obligacione klimatike ose kredi të lidhura me qëndrueshmërinë në vend, dhe bankat komerciale kanë treguar një pranim të kufizuar

për financimin e përshtatjes. Ky ngurrim është kryesisht për shkak të mungesës së qartësisë rregullore dhe instrumenteve të uljes së riskut. Vetëm disa institucione, të tilla si ProCredit dhe Raiffeisen Bank, kanë filluar të eksperimentojnë me mjete shqyrtimi mjedisore, sociale dhe të qeverisjes (ESG) në praktikën e tyre të huadhënies. Të dyja bankat po pilotojnë sisteme vlerësimi ESG për portofolet e tyre të ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme dhe planifikojnë të përfshijnë kriteret e përshtatjes ndaj klimës në produktet e kredisë deri në vitin 2026. Një pengesë e madhe mbetet mungesa e mekanizmave të sigurimit dhe garancisë. Mungesa e sigurimit bujqësor dhe të katastrofave, së bashku me aksesin e kufizuar në produktet financiare që ofrojnë mbrojtje ndaj humbjes së parë ose garanci krediti, vazhdon të pengojë investimet private. Kjo mangësi ka dëmtuar tashmë projekte, të tilla si përpjekjet për të shkallëzuar iniciativat e qëndrueshme pyjore pranë Kukësit, të cilat nuk arritën të tërheqin kapital privat pavarësisht interesit të donatorëve, kryesisht për shkak të risqeve të pazbutura të investimeve.

Mjedisi më i gjerë i politikave gjithashtu bën pak për të nxitur investimet që lidhen me përshtatjen. Aktualisht nuk ka përfitime fiskale për miratimin e teknologjive ASF ose praktikave të ndërtimit rezistente ndaj klimës, dhe mungesa e një mekanizmi për çmimin e karbonit dobëson më tej argumentin ekonomik për angazhimin e sektorit privat në aftësinë ripërtëritëse ndaj klimës. Megjithatë, po bëhet përparim në eksplorimin e modeleve të financimit të përzier dhe PPP-ve.

Sipas "Programit kombëtar të aftësisë ripërtëritëse së rrugëve (PKRR), projektet e infrastrukturës, të tilla si rehabilitimi i rrugëve, po fillojnë të përfshijnë masa mbrojtëse nga klima, si kanale të përmirësuara dhe stabilizim të pjerrësisë. Këta komponentë financohen pjesërisht përmes burimeve koncesionare të donatorëve, duke ilustruar një rrugë të mundshme për përfshirjen e aftësisë ripërtëritëse në projektet kapitale përmes PPP-ve.

Kufizime institucionale, rregullore, të tregut dhe të kapaciteteve

Barrierat politike dhe institucionale vazhdojnë të pengojnë shpërndarjen efektive të financimit për përshtatje në Shqipëri. Edhe pse Ligji për Klimën i vitit 2020 shënoi një moment historik në integrimin e veprimeve klimatike, legjislacioni dytësor i nevojshëm për zbatim mbetet i vonuar. Si rezultat, instrumentet kryesore rregullore, të tilla si tarifatat e ujit, nuk janë në përputhje me objektivat e qëndrueshmërisë financiare. Tarifatat mbeten shumë të ulëta për të tërhequr PPP-të në infrastrukturën ujore.

Në mënyrë të ngjashme, proceset e lejeve të ndërtimit shpesh nuk arrijnë të marrin në konsideratë rrezikun e përmblyetjeve, pavarësisht reformave të zonimit të prezantuara në vitin 2021 që synojnë adresimin e këtyre cenueshmërive. Fragmentimi institucional e ndërlikon më tej koordinimin dhe financimin. Shqipërisë i mungon një Fond Kombëtar i dedikuar për Klimën, dhe përcaktimi i buxhetit për përshtatje është ende në fazën eksploruese.

Mungesa e një mekanizmi qendror për të menaxhuar dhe kanalizuar financimin e përshtatjes kufizon aftësinë e vendit për të shfrytëzuar burimet e jashtme. Konsideratat e barazisë janë gjithashtu të integruara në mënyrë të pamjaftueshme në kornizat ekzistuese të financimit. Popullatat e cenueshme, veçanërisht ato në rajonet e largëta malore si Kukësi dhe Dibra, mbeten pa shërbim. Pavarësisht se janë identifikuar si zona me rrezik të lartë në PVZ-të, këto komunitete kanë marrë më pak se 3% të granteve të adaptimit sipas programeve të fundit të financuara nga BE-ja.

Ky investim i pamjaftueshëm përkeqëson pabarazitë ekzistuese sociale dhe hapësinore dhe kufizon aftësinë ripërtëritëse të komuniteteve më të ekspozuara ndaj risqeve klimatike.

Reformat e politikave dhe rregullatoreve

Rritja e alokimit të burimeve vendase: Ndërkohë që mbështetja ndërkombëtare është jetike, Shqipërisë mund t'i duhet të rrisë kontributin e saj buxhetor për përshtatjen, veçanërisht në sektorët ku përfshihen të mirat publike (pylltaria, kullimi urban, etj.). Rekomandohet integrimi i përshtatjes në Programin Buxhetor Afatmesëm (2028–2031) në një nivel më të lartë. Për shembull, dedikimi i një përqindjeje fikse të PBB-së ose të investimeve publike për përshtatjen ndaj klimës çdo vit mund të rrisë sistematikisht fondet. Ngritja e një “Fondi kombëtar për përshtatjen ndaj klimës” (siç është planifikuar) mund të përshpejtohet dhe të kapitalizohet si me fondet e buxhetit të shtetit ashtu edhe me kontributet e donatorëve për të siguruar një rrjedhë të koordinuar financimi. Ky fond mund të programojë më pas burimet sipas mangësive prioritare (p.sh., grante përputhëse për projektet e aftësisë ripërtëritëse të bashkive, ose fonde fillestare për zgjidhje të bazuara në natyrë që mund të tërheqin bashkëfinancim). Në thelb, Shqipëria duhet ta trajtojë përshtatjen si një përparësi kryesore të zhvillimit - të ngjashme me arsimin ose mbrojtjen - dhe ta pasqyrojë këtë në planifikimin e buxhetit.

Mbështetja rajonale dhe e BE-së: Si kandidatë për në BE, Shqipëria mund të shfrytëzojë fondet rajonale për klimën dhe mbështetjen teknike. Marrëveshja e Gjellbër e BE-së dhe Buxheti i ardhshëm i BE-së (2027–2034) mund të rrisin fondet për përshtatjen ndaj klimës për vendet që do të anëtarësohen. Shqipëria duhet të identifikojë në mënyrë proaktive projektet për t'i propozuar për financim nga BE-ja (BE-ja ka fonde të konsiderueshme për mjedisin, transportin dhe bujqësinë sipas Planit të saj të Investimeve të Jashtme dhe Agjendës së Gjellbër). Angazhimi i vazhdueshëm me WBIF-në është thelbësor - grupimi i nevojave të përshtatjes në projekte të mëdha që WBIF mund t'i financojë pjesërisht me grante (siç shihet me projektet hekurudhore dhe ujore). Për më

tepër, bashkëpunimi rajonal (p.sh. një propozim i FGJK-së rajonale të Ballkanit mbi pyjet ose përshtatjen bregdetare) mund të tërheqë fonde më të mëdha.

Monitorimi dhe shfrytëzimi i sukseseve: Së fundmi, demonstrimi i përdorimit efektiv të fondeve mund të ndihmojë në mobilizimin e më shumë fondeve. Për shembull, nëse një projekt fillestar i financuar nga donatorët (p.sh. projekti urban i Bankës Botërore) tregon rezultate të larta në uljen e humbjeve nga përmbytjet, kjo forcon rastin për investime shtesë (ndoshta një projekt pasues ose zgjerim nga qeveria). Shqipëria duhet të krijojë një sistem të fuqishëm monitorimi, vlerësimi dhe mësimi për financimin e përshtatjes - duke ndjekur jo vetëm shpenzimet, por edhe rezultatet (p.sh. hektarët e ripyllëzuar, njerëzit e mbrojtur nga përmbytjet, etj.). Kjo do të jetë e rëndësishme për të bindur fondet ndërkombëtare (si FGJK-në ose Fondin e Përshtatjes) se Shqipëria mund të ofrojë përshtatje me ndikim, duke tërhequr kështu më shumë burime për të kapërcyer mangësitë. Përveç kësaj, projektet pilot të suksesshme shpesh mund të zgjerohen me financim vendas më të lirë pas vërtetimit të konceptit.

Sfida të tjera

Të pasiguria në lidhje me parashikimet e ndryshimeve klimatike dhe dobësitë në sistemet e monitorimit paraqesin sfida shtesë për financimin e përshtatjes në Shqipëri. Kostot e përshtatjes mund të nënvlerësohen ndjeshëm për shkak të natyrës së paparashikueshme të ndikimeve klimatike. Për shembull, ndërsa vlerësimet aktuale parashikojnë 31.5 milionë USD për nevojat për investime për mbrojtjen e nivelit të detit në Durrës, kjo shifër mund të dyfishohet nëse skenarët më të këqij klimatikë, siç është SSP5-8.5, materializohen deri në vitin 2100, siç përshkruhet në Planin e Zbatimit. Në të njëjtën kohë, sistemi i Monitorimit, Raportimit dhe Verifikimit (MRV) i Shqipërisë për përshtatje mbetet i pazhvilluar. Mungojnë tregues

të standardizuar për të matur efektivitetin e përshtatjes, siç janë fitimet e aftësisë ripërtëritëse për çdo euro të investuar, gjë që pengon aftësinë për të vlerësuar rezultatet dhe për të justifikuar investimet e mëtejshme. Ky kufizim është vënë në dukje si nga BERZH-i ashtu edhe nga FGJK-ja gjatë konsultimeve të fundit.

3.5 Mekanizmat aktivizues

Strukturat e financimit të përzier

Strategjia e financimit të përshtatjes në Shqipëri mbështetet në rritjen e financimit të përzier, duke kombinuar kapitalin koncesionar dhe atë komercial për të ulur rrezikun e investimeve private. Një studim i kohëve të fundit i përpunuar në kuadër të procesit të zhvillimit të PKP-së nxjerr në pah disa instrumente dhe projekte pilot të zbatueshme:

- **Garancitë dhe lehtësitë e ndarjes së rrezikut:** BERZH po piloton skema garancie për rikonstrukcione të efikasitetit të energjisë në Ballkanin Perëndimor, të cilat mund të zgjerohen në sektorë të përshtatjes, siç janë banesat rezistente ndaj klimës ose ujitja në shkallë të vogël.
- **Fondi i gjelbër për rritje (GGF):** Edhe pse aktualisht është i përqendruar në energji, ky mjet i mbështetur nga BE-ja mund të zgjerohet për të financuar infrastrukturën që lidhet me përshtatjen, siç janë mbrojtja nga përmbytjet ose përmirësimet urbane të zgjuara ndaj klimës.
- **Rasti i përdorimit – Obligacionet e përshtatjes ndaj turizmit:** Një koncept në diskutim përfshin përdorimin e investimeve koncesionare ancorë (p.sh., nga FGJK) për të mbështetur obligacionet e aftësisë ripërtëritëse turistike që synojnë vendpushimet private në zonat e erozionit bregdetar si Saranda dhe Vlora.

Integrimi i përshtatjes në financimin e zhvillimit

Një shtyllë qendrore e strategjisë së përshtatjes së Shqipërisë është integrimi i aftësisë ripërtëritëse ndaj klimës në kuadrin më të gjerë të financimit të zhvillimit. Kjo qasje synon të sigurojë që të gjitha investimet e reja në infrastrukturë, qofshin të financuara publikisht apo privatisht, të jenë të qëndrueshme ndaj risqeve klimatike. Tashmë është bërë përparim në përfshirjen e konsideratave të tilla në planifikimin e investimeve. Institucionet ndërkombëtare financiare si BEI dhe WBIF tani kërkojnë sistematikisht shqyrtimin e rrezikut klimatik për projektet e mëdha të infrastrukturës. Shqipëria e ka pilotuar këtë qasje në sistemet urbane të kullimit në Shkodër dhe Tiranë, duke vendosur një precedent për përfshirjen e vlerësimeve të rrezikut klimatik në të gjitha investimet e ardhshme.

Plani i Zbatimit e çon më tej këtë dinamikë duke identifikuar mundësi konkrete bashkëfinancimi për të integruar elementë të aftësisë ripërtëritëse brenda projekteve të mbështetura nga BE-ja. Për shembull, një përmirësim i rrjetit të ujit prej 41 milionë USD në Elbasan, i financuar nga BE-ja, mund të përmirësohet duke integruar ZBN, me një shumë shtesë prej 2-3 milionë USD të buruar nga FGJK. Një shfrytëzim i tillë i mekanizmave të financimit të përzier është çelësi për shkallëzimin e përshtatjes në një mjedis të kufizuar fiskalisht.

Në total, Plani i Zbatimit i jep përparësi 66 masave të përshtatjes, për të cilat masat e infrastrukturës së gjelbër dhe gri u analizuan sipas një Kornize Kompetence Bazë që i provon ato të dobishme. Disa prej këtyre janë veçanërisht tërheqëse për donatorët dhe financuesit për shkak të kthimeve të tyre të forta financiare.

Projekte si sistemi i kontrollit të përmbytjeve në Tiranë dhe pyllëzimi në Kukës demonstronjë vlera aktuale neto që tejkalojnë 5.8 milionë USD dhe

raporte përfitim-kosto mbi 2.5, duke i pozicionuar ato si ndërhyrje të gatshme për bashkëpunim me donatorët dhe angazhimin e sektorit privat.

Megjithatë, zhblokimi i financimit të përshtatjes në shkallë të gjerë kërkon një sërë reformash aktivizuese për të forcuar gatishmërinë institucionale, transparencën fiskale dhe harmonizimin rregullator. Një reformë e tillë është finalizimi dhe vënia në funksion e etiketimit të buxhetit klimatik, i cili është aktualisht në zhvillim e sipër në Ministrinë e Financave. Pasi të zbatohet plotësisht, ky sistem do t'i lejojë qeverisë të gjurmojë sistematikisht shpenzimet që lidhen me klimën në të gjithë sektorët. Gjithashtu, do të ofrojë prova të përputhshmërisë me KKP-në dhe PKP-në e Shqipërisë, duke përmirësuar të drejtën për financim ndërkombëtar për klimën.

Reformat plotësuese përfshijnë futjen e mekanizmave të çmimit të karbonit dhe rregullimet e tarifave mjedisore. Puna analitike e kohëve të fundit rekomandon miratimin me faza të një çmimi hije të karbonit brenda kornizave të vlerësimit të investimeve publike. Njëkohësisht, korigjimi i tarifave të shërbimeve, veçanërisht në sektorin e ujit, është i nevojshëm për të reflektuar eksternalitetet mjedisore dhe për të krijuar një mjedis më tërheqës për investimet private në infrastrukturën e lidhur me përshtatjen përmes PPP-ve.

Planifikimi dhe zbatimi i rregullave të përdorimit të tokës kërkojnë gjithashtu forcim të konsiderueshëm. Edhe pse kuadri ligjor i Shqipërisë, përfshirë Ligjin Nr. 107/2014 për planifikimin hapësinor, kërkon vlerësime të rrezikut klimatik për infrastrukturën e re, zbatimi mbetet i dobët. Pa mbikëqyrje të mjaftueshme rregullatore, ekziston rreziku i zhvillimit jo-përshtatës në zonat e prirura ndaj përmblytjeve ose të ekspozuara ndaj rreziqeve. Sigurimi që proceset e zonimit

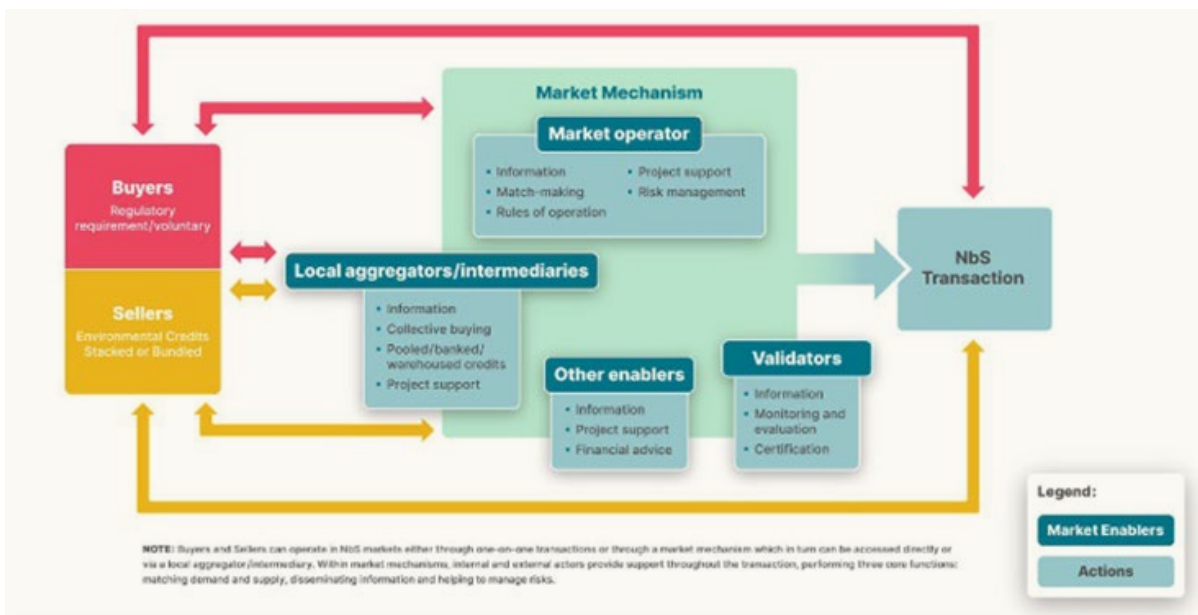
dhe të lejeve të marrin në konsideratë në mënyrë sistematike risqet afatgjata klimatike është, pra, kritik për mbrojtjen e investimeve të ardhshme.

Paralelisht me këto reforma politike dhe financiare, Shqipëria duhet të adresojë një sërë kufizimesh të kapaciteteve të tregut dhe institucionale që pengojnë mobilizimin e financimit të përshtatjes. Ekspertiza teknike në vlerësimin e rrezikut klimatik mbetet e kufizuar në të gjitha ministrinë dhe bashkitë. Metodologjitë ekzistuese për vlerësimin e risqeve dhe hartimin e ndërhyrjeve të aftësisë ripërtëritëse shpesh janë të dobëta ose zbatohen në mënyrë jokonsistente.

Ekspertiza teknike në vlerësimin e rrezikut klimatik mbetet e kufizuar në të gjitha ministrinë dhe bashkitë. Metodologjitë ekzistuese për vlerësimin e risqeve dhe hartimin e ndërhyrjeve të aftësisë ripërtëritëse shpesh janë të dobëta ose zbatohen në mënyrë jokonsistente.

Për më tepër, ndërgjegjësimi për standardet ESG midis zhvilluesve dhe financuesve të projekteve është ende në zhvillim e sipër, duke kufizuar cilësinë dhe pranueshmërinë e investimeve të propozuara. Bashkëpunimi ndërsektorial për përshtatjen është shpesh ad hoc, ndërsa shumë palë të interesuara kryesore, duke përfshirë ndërmarrjet e vogla dhe të mesme dhe komunitetet lokale, janë të përjashtuara nga proceset e vendimmarrjes. Kjo dobëson si hartimin ashtu edhe përgjegjësinë shoqërore të nismave të përshtatjes. Raportet e UNDP-së dhe Bankës Botërore nxjerrin në pah nevojën për procese angazhimi më gjithëpërfshirëse dhe programe të synuara për ndërtimin e kapaciteteve për të fuqizuar qeveritë lokale, shoqërinë civile dhe institucionet financiare për të vlerësuar, menaxhuar dhe investuar në aftësinë ripërtëritëse ndaj klimës.

Figura 3. Aktorët mbështetës në një treg të strukturuar të ZBN-së.

Burimi: Fankhauser, S., Britz, K., Dickie, I., Englan, K., Howarth, C., & Ranger, N. (13 janar 2023). Raste studimore për financimin e përshtatjes (dokument i Grupit Këshillimor). Shkolla e Ndërmarrjes dhe Mjedisit Oxford Smith, për Komisionin e Ndryshimeve Klimatike në Mbretërinë e Bashkuar. Figura 2, f. 24.

Ndërkohë që Shqipëria kërkon të zhvillojë një treg për zgjidhje të bazuara në natyrë, bashkëveprimi midis institucioneve publike, aktorëve të sektorit privat, institucioneve financiare dhe komuniteteve do të jetë thelbësor. Një ekosistem efektiv i ZBN-së varet nga qartësia rregullatore, qasja në financa, kapaciteti lokal dhe harmonizimi i stimujve publikë dhe privatë. Bashkëpunimi institucional dhe përforsimi i ndërsjellë i roleve midis këtyre aktorëve mund të ndihmojë në kapërcimin e barrierave dhe në nxitjen e një tregu të fortë të ZBN-së që mbështet aftësinë ripërtëritëse afatgjatë ndaj klimës dhe zhvillimin e qëndrueshëm.

Kjo figurë paraqet aktorët kryesorë të përfshirë në zhvillimin e një tregu ZBN në Shqipëri dhe

përkrahin rolet e tyre përkatëse në avancimin e përpjekjeve për përshtatje ndaj klimës. Ajo ilustron marrëdhëniet dinamike midis institucioneve publike, palëve të interesuara të sektorit privat, subjekteve financiare dhe komuniteteve lokale, duke theksuar nevojën për veprime të koordinuara për të adresuar pengesat e vazhdueshme, të tilla si financimi i kufizuar, mungesat rregullatore dhe kufizimet e kapaciteteve.

Duke nxitur bashkëpunimin ndërsektorial dhe duke u mbështetur në pikat e forta krahasuese të secilit aktor, Shqipëria mund të hedhë themelet për një treg ZBN funksional dhe rezistent që kontribuon në mënyrë domethënëse si në aftësinë ripërtëritëse ndaj klimës ashtu edhe në zhvillimin e qëndrueshëm. Plani i zbatimit dhe marrëveshjet institucionale.

04

Qasje Strategjike për Mobilizimin e Financave

Kjo strategji thekson një qasje proaktive për identifikimin dhe strukturimin e mundësive të financimit, të rrënjosura në një kuptim të plotë të ekosistemit financiar dhe pikave strategjike të hyrjes së Shqipërisë në atë sistem. Qasja synon të forcojë përgjegjësinë, duke maksimizuar njëkohësisht efikasitetin dhe parashikueshmërinë e flukseve të financimit për përshtatje.

Zbatimi i planit të investimeve për përshtatjen ndaj klimës në Shqipëri do të kërkojë koordinim të fortë midis institucioneve qeveritare, partnerëve të zhvillimit dhe sektorit privat. Ndërtimi i partneriteteve të tilla përfshin angazhimin e hershëm me financuesit (publikë, shumëpalësh dhe privatë), përafrimin e prioriteteve të investimeve në përshtatje me instrumentet e financimit në dispozicion dhe hartimin e strukturave të financimit që janë tërheqëse për investitorët dhe të përgjegjshme ndaj nevojave kombëtare. Financimi efektiv i prioriteteve të përshtatjes të Shqipërisë do të kërkojë një strategji shumëplanëshe, që kombinon mobilizimin e burimeve vendase, aksesin e përmirësuar në financimin ndërkombëtar për klimën, angazhimin më të madh me sektorin privat dhe zhvillimin e instrumenteve financiare inovative. Ky seksion përcakton shtyllat kryesore të qasjes së financimit strategjik, secila prej të cilave bazohet në arkitekturën më të gjerë të financimit për klimën.

4.1 Mobilizimi i burimeve vendase

Një gur themeli i financimit të qëndrueshëm të adaptimit është **mobilizimi i burimeve kombëtare**. Shqipëria ka filluar tashmë etiketimin e buxhetit për klimën në të gjitha ministritë e linjës, të mbështetur nga dokumentet udhëzuese dhe qarkoret buxhetore të Ministrisë së Financave. Duke u bazuar në këtë, kategoritë specifike të etiketimit për përshtatjen do të rafinohen më tej për të lejuar ndjekje më të

detajuar të shpenzimeve që lidhen me përshtatjen. Integrimi i prioriteteve të PKP-së në ciklet e PBA-së do të sistematizohet, duke siguruar që masat e përshtatjes sektoriale të përfshihen në planifikim dhe të mbështeten nga linja të dedikuara buxhetore.

Reformat e gjelbra fiskale do të ndiqen gjithashtu për të rritur flukset e të ardhurave vendase. Këto përfshijnë futjen ose rikonfigurimin e taksave të gjelbra dhe taksave mjedisore, siç propozohet në “Udhëzimet e financimit për përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike”. Mjete të tilla fiskale shërbejnë për qëllimin e dyfishtë të internalizimit të kostove mjedisore dhe gjenerimit të të ardhurave të destinuara që mund të riinvestohen në masa për ndërtimin e aftësisë ripërtëritëse. Në nivel nënkombëtar, bashkitë do të inkurajohen të përfshijnë objektivat e përshtatjes në planifikimin e tyre të investimeve, të mbështetura nga transfertat fiskale dhe grantet e bazuara në performancë.

Paralelisht, **përdorimi i PPP-ve do të zgjerohet**, veçanërisht në fusha të tilla si infrastruktura ujore, mbrojtja nga përmytjet dhe rjetet e transportit të qëndrueshme ndaj turizmit. Mund të merret në konsideratë një strukturë këshillimi e dedikuar për PPP-të, me mbështetje teknike nga partnerët e zhvillimit, për të siguruar që shqyrtimi i rrezikut klimatik të përfshihet në strukturimin e projekteve PPP.

Forcimi i kontributeve vendase është thelbësor për shfrytëzimin e fondeve ndërkombëtare dhe sigurimin e qëndrueshmërisë:

- **Alokimi nga buxheti i shtetit:** Integrimi i prioriteteve të përshtatjes në PBA, duke për-

dorur mjete si EBK dhe “Mjetin e shqyrtimit analitik të buxhetit” i zhvilluar në kuadër të projektit të gatishmërisë së PKP-së, do të përmirësojë transparencën dhe efikasitetin e ndarjes. Për ta bërë këtë, procesi ose hapat e nevojshëm do të jenë si më poshtë:

- ▶ Ministrinë kryesore (infrastruktura, bujqësia, etj.) identifikojnë programet që lidhen me përshtatjen në dorëzimet e tyre buxhetore. Për shembull, Ministria e Energjisë dhe Infrastrukturës mund të përfshijë një program për “Përmirësimet e aftësisë ripërtëritëse ndaj klimës në infrastrukturën rrugore” me një alokim të specifikuar.
  - ▶ Gjatë disa cikleve të ardhshme buxhetore, të rriten gradualisht alokimet për këto programe. Ministria e Financave mund të vendosë udhëzime ose objektiva (p.sh., çdo ministri përkatëse të ndajë të paktën X% të buxhetit të saj të investimeve për projekte që i përshtaten klimës).
  - ▶ Futja e etiketimit të buxhetit klimatik (ose përdorimi i shënuesve Rio) do të ndihmojë në gjurmimin e shpenzimeve. Etiketimi pilot në një ose dy ministri mund të fillojë që në vitin e ardhshëm fiskal, duke u zgjeruar në të gjitha ministrinë me 2-3 vjet. Të dhënat e etiketuara mund të raportohen më pas, duke ilustruar se sa fonde vendase shkojnë për përshtatje - një sinjal i rëndësishëm për partnerët ndërkombëtarë dhe një pikënisje për t'u përmirësuar çdo vit.
  - ▶ “Fondi kombëtar i klimës” ose “Mjeti financiar”: Krijimi i një fondi të dedikuar mund të ndihmojë në grumbullimin dhe drejtimin e burimeve. Ky mund të jetë një “Fond kombëtar për përshtatje” nën mbikëqyrjen e qeverisë (ndoshta duke u zhvilluar nga “Fondi ekzistues mjedisor”). Burimet për kapitalizimin mund të përfshijnë:
    - ▶ Transferrat buxhetore (p.sh., një fond fillestar dhe më pas kontributet vjetore).
    - ▶ Të ardhura të destinuara, të tilla si një taksë e vogël mbi turizmin (taksa e turizmit) ose tarifa të caktuara për burimet natyrore, të justifikuar nga fakti se këta sektorë kanë nevojë për përshtatje.
  - ▶ Grantet ndërkombëtare (donatorët mund të preferojnë të kontribuojnë në një fond kombëtar që bashkëfinancon shumë projekte në vend që të financojë secilin veç e veç).
  - ▶ Fondi më pas do të lëshojë grante ose do të bashkëfinancojë projekte, duke u përqendruar në prioritetet që mund të jenë më pak tërheqëse për donatorët e mëdhenj (si projektet komunitare ose financimi i mirëmbajtjes). Duhet të ketë një qeverisje të fortë për të siguruar përdorim transparent.
  - ▶ Fondet e kontigjencës dhe emergjencës: Forcimi i fondit të emergjencës në rast fatkeqësish në Shqipëri dhe lejimi i tij për të financuar masa parandaluese mund të jetë i dobishëm. Aktualisht, fondi i emergjencës është kryesisht për reagimin pas fatkeqësive. Duke zgjeruar fushëveprimin e tij (me rritje të alokimit), një pjesë e tij mund të përdoret për disa vite pa fatkeqësi për të investuar në masa për uljen e rrezikut (përshtatje). Kjo është një mënyrë për të përdorur fondet vendase të “vetë-sigurimit” në mënyrë proaktive.
- **Buxhetet e bashkive:** Qeveritë nënkombëtare mund të financojnë ndërhyrje të vogla në përshtatje lokale, veçanërisht në furnizimin me ujë, mirëmbajtjen e infrastrukturës dhe DRR-së, në varësi të zhvillimit të kapaciteteve.
    - ▶ Grantet e kushtëzuara për projektet e përshtatjes ndaj klimës. Për shembull, një program konkurrues ku bashkitë propozojnë investime të vogla në përshtatje (si kanalizime atmosferike, ripyllëzime të shpateve, etj.) dhe marrin bashkëfinancim nga buxheti kombëtar.
    - ▶ Përfshirja e kriterëve klimatike në formulën për transfertat e investimeve kapitale për bashkitë - p.sh., një ndarje më e lartë nëse një bashki ka një plan për

përshtatje ndaj klimës ose angazhon fondet e veta për një projekt të aftësisë ripërtëritëse.

- ▶ Inkurajimi i pjesëmarrjes publike në nivel vendor në buxhetimin për përshtatje (gjë që gjithashtu mund të stimulojë kontributet e komunitetit në natyrë ose në para të gatshme për projekte lokale).
  - ▶ Rritja e financave publike vendase për përshtatje tregon angazhimin e Shqipërisë dhe përmirëson angazhimin e përpjekjeve të përshtatjes. Edhe nëse fondet vendase nuk e mbulojnë kurrë të gjithë nevojën, çdo lek i ndarë mund të shfrytëzojë sasi të mëdha leku nga burime të jashtme (si financimi nga vendet homologe). Për shembull, angazhimi për të financuar kostot e mirëmbajtjes ose një përqindje të caktuar të kostove të projektit mund t'i bëjë propozimet për donatorët më tërheqëse.
- **Fondi kombëtar i klimës (që do të krijohet):** Strategjia propozon eksplorimin e një mekanizmi të dedikuar kombëtar financimi (p.sh., një “Fond për përshtatjen ndaj klimës”) për të bashkuar burimet publike dhe për të përputhur kontributet e donatorëve.
    - ▶ Eksplori dhe shfrytëzoni opsionet dhe platformat ekzistuese të financimit, të tilla si buxhetet kombëtare, MDB-të dhe DFI-të, investimet dypalëshe, iniciativat e sektorit privat, modelet e financimit të përziera dhe mekanizmat e tjerë inovativë të tregut. Kryeni një analizë gjithëpërfshirëse për të përafëruar këto mekanizma me objektivat e investimit dhe për të optimizuar mbështetjen financiare: vlerësoni fushëveprimin e buxhetit kombëtar, pranueshmërinë e MDB-ve dhe DFI-ve, marrëveshjet dypalëshe dhe sektorin privat. Qëllimi është të kombinohen burime të ndryshme financimi për një qasje më me ndikim dhe të qëndrueshme, duke shfrytëzuar një gamë më të gjerë burimesh dhe ekspertize për të rritur efikasitetin dhe efektivitetin e iniciativave dhe për të maksimizuar ndikimin e tyre.

- **Reforma fiskale e gjelbër (p.sh., taksat e gjelbra, taksat mjedisore)**

- ▶ Një mekanizëm çmimi i karbonit (taksa e karbonit ose tregtimi i emetimeve) – kryesisht për zbutjen e ndryshimeve klimatike, disa të ardhura mund të ndahen për përshtatje (siç bëhet në disa vende ku një pjesë e të ardhurave nga taksa e karbonit financon një fond për ndryshimet klimatike).
- ▶ Heqja ose ridrejtimi i subvencioneve të karburanteve fosile (nëse ekzistojnë të tilla të rëndësishme) dhe kanalizimi i kursimeve për përshtatje. Edhe pse subvencionet direkte të Shqipërisë janë të kufizuara, mbështetja e çmimit të energjisë ose masa të ngjashme mund të racionalizohen në favor të financimit të veprimeve klimatike.
- ▶ Përfshirja e rrezikut klimatik në vlerësimet e investimeve publike (kjo nuk krijon drejtpërdrejt fonde, por siguron që të gjitha projektet e financuara publikisht të jenë të hartuara duke pasur parasysh aftësinë ripërtëritëse, duke ruajtur efektivitetin e shpenzimeve publike).
- ▶ Financimi i qeverisjes vendore: Qeveria qendrore mund t'i nxisë bashkitë përmes:
- ▶ Vlerësimit dhe shfrytëzimit të dëshirës për investime të partnerëve financiarë (preferencave, objektivave dhe gatishmërisë për të investuar) duke shqyrtuar dhe ndërlidhur strategjitë e tyre shumëvjeçare të financimit dhe investimeve me prioritetet e investimeve të vendit dhe strategjitë e mobilizimit të financave.
- ▶ Eksplorimit të kërkesave dhe kufizimeve të instrumenteve të mundshme të financimit dhe madhësive të investimeve me të cilat ata ndihen rehat (p.sh., madhësisë së biletës).
- ▶ Shqyrtoni kriteret dhe strategjitë e tyre të investimit për të kuptuar faktorët dhe konsideratat që nxisin vendimet e tyre të investimit.
- ▶ Së fundmi, studioni qasjet dhe ciklet e financimit të këtyre investitorëve dhe partnerëve financiarë, duke identifikuar kohën dhe frekuencën me të cilën ata ndajnë kapitalin për të harmonizuar iniciativat në mënyrë efektive.

4.2 Financimi ndërkombëtar i klimës

Qasja në **financimin ndërkombëtar të klimës** mbetet kritike për kapërcimin e mangësisë së financimit të përshtatjes në Shqipëri. Vendi do t'i japë përparësi angazhimit me fondet kryesore globale, veçanërisht me "Fondin global të mjedisit" (FGJK), "Fondin e përshtatjes" (FP) dhe "Instrumentin e BE-së për asistencë para-aderimit (IPA III). Shqipëria aktualisht po përgatit një propozim shumësektorial për përshtatje për t'i paraqitur "Fondit global të mjedisit" në vitin 2025. Ky propozim kryesor bazohet në "Programin kombëtar të FGJK-së për vendin" dhe përputhet me prioritetet sektoriale dhe ndërhyrjet e kostos së përcaktuara në "Planin e zbatimit". Bashkëfinancimi nga burime të brendshme dhe dypalëshe do të mobilizohet për të rritur fushëveprimin dhe ndikimin e tij.

Për të maksimizuar efikasitetin dhe koordinimin, Shqipëria do të vërë në funksion një mekanizëm koordinimi të projekteve në proces nën drejtimin e "Njësisë së koordinimit të financave për klimën" (CFCU) brenda Ministrisë së Mjedisit. Ky mekanizëm do të përmirësojë përgatitjen e projekteve në të gjitha ministritë e linjës dhe partnerët e zhvillimit. Propozimet shtesë të gatishmërisë së FGJK-së do të përshpejtohen për të mbështetur kapacitetin institucional, hartimin e projektit dhe zhvillimin e instrumenteve financiare. Shqipëria gjithashtu do të forcojë pjesëmarrjen e saj në nismat rajonale të financimit të klimës, duke përfshirë "Agjendën e gjelbër të Ballkanit perëndimor" dhe do të ndjekë financimin ndërkufitar përmes mekanizmave të tillë si WBIF dhe "Dritarja e përshtatjes" e BEI-it.

Burimet kryesore të financimit ndërkombëtar përfshijnë:

- **FGJK:** Partneri kryesor i Shqipërisë për përshtatje, me mbështetje aktive përmes granteve të gatishmërisë dhe financimit të PKP-së. FGJK ofron financim në shkallë të gjerë dhe fleksibël (grante, hua koncesionare, garanci) për prioritetet ndërsektoriale të

përshtatjes, siç janë menaxhimi i ujit, bujqësia e qëndrueshme ndaj klimës dhe sistemet e paralajmërimit të hershëm.

- **GEF:** Mbështet aktivitetet mbështetëse, ndërtimin e kapaciteteve institucionale dhe projektet e përshtatjes në shkallë më të vogël. Dritaret LDCF/SCCF të GEF-it janë veçanërisht të përshtatshme për ndërhyrjet e bazuara në ekosistem dhe në nivel komuniteti.
- **FP:** Ofron qasje të drejtpërdrejtë në financim për projekte adaptimi në shkallë të mesme. Mund të mbështesë projekte pilot inovative në infrastrukturën ujore, aftësinë ripërtëritëse rurale dhe zgjidhjet e bazuara në natyrë.
- **IPA III (Agjenda e Gjelbër) e BE-së:** Ofron fonde për infrastrukturë të qëndrueshme ndaj klimës, reforma politikash dhe bashkëpunim rajonal. Shqipëria do t'i japë përparësi integritit të përshtatjes ndaj klimës në planifikimin dhe zbatimin e IPA-s.
- **Banka Botërore, BEI dhe MDB-të:** Ofrojnë hua koncesionare, financim të përzier dhe asistencë teknike për infrastrukturën elastike, mbrojtjen nga përmytjet dhe bujqësinë përmes huadhënies për investime dhe modaliteteve të programit për rezultate.
- **Agjencitë e OKB-së (UNDP, UNEP, FAO):** Sigurojnë bashkëpunim teknik dhe financim katalitik me grante për integrimin e politikave, sistemet MRV dhe projektet demonstruese.
- **Shkëmbimet e borxhit për natyrën:** Shkëmbimet e borxhit për natyrën ofrojnë përfitime të dyfishta duke ulur njëkohësisht borxhin publik dhe duke kanalizuar fondet drejt ruajtjes së mjedisit. Ndërkohë që Shqipëria ende nuk e ka zbatuar një mekanizëm të tillë, rastet e suksesshme në vende të tjera demonstrojnë efektivitetin e tyre në mbështetjen e

biodiversitetit, duke përmirësuar njëkohësisht qëndrueshmërinë fiskale. Duke pasur parasysh kapitalin e pasur natyror të Shqipërisë, siç është lumi Vjosa, një nga lumenjtë e fundit të egër të Evropës, ky instrument ka potencial të konsiderueshëm për financimin e zgjidhjeve të bazuara në natyrë dhe për rritjen e aftësisë ripërtëritëse ndaj klimës (Banque de France, 2024).

- **Donatorët dypalësh:** Shqipëria do të vazhdojë angazhimin me partnerët kryesorë dypalësh, duke përfshirë:
  - KfW/BMZ (Gjermani)
  - SECO (Zvicër)
  - USAID/MCC (SHBA)
  - Japoninë, Fondin e Zhvillimit Nordik dhe të tjerë

Për të rritur efektivitetin, angazhimi i Shqipërisë në financimin e klimës do të jetë në përputhje me “Programin për vendin” të FGJK-së dhe prioritetet gjithëpërfshirëse të vendit për klimën. Grantet e gatishmërisë dhe propozimet për projekte të mesme do të renditen strategjikisht për të siguruar koherencë dhe për të ndërtuar dinamikë institucionale. Koordinimi midis donatorëve do të lehtësohet përmes “Njësisë së koordinimit të financimit të klimës”, e cila do të luajë një rol qendror në përafrimin e burimeve të ndryshme të financimit me prioritetet kombëtare të përshtatjes dhe planet e investimit.

4.3 Angazhimi i sektorit privat

Në Shqipëri, ndërmarrjet përdorin kryesisht financimin me borxh përmes institucioneve të mikrofinancimit, bankave tregtare dhe ndërmjetësve financiarë. Sektori financiar i

përqendruar te bankat në Shqipëri i përkeqëson këto kufizime. Vendi ka tregje kapitali të pazhvilluara, disponueshmëri të kufizuar të obligacioneve të gjelbra dhe institucione financiare jobankare të pamjaftueshme për të ofruar financim alternativ. Për më tepër, zbulimi financiar i korporatave mbi risqet që lidhen me klimën është i dobët, duke e bërë të vështirë për investitorët të vlerësojnë mundësitë në financën e qëndrueshme⁷. Mungesa e një baze të dhënash të unifikuar mbi risqet klimatike, nivelet e emetimeve dhe performancën e investimeve dëmton më tej aftësinë e institucioneve financiare për të ndarë kapitalin në mënyrë efikase.

Shumë projekte të energjisë së rinovueshme, infrastrukturë inteligjente ndaj klimës dhe teknologji me emetime të ulëta karboni kërkojnë investime të larta kapitale paraprake, të cilat i dekurajojnë investitorët privatë. Mekanizmat dhe garancitë e pamjaftueshme të ndarjes së riskut rrisin risqet e perceptuara, duke kufizuar angazhimin e sektorit privat. PPP-të, të cilat mund të zbusin risqet e investimit, mbeten të nën-shfrytëzuara në Shqipëri⁸. Pa instrumente të përmirësuara për zbutjen e rrezikut, të tilla si garancitë e pjesshme të kreditit ose financimi koncesionar, investitorët hezitojnë të ndajnë fonde për projekte që lidhen me klimën.

Miratimi i parimeve ESG në Shqipëri mbetet në hapat e parë. Shumë biznese nuk janë në dijeni të “Taksonomisë së BE-së për financat e qëndrueshme”, “Direktivës së raportimit të qëndrueshmërisë së korporatave” (CSRD) dhe “Marrëveshjes së gjelbër evropiane”⁹. Pa përafrimin e rregulloreve financiare kombëtare me kornizat e qëndrueshmërisë së BE-së, bizneset rrezikojnë të humbasin aksesin në tregjet evropiane. Përveç kësaj, shumë ndërmarrjeve

7. Banka Botërore, “Qëndrueshmëria dhe aftësia ripërtëritëse” në Ballkanin perëndimor: Perspektiva ekonomike dhe mjedisore (Uashington, DC: Banka Botërore, 2022).

8. Banka Botërore, “Raporti i klimës dhe zhvillimit të vendit (CCDR) për Shqipërinë: Aftësia ripërtëritëse ndaj klimës dhe rritja e qëndrueshme (Uashington, DC: Banka Botërore, 2024)

9. Këshilli i bashkëpunimit rajonal (RCC), “Agjenda e gjelbër e Ballkanit perëndimor dhe strategjitë e përshtatjes ndaj klimës” (Sarajevë: RCC, 2024).

u mungon ekspertiza teknike për të integruar qëndrueshmërinë në modelet e tyre të biznesit, duke i bërë ato më pak tërheqëse për investitorët e gjelbër.

Pavarësisht sektorit financiar në rritje të Shqipërisë, qasja në financimin e gjelbër mbetet e kufizuar. Bankat tradicionale kanë qenë të ngadalta në zhvillimin e produkteve financiare të përshtatura për investimet që lidhen me klimën për shkak të risqeve të perceptuara, mungesës së ekspertizës dhe metodologjive të pazhvilluara të vlerësimit të rrezikut klimatik. Për më tepër, institucionet financiare lokale shpesh kanë njohuri të kufizuara të kriterëve ESG, gjë që kufizon aftësinë e tyre për të vlerësuar besueshmërinë e projekteve të gjelbra.

Sektori privat i Shqipërisë përbëhet kryesisht nga ndërmarrjet e vogla dhe të mesme, të cilat përfaqësojnë afërsisht 99.8% të të gjitha bizneseve në vend. Kontributi i ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme në rritje dhe konkurrueshmëri, pavarësisht rëndësisë së tyre të përgjithshme për zhvillimin ekonomik, është i kufizuar nga qasja e tyre e kufizuar në burimet e financimit të jashtëm¹⁰.

Pavarësisht rolit të tyre kritik në zhvillimin ekonomik, shumë prej këtyre ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme kanë vështirësi të rriten përtej madhësisë së tyre fillestare për shkak të aksesit të kufizuar në financim të jashtëm¹¹.

Pavarësisht rritjes së ndërgjegjësimit për risqet klimatike, peizazhi i financave të gjelbra në Shqipëri mbetet në zhvillim e sipër. Sistemi financiar i vendit dominohet nga bankat, me tregje kapitali të pazhvilluara dhe disponueshmëri të kufizuar të instrumenteve financiare të gjelbra.

Inovacione të përziera financiare: Shqipëria po

piloton modele të përziera financimi për të ulur rrezikun e investimeve në përshtatjen ndaj klimës. Për shembull, “Fondi i aftësisë ripërtëritëse të Adriatikut” kombinon grantet e Global CF (30%), huatë e BEI-së (50%) dhe kapitalin privat (20%) për të financuar projekte të ekoturizmit dhe agropylltarisë. Rezultatet e para tregojnë një raport përdorimi të fondeve publike ndaj atyre private prej 1:3, në përputhje me prirjet globale¹². Investimet private aktualisht përbëjnë më pak se 5% të financimeve për përshtatjen në Shqipëri, shumë nën mesataren globale prej 14%. Rreziqet e larta të perceptuara, të tilla si pasiguria rregullatore dhe mungesa e vlerësimeve standarde të rrezikut klimatik, pengojnë pjesëmarrjen e sektorit privat.¹³

Strategjia për mobilizimin e sektorit privat përqendrohet në kushtet lehtësuese, instrumentet e reduktimit të rrezikut dhe modelet e biznesit që përputhen me rezultatet e përshtatjes. Një komponent qendror do të jetë zgjerimi i mekanizmave të financimit të përzier, duke përdorur fonde koncesionare për të mobilizuar kapitalin tregtar, veçanërisht përmes garancive dhe linjave të kreditit të përshtatura për klimën në partneritet me bankat kombëtare dhe rajonale. “Instrumenti i sektorit privat” të FGJK-së dhe mekanizmat e tjerë financiarë shumëpalësh do të eksplorojnë në mënyrë aktive për të katalizuar investimet private.

Partneritetet publik-privat në sektorë të rëndësishëm për klimën, siç janë infrastruktura rrugore elastike, mbrojtja nga përmytjet dhe sistemet e ujit, do të promovohen përmes instrumenteve të ndarjes së riskut dhe zhvillimit të kornizave rregullatore që marrin parasysh rrezikun afatgjatë të klimës. Modelet ESCO do të prezantohen gjithashtu, veçanërisht për të

10. Thorsten Beck dhe Asli Demirgüç-Kunt, “Ndërmarrjet e vogla dhe të mesme: Qasja në financë si një kufizim i rritjes”, Revista e Bankave dhe Financave 30, Nr. 11 (2006): 2931–2943

11. Instituti i Statistikave të Shqipërisë (INSTAT), *Vjetari statistikor i Shqipërisë: Treguesit socioekonomikë dhe mjedisorë* (Tiranë: INSTAT, 2024).

12. Iniciativa e politikave klimatike (IPK), *Ndjekja dhe mobilizimi i financave të sektorit privat për përshtatjen ndaj klimës* (2024).

13. Iniciativa e politikave për klimën (IPK), *Ndjekja dhe mobilizimi i financave të sektorit privat për përshtatjen ndaj klimës* (2024).

mbështetur rikonstrukcionin e ndërtesave publike dhe infrastrukturës turistike, fusha kritike duke pasur parasysh varësinë ekonomike të Shqipërisë nga sektorët e ndjeshëm ndaj klimës. Paralelisht, strategjia inkurajon sektorin privat të integrojë rrezikun klimatik në modelet kryesore të biznesit. Kjo do të mbështetet duke eksploruar stimuj të tillë si zbritjet tatimore, financimi koncesionar dhe pjesëmarrja në tregjet vullnetare të karbonit për të stimuluar investimet në përshtatjen e bazuar në ekosistem dhe infrastrukturën e gjelbër.

4.4 Angazhimi i sektorit privat

Mobilizimi i kapitalit privat është thelbësor për rritjen e investimeve në përshtatje. Fushat kryesore të fokusit përfshijnë:

- **PPP-të:** Ekzistojnë mundësi në infrastrukturën e ujit, projektet e energjisë së rinovueshme që japin bashkëpërfitime të aftësisë ripërtëritëse dhe zinxhirët e vlerave të bujqësisë inteligjente ndaj klimës.
- **Obligacionet e gjelbra dhe klimatike:** Edhe pse ende në zhvillim e sipër në Shqipëri, emetimi i obligacioneve të gjelbra sovraane ose bashkiake mund të pilotohet për të financuar projekte urbane dhe infrastrukturore elastike.
- **Instrumentet e sigurimit:** Mekanizmat e transferimit të rrezikut, të tilla si sigurimi bujqësor ose i indeksit të motit, mund të forcojnë menaxhimin e rrezikut klimatik për fermerët dhe ndërmarrjet e vogla dhe të mesme.
- **Bankat tregtare dhe institucionet mikrofianciare:** Me mbështetjen e duhur rregullatore dhe kapacitetin teknik, bankat vendase mund të ofrojnë linja krediti të dedikuara në përputhje me objektivat e përshtatjes, veçanërisht për ndërmarrjet e vogla dhe të mesme në sektorët e bujqësisë dhe turizmit.

- **Përgjegjësia sociale e korporatës (PSK).** Firmat e mëdha mund të angazhohen për të investuar në restaurimin e ekosistemit ose gjelbërimin urban sipas nismave të PSK-së.

Inovacione të tjera të financimit të përzier që po merren në konsideratë përfshijnë përdorimin e obligacioneve të gjelbra dhe të aftësisë ripërtëritëse të mbështetura nga garanci të pjesshme (siç është në kuadër të AEF), marrëveshjeve të shërbimit të shoqërisë për shërbimet e energjisë dhe linjave të dedikuara të kreditit për të inkurajuar përfshirjen e sektorit privat.

Aktualisht, sektori financiar i Shqipërisë është kryesisht i përqendruar te bankat, ku ndërmarrjet mbështeten kryesisht në financimin e borxhit përmes bankave tregtare, institucioneve të mikrofinancës dhe ndërmjetësve. Kjo strukturë krijon kufizime në qasjen në financa për investime që lidhen me klimën. Mungesa e zhvillimit të tregjeve të kapitalit, emetimi i kufizuar i obligacioneve të gjelbra dhe mungesa e institucioneve alternative financiare jobankare e kufizojnë më tej aksesin në instrumente të ndryshme financimi. Për më tepër, deklarimet financiare të korporatave në lidhje me klimën mbeten të dobëta, duke penguar kapacitetin e investitorëve për të vlerësuar mundësitë e qëndrueshme të investimit. Mungesa e një baze të dhënash të unifikuar mbi risqet klimatike, emetimet dhe performancën e investimeve pengon ndarjen efektive të kapitalit nga institucionet financiare.

Shumë projekte të infrastrukturës inteligjente për klimën, energjisë së rinovueshme dhe projekteve me nivel të ulët karboni kërkojnë kapital të konsiderueshëm fillestar, gjë që dekurajon investimet private në mungesë të zbutjes së mjaftueshme të rrezikut. Përdorimi i kufizuar i PPP-ve dhe mungesa e garancive të pjesshme të kreditit, ose instrumenteve koncesionare, rrisin më tej risqet e perceptuara dhe dekurajojnë angazhimin.

Miratimi i parimeve ESG është ende në fazat e para në Shqipëri. Ndërgjegjësimi për kornizat e harmonizuara me BE-në, siç janë “Taksonomia e financave të qëndrueshme”, CSRD dhe “Marrëveshja e gjelbër Evropiane”, është në nivele të ulëta. Pa përafrim me këto korniza, ndërmarrjet shqiptare rrezikojnë përjashtimin nga tregjet evropiane. Këtë sfidë e rëndon edhe më shumë mungesa e ekspertizës teknike midis firmave për të integruar qëndrueshmërinë në operacionet e tyre, gjë që kufizon sa tërheqëse paraqiten ato për investitorët e gjelbër.

Pavarësisht zgjerimit gradual të sektorit financiar, bankat tradicionale kanë treguar iniciativë të kufizuar në hartimin e produkteve financiare të përshtatura për nevojat e përshtatjes, kryesisht për shkak të risqeve të perceptuara, mungesës së kuptimit të ESG-së dhe metodologjive të pazhvilluara të vlerësimit të rrezikut klimatik. Institucionet financiare shpesh nuk kanë kapacitetin për të vlerësuar besueshmërinë e projekteve të gjelbra.

Spektori privat i Shqipërisë përbëhet kryesisht nga NMV-të, të cilat përfaqësojnë gati 99.8% të të gjitha bizneseve. Edhe pse janë jetësore për zhvillimin ekonomik, këto ndërmarrje të vogla dhe të mesme përballen me qasje të kufizuara në financimin e jashtëm, gjë që pengon rritjen dhe kufizon aftësinë e tyre për të investuar në aftësinë ripërtëritëse ndaj klimës.

Investimet private aktualisht përbëjnë më pak se 5% të financimeve për përshtatjen në Shqipëri, shumë nën mesataren globale prej 14%. Risqet e larta të perceptuara, pasiguria rregullatore dhe mungesa e mjeteve të standardizuara për vlerësimin e risqeve klimatike vazhdojnë të kufizojnë pjesëmarrjen private.

Megjithatë, Shqipëria po piloton qasje inovative të financimit të integruar për të adresuar këto mangësi. Për shembull, “Fondi i aftësisë ripërtëritëse të Adriatikut” kombinon grantet e FGJK-së (30%), kreditë e BEI-së (50%) dhe kapitalin

privat (20%) për të mbështetur sipërmarrjet e eko-turizmit dhe agro-pylltarisë, duke arritur një raport të përdorimit publik-privat prej 1:3. Ky model pasqyron praktikën më të mira globale dhe demonstroi potencialin e financimit të koordinuar për të krijuar kapitalin privat për përshtatje.

Në rastet kur pritet që sektori privat të marrë rolin kryesor në trajtimin e nevojave për investime, vendimmarrësit duhet të përgatisin dhe të publikojnë “Kërkesat për propozime” (KPP) për portofolin përkatës të projekteve. “Kërkesat për propozime” do të përshkruajnë nevojat për investime, do të përcaktojnë objektivat klimatike dhe të zhvillimit që po ndiqen, si dhe do të përcaktojnë në mënyrë transparente procesin e vlerësimit të propozimeve.

Mobilizimi i financave private për përshtatje është sfidues, por thelbësor. Sektori privat mund të kontribuojë përmes investimeve të drejtpërdrejta në përshtatjen e vet dhe përmes instrumenteve të tregut të kapitalit. Disa strategji për të zhblokuar financat private përfshijnë:

- **Obligacionet e gjelbra dhe të aftësisë ripërtëritëse:** Qeveria (ose ndoshta një bashki e madhe si Tirana) mund të emetojë obligacione të gjelbra ku të ardhurat të jenë të destinuara për projekte që lidhen me klimën, duke përfshirë edhe përshtatjen. Për shembull, mund të emetohet një obligacion sovran i gjelbër prej 100 milionë USD, me një pjesë të ndarë për projekte specifike adaptimi (mbrojtje nga përmytjet, ripyllëzim, etj.). Investitorët janë gjithnjë e më të interesuar për obligacionet e gjelbra në nivel global. Shqipëria do të duhet të zhvillojë një kuadër të obligacioneve të gjelbra (me kritere dhe raportim të qartë) për të siguruar besueshmërinë. Banka Botërore ose BERZH mund të ofrojnë mbështetje për strukturimin e këtyre obligacioneve. Nëse vlerësimi i kreditit të Shqipërisë dhe kushtet e tregut e lejojnë, kjo mund të jetë një mënyrë për të mbledhur kapital të konsiderueshëm

- filleshtar të dedikuar për projektet klimatike.
- **PPP-të:** Identifikoni projektet e adaptimit të përshtatshme për strukturat e PPP-ve. Për shembull:
    - Një impiant shkripëzimi për sigurimin e ujit në zonat turistike bregdetare (operatori privat ndërton/operon, rikuperon kostot nëpërmjet tarifave të ujit me mbështetjen e qeverisë).
    - Infrastruktura e mbrojtjes nga përmblytjet në një qytet, ku ndoshta pala private zhvillon edhe tokën ngjitur (siç shihet në disa projekte holandeze) për të siguruar fitim.
    - Infrastruktura e qytetit, si sistemet e ujërave të shiut, mund të kombinohet me shërbime të tjera urbane që gjenerojnë të ardhura (p.sh., menaxhimin e mbetjeve) për të tërhequr operacione private.
    - Financimi i mangësive të realizueshmërisë (FMR): Qeveria mund të ofrojë FMR ose garanci për t'i bërë PPP-të të realizueshme për projektet e përshtatjes që nuk janë natyrshëm fitimprurëse. Grantet e donatorëve mund të përdoren gjithashtu për ta bërë më tërheqëse marrëveshjet e PPP-ve për aftësinë ripërtëritëse.
  - **Sigurimi dhe transferimi i riskut:** Zhvilloni tregje sigurimi që inkurajojnë uljen e rrezikut:
    - Punoni me kompanitë e sigurimeve për të hartuar produkte të përballueshme për fermerët (sigurimin e të korrave kundër thatësirës/përmblytjeve) Qeveria mund të subvencionojë primet fillimisht për të inkurajuar përdorimin. Me sigurimin në fuqi, bankat kanë më shumë mundësi të japin hua për bujqësinë (duke ditur që rreziqet janë të mbuluara), duke financuar në mënyrë të tërthortë përshtatjen (fermerët mund të investojnë në praktika më të mira).
    - Eksploroni obligacionet e katastrofave ose fondet e sigurimeve për fatkeqësitë, mundësisht në nivel rajonal. Për shembull, një “Fond sigurimi për katastrofat në

Ballkan” mund të ofrojë pagesa të shpejta pas ngjarjeve, të cilat, ndonëse nuk janë parandaluese, përmirësojnë aftësinë ripërtëritëse financiare dhe mund të ulin barrën fiskale mbi qeverinë (duke liruar buxhetin për investime në masa parandaluese të përshtatjes).

4.4 Instrumentet inovative

Si pjesë e qasjes së saj me perspektivë, Shqipëria do të shqyrtojë dhe do të provojë instrumente inovative financimi që mund të zgjerojnë fondet e saj për financimin e përshtatjes. Një studim fizibiliteti për obligacionin e parë të gjelbër të Shqipërisë është planifikuar për vitin 2026, me asistencë teknike për të vlerësuar gatishmërinë e tregut, kornizat ligjore dhe portofolin e mundshëm të projekteve. Do të nxirren mësimet nga vendet homologe në rajon (p.sh., Serbia dhe Maqedonia e Veriut) që kanë emetuar obligacione të lidhura me qëndrueshmërinë.

Në bujqësi dhe në zgjidhjet e bazuara në natyrë, do të pilotohen mekanizmat e financimit klimatik të bazuar në rezultate (RBCF) në pellgje të përzgjedhura, ku disbursimi varet nga restaurimi i verifikuar i ekosistemit ose përmirësimet e rendimentit në kushtet e trysnisë klimatike. Këto projekte pilot mund të mbështeten përmes fondeve dypalëshe për klimën ose përmes instrumenteve si “Fondi i biokarbonit” i Bankës Botërore.

Shqipëria po merr gjithashtu pjesë aktive në zhvillimin e një mekanizmi rajonal të sigurimit nga risqet klimatike, në kuadër të “Mekanizmit të sigurimit nga risqet e katastrofave në Evropën juglindore” (SECRIF). Ky instrument do të ofronte sigurim shtetëror dhe bashkiak kundër ngjarjeve ekstreme të motit, me mundësi përdorimi edhe nga fermerët dhe NVM-të në nivel lokal. Vlerësimet e realizueshmërisë dhe studimet aktuariale janë në zhvillim e sipër dhe do të japin informacion mbi kontributin dhe përcaktimin e përfitimeve të

mundshme të Shqipërisë.

Në përgjithësi, kjo qasje e integruar pasqyron një përpjekje pragmatike, por ambicioze, për të diversifikuar burimet e financimit, për të përmirësuar aftësinë ripërtëritëse fiskale dhe për të siguruar që zbatimi i agjendës së përshtatjes së Shqipërisë të mos pengohet nga mungesat e financimit. Suksesi i kësaj strategjie do të varet nga angazhimi i qëndrueshëm politik, koordinimi institucional dhe angazhimi i vazhdueshëm i partnerëve të zhvillimit dhe institucioneve financiare.

Kur kërkohen sasi të mëdha kapitali për të

adresuar nevojat sistemike të investimeve, vendet mund të marrin në konsideratë zbatimin e reformave të politikave dhe rregulloreve, forcimin e institucioneve kombëtare dhe krijimin ose shfrytëzimin e mjeteve ose instrumenteve ekzistuese, të tilla si platformat e bashkë-investimit, për të ulur rrezikun e investimeve dhe për të tërhequr financim në vëllimet e nevojshme. Këto qasje mund të synojnë veçanërisht kapitalin e sektorit privat, por zakonisht luajnë edhe një rol katalizues në financimin nga partnerë të ndryshëm financiarë (ju lutemi shihni Fazën 4, Komponentin 2, Hapi 2).

Shembull i zbatimit të instrumenteve inovative: Kili.

Kili ka zhvilluar një strategji inovative për uljen e riskut për të tërhequr investime private në energjinë e rinovueshme dhe hidrogjenin e gjelbër përmes një kombinimi të garancive publike, financimit të përzier dhe instrumenteve të zbutjes së riskut. Qeveria, në partneritet me CORFO-n (Agjencinë e zhvillimit ekonomik të Kilit), Bankën Ndër-amerikane të Zhvillimit (IDB) dhe investitorë privatë, ka nisur mekanizma financimi siç janë garancitë e kreditit, kreditë koncesionare dhe PPP-të për të ulur rrezikun e investitorëve. Një iniciativë kyçe është “Fondi i gjelbër i hidrogjenit”, i cili ofron kapital për humbjen e parë dhe garanci huaje për të nxitur pjesëmarrjen e sektorit privat në këtë industri në zhvillim. Për më tepër, qeveria ka prezantuar skema kontratash-për-diferencë (CfD) për të stabilizuar çmimet e energjisë dhe për të ulur paqëndrueshmërinë e të ardhurave për investitorët. Këto instrumente kanë mobilizuar me sukses miliarda USD kapital privat për energjinë e rinovueshme, duke e bërë Kilin një lider rajonal në uljen e riskut të investimeve në klimë.

05

Prioritizimi Strategjik

Figura 4. Instrumentet financiare inovative për përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike sipas sektorit.

Category	Sectors for current or potential use									
	Crop and food production	Ecological services/nature-based infrastructure	Water supply (infrastructure)	Coastal and riverine protection and management	Disaster risk reduction	Energy infrastructure	Transport infrastructure	Other built environment and infrastructure	Social infrastructure	Industry and manufacturing
Instrument										
Debt instruments										
● Green bonds	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
① Climate (resilience) bonds	■	■	■		■	■	■	■	■	■
① Blue bonds	■	■	■	■						
① Social bonds	■		■		■			■	■	
① Sustainability bonds	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
① Sustainability-linked bonds		■	■			■	■	■		■
① Green loans	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
① Sustainability-linked loans	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Results-based financing instruments										
① Biodiversity credits				■						
○ Conservation impact bonds				■						
① Environmental impact bonds		■	■	■				■		
○ Restoration insurance service companies				■	■					
● Stormwater credit trading programs				■				■		
● Payments for ecosystem services	■	■	■							
○ Adaptation Benefits Mechanism	■	■	■		■	■				
Financial risk management instruments										
● Pooled investment funds	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
① Crowdfunding and investment platforms	■		■	■				■	■	
● Public-private partnerships	■	■	■			■	■	■	■	
● Credit guarantees	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
① Contingent line of credit – Liquidity facility					■				■	
● Green revolving funds		■	■	■	■					
● (Parametric) catastrophe bonds					■					
● Debt-for-nature swaps		■	■	■	■					
● Tax increment financing			■	■			■	■	■	
① Green securitization			■			■	■	■		
① Work for taxes schemes	■	■	■		■	■	■	■	■	

Burimi: Rrjeti global i PKP-së. (2024). Instrumente financiare inovative për përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike: Instrumentet sipas sektorit dhe vendndodhjes së rastit studimor.

5.1 Ndikimi i “Strategjisë së financimit për klimën” deri në vitin 2030

Duke modernizuar sistemet e ujitjes në zonat kryesore agro-ekologjike të Shqipërisë, Strategjia do të sigurojë furnizim të qëndrueshëm me ujë për rreth 180,000 fermerë dhe familjet e tyre¹. Në të njëjtën kohë, diversifikimi i përzierjes së energjisë me 150 MW kapacitet diellor dhe të erës do të rrisë stabilitetin e rrjetit për rreth 900,000 konsumatorë të energjisë elektrike në rajonet e prirura ndaj thatësisë². Përmirësimi dhe mbrojtja nga ndryshimet klimatike e 500 km rrugëve kryesore dhe korridoreve hekurudhore do të ulë ndjeshëm ndërprerjet e trafikut për shkak të motit për rreth 1.2 milionë udhëtarë të përditshëm dhe përdorues të mallrave³. Në zonat urbane, instalimi i masave të kullimit të gjelbër dhe menaxhimit të përmblyjeve në pesë qytete dytësore do të mbrojë rreth 120,000 banorë nga reshjet ekstreme dhe përmblyjet⁴. Së fundmi, duke forcuar aftësinë ripërtëritëse të aseteve turistike, infrastrukturës bregdetare, vendeve të trashëgimisë dhe atraksioneve të bazuara në natyrë, Strategjia do të mbrojë vendet e punës dhe të ardhurat për rreth 150,000 punonjës dhe ofrues shërbimesh në sektor⁵. Në tërësi, parashikohet që këto ndërhyrje të përfitojnë mbi 2.5 milion njerëz, gati 90 përqind e popullsisë së Shqipërisë, përmes përmirësimit të sigurisë së ujit dhe energjisë, lëvizshmërisë së pandërprerë, aftësisë ripërtëritëse ndaj përmblyjeve urbane dhe stabilizimit të mjeteve të jetesës.

Përveç 30,000 vendeve të reja pune të gjelbra të krijuara drejtpërdrejt nga investimet për përshtatje, “Strategjia e financimit për klimën” do të mbrojë dhe mbështesë punësimin në të gjithë sektorët kryesorë të Shqipërisë në të ardhmen. Punësimi në turizëm parashikohet të rritet nga 269,000 vende pune në vitin 2023 në mbi 300,000 deri në vitin 2030 dhe në 314,000 deri në vitin 2034, ndërsa infrastruktura e qëndrueshme dhe masat për eko-turizëm çojnë në hapjen e potencialit të ri të tregut¹⁴. Mjetet e jetesës bujqësore, të cilat sot përbëjnë 36 përqind të forcës

punëtore të punësuar (rreth 660,000 punonjës), do të mbrohen nëpërmjet ujitjes së modernizuar, mbështetjes për kulturat e zgjuara klimatike dhe linjave të synuara të kreditit, duke siguruar stabilitet të të ardhurave për më shumë se gjysmë milionë fermerë të vegjël në të gjithë vendin. Meqenëse NVM-të përbëjnë mbi 80 përqind të punësimit total (rreth 1.5 milion vende pune), mekanizmat e financimit të kombinuar dhe skemat e garancive të Strategjisë do të parandalojnë mbylljen e bizneseve të shkaktuara nga klima dhe do të ruajnë këto mjete jetese. Së fundi, diversifikimi në 150 MW kapacitete të energjisë së rinovueshme do të shmangë ndërprerjet e furnizimit që, përndryshe, do të rrezikonin humbje vendesh pune në mesin e 900,000 konsumatorëve të energjisë elektrike dhe rrjeteve të tyre të shërbimeve, duke siguruar në mënyrë të tërthortë mijëra vende pune në sektorin e shërbimeve dhe në industrinë e lidhura me të. Në tërësi, ndërkohë që numri 30,000 përfaqëson vendet e reja neto të punës të nxitura nga projektet e përshtatjes, masat më të gjera të Strategjisë do të mbrojnë dhe përmirësojnë burimet e jetesës për mbi 2 milionë punonjës deri në vitin 2030, duke përfshirë sektorët e turizmit, bujqësisë, ndërmarrjeve të vogla e të mesme dhe energjisë.

Investimi i vlerës së vlerësuar prej 9.8 miliardë USD në Planin Kombëtar të Veprimit (PKP) të Shqipërisë do të sjellë një kthim të konsiderueshëm në të katër sektorët prioritarë, bujqësi, energji, transport dhe zhvillim urban, **nëpërmjet “Dividendit të trefishtë” të përshtatjes: humbje të shmangura, potencial ekonomik i përshpejtuar dhe përfitime shtesë sociale dhe mjedisore.** Në bujqësi, praktikatat e modernizuara të ujitjes dhe menaxhimit të tokës do të shmangin deri në 4 miliardë USD humbje të të korrave deri në vitin 2030, ndërkohë që do të rrisin produktivitetin për të gjeneruar 1.5 miliardë USD shtesë në të ardhura nga bujqësia dhe për të ulur varfërinë rurale. Në sektorin e energjisë, diversifikimi i 150 MW të burimeve të rinovueshme do të parandalojë mungesa dhe importe të

14. UNDP, Zbulimi i aftësisë ripërtëritëse ndaj klimës: Një studim tregu dhe udhërrëfyes strategjik (Studimi i tregut Cibola), Tabela 4 (Maj 2025).

energjisë elektrike të lidhura me thatësinë në vlerë gati 2 miliardë USD, do të zhbllokojë 1 miliard USD në aktivitet të ri ekonomik përmes gjenerimit të shpërndarë dhe do të ulë emetimet e gazrave serrë me 1.2 milion ton CO₂e në vit. Përmirësimi i 500 km rrugë dhe hekurudha do të shmangë ndërprerjet e transportit prej 3 miliardë USD, do të mundësojë rritje prej 2 miliardë USD të të ardhurave nga tregtia dhe turizmi, si dhe do të zvogëlojë risqet me vdekje nga aksidentet rrugore, duke shpëtuar rreth 250 jetë njerëzish në vit. Në zhvillimin urban, infrastruktura e gjelbër në qytetet dytësore do të parandalojë dëmet nga përmbytjet me vlerë 1.2 miliardë USD, do të nxisë 800 milionë USD fitime në vlerën e pronës përmes përmirësimit të kushteve të jetesës dhe do të përmirësojë rezultatet e shëndetit publik duke ulur me 15 përqind shtrimet në spital për shkak të nxehtësisë. **Duke përmbledhur këto përfitime, parashikohet që strategjia të sjellë mbi 17 miliardë USD në humbje të shmangura, 5.3 miliardë USD në përfitime të përshpejtuara ekonomike dhe 2.5 miliardë USD përfitime shtesë deri në vitin 2030, një ndikim total prej gati 24.8 miliardë USD¹⁵ në një shpenzim prej 9.8 miliardë USD.** Jo përkthehet në një raport përfitimi-kostoje rreth 2.5 me 1, në përputhje me standardet ndërkombëtare për përshtatjen ndaj klimës, dhe mbështet një rritje të qëndrueshme e gjithëpërfshirëse në sektorët më të ndjeshëm ndaj klimës në Shqipëri.

Korniza qeverisëse e Shqipërisë do të forcohet duke institucionalizuar etiketimin e buxhetit për klimën brenda “Programit buxhetor afatmesëm”, duke pasqyruar sistemin e “Etiketimit të

shpenzimeve për ndryshimet klimatike” (CCET) të Filipineve të prezantuar në vitin 2013, i cili mundësoi publikimin vjetor të alokimeve të etiketuara për klimën në “Buxhetin kombëtar të shpenzimeve dhe burimeve të financimit”. Një panel kontrolli MRV i aksesueshëm publikisht, i përditësuar çdo dy vjet, do të gjurmohet disbursimet kundrejt 66 masave të prioritarizuara të përshtatjes dhe do të shfaqë progresin në treguesit kryesorë, siç është përqindja e fondeve të mobilizuara dhe numri i projekteve të financuara plotësisht, direkt në portalin e Ministrisë së Financave. Mbikëqyrje e rregullt do të sigurohet përmes rishikimeve tremujore nga “Grupi ndërministror i punës për ndryshimet klimatike” dhe një “Rishikimi vjetor të shpenzimeve publike dhe institucionale për klimën” (CPEIR), duke ndjekur modelin e Nepalit të nisur në vitin 2011. Së bashku, këto reforma do të rrisin rezultatin e Shqipërisë në transparencën e shpenzimeve për klimën nga 40 % aktualisht në mbi 85 % deri në vitin 2030, duke përshtatur menaxhimin e financave publike me praktikat kryesore ndërkombëtare dhe duke forcuar llogaridhënien ndaj parlamentit, donatorëve dhe qytetarëve.

5.2 Treguesit

Përqindja e fondit total të mobilizuar

Strategjia e financimit vlerëson nevojën për financim për përshtatje prej 936 milionë USD gjatë viteve 2026–2036. Deri në mes të vitit 2025, vetëm rreth

15. **Llogaritja e ndikimit të trefishtë të dividetit nga një shpenzim prej 9.8 miliardë USD. UNDP, Zbulimi i aftësisë ripërtëritëse ndaj klimës: Një studim tregu dhe udhërrëfyes strategjik (Studimi i tregut Cibola), Tabela 4 (Maj 2025).**

Humbjet e shmangura (~10.2 miliardë USD)

4 miliardë USD në humbje të kulturave bujqësore të shmangura (FAO; Plani i zbatimit D3, Aneksi II)

2 miliardë USD në kosto të shmangura të mungesës së energjisë (Studimi i Cibola, Seksioni) 3.1)

3 miliardë USD në ndërprerjet e transportit të shmangura (Plani i zbatimit D3, Tabela 7)

1.2 miliardë USD në dëmet e shmangura nga përmbytjet urbane (Përmbledhja e strategjisë së financimit, Seksioni 4.2)

Totali ≈ 10.2 miliardë USD

Potenciali ekonomik i përshpejtuar (~5.3 miliardë USD)

1.5 miliardë USD të ardhura shtesë nga fermat (FAO; Plani i zbatimit D3)

1 miliardë USD nga aktiviteti i ri i gjenerimit të shpërndarë (IEA; Studimi i Cibola)

2 miliardë USD të ardhura shtesë nga tregtia dhe turizmi (Banka Botërore; Plani i zbatimit D3)

211 milionë USD (22 përqind) e kësaj shume është angazhuar formalisht, kryesisht përmes granteve të gatishmërisë së FGJK-së, alokimeve të IPA-s së BE-së dhe etiketimit të hershëm të buxhetit vendas. Si rrjedhim, strategjia synon mobilizimin e 75 përqind të nevojës totale (afërsisht 702 milionë USD) deri në vitin 2030. Progresi do të gjurmohet nëpërmjet vlerësimit vjetor të disbursimit në “Planin e zbatimit për veprimet e përshtatjes me prioritet” (D3 Aneksi XI), i cili parashikon angazhime kumulative prej 679 milionë USD deri në fund të vitit 2030.

Numri i projekteve prioritare të financuara plotësisht

Gjashtëdhjetë e gjashtë masa përshtatjeje u priorizuan përmes një analize shumëkriterëshe (Plani i zbatimit D3 Tabela 5). Nga këto, 12 kanë siguruar financim të plotë dhe kanë filluar zbatimin që nga qershori 2025 (D3 Tabela 11). Strategjia përcakton një objektiv prej 50 masash të financuara plotësisht dhe të funksionalizuara deri në vitin 2030, duke reflektuar si nevojën për zhvillim të përshpejtuar të propozimeve, ashtu edhe kapacitetin e “Autoritetit të caktuar kombëtar” për të përshpejtuar të paktën pesë propozime të FGJK-së ose MDB-së në vit.

Aksionet e financimit vendor kundrejt financimit ndërkombëtar

Kombinimi i financimit aktual mbetet i pabarabartë, me rreth 15 % nga burime vendore (buxheti kombëtar, taksat lokale) krahasuar me 85 % nga burime ndërkombëtare (multilaterale, bilaterale, private).

Duke u bazuar në etiketimin e klimës të MTBP-së dhe emetimin e planifikuar të obligacioneve të gjelbra, strategjia synon rritjen e aksioneve të brendshme në 30% (280 milionë USD) deri në vitin 2030, me 70% të mbetur (655 milionë USD) të siguruar nga burime të jashtme përmes FGJK-së, IPA-s së BE-së, huave koncesionare të MDB-së dhe instrumenteve të financimit të përzier.

5.3 Përafrimi me kushtet e buxhetit të Ministrisë së Financave

Strategjia e financimit për përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike e Shqipërisë duhet të integrohet plotësisht në kuadrin ekzistues buxhetor të Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë për të siguruar si qëndrueshmëri, ashtu edhe ndikim. Që nga viti 2024, MFE-ja ka kërkuar që çdo ministri të demonstrojë se si alokimet e “Programit buxhetor afatmesëm” trevjeçar mbështesin PKP-në dhe komponentët e përshtatjes së KKP-së së saj. Duke u bazuar në Udhëzimin Nr. 5 të shkurtit 2023, i cili futi treguesit dhe rezultatet e klimës në udhëzimet e PBA-së, prioritetet e përshtatjes tani janë një element i qëndrueshëm i kuadrit makro-fiskal. Ministrinë duhet të alokojnë një pjesë minimale të kufijve të sektorit të tyre për masat e aftësisë ripërtëritëse, siç është mbrojtja e rrjeteve të transportit nga përmbytjet, të përfshijnë një “Deklaratë mbi ndikimin e Përshtatjes” në çdo dorëzim të PBA-së që përcakton sasinë e përfitimeve të pritura të qëndrueshmërisë së bashku me treguesit tradicionalë ekonomikë. Këto alokime për përshtatje rishikohen në seanca dëgjimore të

0.8 miliardë USD nga rritja e vlerës së pronës (OBSh; Skema e strategjisë së Financimit)

Totali ≈ 5.3 miliardë USD

Përfitime të tjera të shtuara (~2.5 miliardë USD)

Kursime shëndetësore nga risqet klimatike (15% më pak shtrime në spital për shkak të nxehtësisë)

Vlera sociale e reduktimit të emetimeve (1.2MtCO₂e × kosto sociale e karbonit)

Jetë të shpëtuara (250 jetë/vit × VSL)

Totali ≈ 2.5 miliardë USD (vlerësimi i përgjithshëm social dhe mjedisor)

Shtimi i këtyre tre përfitimeve jep një ndikim të kombinuar prej 18 miliardë USD në një investim prej 9.8 miliardë USD, në përputhje me metodologjinë e përcaktuar nga “Komisioni global për përshtatje” (raportet përfitim-kosto 2-4) dhe të bazuara në të dhënat sektoriale që kemi cituar.

dedikuara për PBA-në, të bashkëkryesuara nga MFE-ja dhe Ministria e Turizmit dhe Mjedisit, duke siguruar që shpenzimet për përshtatje të mbrohen në mënyrë të barabartë me prioritetet e tjera strategjike fiskale.

Gjurmimi transparent i shpenzimeve për përshtatje varet nga një sistem i fuqishëm i etiketimit të buxhetit për klimën. Sipas mjetit të shqyrtimit të buxhetimit të gjelbër të Shqipërisë, çdo zë në buxhetin kombëtar klasifikohet sipas rëndësisë së tij për përshtatjen ndaj klimës, duke përdorur një tipologji që dallon shpenzimet me rëndësi të lartë nga ato me rëndësi mesatare. Kur linjat buxhetore shërbejnë për disa objektiva, aplikohen peshat e rëndësisë për të përcaktuar sasinë e kontributit të tyre në përshtatje. MFE-ja e ka pilotuar këtë etiketim në sektorët e bujqësisë, energjisë dhe infrastrukturës. Integrimi me sistemin e informacionit të menaxhimit financiar do të shënojë automatikisht linjat e etiketuara gjatë ekzekutimit, ndërsa një raport vjetor i buxhetit për klimën, i nxjerrë direkt nga të dhënat e etiketuara, do të shoqërojë Ligjin për buxhetin në Parlament, duke u mundësuar ligjvënësve të monitorojnë trendet e shpenzimeve për përshtatje. Një njësi e dedikuar e MFE-së do të kryejë rishikime të sigurimit të cilësisë duke përdorur një “Formular standard të rishikimit të etiketimit”, duke verifikuar që pesha e caktuar e secilit program pasqyron kontributin e tij të vërtetë në aftësinë ripërtëritëse. Përafrimi i instrumenteve fiskale me objektivat e klimës është po aq thelbësore. Rregulloret dytësore sipas Ligjit 155/2020 do të finalizohen për të rregulluar tarifat e shërbimeve, veçanërisht në sektorin e ujit dhe për të futur një çmim hije të karbonit në vlerësimet e investimeve publike. Kjo siguron që analizat financiare në nivel projekti të pasqyrojnë koston e plotë të risqeve klimatike dhe dekurajon investimet jo-përshtatëse. Udhëzimet për “Menaxhimin e investimeve publike” do të ndryshohen duke kërkuar shqyrtimin e rrezikut klimatik që në fazën e konceptit për të gjitha

projektet kapitale që tejkalojnë 1.5 miliardë lekë (18.44 milionë USD) për shumicën e sektorëve dhe 2.5 miliardë lekë (30.56 milionë USD) në sektorin e transportit.¹⁶ Masat e përshtatjes duhet të vlerësohen financiarisht dhe të përfshihen në buxhet paraprakisht, duke ndjekur praktikën më të mirë të vendeve kandidat të BE-së. Paralelisht, zyra e menaxhimit të borxhit në Ministrinë e Financave (MFE) po zhvillon korniza për obligacione të gjelbra dhe klauzola të partneritetit publik-privat për Strategjinë Fiskale Afatmesme 2025-2027, me mbështetje nga partnerët e zhvillimit për të strukturuar garancitë e financimit të kombinuar.

Së fundi, një seri mekanizmesh transparence dhe llogaridhënieje do të konsolidojë këto reforma në praktikë. Duke filluar nga viti 2025, Komiteti Parlamentar i Financave do të mbajë një seancë vjetore “Financat e Klimës” për të shqyrtuar Raportin e Buxhetit të Klimës dhe për t’u bërë pyetje zyrtarëve të ministrisë mbi performancën e shpenzimeve për përshtatje. Kontrolli i Lartë i Shtetit do të përfshijë shpenzimet e etiketuara si përshtatje në ciklin e tij vjetor të auditimit, duke verifikuar që fondet e klasifikuara për aftësinë ripërtëritëse janë shpërndarë dhe përdorur në mënyrë efektive. Për të angazhuar shoqërinë civile dhe investitorët privatë, MFE-ja do të publikojë një panel online të shpenzimeve për përshtatje, duke shfrytëzuar klasifikimin e strukturuar të zhvilluar në “Mjetin e shqyrtimit të buxhetit”, duke ofruar dukshmëri në kohë reale se si burimet publike kontribuojnë në aftësinë ripërtëritëse ndaj klimës. Duke integruar përshtatjen në PBA-në, duke vënë në funksion etiketimin e buxhetit për klimën, duke përafruar instrumentet fiskale me rrezikun klimatik dhe duke forcuar transparencën dhe llogaridhënien, Shqipëria jo vetëm që do të përmbushë angazhimet e saj të PKP-së dhe KKP-së, por do të ndërtojë edhe një sistem të financave të qëndrueshëm publik, të aftë për të mbështetur veprimet afatgjata për klimën.

16. Albania, Udhëzimi Nr. 11 “Për përcaktimin e kufirit financiar të vlerës së plotë të projektit” (28 Maj 2025), <https://financa.gov.al/wp-content/uploads/2025/06/Udhezimi-nr:11-date-28.05.2025-Per-percaktimin-e-kufirit-financiar-te-vleres-se-plote-te-projektit.pdf>

Tabela 6. Veprime ilustruese financiare dhe afati i zbatimit.

Veprimi (A)	Afati	Drejtuës	Burimi
Propozimet për gatishmëri	2026	MTM/NDA	FGJK
Fizibiliteti dhe emetimi i obligacioneve të gjelbra	2027–2028	MF	Tregu vendas
Zhvillimi i PPP-ve për sektorin prioritar	2026–2029	MB	Financat e përziera
Bashkëfinancimi i buxhetit vendor	2026–2030	Bashkitë	Taksat lokale

Pikësnyimi: Mobilizimi i 20% të kostove të përshtatjes nga burimet e brendshme deri në vitin 2030

5.4 Prioritizimi i veprimeve dhe mobilizimi i burimeve vendore

Zbatimi i prioritetëve të Shqipërisë për përshtatjen ndaj klimës gjatë periudhës 2026–2030 kërkon investime të konsiderueshme dhe të qëndrueshme. Nevoja totale për financim për 66 masat e prioritarizuara të përshtatjes vlerësohet në afërsisht 9.8 miliardë USD, ekuivalente me 2.7% të PBB-së së Shqipërisë për vitin 2025 në vit. Ndërkohë që kjo shkallë investimi paraqet një sfidë, ajo konsiderohet e realizueshme nga ana fiskale përmes një qasjeje të diversifikuar financimi që shfrytëzon burimet publike dhe private, e përmirësuar më tej nga një rritje e pritur e PBB-së.

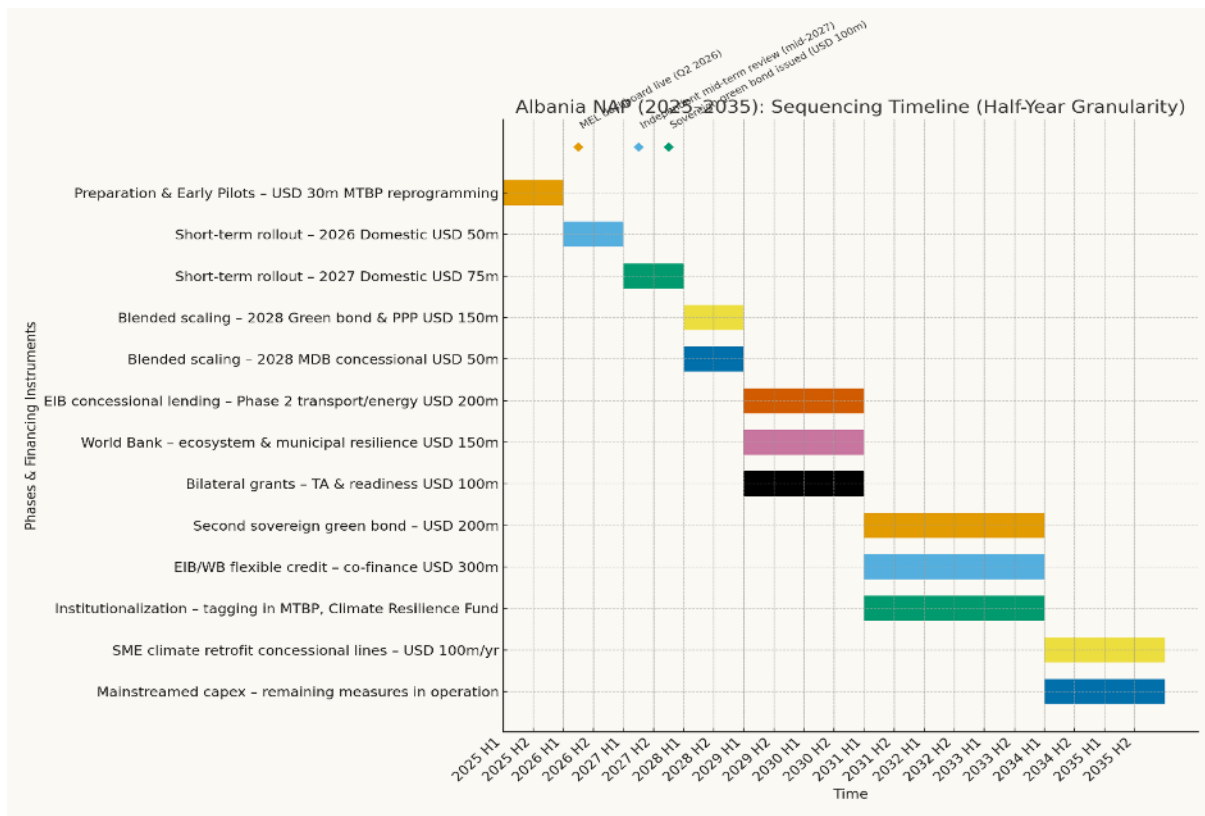
Për të rritur qëndrueshmërinë financiare dhe përgjegjësinë, Shqipëria mund të angazhohet për të mobilizuar të paktën 20% të nevojave totale të financimit nga burimet e brendshme deri në vitin 2030. Kjo përfshin krijimin e një fondi të dedikuar qeveritar për klimën, i integruar brenda “Programit të buxhetimit afatmesëm” dhe i mbështetur nga mekanizmat e etiketimit të buxhetit për klimën. Në planin afatshkurtër, riallokimi i fondeve të PBA-së të shfrytëzuara pak gjatë ciklit të buxhetit 2025 ofron një mundësi të menjëhershme për të financuar disa masa pri-

oritetare, veçanërisht ato që janë të gatshme në nivel institucional dhe kërkojnë investim të kufizuar, të cilat referohen si “frutat e ulëta”.

PPP-të do të luajnë një rol kyç në financimin e masave që kërkojnë infrastrukturë intensive, veçanërisht në sektorë si turizmi, energjia dhe zhvillimi urban i qëndrueshëm. Strategjia propozon më tej pilotimin e një emetimi kombëtar të obligacioneve të gjelbra, në bashkëpunim me Ministrinë e Financave dhe partnerët ndërkombëtarë të zhvillimit, për të shfrytëzuar tregjet e qëndrueshme të financimit dhe për të tërhequr investitorë institucionalë. Përpjekjet në nivel paralel do të përqendrohen në kontributet në nivel bashkie dhe taksat lokale, veçanërisht për shërbimet e përshtatjes me bazë komuniteti dhe ato të decentralizuara, duke siguruar që qeveritë lokale të kontribuojnë në mënyrë efektive në financimin e përshtatjes. Për të përshpejtuar zbatimin, Shqipëria do të paraqesë propozime të shpejta për Programin e Gatishmërisë dhe Mbështetjes Përgatitore të FGJK-së, duke u përqendruar në forcimin institucional, zhvillimin e portofolit të projekteve dhe instrumentet inovative të financimit. Pritet që këto grante të përmirësojnë qasjen në mundësi më të mëdha financimi koncesionar dhe të ofrojnë mbështetje thelbësore për operacionalizimin e arkitekturës së financimit të klimës.

Së bashku, këto masa përbëjnë një udhërrëfyes të fortë dhe realist për të mobilizuar burimet financiare të nevojshme për një përshtatje efektive dhe gjithëpërfshirëse ndaj klimës, duke forcuar njëkohësisht aftësinë ripërtëritëse fiskale afatgjatë dhe qeverisjen e klimës të Shqipërisë.

Figura 5. Afati i zbatimit të PKP-së: Fazat kryesore dhe modalitetet e financimit (2025–2035).

5.5 Renditja e prioriteteve

Renditja e propozuar për mobilizimin e investimit prej afërsisht 9.8 miliardë USD në “Planin kombëtar të përshtatjes të Shqipërisë” është nxjerrë direkt nga “Plani i detajuar i zbatimit për veprimet e përshtatjes me prioritet” dhe dokumentet e “Kwadrit të monitorimit, vlerësimit dhe të nxënimit”(MVN) të PKP-së, të cilat ofrojnë një sërë treguesish dhe shtrihen deri në vitin 2035 për t’u përafëruar me ciklin buxhetor afatmesëm:

2025 – Përgatitja dhe pilotimet e para

Përpara se të fillojë financimi në nivel të plotë, një riprogramim i vetëm prej 30 milionë USD nga linjat e PBA-së të nën-shfrytëzuara ndahet për dhjetë projekte pilot “me kosto të ulët dhe

ndikim të lartë”, ripyllëzim të brigjeve të lumenjve, përmirësim të kullimit të fshatrave, kioska ujëteje në shkallë të vogël dhe hartimin e propozimeve të plota të FGJK-së/EUIPA-s. Këto pilotime jo vetëm që verifikojnë kanalet e prokurimit, por gjithashtu ndërtojnë kapacitetin e zbatimit përpara disbursimeve më të mëdha.

2026–2028 – Zbatimi afatshkurtër (në total 218.6 milionë USD)

Kësti i parë prej 24 masash prioritare (bujqësia, pylltaria, turizmi, zhvillimi urban dhe transporti) kërkon gjithsej 218.6 milionë USD. Disbursimi bëhet në faza si më poshtë:

- **2026 (50 milionë USD):** Dhjetë masa, katër projekte për modernizimin e ujitjes, tre skema urbane të kanalizimeve të gjelbra, dy pilotime për rivendosjen e pyjeve dhe një përmirësim

rrugor i mbrojtur nga klima, financohen së bashku përmes linjave të PDA-së të etiketuara për klimën dhe alokimeve fillestare të buxhetit vendas.

- **2027 (75 milionë USD):** Shtatë masa të tjera do të zbatohen, duke përfshirë mbrojtjen nga përmytjet të qyteteve dytësore, përmirësimet agro-pyjore dhe projekte pilot për aftësinë ripërtëritëse ndaj turizmit, ndërsa alokimet e brendshme për përshtatje rriten në 75 milionë USD.
- **Fundi i vitit 2027 (obligacion i gjelbër prej 100 milionë USD):** Shqipëria emeton obligacionin e saj të parë sovran të gjelbër, të mbështetur nga një garanci dypalëshe, duke përfshirë bashkëfinancimin privat në restaurimin e ligatinave dhe PPP-të e ujitjes me energji diellore.

2028 – Shkallëzimi i financimit të përzier (në total 200 milionë USD)

Me përfundimin e fazës së gatishmërisë dhe të zbatimit fillestar, 150 milionë USD nga të ardhurat e obligacioneve të gjelbra dhe fondet e PPP-së do të përdoren për shtatë masat e mbetura në këtë kësht, rrjete të vogla diellore për shërbim publik, rrjete të zgjeruara ujitjeje, korridore të gjelbra të parqeve urbane, duke shfrytëzuar 50 milionë USD shtesë në hua koncesionare të MDB-së nga BEI dhe Banka Botërore.

2029–2030 – Hua dhe grante dypalëshe të MDB-së (në total 450 milionë USD)

Faza tjetër e shkallëzimit financohet përmes:

- **200 milionë USD** me hua koncesionare të BEI-t për transportin dhe aftësinë ripërtëritëse të energjisë në Fazën 2 (korridore rrugore rezistente ndaj klimës, ferma diellore që stabilizojnë rrjetin),

- **150 milionë USD** financim nga Banka Botërore për investime në bujqësi të bazuar në ekosistem dhe aftësinë ripërtëritëse të bashkive, dhe
- **100 milionë USD** në grante dypalëshe (KfW, JICA, donatorë nordikë) për të mbështetur asistencën teknike dhe gatishmërinë ndërsektoriale.

Deri në fund të vitit 2030, pesëdhjetë nga gjashtë masat do të financohen plotësisht dhe do të jenë në zbatim, me disbursime kumulative që arrijnë rreth 600 milionë USD, rreth 75 përqind të fondit afatshkurtër prej 800 milionë USD.

2031–2033 – Institucionalizimi dhe punimet kryesore kapitale

Kjo fazë integron financimin e përshtatjes brenda sistemeve kombëtare dhe ofron infrastrukturë në shkallë të gjerë:

- Emetimi i dytë i obligacioneve të gjelbra prej **200 milionë USD** forcon tregjet vendase të kapitalit dhe garanton digat rajonale të ruajtjes së ujit dhe kontrollit të përmytjeve.
- **300 milionë USD** bashkëfinancim me hua fleksibile nga BEI/Banka Botërore financojnë korridoret kryesore të gjelbra urbane dhe ndërtimin e digave.
- Etiketimi i buxhetit për klimën bëhet praktikë e rregullt dhe integrohet plotësisht në ciklet buxhetore shumëvjeçare, ndërsa në Ministrinë e Financave krijohet një “Fond për aftësinë ripërtëritëse ndaj klimës” për të kanalizuar të ardhurat nga çmimi i karbonit dhe taksat mjedisore.

2034–2035 – Integrimi dhe qëndrueshmëria

Në dy vitet e fundit të ciklit afatmesëm, përshtatja

është integruar plotësisht në të gjitha programet sektoriale të kapitalit:

- Pjesa tjetër e gjashtëdhjetë e gjashtë masave, mbrojtja bregdetare, përmirësimet e transportit, përmirësimet e energjisë, janë në proces zbatimi ose funksionimi.
- Linjat koncesionare të rinovimit të klimës për NVM-të arrijnë në 100 milionë USD në vit.
- Ministria e Financave kalon në një model të përhershëm të Instrumentit të Përshtatjes ndaj Klimës, duke menaxhuar fondet e mirëmbajtjes, monitorimin e vazhdueshëm dhe angazhimin e sektorit privat për të ruajtur rezultatet përtej vitit 2035.

Monitorimi dhe korrigjimi në mes të ekzekutimit

Edhe pse “paneli i financave publike” që publikohet çdo dy vjet ende nuk është zhvilluar, Udhërrëfyesi i MVN-së kërkon lançimin e tij deri në T2 të vitit 2026, duke u mbështetur në CPEIR dhe sistemet e etiketimit të buxhetit për klimën për të ndjekur shpenzimet sipas burimit, sektorit dhe masës. Një shqyrtim i pavarur afatmesëm në mesin e vitit 2027 do të krahasojë disbursimet aktuale dhe performancën e prokurimit kundrejt planit 2026–27, do të verifikojë kontrollet fiduciare dhe do të rekomandojë çdo rirenditje ose rialokim të nevojshëm për të mbajtur objektivat e viteve 2025–2035 në rrugën e duhur.

06

Plani i Detajuar i Financimit (2026 – 2028)

Ky seksion paraqet një plan gjithëpërfshirës financimi për të mobilizuar dhe menaxhuar burimet financiare të nevojshme për të zbatuar masat prioritare të përshtatjes ndaj klimës në Shqipëri.

Plani synon të përshtasë nevojat e identifikuara për investime me burimet më të përshtatshme të financimit, vendase, ndërkombëtare, publike dhe private, duke trajtuar njëkohësisht barrierat kryesore dhe mangësitë e kapaciteteve institucionale që mund të pengojnë ofrimin efektiv. Strategjia i jep përparësi investimeve dhe i përputh ato me instrumente të përshtatshme financimi për të siguruar që burimet të ndahen në mënyrë strategjike, efikase dhe me ndikim maksimal. Ajo përfshin një mekanizëm rishikimi periodik për të përshtatur qasjen e financimit ndërkohë që kushtet dhe mundësitë evoluojnë.

Një element qendror i këtij plani është identifikimi dhe analiza sistematike e barrierave të financimit, ekonomike, teknologjike, socio-kulturore, institucionale dhe rregullatore, që ndikojnë në fizibilitetin e secilës ndërhyrje përshtatëse. Kjo analizë, e bazuar si në kërkime të bazuara në dokumente ashtu edhe në konsultime me palët e interesuara, do të udhëzojë veprimet për të forcuar mjedisin mbështetës për financimin e klimës. Duke pranuar që pengesat mund të ndryshojnë në varësi të llojit të financimit të kërkuar, plani përfshin ministrinë dhe sektorët përkatës në trajtimin e këtyre kufizimeve në një mënyrë të përcaktuar sipas përparësive dhe të koordinuar.

Paralelisht, plani thekson nevojën për të siguruar dhe forcuar kapacitetet zbatuese gjatë gjithë ciklit të jetës së projektit. Kjo përfshin vlerësimin e aftësive institucionale, identifikimin e mangësive në aftësi dhe burime, si dhe lehtësimin e partneriteteve me agjencitë e zhvillimit, OJQ-të dhe organizatat ndërkombëtare. Një bashkëpunim i tillë ndihmon që ekipet e projektit të jenë të pajisura mirë për të menaxhuar në mënyrë efektive detyrat e zbatimit, monitorimit dhe raportimit. Kjo qasje e integruar jo

vetëm që mbështet ofrimin me sukses të investimeve për përshtatje, por gjithashtu promovon një kulturë të përmirësimit të vazhdueshëm, të të mësuarit institucional dhe të menaxhimit përshtatës, të cilat janë thelbësore për të përballuar risqet klimatike dhe sfidat në fushën e financave.

6.1 Matrica e financimit: grupet e projekteve kundrejt burimeve, volumit dhe kohës së financimit

Matrica e financimit ofron një pasqyrë të përgjithshme të kuadrit të propozuar të financimit për zbatimin e PKP-së, të organizuar sipas sektorëve. Ajo përshkruan vëllimet e vlerësuara të financimit (në milionë USD) së bashku me angazhimet kombëtare dhe ndërkombëtare, duke theksuar mangësitë e mbetura të financimit. Tabela gjithashtu pasqyron afatin e pritshëm për mobilizimin e burimeve, nivelin e gatishmërisë së propozimeve dhe institucionet drejtuese përgjegjëse për avancimin e secilës iniciativë. Është e rëndësishme të theksohet se kjo tregon modalitetet e bashkëfinancimit dhe përafrimin me prioritetet e donatorëve, duke treguar se si burime të ndryshme - buxhetet kombëtare, fondet ndërkombëtare për klimën, donatorët dypalësh dhe partnerët e sektorit privat - mund të kombinohen strategjikisht për të përmbushur nevojat e financimit të përshtatjes.

Më Tabela 7 poshtë tregohet diferenca financiare për secilin sektor, e cila përfaqëson ndryshimin midis vëllimit të masave të nevojshme të përcaktuara dhe shumave të angazhuara.

Tabela 7. Përmbledhje sektoriale e financimit të përcaktuar, burimeve të financimit, mangësive dhe afateve të propozimeve për veprimet e përshtatjes (2025–2035).

Sektorët	Burimet kryesore të financimit	Vëllimi i vlerësuar (USD)	Angazhimi kombëtar	Angazhimi ndërkombëtar	Mangësia	Afati	Gatishmëria e propozimit	Institucionet drejtuese	Modaliteti i bashkëfinancimit / Përfrimi me donatorët
Ndërsektoriale	FGJK; buxheti i Ministrisë së Financave; grante teknike dytë-dytrëshe	256.721.396	6.705.576	35.000	249.980.820	2025–2035	T2 2025 (koncepti i FGJK-së)	Ministria e Financave; MTM; NDA	30% etiketim vendas; grante të FGJK-së; mbështetje teknike e UNDP-së
Bujqësia	FGJK; Buxheti i Ministrisë së Financave; IFAD; IPARD i BE-së	678.114.861	97.740.426	51.037.406	529.337.029	2025–2029	T3 2025 (propozimi i plotë i FGJK-së)	Ministria e Bujqësisë; MM; NDA	30% e buxhetit kombëtar; në përputhje me linjat e IPARD dhe IFAD të BE-së
Pylltari	Banka Botërore (BNRZH); FGJK; grante dytë-dytrëshe	2.134.799.557	193.912.596	6.924.050	1.933.962.911	2026–2028	T4 2025 (dokument koncepti i BNRZH-së)	Ministria e Mjedisit, MF	Hua e kombinuar nga BNRZH-ja + 25% bashkëfinancim nga bashkitë
Turizmi	IPA III e BE-së; BERZH; PPP-të e sektorit privat	8.491.619	4.346.901	10.285.819	0	2026–2029	T4 2025 (portofoli i projekteve të IPA-së së BE-së)	Ministria e Turizmit; NDA; Autoritetet lokale	PPP-të me operatorët turistikë; bashkëfinancim nëpërmjet Programit të BE-së për Turizmin
Zhvillimi urban	Banka Botërore (IDA); FGJK; buxheti bashkiakë	2.723.161.544	4.060.192	23.491.259	2.695.610.093	2026–2030	T1 2026 (shënim koncepti i IDA-s)	Ministria e Infrastrukturës; MM; Bashkitë	25% e buxhetit bashkiak; hua koncesionare të MDB-së; grante të FGJK-së
Energjia	BEI; Banka Botërore (BNRZH); IFC	1.960.573.000	224.477.993	72.482.385	1.663.612.622	2027–2031	T2 2026 (Shprehje interesi nga BEI)	Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë; NDA	Kornizat e PPP-ve; garancitë e KE-së; 20% kapital privat
Transporti	BEI; BERZH; buxheti kombëtar	2.038.835.000	1.228.960	2.455.520	2.035.150.520	2027–2032	T3 2026 (Misioni paraprak të BERZH-it)	Ministria e Infrastrukturës; MF; Bashkitë	Huatë koncesionare të MDB-së; fondet kombëtare të përputhjes

Tabela 8. Afati i propozimeve kryesore të financimit për përshtatjen ndaj klimës dhe institucionet përgjegjëse (2025–2027).

Tremujori	Propozimet kryesore të synuara	Njësia përgjegjëse
H2 2025	Dokument Koncepti ndërsektorial i FGJK-së (kësti fillestar i gatishmërisë prej 30 milionë USD)	Ministria e Financave; MM; NDA
H2 2025	Propozimet e plota të FGJK-së për Bujqësinë Rezistente ndaj Klimës (4 skema ujitjeje); Koncepti i IPA-s së BE-së për planet pilot të zhvillimit të klimës (SPA) të bashkive	Ministria e Bujqësisë; MM; NDA
H2 2025	Dokument koncepti i BNRZH-së për “Pylltarinë dhe restaurimin e ekosistemit” (masat e Aneksit II); Dorëzimi i portofolit të projekteve të IPA-së të BE-së për “Infrastrukturën e aftësisë ripërtëritëse turistike”	Ministria e Turizmit dhe Mjedisit; NDA; Autoritetet Vendore
Q1 2026	Koncepti i projektit IDA për “Menaxhimin e përmbytjeve urbane dhe kullimet e gjelbra” (5 skema qyteti); kërkesa për gatishmëri të FGJK-së për projektet pilot të restaurimit të habitatit	Ministria e Infrastrukturës; MM; Bashkitë
Q2 2026	Shprehje interesi e BEI-së për diversifikimin e energjisë së rinovueshme (150 MW energji diellore/ere); propozim këshillues i IFC-së për ESCO-të e Energjisë	Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë; NDA
Q3 2026	Propozimi i plotë i FGJK-së për Fazën 2 të Bujqësisë (zinxhiri i vlerës dhe agro-pylltaria); dorëzimi i IPA III të BE-së për zgjerimin e PSA-ve bashkiake; dokumenti i fushëveprimit i BERZH-it për qendrat ekologjike të turizmit	MM; NDA; Ministrinë e Bujqësisë, Turizmit; Bashkitë
Q4 2026	Aplikimi për financim nga FGJK-ja për “Zgjidhje të bazuara në natyrë dhe restaurimin e ekosistemit” (ligatinat, korridoret e ZBN-së; Finalizimi i grantit të BE-së për aftësinë ripërtëritëse të turizmit IPA	MTM; Ministria e Mjedisit; NDA
Q1 2027	Dokumentet e tenderit të koncesionit të parë PPP për ujitje me energji diellore; miratimi i “Kudrit të obligacionit të gjelbër” nga Ministria e Financave	Ministria e Financave; Ministria e Brendshme; Partnerët e sektorit privat
Q2 2027	RFP-të për PPP për “Restaurimin e ligatinave” (kontrata të bazuara në performancë); aplikime për hua nga MDB-ja pranë BEI/Banka Botërore për korridoret e transportit të Fazës 1	Ministria e Infrastrukturës; MF; Bashkitë
Q3 2027	Kontrolli i përputhshmërisë nga FGJK-ja dhe ridorëzimi i çdo propozimi të nënfinancuar në bujqësi/pylltari; aplikimi i plotë për hua nga BERZH për aftësinë ripërtëritëse në transport	Ministrinë e Bujqësisë dhe Infrastrukturës; NDA; MF
Q4 2027	Emetimi i parë i obligacionit sovran të gjelbër me vlerë 100 milion USD (për mbështetjen e partneriteteve publike-private); dorëzimi i paketës së përbashkët të granteve nga bankat shumëpalëshe të zhvillimit dhe partnerët dypalësh për digat rajonale të ruajtjes së ujit	Ministria e Financave; MF; BERZH; Banka Botërore; Partnerët dypalësh

6.2 Plani i gatishmërisë së propozimit dhe agjencitë përgjegjëse

përshkruajnë planin 2025–2027 të propozimeve kryesore të financimit të përshtatjes, duke identifikuar fondet e synuara dhe agjencitë kryesore përgjegjëse.

Ai nxjerr në pah një portofol të strukturuar investimesh në të gjithë bujqësinë, energjinë, ekosistemet, infrastrukturën, turizmin dhe aftësinë ripërtëritëse urbane - të synuara në burime kryesore financimi si FGJK, IPA e BE-së, Banka Botërore, BERZH, IFC dhe BEI, me përfshirje aktive të ministrive kombëtare, bashkive dhe partnerëve të sektorit privat.

6.3 Modalitetet e bashkëfinancimit dhe kornizat kontraktuale

Për të shfrytëzuar fondet publike dhe për të maksimizuar pjesëmarrjen private dhe shumëpalëshe, Strategjia përdor një gamë modalitetesh bashkëfinancimi dhe mjetesh kontraktuale:

1. Hua të kombinuara koncesionale

- **Struktura:** Huatë e nivelit të lartë nga MDB-të (BEI, Banka Botërore) të kombinuara me kapital mbështetës ose garanci të ofruara nga partnerë dypalësh (p.sh. KfW, JICA).
- **Zbatimi:** Përdoret për infrastrukturë të madhe (diga, parqe diellore, korridore rrugore) ku kësti koncesionar mbulon deri në 60 përqind të kostove kapitale, duke ulur normat e financimit komercial për agjencitë zbatuese.

2. Obligacione të Gjëlbra

- **Struktura:** Obligacione 10-vjeçare të mbështetura nga shtetet e tjera, të emetuara nga Ministria e Financave, me norma kuponash të garantuara pjesërisht nga një strukturë dypalëshe donatorësh.
- **Zbatimi:** Financon gatishmërinë ndërsektoriale dhe punimet kapitale; investitorët e sektorit privat blejnë së bashku me investitorët institucionalë të gjëlbrë, duke krijuar një rendiment të parashikueshëm mbi asetet e etiketuara sipas klimës.

3. Partneritet Publik Privat

- **Struktura:** Modelet e pagesës sipas disponueshmërisë ose të koncesioneve, në varësi të potencialit të gjenerimit të të ardhurave (p.sh. sistemet e ujitjes bazuar në tarifa kundrejt pagesave të shërbimeve të ekosistemit).

- **Zbatimi:** I punësuar për restaurimin e ligatinave, ujitjen me energji diellore dhe qendrat e eko-turizmit, kontrata 15 deri në 20-vjeçare me pagesa të bazuara në performancë të lidhura me metrikat e aftësisë ripërtëritëse dhe ofrimit të shërbimeve.

4. Përzjerja e granteve dhe huave

- **Struktura:** Financimi fillestar i grantit (FGJK, EUIPA) për të mbështetur projektimin e pjesës fillestare dhe fizibilitetin, të ndjekura nga huatë koncesionare për ndërtimin dhe operacionet e fillimit.
- **Zbatimi:** Masat për pylltarinë dhe restaurimin e ekosistemit përdorin grantet e gatishmërisë së FGJK-së për të zhvilluar aplikime për hua nga BNRZH-ja, duke siguruar që projektet të përmbushin kërkesat e kujdesit të duhur mjedisor dhe financiar.

5. Bashkëfinancimi në nivel bashkiak dhe taksat vendore

- **Struktura:** Bashkitë kontribuojnë 20-30 përqind të kostos së projektit nëpërmjet taksave të dedikuara për aftësinë ripërtëritëse ose nëpërmjet rialokimit të nënlinjave të PBA-së.
- **Zbatimi:** Menaxhimi i përmblytjeve urbane dhe punimet e kullimit të gjëlbrë bashkëfinancohen nga buxhetet e qyteteve (deri në 25 përqind) ndërsa pjesa tjetër sigurohet nga financimi koncesionar i MDB-së dhe grantet e FGJK-së.

6. Grantet bazuar në performancë

- **Struktura:** Disbursimet e lidhura me arritjen e objektivave të aftësisë ripërtëritëse të paracaktuara (p.sh. hektarët e ripyllëzuar, normat e shfrytëzimit të shërbimeve).
- **Zbatimi:** Zbatohet në projekte pilot në shkallë të vogël dhe masa të aftësisë ripërtëritëse të

turizmit, ku lëshimi i këstit bëhet pas verifikimit të pavarur të përmirësimit të gjendjes së ekosistemit ose të përmirësimeve të vizitorëve.

Çdo modalitet duhet të jetë i përfshirë në kontrata ligjërish të detyrueshme, marrëveshje huaje, bonde obligacionesh, akte koncesioni PPP dhe memorandume mirëkuptimi për grantet, të hartuara në përputhje me Ligjin e Partneritetit Publik-Privat të Shqipërisë dhe udhëzimet e prokurimit të MDB-së. Kjo qasje e shtresuar siguron që financimi të strukturohet për të ndarë rrezikun, për të nxitur performancën dhe për të mobilizuar të gjithë kapitalin vendas, shumëpalësh dhe privat të nevojshëm për të përmbushur objektivat e përshtatjes deri në vitin 2035.

07

**Monitorimi,
Vlerësimi dhe
të Nxënit**

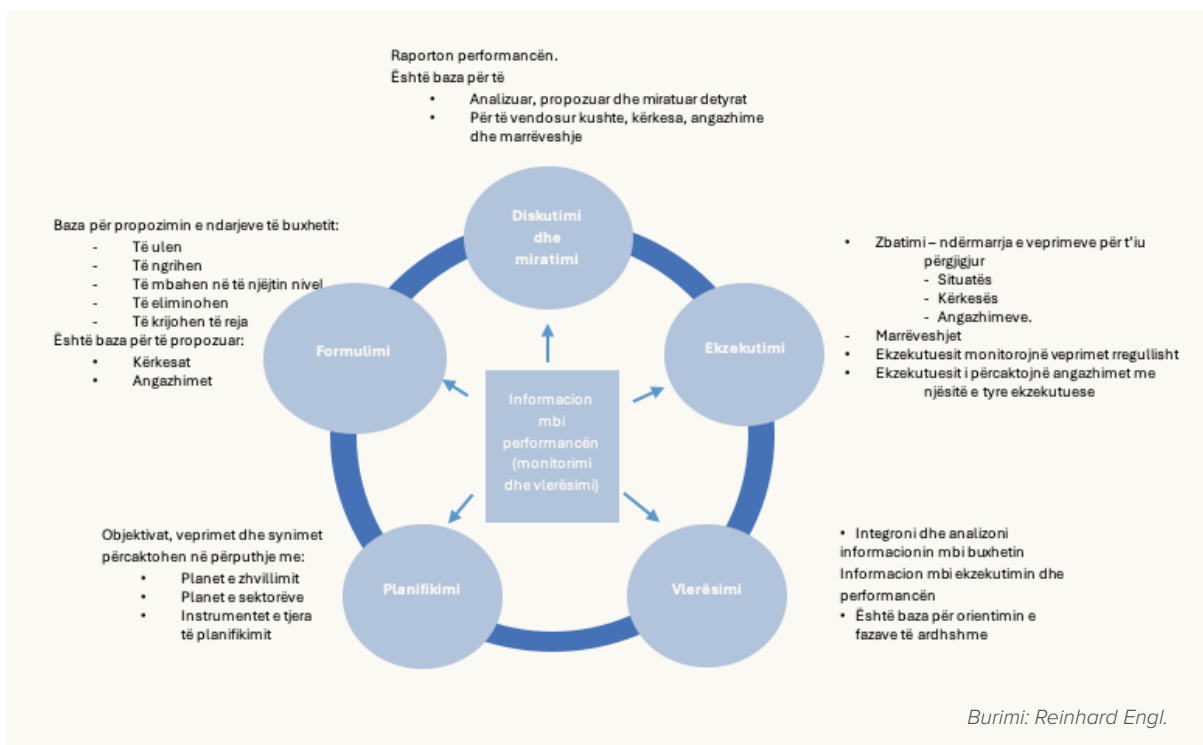
7.1 Kuadri MVN

Për të garantuar që kjo strategji financimi është efektive dhe në rrugën e duhur, është thelbësore një kuadër i fuqishëm i “Monitorimit, vlerësimit dhe të nxënimit” (MVN). Ky seksion përshkruan se si do të matet, raportohet dhe përdoret progresi për menaxhimin përshtatës. Kuadri MVN për strategjinë e financimit përputhet me dhe plotëson sistemin e përgjithshëm MVN të PKP-së (meqenëse financimi është një aspekt i zbatimit të PKP-së). Ai përcakton tregues të qartë, linja bazë dhe objektiva që lidhen me mobilizimin dhe shfrytëzimin e financave, cakton përgjegjësi institucionale për mbledhjen dhe raportimin e të dhënave dhe krijon mekanizma reagimi për të përfshirë mësimet e nxjerra në politikat e vazhdueshme. Gjithashtu ndjek shpenzimet nëpërmjet “Sistemit të integruar të menaxhimit financiar” (IFMS) të Shqipërisë, me auditim vjetor.

7.2 Sistemi i ndjekjes së financave i integruar me proceset e buxhetit

Partnerët e financimit të klimës në përgjithësi përdorin një qasje menaxhimi të bazuar në rezultate për të monitoruar dhe vlerësuar vazhdimisht performancën e projekteve, programeve dhe portofoleve të tyre. Kjo qasje mbështet nevojën e tyre për të vlerësuar nëse projektet dhe programet e tyre janë në rrugën e duhur apo jashtë saj për të dhënë rezultatet e pritura, bazuar në të dhënat e gjeneruara nga raportet e monitorimit dhe vlerësimit. Për më tepër, është gjithmonë e dobishme të raportohen aktivitetet e suksesshme dhe të pasuksesshme gjatë zbatimit si pjesë e menaxhimit të njohurive dhe të informohen rrethet e reagimeve nga të cilat mund të përfitojnë vendet dhe subjektet e tjera. Vendi ose propozuesit e projektit duhet të kërkojnë mbështetje për kapacitete për të përmbushur këto funksione sipas nevojës.

Figura 6. Integrimi i sistemit MVN me ciklin e buxhetit dhe përdorimi i informacionit të performancës.

Informacionet e nxjerra nga aktivitetet e monitorimit dhe raportimit kontribuojnë ndjeshëm në planifikimin e investimeve dhe zbatimit. Ato informojnë rreth vendimeve mbi ndarjen strategjike të burimeve për mangësitë e kapaciteteve, nxjerrin në pah fushat që kërkojnë vëmendje shtesë dhe ofrojnë prova për rafinimin e progresit të projektit. Në fund të fundit, respektimi i udhëzimeve të monitorimit dhe raportimit siguron që proceset e monitorimit dhe raportimit të bëhen mjete të vlefshme jo vetëm për vlerësimin e projektit aktual, por edhe për ta drejtuar atë drejt një suksesi më të madh dhe përafrimi me objektivat afatgjata të klimës dhe qëndrueshmërisë.

7.3 Treguesit dhe objektivat kryesore të performancës

ër të mbikëqyrur zbatimin e strategjisë së financimit të PKP-së, do të gjurmohen tre tregues kryesorë të performancës (TKP-të) që kapin si inputet (financat e mobilizuara) ashtu edhe daljet/rezultatet (projektet e zbatuara, rrezikun e reduktuar) të strategjisë së financimit, si dhe disbursimin aktual kundrejt planit. Disa TKP të propozuara përfshijnë:

- **Totalin e financave të mobilizuara për përshtatje (vjetore, sipas burimit):** Ky është një tregues kryesor - shuma e fondeve të drejtuara për veprimet e përshtatjes çdo vit, të ndara sipas granteve ndërkombëtare, huave ndërkombëtare, buxhetit të brendshëm dhe sektorit privat. Baza fillestare (2023) mund të jetë për shembull X milionë lekë (kryesisht alokime të vogla vendase dhe projekte të vetme të donatorëve). Mund të vendosen objektiva për ta rritur këtë me përqindje të caktuara ose shuma absolute. Për shembull, objektivi deri në vitin 2027: mobilizimi i një shume kumulative prej 5 miliardë lekësh; deri në vitin 2030: 11 miliardë lekë (nevojë përkatëse). Ne gjithashtu do të masim pjesën nga burimet private (me një objektiv për ta rritur atë, duke

reflektuar suksesin në angazhimin privat).

- **Numri i projekteve të përshtatjes të financuara dhe në zbatim e sipër:** Gjurmim numrin e projekteve prioritare të identifikuara (ose çfarë përqindjeje të 66 masave të PKP-së) që kanë siguruar financim dhe kanë filluar. Baza fillestare 2026: ndoshta vetëm disa prej tyre u financuan. Synimi i vitit 2030: 80% të financuar; 2035: 100%. Kjo tregon mbulimin e strategjisë së financimit.
- **Raporti i disbursimit:** Përqindja e fondeve të zotuar që disbursohen sipas planit. Kjo nxjerr në pah efikasitetin - p.sh., nëse FGJK-së i janë dhënë 20 milionë USD, a po shpenzohen apo kanë mbetur në vend? Një raport i lartë i disbursimit do të thotë që zbatimi është në rrugën e duhur. Ne synojmë që >85% e fondeve të disbursohen deri në datat e përfundimit të projektit (duke marrë parasysh vonesat normale).

TKP të tjerë opsionalë:

- **Financimi i përshtatjes me % të PBB-së ose % e shpenzimeve publike:** Ky tregues kontekstual tregon se sa të rëndësishme janë shpenzimet për përshtatje në ekonomi. Ndihej në vlerësimin e përpjekjeve të qeverisë. Mund të jetë shumë e ulët tani (<<1% e PBB-së). Ne mund të synojmë dyfishimin e tij deri në vitin 2030 (ende modest, por një përmirësim).
- **Investimet e sektorit privat në përshtatje (kumulative):** Më e vështirë për t'u matur, por mund të përdorë tregues të përafërt si vëllimi i huave për aktivitete miqësore ndaj përshtatjes ose investimet e bëra nga kompanitë në infrastrukturën e qëndrueshme. Ndoshta të mbledhura nëpërmjet anketave ose ndjekjes specifike të projekteve si PPP-të. Mund të vendoset një objektiv (p.sh., tërheqja e të paktën 1 miliard lekëve investime private në përshtatje deri në vitin 2030, të cilat mund të përfshijnë kapitalin PPP etj.).
- **Treguesit e rezultateve** (Metrikat e aftësisë ripërtëritëse): Ndërkohë që financimi është

një kontribut, ne duam ta lidhim atë me rezultatet e aftësisë ripërtëritëse. Disa tregues të rezultateve mund të jenë ulja e humbjeve ekonomike nga fatkeqësitë klimatike (humbjet mesatare 5-vjeçare si % e PBB-së, duke shpresuar të shohim një trend në rënie deri në vitin 2035 për shkak të masave të përshtatjes në fuqi), ose numri i përfituesve të mbuluar nga ndërhyrjet e përshtatjes (si numri i njerëzve që përfitojnë nga mbrojtja e përmirësuar nga përmbytjet, etj.). Këto ndahen me PKP MVN, por janë të rëndësishme për të justifikuar në fund të fundit financimin.

- **Treguesit e kapacitetit institucional:** p.sh., numri i stafit të trajnuar për financimin e klimës, ose metrika të efektivitetit të NDA-së (si koha e nevojshme për të miratuar propozimet, etj.), për të matur kapacitetin e përmirësuar, i cili është një pjesë e paprekshme, por kritike e suksesit.

7.4 Pmekanizmat e ritmit të raportimit dhe reagimeve: rishikimi vjetor dhe afatmesëm (2027)

Raportimi do të kryhet në disa nivele dhe me frekuenca të ndryshme:

- **Vlerësimi vjetor i performancës:** Çdo vit, MTM-ja do të përpilojë një raport për progresin e financimit të përshtatjes. Kjo do të përmblodhë fondet e mobilizuara atë vit, projektet e filluara/të përfunduara dhe çdo problem të hasur. Do të përfshijë vlerat e përditësuara të TKP-ve për atë vit, me një analizë të shkurtër. Ky raport vjetor mund t'u bashkëngjitet raporteve më të gjera mbi ndryshimet klimatike ose të publikohet veçmas, por duhet të prezantohet përpara GNPKN-së dhe Komitetit Kombëtar për Ndryshimet Klimatike (i cili përfshin zyrtarë të lartë qeveritarë dhe mund të ngrejë çështje deri te Kryeministri nëse është e nevojshme).
- **Raporti i Progresit i PKP-së:** Rezultatet e strategjisë së financimit do të përfshihen në raportet e progresit të PKP-së. Rishikimi Afatmesëm në vitin 2030 (siç është planifikuar) duhet të ketë një kapitull mbi financimin, të nxjerrë në thelb nga informacioni ynë MVN. Kjo siguron sinergji – asnjë proces paralel të veçantë, një histori të integruar të progresit të përshtatjes.
- **Raportimi për donatorët:** Për llogaridhënie ndaj mbështetësve të jashtëm, ne mund të hartojmë një raport të konsoliduar për donatorët (disa donatorë kërkojnë raporte të ndara, por ne përpiqemi t'i unifikojmë). Për shembull, FGJK-ja ose mbështetja e PKP-së kërkon një raport vjetor, të cilin ne e harmonizojmë me raportimin tonë.
- **Transparenca Publike:** Informacioni kyç do të bëhet publik (i përshtatshëm për t'u kuptuar nga qytetarët) për të siguruar transparencë. Ndoshta një panel kontrolli publik në një faqe interneti qeveritare që gjurmon flukset e financimit të përshtatjes (të ngjashme me mënyrën se si disa vende kanë portale të financimit të klimës). Shoqëria civile dhe media mund të luajnë një rol në llogaridhënie, duke bërë pyetje nëse përparimi ngadalësohet.
  - ▶ Mekanizmat e reagimit dhe të të nxënit: Takime shqyrtimi tremujore/dyvjecare në nivel teknik (me pikat kryesore të ministrive) për të diskutuar progresin, për të zgjidhur problemet (p.sh., nëse një burim financimi i planifikuar dështoi, si të bëhet përshtatja).
  - ▶ Rishikime pas veprimit për proceset kryesore të financimit - p.sh., nëse një propozim i FGJK refuzohet ose përballet me pengesa, të bëhet një seancë e shpejtë për të nxjerrë mësim për të përmirësuar përpjekjet e ardhshme.
  - ▶ Mbledhjet e GNPKN-së (ndoshta çdo

gjashtë muaj) përfshijnë një pikë të rendit të ditës mbi progresin financiar. Ata mund të japin rekomandime si ripërcaktimi i prioritetëve të projekteve të caktuara, ose t'i kërkojnë një ministrie të përshpejtojë shpenzimet etj., të cilat më pas u komunikohen personave përgjegjës.

- ▶ Mbikëqyrja e fondit të përshtatjes/Fondi kombëtar: Bordi i fondit ka mundësi të takohet çdo tremujor për të miratuar projektet dhe për të kontrolluar performancën. Kjo shërben gjithashtu si një rreth reagimesh nëse, për shembull, pagesa është e ngadaltë, ata mund të kërkojnë arsyet dhe të ndihmojnë në zgjidhjen e saj (si udhëzimi për heqjen e pengesave burokratike).
- ▶ Vlerësimi afatmesëm (2028): Vlerësimi formal do të ofrojë reagime me një pamje më të plotë. Strategjia përcakton në mënyrë të qartë se qasja e financimit do të përshtatet në vitin 2028 bazuar në gjetjet e vlerësimit (p.sh., nëse disa instrumente financimi nuk kanë performuar mirë ose kanë dalë mundësi të reja, ne e zhvendosim fokusin në përputhje me rrethanat).
- Të nxënit nga vendet partnere: Duke përdorur platforma si Rrjeti Global i PKP-së, Shqipëria mund të marrë edhe reagime nga jashtë – duke ndarë progresin tonë dhe duke marrë kontribute ose krahasime me vende të tjera si Shën Lucia ose Kamboxhia për t'u përmirësuar vazhdimisht. Mësimet nga të tjerët kanë formësuar tashmë planin tonë; në mënyrë të ngjashme, përvojat tona do të kthehen përsëri për të përsosur qasjen.

Është e rëndësishme të theksohet se MVN nuk do të jetë thjesht një numërim formal; bëhet fjalë për sigurimin e efektivitetit të financave. Nëse vërehet se paratë po rrjedhin, por nuk ar-

rrijnë te komunitetet më të cenueshme, ky është një problem që duhet të adresohet me kohë. Si rrjedhim, do të integrohet edhe një vlerësim cilësor, ndoshta nëpërmjet anketave të palëve të interesuara ose vlerësimeve të palëve të treta, për të siguruar barazi dhe efektivitet të shpenzimeve.

Të gjitha këto përpjekje të MVN-së synojnë në fund të fundit një gjë: mbajtjen e strategjisë së financimit në rrugën e duhur për të ofruar një Shqipëri rezistente ndaj klimës. Ato lejojnë të demonstrohet llogaridhënie si ndaj palëve të interesit vendase (qeverisë, taksapaguesve, komuniteteve) ashtu edhe ndaj partnerëve ndërkombëtarë (donatorëve, etj.), gjë që është thelbësore për ruajtjen e besimit dhe mbështetjes, të dyja thelbësore për të siguruar financim.

Së fundmi, monitorimi dhe reagimet efektive sigurojnë që strategjia e financimit të mbetet një dokument dinamik - duke u përshtatur sipas nevojës me realitetet e reja klimatike ose kushtet financiare gjatë periudhës së zbatimit. Kjo përshtatshmëri është thelbësore duke pasur parasysh pasiguritë e natyrshme në parashikimet e klimës dhe trendet globale të financave.

7.5 Rolet e palëve të interesuara dhe mekanizmat e llogaridhënies

Zbatimi efektiv i projekteve dhe programeve kërkon arritjen e objektivave klimatike, zhvillimorë dhe financiarë. MVN-ja e strategjisë së financimit do të përfshihet në rregullimet ekzistuese institucionale për ndryshimet klimatike:

- **Ministria e Mjedisit**, si drejtuese e PKP-së dhe NDA-së, do të koordinojë MVN-në në përgjithësi. Brenda MTM-së, "Njësia e financimit të klimës" (ose e ngjashme) do të mbledhë të dhëna mbi flukset e financimit dhe statusin e

projektit. Ata në fakt veprojnë si sekretariati i MVN-së për këtë strategji.

GNPNK-ja do të marrë raporte periodike të progresit dhe do të ofrojë mbikëqyrje strategjike. GNPNK-ja mund ta integrojë strategjinë e financimit të MVN-së në mandatin e saj për të monitoruar progresin e PKP-së. Ai përfshin përfaqësues nga ministritë kryesore, në mënyrë që ata të sigurohen që sektorët e tyre po raportojnë siç duhet.

- **Ministritë e linjës dhe zbatuesit e projekteve:** Çdo ministri (Bujqësi, Infrastrukturë, etj.) është përgjegjëse për monitorimin e zbatimit të projekteve të përshtatjes në fushëveprimin e saj dhe për raportimin e progresit financiar dhe fizik në MTM çdo tremujor ose gjashtëmujor. Për shembull, Ministria e Bujqësisë do të raportojë se sa është shpenzuar për projektet e ujitjes dhe si po përparojnë ato, duke përfshirë çdo bashkëfinancim nga buxheti i tyre.
- **Ministria e Financave** do të ofrojë të dhëna mbi alokimet dhe shpenzimet buxhetore të etiketuara si përshtatje klimatike dhe do të ndihmojë në ndjekjen e treguesve si përqindja e shpenzimeve për përshtatje të buxhetit. Ata gjithashtu bashkëdrejtajnë në monitorimin e gjërave të tilla si performanca e Fondit Kombëtar të Përshtatjes (p.sh., sa shpejt miratohen/shpërndahen fondet).
- **Bordi/Sekretariati i Fondit Kombëtar të Përshtatjes:** Pasi të krijohet, Fondi do të ketë monitorimin e vet të projekteve që financon. Duhet të hartojë raporte vjetore që përfshihen në MVN e përgjithshme. Sekretariati i fondit siguron që përfituesit e granteve të fondit të raportojnë mbi përdorimin e fondeve dhe rezultatet.
- **Partnerët e zhvillimit:** Donatorët dhe agjencitë ndërkombëtare të përfshira do të

monitorojnë gjithashtu projektet e tyre (FGJK, UNDP, etj.). Strategjia inkurajon përafrimin e këtyre përpjekjeve me MVN-të kombëtare. Donatorëve mund t'u kërkohet të raportojnë kontributet në një format standard (mund të ekzistojë tashmë një lloj ndjekjeje e financimit të adaptimit nëpërmjet shënuesve të OECD-së, etj. - ato mund të përdoren nga MTM-ja për rakorduar verifikimet).

- **Vlerësuesit e pavarur:** Në periudhën afatmesme (rreth vitit 2028) dhe përfundimtare (2035), duhet të kryhen vlerësime të pavarura. Këto mund të bëhen nga ekspertë të jashtëm ose përmes Rrjetit Global NKP etj., për të vlerësuar efektivitetin, efikasitetin dhe ndikimin e strategjisë së financimit. Ky këndvështrim i pavarur siguron objektivitet dhe mund të ofrojë rekomandime për korrigjimin e kursit.

08

Menaxhimi i Riskut dhe Kontigjenca

Financimi i përshtatjes ndaj klimës nuk ka të bëjë vetëm me mbledhjen dhe shpenzimin e parave, por edhe me menaxhimin e risqeve që lidhen me ndikimet klimatike dhe flukset financiare. Ky seksion trajton strategjitë për të zbutur risqet që mund të dëmtojnë strategjinë e financimit ose aftësinë ripërtëritëse të investimeve.

Ekzistojnë dy kategori të gjera rreziku që duhen marrë në konsideratë: (1) Risqet fizike të lidhura me klimën (ngjarjet ekstreme, fatkeqësitë) që mund të shkaktojnë tronditje ekonomike dhe potencialisht të devijojnë burimet nga investimet e planifikuara për përshtatje; dhe (2) Risqet financiare dhe institucionale në zbatimin e strategjisë së financimit (siç janë paqëndrueshmëria e financimit, risqet e borxhit ose problemet e performancës së projektit). Duke përfshirë masa për zbutjen e rrezikut - duke përfshirë mekanizmat e sigurimit, fondet e emergjencës (elemente buferike fiskale) dhe marrëveshjet e gatishmërisë me donatorët - Shqipëria mund të sigurojë që përpjekjet e saj të përshtatjes të jenë financiarisht të qëndrueshme dhe me aftësi ripërtëritëse ndaj goditjeve.

8.1 Mekanizmat e sigurimit të rrezikut klimatik

Sigurimi i rrezikut klimatik ofron një rrjet sigurie financiare kur ndodhin fatkeqësitë. Ndërsa përshtatja synon të zvogëlojë dëmet nga ngjarjet klimatike, ajo nuk mund t'i parandalojë plotësisht humbjet. Sigurimi mund të transferojë një pjesë të rrezikut të mbetur te siguruesit ose tregjet e kapitalit, duke mbrojtur kështu financat publike dhe komunitetet. Shqipëria po shqyrton sigurimin në nivele të shumëfishta:

- **Sigurimi/Fondet e Rrezikut Sovran:** Qeveria mund të marrë pjesë në grupe rajonale të transferimit të riskut. Për shembull, Shqipëria ishte e përfshirë në Fondin e Sigurimit për Rrezikun nga Katastrofat e Evropës Juglindore (Europa Re), i cili ofron produkte

sigurimi për katastrofa. Duke paguar një prim vjetor, Shqipëria mund të marrë një pagesë nëse ndodh një fatkeqësi e madhe (përmbytje, tërmet), duke siguruar likuiditet të menjëhershëm për ndihmë dhe rindërtim. Propozimi i “Fondit të përshtatjes” vëren shfrytëzimin e modeleve të katastrofave të Europa Re - duke treguar përafrim me qasje të tilla. Strategjia inkurajon Ministrinë e Financave që të ruajë ose të rrisë përfshirjen në këto struktura. Nëse nuk është bërë ende, eksplorimi i anëtarësisë në nisma globale si programi “InsuResilience Climate Risk Finance” mund të sjellë mbështetje teknike dhe ndoshta subvencione të primit.

- **Sigurime bujqësore:** Fermerët janë ndër më të cenueshmit ndaj thatësirave, breshërit dhe rreziqeve të tjera klimatike. Një skemë sigurimi të të korrave (ndoshta e bazuar në indeks për ta mbajtur të thjeshtë, ku pagesat nxiten nga pragjet e indeksit të motit) mund të stabilizojë të ardhurat e fermave pas goditjeve klimatike. Aktualisht, depërtimi i sigurimeve bujqësore në Shqipëri është shumë i ulët. Strategjia propozon të pilotohet sigurimi i indeksit për kultura specifike në rajonet e prirura ndaj thatësirës. Donatorët dhe qeveria mund të subvencionojnë primet fillestare për të inkurajuar përfshirjen (p.sh., të paguajnë 50% të primit për 3 vitet e para). Ndërsa fermerët e shohin përfitimin, kërkesa mund të rritet. Ky mekanizëm do të plotësojë masat e përshtatjes, siç është futja e kulturave rezistente - sigurimi mbulon rrezikun e mbetur përtej asaj që mund të përballojnë

praktikat e përmirësuara. Me kalimin e kohës, nëse zgjerohet, sigurimi bujqësor mund ta zvogëlojë ndjeshëm nevojën për ndihmë ad-hoc në rast katastrofash për fermerët.

- **Sigurimi i pronës dhe biznesit për risqet klimatike:** Inkurajimi i përdorimit të sigurimit nga përmbytjet për pronat dhe sigurimit nga ndërprerjet e biznesit për ndërmarrjet. Kompanitë e sigurimeve në Shqipëri mund të jenë të kujdesshme duke ofruar mbulim të gjerë për përmbytjet. Qeveria mund të ndihmojë duke investuar në harta dhe të dhëna më të mira për rrezikun e përmbytjeve (siguruesit kanë nevojë për këtë për të vlerësuar rrezikun). Gjithashtu, politikat publike mund të promovojnë sigurimin - për shembull, të kërkojnë që hipotekat e reja në zonat e përmbytjeve të kenë sigurim nga përmbytjet, ose të bashkëpunojnë me bankat për të kombinuar sigurimin me kredi për përmirësime në përshtatjen ndaj klimës (p.sh., një biznes që merr një kredi për rezistencë merr edhe një policë sigurimi). Për më tepër, mund të eksplorohet koncepti i “kreditit të primit të sigurimit për përshtatje”: nëse një pronar prone ka ndërmarrë reduktim të certifikuar të rrezikut (si ngritja e ndërtesës ose ndërtimi i një pellgu për mbajtjen e ujërave të shiut), siguruesit mund të ulin primet, duke e kthyer në mënyrë efektive investimin në përshtatje në kursime të menjëhershme financiare. Qeveria mund të lehtësojë programe të tilla duke përcaktuar standarde për masat e reduktimit të rrezikut.
- **Mikro-sigurimi për grupet e cenueshme:** Në nivel komuniteti, mund të futen skema të mikro-sigurimit (mbulim i vogël për familjet me të ardhura të ulëta, ndoshta nëpërmjet OJQ-ve ose institucioneve të mikro-financimit) për gjëra të tilla si bagëtia ose shtëpitë kundër risqeve klimatike. Këto mund të kombinohen me mikro-kredi për përshtatje (p.sh. një mikro-

kredi për një familje për të mbrojtur shtëpinë e tyre nga ndryshimet klimatike, me një mikro-sigurim të bashkangjitur). Organizatat bamirëse ndërkombëtare ose ndërmarrjet sociale mund të bashkëpunojnë për të hartuar këto, dhe strategjia e përshtatjes mbështet projekte të tilla pilot novatore, veçanërisht në zonat rurale më të varfra.

Zbatimi i zgjidhjeve të sigurimeve do të kërkojë bashkëpunim me industrinë e sigurimeve (vendore dhe ndërkombëtare). Qeveria mund të ketë nevojë të përshtatë kornizat rregullatore - për shembull, duke lejuar produktet e sigurimit të indeksit ose duke ofruar mbështetje për risigurimin për siguruesit vendas nëse është e nevojshme. Ndërtimi i kapaciteteve për rregullatorët e sigurimeve dhe kompanitë mbi rrezikun klimatik (përmes workshop-eve, ndoshta me mbështetjen e InsuResilience ose UNEP FI) është pjesë e planit.

- **Rezultatet e pritshme:** Me një depërtim më të madh të sigurimeve, kur godet një fatkeqësi si një përmbytje e madhe, një pjesë e konsiderueshme e humbjeve financiare do të mbulohet nga pagesat e sigurimeve në vend që të bjerë tërësisht mbi individët ose qeverinë. Kjo do të thotë që familjet rikuperohen më shpejt, bizneset rihapen më shpejt (duke ruajtur mjetet e jetesës) dhe qeveria nuk ka pse të devijojë aq shumë nga fondet e zhvillimit për ndihmë emergjente. Në fund, sigurimi nxit një kulturë të ndërgjegjësimit për rrezikun - primet dërgojnë sinjale në lidhje me nivelet e rrezikut, të cilat gjithashtu mund të nxisin parandalimin.

Sigurimi nuk është një zgjidhje e lehtë (dhe ndryshimet me rrezik shumë të lartë ose me fillim të ngadaltë, si rritja graduale e nivelit të detit, janë të vështira për t'u siguruar), por është një komponent kritik i një strategjie gjithëpërfshirëse të aftësisë ripërtëritëse, duke ofruar aftësi ripërtëritëse financiare për të plotësuar përpjekjet e aftësisë ripërtëritëse fizike.

8.2 Kursi i këmbimit dhe zonat buferike fiskale, si dhe fondet e emergjencës

Ndryshimi i klimës rrit mundësinë e goditjeve të papritura në financat publike - për shembull, një përmbytje e rëndë mund të kërkojë shpenzime emergjente për ndihmë dhe riparime, duke e rënduar buxhetin. Nëse nuk ka rezerva ose zona buferike, tronditje të tilla mund t'i detyrojnë qeveritë të rialokojnë fondet nga projektet e planifikuara (përfshirë projektet e përshtatjes), duke prishur kështu planet afatgjata. Për të shmangur këtë, Shqipëria do të forcojë zonat e saj buferike fiskale dhe rregullimet e emergjencës posaçërisht për risqet klimatike dhe fatkeqësitë:

- **Dispozitat financiare dhe të kontigjencës:** Çdo buxhet vjetor shtetëror mund të përfshijë një zë për emergjencat për reagimin ndaj katastrofave (disa vende ndajnë ~2-3% të shpenzimeve buxhetore për emergjencat). Shqipëria do të rishikojë praktikën e saj aktuale dhe do të synojë të formalizojë një rregull për një rezervë për emergjencat klimatike. Fondet në këtë rezervë, nëse nuk shpenzohen në një vit të caktuar (pa fatkeqësi të madhe), mund të transferohen ose të kontribuohen në fondin e përshtatjes për përdorim proaktiv - duke siguruar që ato të mbeten në domenin e klimës. Kjo siguron para të gatshme dhe të menjëhershme për ngjarjet, në mënyrë që rehabilitimi të mos varet tërësisht nga ndihma e donatorëve ose rialokimi i buxhetit.
- **Fondi i pasurisë sovrane ose “Fondi për ditë të këqija”:** Nëse Shqipëria merr të ardhura të papritura (p.sh., të ardhura nga privatizimi ose të ardhura tatimore më të larta se sa pritej), një pjesë mund të ruhet në një fond sovran të destinuar për përdorim në raste emergjence. Disa vende krijojnë fonde stabilizimi; ndërsa kapaciteti fiskal i Shqipërisë është i kufizuar, edhe një fond modest që akumulohet me

kalimin e viteve mund të bëhet i konsiderueshëm. Kjo është një masë afatgjatë - realisht, një fond rezervë për qëndrueshmëri mund të ndërtohet gradualisht pas vitit 2025, ndërsa ekonomia rritet. Qeverisja do të siguronte që ajo të shfrytëzohet vetëm në kushte të përcaktuara të fatkeqësive.

Kombinimi i zonave buferike dhe marrëveshjeve të gatishmërisë siguron që tronditjet afatshkurtra të mos e prishin strategjinë afatgjatë. Në thelb, strategjia e financimit të Shqipërisë është e blinduar me një amortizues të goditjeve financiare. Nga perspektiva politike, Ministria e Financave do të udhëheqë në këtë front, duke integruar rrezikun klimatik në analizën e rrezikut fiskal. Tashmë, rreziku fiskal i lidhur me klimën është vënë re nga institucione si FMN-ja. Masat e strategjisë ka të ngjarë të njihen si menaxhim i kujdesshëm fiskal (madje mund të ndihmojnë vlerësimin e kreditit të Shqipërisë në të ardhmen duke demonstruar aftësinë për të menaxhuar risqet e fatkeqësive).

Metrika e monitorimit për këtë mund të jetë ruajtja e një niveli të synuar të financimit të emergjencës (p.sh., të paktën 0.5% e PBB-së në dispozicion për reagim ndaj fatkeqësive në çdo kohë përmes kombinimit të rezervave, kredisë së emergjencës ose sigurimit).

8.3 Marrëveshjet e gatishmërisë së donatorëve dhe partnerëve

Duke u bazuar në sa më sipër, ia vlen të detajohet roli i marrëveshjeve të gatishmërisë së donatorëve përtej reagimit të menjëhershëm ndaj katastrofave. Ky term përdoret gjithashtu për të përfshirë garanci më të gjera nga partnerët e zhvillimit për vazhdimësinë e financimit të përshtatjes:

- PNUD-i dhe agjencitë e tjera të OKB-së mund të bien dakord në parim për të rialokuar ose për të ofruar mbështetje shtesë për koordinimin e përshtatjes nëse është e nevojshme (për shembull, nëse shfaqet një boshllëk financimi për projektin për shkak të ndonjë problemi, PNUD-i mund të financojë përkohësisht stafin e koordinimit).
- Gatishmëria e FGJK-së ose asistencë tjetër teknike që mund të mobilizohet shpejt nëse lindin nevoja ose mundësi të reja (si nëse hapet papritur një dritare e re financimi ndërkombëtar, duke pasur mbështetje për gatishmëri për të përgatitur shpejt propozimet).
- Partneritete me OJQ-të dhe shoqërinë civile në mënyrë që në rast se sistemet publike mbingarkohen, OJQ-të të mund të ndërhyjnë për të mirëmbajtur shërbime të caktuara (si trajnime për komunitetin ose mirëmbajtje të infrastrukturës lokale), të mbështetura nga grante të përshpejtuara nga donatorët.
- Ndërsa këto janë më shumë në anën programatike, formalizimi i tyre (nëpërmjet Memorandumeve të Mirëkuptimit ose përfshirjes në dokumentet e programit të vendit) siguron që procesi i përshtatjes të ketë një rrjet sigurie mbështetjeje.
- Në fakt, marrëveshjet e gatishmërisë së donatorëve shërbejnë si një "Plan B" ose kapacitet shtesë për strategjinë e financimit. Ato janë një njohje e faktit që edhe me planet më të mira, gjërat ndryshojnë - një donator mund të përballet me shkurtime të buxhetit të vet ose një projekt mund të mos ketë performancë të mirë. Duke kuptuar që, për shembull, nëse financimi i FGJK-së vonohet, një donator tjetër (ndoshta një fond i BE-së ose një fond dypalësh) mund ta mbushë boshllëkun përkohësisht, Shqipëria mund ta ruajë ritmin.
- Rreziku i peizazhit ndërkombëtar të financave kli-

matike: Ekziston gjithashtu rreziku që vëllimet ose prioritetet ndërkombëtare të financimit të klimës mund të ndryshojnë (për shembull, nëse fondet globale përqendrohen më shumë në zbutjen e ndikimit ose në rajone të caktuara). Shqipëria mund ta zbusë këtë duke diversifikuar partnerët e saj dhe duke qëndruar aktive në diplomacinë klimatike për të avokuar për mbështetjen e vazhdueshme të përshtatjes për vende si ajo vetë. Nëse një burim pakësohet, të kesh marrëdhënie të shumëfishta ndihmon në zbutjen e situatës.

Së fundmi, zbutja e rrezikut përfshin gjithashtu sigurimin që vetë projektet e financuara të jenë me aftësi ripërtëritëse - p.sh. çdo infrastrukturë e ndërtuar duhet të përfshijë skenarë të ardhshëm të klimës, në mënyrë që të mos jenë të keq-përshtatura ose të pësojë dështim të parakohshëm. Kjo është më shumë një çështje e dizajnit teknik, por është pjesë e kontrollit tonë të cilësisë.

Në mbyllje të këtij seksioni, duke vendosur sigurime, zona buferike dhe mbështetje të gatishmërisë, strategjia e financimit të përshtatjes të Shqipërisë mbrohet nga risqet e dyfishta të goditjeve klimatike dhe mungesave financiare. Kjo qasje e shtresëzuar – e quajtur ndonjëherë strategji e shtresëzimit të riskut – përdor instrumente të ndryshme për frekuenca dhe nivele të ndryshme serioziteti të riskut (sigurim për ngjarje të rralla me nivel serioziteti të lartë, rezerva për ngjarje të mesme, rregullime buxhetore për ngjarje me nivel serioziteti të ulët). Kjo do të rrisë gjithashtu besimin e investitorëve dhe donatorëve, duke ditur se Shqipëria po i menaxhon risqet në mënyrë proaktive dhe kështu çdo fond i investuar ka më pak të ngjarë të shkojë dëm.

Me një kuadër të fortë për zbutjen e rrezikut, strategjia mund të ekzekutohet me një siguri më të madhe suksesi. Më pas, do të përshkruajmë se si strategjia do të vihet në praktikë me kalimin e kohës (Udhërrëfyesi i Zbatimit) dhe si do të monitorohet progresi (Kuadri MVN).

09

**Përfundimet
dhe Hapat e
Mëtejshëm**

Shqipëria ndodhet në një moment vendimtar në udhëtimin e saj drejt një të ardhmeje me aftësi ripërtëritëse ndaj ndryshimeve klimatike. Strategjia e Financimit të Planit Kombëtar të Përshtatjes e Shqipërisë përcakton një rrugë të qartë dhe të zbatueshme për të mobilizuar dhe shpërndarë burimet e nevojshme për të mbrojtur të ardhmen e vendit përballë ndryshimeve klimatike dhe kjo ambicie në letër përkthehet në veprime në terren.

Duke identifikuar nevojat e rëndësishme të financimit - në rendin e miliarda dollarëve - dhe duke i përputhur ato me një gamë të larmishme burimesh dhe mekanizmesh financimi - nga Fondi i Gjelbër i Klimës dhe bankat e zhvillimit deri te buxhetet vendase dhe investitorët privatë - strategjia ofron planin financiar për të zbatuar PKP-në e Shqipërisë. Ai propozon zgjidhje novatore, por praktike për të garantuar që fondet të rrjedhin në mënyrë efikase drejt projekteve prioritare, ndërkohë që përfshin edhe menaxhimin e riskut përmes sigurimeve dhe rezervave fiskale për të mbrojtur këto investime.

Kjo strategji është në përputhje me praktikat më të mira ndërkombëtare dhe e përshtatur për kontekstin e Shqipërisë, duke marrë parasysh aspiratat e vendit për integrimin në BE, kapacitetet ekonomike dhe strukturën institucionale. Është e rëndësishme të theksohet partneriteti: suksesi i kësaj strategjie varet nga bashkëpunimi i vazhdueshëm i ngushtë midis autoriteteve shqiptare (kombëtare dhe lokale), partnerëve ndërkombëtarë (PNUD-i, FGJK, BE, etj.), sektorit privat dhe shoqërisë civile. Të gjitha palët e interesit kanë role për të luajtur në financimin dhe zbatimin e përshtatjes - dhe strategjia ofron kornizën e koordinimit për të shfrytëzuar në mënyrë efektive kontributet e tyre.

Zbatimi i kësaj strategjie do të kërkojë vullnet të fortë politik, qeverisje të koordinuar dhe përpjekje të vazhdueshme. Nuk është një detyrë e thjeshtë të mobilizosh burimet në shkallën e

kërkuar, por padyshim është një investim që ia vlen të bëhet. Kostot e mosveprimit, në aspektin e humbjeve ekonomike, trazirave sociale dhe mundësive të humbura të zhvillimit, i tejkalojnë shumë kostot e përshtatjes proaktive. Çdo lek ose dollar i shpenzuar sot për infrastrukturë me aftësi ripërtëritëse, bujqësi të zgjuar ndaj klimës, sisteme paralajmërimi të hershëm ose mbrojtje të ekosistemit do të kursejë shumë më tepër në dëmet dhe përpjekjet e ndihmës në të ardhmen. Kjo strategji e pozicionon Shqipërinë në gjendje të sigurojë financim të qëndrueshëm për qëndrueshmërinë ndaj klimës, duke zvogëluar cenueshmërinë në sektorët prioritarë.

Kjo Strategji Financiare e PKP-së për Shqipërinë është një thirrje për veprim dhe një plan për qëndrueshmëri. Ai i përshtat realitetet financiare me realitetet klimatike, duke ofruar zgjidhje për të lidhur të dyja. Qeveria e Shqipërisë, së bashku me komunitetet e saj, sektorin privat dhe miqtë ndërkombëtarë, tani ka një rrugë të qartë për të ndjekur. Duke e shndërruar këtë strategji në investime dhe projekte të prekshme, Shqipëria do të ecë drejt një të ardhmeje ku qytetet dhe fshatrat e saj, fermat dhe industritë e saj, si dhe brigjet dhe malet e saj të bukura mund të lulëzojnë pavarësisht sfidave klimatike që vijnë.

Udhëtimi nuk do të jetë pa sfida. Sigurimi i shumave të mëdha të kërkuara, përmirësimi i kapacitetit thithës të fondeve dhe stimulimi i përfshirjes së sektorit privat janë detyra të rëndësishme. Detyra është e madhe, por e arritshme - dhe koha për

të vepruar është tani. Me përkushtim, kreativitet dhe bashkëpunim, Shqipëria mund të sigurojë financimin e nevojshëm për t'u përshtatur dhe për të lulëzuar përballë ndryshimeve klimatike, duke garantuar siguri dhe prosperitet për brezat e tanishëm dhe të ardhshëm. Sukseset e hershme do të ndërtojnë besim dhe ritëm.

Rruga përpara do të ketë sfida. Do të ketë konkurrencë për fonde publike të kufizuara, kritere të rrepta për t'u përmbushur për grantet ndërkombëtare dhe nevojën për të bindur disa aktorë të sektorit privat për vlerën e investimit tani për përfitimet që do të vijnë më vonë. Megjithatë, Shqipëria nuk po fillon nga zero – ajo ka një PKP, projekte pilot të suksesshme mbi të cilat mund të ndërtojë, një grup ekspertësh dhe zyrtarësh që po fitojnë përvojë dhe partnerë ndërkombëtarë të gatshëm për të ndihmuar.

Në planin afatgjatë, kjo strategji financimi do ta ndihmojë Shqipërinë të arrijë një gjendje qëndrueshmërie ndaj klimës që mbështet gjithashtu objektivat e zhvillimit të qëndrueshëm. Një bujqësi dhe infrastrukturë më e mbrojtur do të sigurojë jetesën dhe rritjen ekonomike; sistemet e ujit dhe energjisë të përshtatura mirë do të sigurojnë stabilitetin kombëtar; dhe ekosistemet e ruajtura do të vazhdojnë të ofrojnë shërbime dhe bukuri natyrore për brezat e ardhshëm, duke përfshirë një industri të fuqishme turizmi. Për më tepër, duke investuar në mënyrë proaktive në përshtatje tani, Shqipëria do të shmangë kosto shumë më të mëdha në të ardhmen, pasi studimet kanë treguar se çdo euro e investuar në qëndrueshmëri mund të japë një kthim dhjetëfish në dëme të shmangura dhe mundësi të reja.

Si përfundim, angazhimi i Shqipërisë – siç demonstron nga kjo strategji – dërgon një sinjal të fortë: vendi është gati të veprojë me seriozitet dhe kreativitet në lidhje me përshtatjen ndaj klimës. Strategjia është një thirrje për veprim për të gjithë partnerët që të mbështesin dhe të marrin pjesë në përpjekjet e Shqipërisë për financimin e përshtatjes. Me vullnet të vazhdueshëm politik dhe mbështetje të bashkësisë ndërkombëtare, Shqipëria mund ta shndërrojë këtë strategji në realitet praktik, duke siguruar që deri në vitin 2036 vendi të shërbejë si model në Ballkan për mënyrën e financimit me zgjuarsi dhe arritjes së aftësisë ripërtëritëse ndaj ndryshimeve klimatike. Hapat e ardhshëm do të përfshijnë rafinimin dhe funksionalizimin e kësaj strategjie përmes udhërrëfyesit të zbatimit, dhe integrimin e saj të fortë në procesin e Planit Kombëtar të Përshtatjes si një komponent i gjallë, finalizimin e propozimit të FGJK-së dhe miratimin e etiketimit të buxhetit klimatik deri në vitin 2025. Rruga e Shqipërisë drejt një të ardhmeje me aftësi ripërtëritëse ndaj ndryshimeve klimatike është hartuar – tani është koha ta përshtojmë atë së bashku, duke i shndërruar planet dhe buxhetet në aftësi ripërtëritëse të prekshme për njerëzit dhe ekosistemet e Shqipërisë.

Lista e Referencave

- ▶ **Qeveria e Shqipërisë. (2002).** *Komunikimi i parë kombëtar drejtuar UNFCCC-së.* Qeveria e Shqipërisë.
- ▶ **Qeveria e Shqipërisë. (2009).** *Komunikimi i dytë kombëtar drejtuar UNFCCC-së.* Qeveria e Shqipërisë.
- ▶ **Qeveria e Shqipërisë. (2011).** *Raporti i vlerësimit për reduktimin e riskut të fatkeqësive (RRF).* Qeveria e Shqipërisë.
- ▶ **Qeveria e Shqipërisë. (2013).** *Strategjia kombëtare për zhvillim dhe integrim 2013-2020.* Qeveria e Shqipërisë.
- ▶ **Beck, T., & Demirgüç-Kunt, A. (2006).** Ndërmarrjet e vogla dhe të mesme: Qasja në financë si një pengesë për rritjen. *Revista e Bankave dhe Financave*, 30(11), 2931–2943. <https://doi.org/10.1016/j.jbankfin.2006.05.009>
- ▶ **Iniciativa e politikave klimatike. (2024).** *Gjurmimi dhe mobilizimi i financimit të sektorit privat për përshtatjen ndaj klimës.* Nxjerrë nga <https://www.climatepolicyinitiative.org/publication/tracking-and-mobilizing-private-sector-climate-adaptation-finance/>
- ▶ **Komisioni Evropian. (2025).** *Komuniteti Ekonomik Evropian: Pranverë 2025 (Dokument institucional nr. 318).* Luksemburg: Zyra e Botimeve e Bashkimit Evropian. Nxjerrë nga https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-forecast-and-surveys/economic-forecasts/spring-2025-economic-forecast-moderate-growth-amid-global-economic-uncertainty_en
- ▶ **Instituti i Statistikave të Shqipërisë (INSTAT) (2024).** *Vjetari statistikor i Shqipërisë: Treguesit ekonomike dhe mjedisore.* Tiranë, Shqipëri.
- ▶ **Fondi Monetar Ndërkombëtar. (2025).** *Bordi ekzekutiv i FMN përfundon “Konsultimet e nenit IV të vitit 2024 me Shqipërinë”* [Njoftim për shtyp]. Nxjerrë nga <https://www.imf.org/en/News/Articles/2025/01/24/pr25016-albania-imf-executive-board-concludes-2024-article-iv-consultation>
- ▶ **Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural. (2018).** *Strategjia kombëtare për menaxhimin e integruar të burimeve ujore, 2018-2027.* Qeveria e Shqipërisë.
- ▶ **Ministria e Mjedisit. (2015).** *Dokumenti i politikave strategjike për mbrojtjen e bio-diversitetit.* Qeveria e Shqipërisë.
- ▶ **Ministria e Financave. (2020).** *Korniza buxhetore afatmesme (KBA) dhe strategjia e menaxhimit të financave publike.* Qeveria e Shqipërisë.

- › **Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë. (2023).** *Strategjia e menaxhimit të financave publike 2023-2030.* Qeveria e Shqipërisë.
- › **Ministria e Mjedisit. (2025).** *Plani i zbatimit për veprimet e përshtatjes të priorituara dhe të kostos së përcaktuar.* [Raporti në kuadër të projektit të PKP-së].
- › **Ministria e Mjedisit. (2020).** *Strategjia kombëtare shqiptare për sigurinë kibernetike 2020-2035.* Qeveria e Shqipërisë.
- › **Ministria e Mjedisit. (2021a).** *Kontributet e rishikuara të përcaktuara në nivel kombëtar (KKP) të Shqipërisë.* Qeveria e Shqipërisë.
- › **Ministria e Mjedisit. (2021b).** *Strategjia kombëtare për ndryshimet klimatike.* Qeveria e Shqipërisë.
- › **Këshilli rajonal për bashkëpunim (RCC). (2024).** *Agjenda e gjelbër e Ballkanit Perëndimor dhe strategjitë e përshtatjes ndaj klimës.* Sarajevë, Bosnje-Hercegovinë.
- › **Programi i Kombeve të Bashkuara për zhvillim (UNDP). (2025).** *Zhbllokimi i aftësisë ripërtëritëse ndaj klimës: Një studim tregu dhe një plan strategjik.* (Studim i tregut Cibola).
- › **Banka Botërore. (2019).** *Asete rrugore me aftësi ripërtëritëse ndaj klimës në Shqipëri.* Uashington D.C.: Grupi i Bankës Botërore.
- › **Banka Botërore. (2023).** *Raporti i klimës dhe zhvillimit të vendit për Ballkanin Perëndimor 6 (CCDR).* Nxjerrë nga <https://www.worldbank.org/en/region/eca/publication/western-balkans-6-ccdr>
- › **Banka Botërore. (2024).** *Investimi në qëndrueshmërinë e Shqipërisë: Një rrugë për të mbrojtur jetët dhe për të siguruar rritje* [Njoftim për shtyp]. <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2024/11/25/investing-in-albania-s-resilience-a-path-to-protect-lives-and-secure-growth>
- › **Banka Botërore. (2025a).** *Raporti i zakonshëm ekonomik nr. 25 i Ballkanit Perëndimor: Rritje nxitëse (Pranverë 2024).* Uashington D.C.: Grupi i Bankës Botërore.
- › **Banka Botërore. (2025b).** *Raporti i zakonshëm ekonomik nr. 26 i Ballkanit Perëndimor: Ruajtja e ritmit të rritjes (Vjeshtë 2024).* Uashington D.C.: Grupi i Bankës Botërore.
- › **Banka Botërore. (2025c).** *Raporti i rregullt ekonomik i Ballkanit Perëndimor, nr. 27 (Pranverë 2025).* Uashington D.C.: Grupi i Bankës Botërore.

Shtojcat

Nr.	Sektori	Masat e përshtatjes	Lloji	Periudha e nisjes	Vite	Buxheti	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042	
		Ndërtimi i infrastrukturës së mbledhjes së ujit të shiut: Ndërtoni ose mirëmbani sisteme mbledhjeje të ujit të shiut në vendet strategjike të identifikuar në aktivitetin e mëparshëm për të përmirësuar disponueshmërinë e ujit, veçanërisht në zonat e cenueshme ndaj thatësirës dhe mungesës së ujit. Këto sisteme do të mbledhin dhe ruajnë ujin e shiut për përdorim bujqësor, shtëpiak dhe industrial, duke rritur qëndrueshmërinë ndaj ndikimeve të ndryshmeve klimatike.			4	279.000				69.750	69.750	69.750	69.750											
		Restaurimi i rezervave ujore dhe riparimi i digave të dëmtuara për të arritur objektivat kombëtare: Fokusohuni në restaurimin e rezervave ekzistuese të ujit për të rritur kapacitetin e tyre për të ruajtur ujin, duke përfshirë pastrimin, përforcimin dhe zgjerimin e rezervuarëve dhe cisternave ekzistuese për të përmirësuar ruajtjen e ujit për përdorim gjatë periudhave të thata, si dhe riparimin e afërsisht 230 digave kritike të dëmtuara (të theksuara me pika blu në hartë), duke siguruar që funksionaliteti i këtyre digave do të mbrojtë furnizimin me ujë për komunitetet dhe ekosistemet, veçanërisht gjatë periudhave të reshjeve të parregullta.			4	73.030.000				18.257.500	18.257.500	18.257.500	18.257.500											
		Mirëmbajtja periodike e sistemeve të infrastrukturës së mbledhjes së ujit të shiut: Zbatoni një program gjithëpërfshirës mirëmbajtjeje për sistemet e mbledhjes së ujërave të shiut dhe rezervat e rivendosura të ujit. Kjo do të përfshijë inspektime periodike, pastrim dhe riparime për të siguruar funksionalitetin e vazhdueshëm dhe jetëgjatësinë e infrastrukturës.			4	1.320.000				330.000	330.000	330.000	330.000											
		Ndërtimi i kapaciteteve dhe rritja e ndërgjegjësimit për praktikën e ruajtjes së ujit: Promovoni praktikën e ruajtjes së ujit në rajonet e pajisura me infrastrukturë për mbledhjen e ujit të shiut, duke siguruar që bashkitë, komunitetet, fermerët dhe industrinë ta përdorin ujin e mbledhur në mënyrë efikase.			6	990.000				165.000	165.000	165.000	165.000	165.000	165.000									
19	Pylltaria	Rritja e efikasitetit të pylltarisë nëpërmjet përputhshmërisë rregullatore të BE-së	Masë e butë	ST (2026)	6	17.600.000	2.933.333	2.933.333	2.933.333	2.933.333	2.933.333	2.933.333												
20	Pylltaria	Avancimi i pylltarisë së qëndrueshme: Fondi i pyllëzimit dhe iniciativat e prokurimit të gjelbër	Masë e butë	ST (2028)	4	8.540.000			2.135.000	2.135.000	2.135.000	2.135.000												
21	Pylltaria	Rivitalizimi i tokave të dëmtuara: Integrimi i ZBN-së dhe ABE-së me praktikën e agro-pylltarisë Identifikimi, vlerësimi dhe planifikimi strategjik i vendit. Përmes një ushtrimi hartëzimi të zonave të degraduara në rajonet e identifikuar, rajonet e prekura do të klasifikohen sipas nivelit të degradimit, për të zhvilluar një plan restaurimi me përparësi. Rigjenerimi dhe ripyllëzimi i pyjeve në zonat e synuara: Has, Kukës, Pukë, Fushë-Arrëz, Mirditë, Mat, Klos, Dibër, Bulqizë, Shkodër, Krujë, Korçë, Kolonjë, Vlorë. Aktiviteti do të rivendosë speciet vendase të pemëve përmes mbjelljes së specieve lokale dhe me aftësi ripërtëritëse ndaj zjarrit dhe përmes futjes së teknikave të parandalimit dhe rezistente ndaj zjarrit, të tilla si zonat buferike dhe brezat e mbrojtjes nga zjarri, ripyllëzimet me specie të përziera dhe brezat e pemëve rezistente ndaj zjarrit për të minimizuar përhapjen e zjarreve në të ardhmen. Zbatimi i ZBN-së dhe bio-inxhinierisë për mbrojtjen e tokës dhe infrastrukturës në zonat pyjore në zonat e synuara të Tropojës, Hasit, Kukësit, Mirditës, Dibrës, Matit, Bulqizës, Klosit, Bovillës (Tiranë), Krujës, Gramshit, Skraparit, Tepelenës. Ndërhyrjet mund të përfshijnë teknika të tilla si mure mbrojtëse, mure mbajtëse me bimësi dhe specie bimore që stabilizojnë tokën për të parandaluar erozionin. Masat për parandalimin, monitorimin dhe zbutjen e rrezikut nga zjarret duke përmirësuar sistemet e monitorimit të rrezikut nga zjarret dhe parajmërimin të hershëm, si dhe duke trajnuar komunitetet lokale dhe ekipet pyjore në strategjitë e parandalimit të zjarreve dhe reagimit të shpejtë. Promovimi i menaxhimit të qëndrueshëm të pyjeve të bazuar në komunitet: Angazhoni komunitetet lokale në restaurimin e pyjeve përmes programeve të ndërtimit të kapaciteteve, prerjes së qëndrueshme dhe trajnimit për parandalimin e zjarreve.	E gjelbër	ST (2026)	6																			
					2	340.000	170.000	170.000																
					4	196.205.672			49.051.418	49.051.418	49.051.418	49.051.418												
					4	1.292.765.443			323.191.361	323.191.361	323.191.361	323.191.361												
					4	4.185.000			1.046.250	1.046.250	1.046.250	1.046.250												
					6	1.242.000	207.000	207.000	207.000	207.000	207.000	207.000												
22	Pylltaria	Forcimi i mbrojtjes së pyjeve dhe kullotave: Investime në kapacitetet njerëzore dhe burimet e zjarfikësve	Masë e butë	ST (2028)	4	475.000			118.750	118.750	118.750	118.750												
23	Pylltaria	Përparimi i pyllëzimit: Ngritja e fidanishteve rajonale për speciet rezistente ndaj thatësirës Përzgjedhja e vendndodhjes, blerja e tokës dhe zhvillimi i infrastrukturës për katër fidanishtet. Do të kryhen vlerësime të përshtatshme dhe disponueshmërisë së vendit për të identifikuar katër vendndodhjet e përshtatshme. Pas kësaj, do të hartohet një plan zbatimi për fidanishtet me përcaktimin e infrastrukturës së nevojshme (përgatitja e tokës, zonat me hije/serë, ujitja me pika, rezervuarët e ujit, mjediset e magazinimit etj.). Ndërtimi dhe pajisja e fidanishteve rajonale: Ngrini katër fidanishte të vendosura në mënyrë strategjike me sisteme ujëtuje, ruajtje të farëve dhe mjedise të kontrolluara për të optimizuar rritjen e fidanëve. Kultivimi i specieve të pemëve vendase dhe rezistente ndaj thatësirës: Përhapni dhe mirëmbani një përzgjedhje të larmishme të specieve të pemëve vendase të përshtatura me kushtet klimatike lokale për suksesin e pyllëzimit afatgjatë. Krijimi i një programi për mbledhjen dhe ruajtjen e farëve: Ngrini një bankë farësh për të mbledhur dhe ruajtur fara gjenetikisht të larmishme, të përshtatura në nivel lokal, për operacione të vazhdueshme të fidanishteve dhe aftësi ripërtëritëse ndaj klimës.	E gjelbër	ST (2026)	10																			
					2	10.000	5.000	5.000																
					8	1.135.600			141.950	141.950	141.950	141.950	141.950	141.950	141.950	141.950								
					8	410.400			51.300	51.300	51.300	51.300	51.300	51.300	51.300	51.300								
					8	380.160			47.520	47.520	47.520	47.520	47.520	47.520	47.520	47.520								

Nr.	Sektori	Masat e përshtatjes	Lloji	Periudha e nisjes	Vite	Buxheti	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042				
		<i>Forcimi i monitorimit dhe strategjive të menaxhimit të përshtatjes: Vendosni monitorim afatgjatë të ekosistemit për t'u përgatitur në rast të rreziqeve klimatike, ndiqni efektivitetin e përpjekjeve të restaurimit dhe përsosni qasjet e përshtatjes së menaxhimit.</i>			6	487.350										81.225	81.225	81.225	81.225	81.225	81.225						
28	Pyltaria	<i>Luftimi i erozionit dhe përmbytjeve: Restaurimi strategjik i habitateve dhe ripyllëzimi në rajonet kryesore të Shqipërisë</i>	E gjelbër	ST (2026)	8																						
		<i>Përzgjedhja e vendndodhjes për të identifikuar zona dhe ndërhyrje specifike për zbatimin e krijimit dhe restaurimit të habitateve për të zvogëluar erozionin e tokës, për të parandaluar përmbytjet dhe për të rritur qëndrueshmërinë e ekosistemit në vendet strategjike të identifikuar.</i>			2	456.000	228.000	228.000																			
		<i>Restaurimi i pyjeve dhe kullotave të degraduara në rajonet kryesore: Zbatoni ripyllëzimin në Durrës (194,84 ha) dhe Fier (931,96 ha) duke synuar zonat e degraduara nga zjarret në pyje, kullotja e tepërt dhe shpyllëzimi.</i>			6	5.172.012			862.002	862.002	862.002	862.002	862.002	862.002													
		<i>Krijimi i brezave të gjelbër përgjatë lumenjve Vjosa dhe Seman: Mbillni lloje pemësh vendase përgjatë lumenjve Vjosë (137,8 ha) dhe Seman (Fier) (55,63 ha) për të stabilizuar brigjet e lumenjve, për të zvogëluar sedimentimin dhe për të zbutur risqet e përmbytjeve.</i>			6	1.427.894			237.982	237.982	237.982	237.982	237.982	237.982													
		<i>Zgjidhje të bazuara në natyrë (ZBN) për kontrollin e erozionit dhe përmbytjeve: Zbatoni ZBN-në, siç janë zgjidhjet e bio-inxhinierisë, tarracat dhe barrierat e bimësisë, për të restauruar zonat e degraduara dhe për të kontrolluar erozionin e tokës në rajonet pyjore dhe kullotore.</i>			6	39.735.360					6.622.560	6.622.560	6.622.560	6.622.560	6.622.560	6.622.560											
		<i>Restaurimi i fokusuar në ekosistemet bregdetare dhe malore të Vlorës: Restauroni ekosistemet kryesore në Dukat, Logora, Karaburun për t'u mbrojtur nga erozioni i tokës, dhe Pyllin e Pishë-Poros (6740 ha) për ta mbrojtur nga erozioni bregdetar dhe nga humbja e biodiversitetit.</i>			6	74.247.840					12.374.640	12.374.640	12.374.640	12.374.640	12.374.640	12.374.640	12.374.640										
		<i>Ripyllëzimi i synuar në Dukat të Vjetër: Restauroni 354,4 hektarë pyll të degraduar në Dukat të Vjetër (Vlorë), ku erozioni i tokës dhe shpyllëzimi kanë çuar në degradimin e tokës dhe humbjen e tokës prodhuese.</i>			6	3.904.070			650.678	650.678	650.678	650.678	650.678	650.678													
29	Pyltaria	<i>Menaxhimi i qëndrueshëm i peizazhit: Përmirësimi i cilësisë së ujit dhe biodiversitetit në liqenin e Viroit në Gjirokastrë</i>	E gjelbër	Afatgjatja (2033)	3																						
		<i>Të kryhet vlerësimi i vendndodhjes, planifikimi dhe përfshirja e palëve të interesit, duke realizuar vlerësime ekologjike dhe hidrologjike, hartëzime GIS dhe përdorim të sensorëve në distancë, me qëllim identifikimin e zonave që kanë nevojë për ndërhyrje dhe përcaktimin e një plani restaurimi që përfshin palët e interesit dhe komunitetet përkatëse.</i>			1	40.000								40.000													
		<i>Ripyllëzimi me specie vendase: Zbatoni nisma për ripyllëzim rreth Liqenit të Viroit duke përdorur specie vendase pemësh dhe shkurresh për të restauruar zonat e degraduara, për të stabilizuar tokën dhe për të rritur biodiversitetin. Forcimi i zonave buferike breg-lumore do të ndihmojë në uljen e hyrjes së sedimenteve në liqen, duke përmirësuar cilësinë e ujit dhe qëndrueshmërinë e ekosistemit. Bimësia rezistente ndaj thatësirës do të ketë përparësi për t'u përshtatur me kushtet klimatike në ndryshim.</i>			2	55.000											27.500	27.500									
		<i>Masat e kontrollit të erozionit: Vendosni masa për kontrollin e erozionit, të tilla si zonat buferike vegjetative, tarracat dhe teknikat e bio-inxhinierisë për të zvogëluar erozionin e tokës dhe për të parandaluar sedimentimin në liqen. Këto veprime do të mbrojnë cilësinë e ujit dhe do të rrisin qëndrueshmërinë e peizazheve përreth.</i>			2	151.109												75.555	75.555								
		<i>Iniciativat për përmirësimin e cilësisë së ujit: Zbatoni masa për të përmirësuar cilësinë e ujit në liqenin e Viroit duke zvogëluar burimet e ndotjes, duke përmirësuar menaxhimin e ujërave të zeza dhe duke promovuar praktikën e qëndrueshme bujqësore në zonat përreth. Kjo përfshin krijimin e zonave buferike, kontrollin e rrjedhjes së lëndëve ushqyese dhe monitorimin e parametrave të cilësisë së ujit.</i>			2	157.670												78.835	78.835								
		<i>Ruajtja e biodiversitetit dhe përmirësimi i habitatit: Forconi ruajtjen e biodiversitetit duke restauruar habitatet natyrore, duke rikthyer speciet vendase dhe duke krijuar koridore ekologjike rreth liqenit. Këtu përfshihet mbrojtja e zonave ligatinore, përmirësimi i habitateve të peshqve dhe përmirësimi i kushteve për shpendët dhe speciet ujore.</i>			2	75.555												37.777	37.777								
30	Pyltaria	<i>Rritja e aftësisë ripërtëritëse ndaj ndryshimeve klimatike në parqet kombëtare dhe zonat e mbrojtura</i>	E gjelbër	MT (2032)	8																						
		<i>Vlerësimet e ndikimit të ndryshimeve klimatike dhe planet specifike të përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike në zonat e mbrojtura: Kryeni vlerësime të hollësishme të ndikimit të ndryshimeve klimatike për parqet kombëtare dhe zonat e mbrojtura, me fokus të veçantë në Parkun Kombëtar "Bredhi i Hotovës-Dangëlli" në Përmet. Këtu do të përfshihet studimi i efekteve të ndryshimeve klimatike në speciet e rralla dhe endemike, vlerësimi i ndryshimeve në shpërndarjen e habitateve, identifikimi i zonave të cenueshme dhe identifikimi i masave të përshtatjes.</i>			2	108.000								54.000	54.000												
		<i>Krijimi i zonave buferike rreth zonave të mbrojtura: Promovoni krijimin dhe zbatimin e zonave buferike rreth Bredhit të Hotovës-Dangëlli, Parkut Kombëtar të Lumit Vjosa dhe zonave të tjera të mbrojtura në Vlorë për të zvogëluar presionet e jashtme si zhvillimi urban, bujqësia dhe turizmi. Këto zona do të veprojnë si zona buferike natyrore për të mbrojtur biodiversitetin dhe për të ruajtur funksionet e ekosistemit.</i>			6	257.062.205											42.843.701	42.843.701	42.843.701	42.843.701	42.843.701	42.843.701	42.843.701				
		<i>Monitorimi i specieve endemike dhe të rralla: Zbatoni një sistem gjithëpërfshirës monitorimi për speciet endemike dhe të rralla brenda lumit Vjosë dhe Parkut Kombëtar "Bredhi i Hotovës-Dangëlli". Vëzhgimet e rregullta do të ndjekin dinamikën e</i>			6	183.600												30.600	30.600	30.600	30.600	30.600	30.600				

Nr.	Sektori	Masat e përshtatjes	Lloji	Periudha e nisjes	Vite	Buxheti	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042			
		popullatës dhe shëndetin e këtyre specieve, duke siguruar ndërhyrje në kohë nëse do të jetë e nevojshme.																								
		Ndërtimi i kapaciteteve për komunitetet lokale dhe palët e interesit: Forconi kapacitetin e komuniteteve lokale, ambientalistëve dhe agjencive qeveritare për të menaxhuar zonat e mbrojtura dhe zonat buferike. Këtu do të përfshihen trajnimet mbi strategjitë e përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike, ruajtja e biodiversitetit dhe praktikave të menaxhimit të qëndrueshëm të tokës.			6	108.000									18.000	18.000	18.000	18.000	18.000	18.000						
31	Pyltaria	Restaurimi i shtresave pyjore për të mbrojtur të korrat në Vlorë	E gjelbër	MT (2029)	7																					
		2			74.222			37.111	37.111																	
		5			2.089.403					417.881	417.881	417.881	417.881	417.881												
		5			1.119.323					223.865	223.865	223.865	223.865	223.865												
32	Turizmi	Planifikimi hapësinor strategjik për turizmin: Ridrejtimi i zhvillimit nga zonat me rrezik të lartë	Masë e butë	ST (2026)	2	600.000	300.000	300.000																		
33	Turizmi	Infrastruktura turistike që i reziston klimës: Paketa nxitëse për mbrojtjen e infrastrukturës së sektorit të turizmit nga ndryshimet klimatike	Masë e butë	MT (2030)	3	800.000				266.667	266.667	266.667														
34	Turizmi	Planifikimi Strategjik për aftësinë ripërtëritëse bregdetare: Zonat buferike dhe përshtatjet e portave detare	Masë e butë	MT (2029)	3	504.000			168.000	168.000	168.000															
35	Turizmi	Mbrojtja e Gjirit të Vlorës: Ruajtja e habitateve të Posidonia-s dhe trashëgimisë kulturore nënujore kundër ndikimeve të klimës	E gjelbër	AGJ (2034)	4																					
		2			500.000					250.000	250.000															
		2			633.784										316.892	316.892										
		2			50.000												25.000	25.000								
		2			60.000													30.000	30.000							
		2			24.835														12.418	12.418						
		2			50.000														25.000	25.000						
		2			2.210.000															1.105.000	1.105.000					
		2			77.500															38.750	38.750					
36	Turizmi	Forcimi i kuadrit politik dhe rregullator për "Turizmin e Qëndrueshëm": Rishikimi i politikave dhe përmirësimi rregullator	Masë e butë	ST (2028)	4	120.500			30.125	30.125	30.125	30.125														
37	Turizmi	Integrimi i të dhënave klimatike për turizëm të qëndrueshëm: Udhëzimet për menaxhimin e qëndrueshëm të biznesit dhe raportimin kombëtar	Masë e butë	ST (2026)	3	290.000	96.667	96.667	96.667																	
38	Turizmi	Infrastrukturë turistike që i reziston klimës: Dizajne të përshtatura për zbutjen e rrezikut klimatik	Zona gri	ST (2027)	10	TBC																				
		Vlerësimi i riskut klimatik për infrastrukturën ekzistuese dhe të planifikuar të turizmit dhe përzgjedhja e vendndodhjes për zonat që janë veçanërisht të ndjeshme për të përcaktuar ndërhyrjet e																								

Nr.	Sektori	Masat e përshtatjes	Lloji	Periudha e nisjes	Vite	Buxheti	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042
		<i>Të kryhet një studim mbi nënstacionet elektrike dhe linjat e transmetimit të energjisë të cenueshme dhe të prekura dhe hartimi i ndërhyrjeve për të trajtuar cenueshmëritë e zbuluara.</i>			2	58.000						29.000	29.000										
		<i>Përmirësimi i kullave të transmetimit nëpërmjet projekteve rezistente ndaj erës: Të përforcohen ose zëvendësohen kullat e transmetimit me struktura rezistente ndaj erës, duke përdorur materiale dhe projekte që i rezistojnë ngarkesave të larta të erës.</i>			4	488.090.000								122.022.500	122.022.500	122.022.500	122.022.500						
		<i>Instalimi i izolatorëve dhe kablove aerodinamike: Të përdoren përçues dhe amortizatorë aerodinamikë për të reduktuar dridhjet e shkaktuara nga era dhe për të minimizuar riskun e lëvizjeve të shpejta ose thyerjes së kablove.</i>			4	194.960.000								48.740.000	48.740.000	48.740.000	48.740.000						
		<i>Forcimi i strukturave të nënstacioneve kundër ngarkesave të erës: Të rrijtëzohen nënstacionet nëpërmjet përforcimit të çatave, vendosjes së barrierave kundër erës dhe ankorimit të sigurt të pajisjeve për të parandaluar dëmtimet nga erërat e forta.</i>			4	238.200.000								59.550.000	59.550.000	59.550.000	59.550.000						
		<i>Të ngrihen barrierat bimore kundër erës rreth infrastrukturës energjetike: Të mbillen rreshta me pemë dhe shkurre me aftësi ripërtëritëse që do të veprojnë si barrierat natyrore kundër erës, duke reduktuar shpejtësinë e erës dhe duke mbrojtur linjat e transmetimit dhe nënstacionet.</i>			4	64.990.000								16.247.500	16.247.500	16.247.500	16.247.500						
53	Energjia	Rritja e efikasitetit të ndërtesës: Certifikatat e performancës së energjisë dhe standardet e qëndrueshmërisë	Masë e butë	MT (2031)	5	3.500.000						700.000	700.000	700.000	700.000	700.000							
54	Energjia	Eksplorimi i potencialit të sektorit të energjisë: Studime për menaxhimin e kërkesës dhe ruajtjen e energjisë	Masë e butë	MT (2029)	3	2.900.000				966.667	966.667	966.667											
55	Energjia	Mbrojtja e infrastrukturës energjetike: Monitorimi i zonave të emergjencës dhe rrezikut	Masë e butë	ST (2028)	4	875.000			218.750	218.750	218.750	218.750											
56	Energjia	Rritja e aftësisë ripërtëritëse ndaj valës së të nxehtit përmes vendosjes efikase të teknologjisë së kondicionimit të ajrit dhe strehimeve për mbrojtje ndaj ndryshimeve klimatike	Masë e butë	AGJ (2036)	5	38.200.000											7.640.000	7.640.000	7.640.000	7.640.000	7.640.000		
57	Energjia	Optimizimi i energjisë së rinovueshme për sisteme me aftësi ripërtëritëse: Investime në inovacionin e rjetit dhe magazinimin	Masë e butë	AGJ (2033)	10	176.850.000								17.685.000	17.685.000	17.685.000	17.685.000	17.685.000	17.685.000	17.685.000	17.685.000	17.685.000	17.685.000
58	Energjia	Avancimi i bazisë gjinore në energji: Trajnim dhe mbështetje për gratë në "Projektet e energjisë së rinovueshme"	Masë e butë	ST (2027)	5	4.900.000		980.000	980.000	980.000	980.000	980.000											
59	Energjia	<i>Ndërtimi i aftësisë ripërtëritëse në hidro-energjia: Operacione të optimizuara dhe infrastrukturë e përfunduar</i> <i>Përditësimi i protokolleve të operimit të digës dhe rezervuarit: Të rishikohen protokollat e menaxhimit të rezervuarëve dhe të përcaktohet mënyra e optimizimit të ruajtjes dhe lëshimit të ujit, bazuar në parashikimet e klimës dhe modelet sezonale në ndryshim.</i> <i>Rikonstruksioni i impianteve hidro-energjietike për rezistencë ndaj klimës: Të zbatohet përmirësimi i strukturave të digave dhe turbinave për t'u përballur me thatësitat e zgjatura dhe ngjarjet ekstreme të motit, si reshjet e mëdha të shiut.</i> <i>Përmirësimi i menaxhimit të sedimenteve në rezervuarë: Të aplikohet thellimi i qëndrueshëm dhe devijimet e kontrolluara, për të ruajtur kapacitetin e magazinimit dhe efikasitetin operacional.</i> <i>Zbatimi i sistemeve të avancuara të monitorimit të klimës dhe hidrologjisë: Të vendosen sensorë dhe modele parashikimi për të monitoruar ndryshimet në kohë reale të reshjeve dhe prurjeve të ujit.</i>	Zona gri	ST (2028)	6																		
					2	75.820.000			37.910.000	37.910.000													
					4	346.500.000					86.625.000	86.625.000	86.625.000	86.625.000									
					4	238.200.000					59.550.000	59.550.000	59.550.000	59.550.000									
					4	86.530.000					21.632.500	21.632.500	21.632.500	21.632.500									
60	Transporti	Analiza e rregullt e cenueshmërisë dhe riskut dhe përcaktimi i masave për përmirësimin e aftësisë ripërtëritëse për infrastrukturën rrugore	Masë e butë	ST (2028)	6	457.000			76.167	76.167	76.167	76.167	76.167	76.167									
61	Transporti	Studimet gjeologjike për rrugët e qëndrueshme: Zgjidhje bio-inxhinierike për të ulur risqet për erozion dhe përmbytje	Masë e butë	MT (2030)	6	2.900.000					483.333	483.333	483.333	483.333	483.333	483.333							
62	Transporti	Promovimi i lëvizshmërisë urbane të qëndrueshme dhe me aftësi ripërtëritëse ndaj ndryshimeve klimatike: Hartimi dhe rishikimi i planeve të lëvizshmërisë urbane	Masë e butë	AGJ (2034)	4	1.200.000									300.000	300.000	300.000	300.000					
63	Transporti	Përshtatja e infrastrukturës kritike të transportit: Vlerësimi i përparuar i riskut dhe zgjidhje të projektimit me aftësi ripërtëritëse	Masë e butë	ST (2028)	2	2.700.000			1.350.000	1.350.000													
64	Transporti	<i>Integrimi i zgjidhjeve të bazuara në natyrë dhe përshtatjes së bazuar në mjedis për aftësitë ripërtëritëse të sektorit të transportit: Përmirësimi i infrastrukturës përmes përshtatjes së bazuar në natyrë dhe ekosisteme</i> <i>Të kryhet një vlerësim i opsioneve për zbatimin e korridoreve të gjelbra përgjatë infrastrukturës rrugore, për të zbutur ndikimet e ndryshimeve klimatike, duke parandaluar efektin e ishullit të nxehtësisë dhe duke reduktuar risqet e përmbytjeve dhe erozionin. Analiza duhet të identifikojë kilometrat dhe sipërfaqet përreth rrugëve specifike në të cilat do të kryhen ndërhyrje, së bashku me planin e zbatimit dhe analizën e fizibilitetit.</i> <i>Brezat buferike breg-lumore përgjatë rrugëve përgjatë lumenjve: Të krijohet zona buferike bimore përgjatë rrugëve pranë lumenjve, për të reduktuar erozionin, stabilizuar brigjet dhe minimizuar dëmet nga përmbytjet.</i> <i>Trotuarë të përshkueshëm nga uji dhe kullues të gjelbër në transportin urban: Zëvendësimi i trotuareve konvencionale me alternativa të përshkueshme nga uji.</i> <i>Të kryhet pyllëzim dhe të realizohet tarracim për parandalimin e rrëshqitjeve të tokës përgjatë rrugëve malore. Të kryhet mbjellja e pemëve dhe bimësisë vendase në shtatet përgjatë rrugëve</i>	E gjelbër	MT (2031)	5																		
					2	200.000						100.000	100.000										
					3	378.920.000								126.306.667	126.306.667	126.306.667							
					3	270.630.000								90.210.000	90.210.000	90.210.000							
					3	184.020.000								61.340.000	61.340.000	61.340.000							

Nr.	Sektori	Masat e përshtatjes	Lloji	Periudh a e nisjes	Vite	Buxheti	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042
		<i>kryesore të transportit dhe të zbatohen sistemet e tarracave për të zvogëluar risqet e erozionit të tokës dhe rrëshqitjeve të dheut.</i>																					
		<i>Mbrojtja e ligatinave bregdetare për aftësinë ripërtëritëse të transportit: Të restaurohen dhe të ruhen zonat e lagunave bregdetare për të vepruar si barriera natyrore ndaj valëve të stuhive dhe erozionit bregdetar që ndikojnë në infrastrukturën e transportit.</i>			3	270.630.000								90.210.000	90.210.000	90.210.000							
		<i>Praktikat e qëndrueshme të thellimit për rrugët ujore të lundrueshme: Të zbatohen teknika të thellimit të përgjegjshme ndaj mjedisit për mirëmbajtjen e rrugëve ujore të transportit, duke ruajtur njëkohësisht biodiversitetin detar.</i>			3	151.810.000								50.603.333	50.603.333	50.603.333							
		<i>Korridoret e gjelbra përgjatë autostradave dhe hekurudhave: Restaurimi dhe rivendosja e korridoreve të rrethuara me pemë dhe brezave të gjelbër përgjatë rrugëve kryesore dhe linjave hekurudhore për të zvogëluar stresin e nxehtësisë, për të siguruar hije, për të thithur ndotësit, për të funksionuar si barriera zhurme dhe për të përmirësuar lidhshmërinë e biodiversitetit.</i>			3	156.140.000								52.046.667	52.046.667	52.046.667							
		<i>Bio-inxhinieria për stabilizimin e rrugëve dhe hekurudhave: Të përdoren teknika biologjike për stabilizimin e shpateve, si mbulesa bimore dhe tarraca të mbjella, përgjatë rrugëve të transportit të cënueshme ndaj rrëshqitjeve të dheut ose erozionit në zonat jo-malore.</i>			3	173.230.000								57.743.333	57.743.333	57.743.333							
		<i>Të krijohen vijëzime bregdetare të gjalla për qëndrueshmërinë e transportit bregdetar, duke përdorur shkëmbinj nënujorë me goca deti dhe zona buferike bimore për të stabilizuar vijat bregdetare dhe për të mbrojtur infrastrukturën e transportit nga veprimi i valëve dhe rritja e nivelit të detit.</i>			3	248.940.000								82.980.000	82.980.000	82.980.000							
		<i>Të integrohen ura të gjelbra për kalimet e kafshëve të egra, duke zhvilluar mbikalime dhe nënkalime miqësore me mjedisin për të parandaluar vrasjen e kafshëve dhe për të siguruar migrim të sigurt të llojeve përgjatë rrjetit të transportit.</i>			3	194.940.000								64.980.000	64.980.000	64.980.000							
65	Transporti	Politikat e transportit për rezistencë ndaj ndryshimeve klimatike: Përfshirja e përshtatjes ndaj klimës në kuadrin rregullator	Masë e butë	ST (2027)	3	218.000		72.667	72.667	72.667													
66	Transporti	Partneritete novatore për transport të qëndrueshëm: Financimi për infrastrukturën e transportit me rezistencë ndaj klimës	Masë e butë	AGJ (2036)	5	1.900.000											380.000	380.000	380.000	380.000	380.000		
						9.800.696.977	4.659.800	7.529.882	529.596.820	662.060.265	802.079.015	804.689.152	340.902.076	1.471.731.191	1.314.666.566	1.284.405.814	614.986.908	365.760.242	360.947.182	350.722.182	307.589.881	289.185.000	289.185.000
							0,05%	0,1%	5,4%	6,8%	8,2%	8,2%	3,5%	15,0%	13,4%	13,1%	6,3%	3,7%	3,7%	3,6%	3,1%	3,0%	3,0%

ANEKSI II: PLANI PBA 2026-2028

Nr.	Aktivitetet në kuadër të zbatimit të masave specifike	Treguesit e performancës/Matja e zbatimit	Afati i zbatimit		Tregues kostoja (në USD)	Buxheti i shtetit	Burimi i fondit		Hendeku financiar
			Viti i fillimit	Viti i mbarimit			Financime të tjera publike	Financime të huaja	
I. Masa ndërsektoriale					3.858.333	2.705.576	0	17.500	-1.135.257
Masa 1	Forcimi i aftësisë ripërtëritëse rajonale: Mbështetja e udhërrëfyesit për përshtatjen e Ballkanit Perëndimor	1. Përfundimi dhe miratimi zyrtar i "Udhërrëfyesit novator për përshtatjen ndaj klimës e Ballkanit Perëndimor".			105.000	37.333	0	12.500	-227.667
Veprimtaria 1.1	1.1 Të sigurohet ekspertiza teknike dhe mbështetja këshillimore për Këshillin e Bashkëpunimit Rajonal në hartimin, strukturimin dhe metodologjinë e Udhërrëfyesit Novator për Përshtatjen ndaj Klimës, duke garantuar që ai të pasqyrojë cenueshmëritë rajonale, nevojat sektoriale dhe parashikimet klimatike deri në vitin 2050.		T1 2028	T4 2028	105.000	37333		12.500	0
Veprimtaria 1.2	1.2 Të kontribuohet në zhvillimin e udhërrëfyesit duke shqyrtuar dhe verifikuar draftet, duke mbështetur proceset e angazhimit të palëve të interesit dhe duke siguruar koherencën rajonale.	1.3. Numri i konsultimeve, workshop-eve ose takimeve rajonale të mbajtura për të zhvilluar dhe përsosur udhërrëfyesin.	T1 2029	T4 2030				0	
Veprimtaria 1.3	1.3 Të lehtësohet dialogu dhe koordinimi me palët kryesore të interesit në të gjithë Ballkanin Perëndimor për të siguruar që udhërrëfyesi të pasqyrojë prioritetet kombëtare të përshtatjes dhe të mbështesë bashkëpunimin rajonal.	1.3. Numri i konsultimeve, workshop-eve ose takimeve rajonale të mbajtura për të zhvilluar dhe përsosur udhërrëfyesin.	T1 2029	T4 2030					
Masa 2	Optimizimi i koordinimit të klimës: Forcimi i Kornizës së GNPKN-së	1. Numri i bashkive me grupe drejtuese operative që takohen rregullisht dhe raportojnë mbi progresin e PKP-së dhe Planit Vendor të Veprimit. 2. Përqindja e anëtarëve të Grupit Teknik të Punës për Përshtatjen ndaj Ndryshimeve Klimatike (GTP) dhe Grupit Drejtues të Bashkive të trajnuar në planifikimin dhe zbatimin e përshtatjes ndaj klimës. 3. Numri i politikave ose veprimeve për përshtatjen ndaj klimës të rekomanduara nga GPT-ja dhe të miratuara në nivel bashkiak.			420.000	0	0	0	-420.000
Veprimtaria 2.1	2.1 Të kryhet një shqyrtim institucional i strukturës aktuale të GNPKN-së, mandatit, proceseve të vendimmarrjes dhe mekanizmave të koordinimit të lidhura me përshtatjen ndaj klimës.		T1 2027	T4 2028	210.000				
Veprimtaria 2.2	2.2 Të identifikohen barrierat dhe mungesat kryesore që pengojnë bashkëpunimin ndërsektorial dhe zbatimin efektiv të masave të përshtatjes të GNPKN-së.		T1 2027	T4 2028	210.000				
Veprimtaria 2.3	2.3 Të jepen rekomandime të synuara për përmirësimin e funksionalitetit, kapacitetit koordinues dhe përafritimit strategjik të GNPKN-së me kornizat kombëtare të përshtatjes ndaj klimës.		T1 2027	T4 2028					
Veprimtaria 2.4	2.4 Të propozohen përmirësime në protokollin e vendimmarrjes brenda GNPKN-së për të rritur transparencën, efikasitetin dhe llogaridhënien në planifikimin dhe zbatimin e përshtatjes.		T1 2027	T4 2028					
Masa 3	Rritja e kapaciteteve për përshtatje: Mbështetja për grupin teknik të ndryshimeve klimatike dhe krijimi dhe fuqizimi i një grupi drejtues				496.666	0	0	5.000	-491.666
Veprimtaria 3.1	3.1 Të ofrohet mbështetje të synuar për ngritjen e kapaciteteve (p.sh., trajnim teknik, materiale udhëzuese) për Grupin Teknik të Punës për Përshtatjen ndaj Ndryshimeve Klimatike.	3.1 Numri i seancave të trajnimit të zhvilluara për Grupin Teknik të Punës për përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike.	T1 2027	T4 2029	248.333			5000,0	
Veprimtaria 3.2	3.2 Të ngrihet një Grup Drejtues në nivel bashkie me role dhe përgjegjësi të përcaktuara qartë për të koordinuar dhe monitoruar veprimet vendore të përshtatjes.	3.2 Përqindja e bashkive që kanë ngritur Grupin Drejtues.	T1 2027	T4 2029	248.333				
Veprimtaria 3.3	3.3 Të ofrohen seanca trajnuese për anëtarët e Grupit Drejtues në lidhje me planifikimin e përshtatjes dhe raportimin e mekanizmave të lidhura me PKP-në dhe Planin Vendor të Veprimit.	3.3 Numri i anëtarëve të Grupit Drejtues të trajnuar në planifikimin e përshtatjes dhe raportim.	T1 2027	T4 2029					
Masa 4	Rritja e aftësisë ripërtëritëse ndaj klimës përmes sistemeve të përmirësuara të dhënave				500.000	1.476.151	0	0	976.151
Veprimtaria 4.1	4.1 Të zhvillohen ose përmirësohen platformat e centralizuara të informacionit mbi klimën për të mundësuar integrimin, ndarjen dhe aksesin e të dhënave në të gjithë sektorët dhe nivelet e qeverisjes.	4.1. Ekzistenca e një platforme operative informacioni për klimën (e re ose e përmirësuar) që ofron të dhëna dhe shërbime të aksesueshme.	T1 2028	T4 2028	200.000	1.376.151			
Veprimtaria 4.2	4.2 Të forcohen kapacitetet institucionale në mbledhjen, përpunimin dhe analizën e të dhënave klimatike nëpërmjet trajnimit, sigurimit të instrumenteve dhe zhvillimit të protokolleve standarde.	4.2. Numri i anëtarëve të stafit teknik të trajnuar në mbledhjen, përpunimin dhe analizën e të dhënave klimatike.	T1 2028	T4 2030	200.000	100.000			
Veprimtaria 4.3	4.3 Të ngrihen ose të përmirësohen sistemet e monitorimit në kohë reale dhe sistemet e paralajmërimit të hershëm për rreziqet që lidhen me klimën.	4.3. Përqindja e zonave të cenueshme të mbuluara nga sistemet e monitorimit në kohë reale dhe paralajmërimit të hershëm.	T1 2028	T4 2030	100.000	0			
Masa 5	Zgjidhje të bazuara në natyrë dhe skema zhvilluesish për fitim neto të biodiversitetit	1. Ekzistenca e një platforme operative informacioni për klimën (e re ose e përmirësuar) që ofron të dhëna dhe shërbime të aksesueshme 2. Numri i vendeve të punës të krijuara nëpërmjet zbatimit të zgjidhjeve të bazuara në natyrë dhe nismave të restaurimit të habitateve.							
Veprimtaria 5.1	Të krijohen dhe restaurohen korridoret e gjelbra për lidhshmërinë e biodiversitetit duke identifikuar zonat prioritare dhe duke restauruar bimësinë vendase përmes plantacioneve dhe infrastrukturës miqësore ndaj jetës së egër (ura ekologjike, nënkallime, etj.).	5.1. Numri i kilometrave të korridoreve të gjelbra të krijuara ose të restauruara me bimësi vendase dhe infrastrukturë miqësore për jetën e egër.	T1 2029	T4 2034					
Veprimtaria 5.2	Të përmirësohen shërbimet e ekosistemit kulturor dhe rekreativ përmes ruajtjes duke restauruar zonat e mbrojtura për të përmirësuar aksesin publik, duke zhvilluar infrastrukturë për rekreacion të qëndrueshëm (shtigje, zona vëzhgimi të jetës së egër, peshkim, zona ekoturizmi, etj.), dhe duke siguruar ruajtjen e peizazheve duke promovuar angazhimin publik.	5.2 Numri i elementëve të infrastrukturës rekreative të zhvilluar ose të përmirësuar në zonat e mbrojtura të restauruara.	T1 2030	T4 2034					
Veprimtaria 5.3	Të zbatohet fitimi i biodiversitetit si standardi rregullator në planifikim duke integruar politikën e fitimit neto për projektet e reja të zhvillimit dhe duke krijuar një program kompensimi që u kërkon zhvilluesve të restaurojnë ose kompenzojnë humbjen e habitatit. Mund të merren në konsideratë projekte pilot në bashkitë e synuara.	5.3.1 Numri i projekteve të reja të zhvillimit që zbatojnë parimet e fitimit neto të biodiversitetit (FNB) përmes kërkesave të kompensimit ose restaurimit. 5.3.2 Numri i politikave, planeve ose rregulloreve të zhvillimit vendor që kanë integruar zgjidhje të bazuara në natyrë dhe parimet e fitimit neto të biodiversitetit.	T1 2031	T4 2034					
Masa 6	Nxjtja e ndërgjegjësimit për aftësinë ripërtëritëse ndaj klimës dhe trajnimi për përshtatje dhe lehtësim				750.000	18.000	0	0	-732.000
Veprimtaria 6.1	6.1 Të zhvillohen dhe ofrohen module të trajnimit të synuar për përshtatjen dhe zbutjen e ndryshimeve klimatike për praktikuesit kryesorë, institucionet publike, bashkitë dhe ofruesit e shërbimeve kyç.	6.1. Numri i moduleve të trajnimit të zhvilluara dhe të ofruara për institucionet publike dhe shërbimet kyç.	T1 2027	T4 2030	375.000	18.000			
Veprimtaria 6.2	6.2 Zhvilloni seanca ndërgjegjësimi për popullsinë e gjerë dhe komunitetet vendore, me fokus në risqet klimatike me prioritet të lartë, përgjigjet praktike të përshtatjes dhe strategjitë e aftësisë ripërtëritëse në nivel komuniteti.	6.2 Numri i ngjarjeve ndërgjegjësuese të zhvilluara në komunitetet e cenueshme ndaj klimës.	T1 2027	T4 2030	375.000	0			
Veprimtaria 6.3	6.3 Të organizohen workshop-e dhe të shpërndahen materiale informuese të përshtatura për bizneset dhe startup-et, duke theksuar rolin e ekosistemeve në përshtatje, duke ofruar shembuj të zgjidhjeve të bazuara në natyrë dhe duke shpalosur mundësitë e financimit në dispozicion për të mbështetur inovacionin me aftësi ripërtëritëse ndaj klimës.	6.3. Numri i workshop-eve me në fokus biznesin të zhvilluara në lidhje të zgjidhjet e bazuara në natyrë dhe financimin për klimën.	T1 2027	T4 2030		0			
Veprimtaria 6.4	6.4 Të shtohet ndërgjegjësimi në nivel bashkiak mbi ndjeshmërinë klimatike të zonave të mbrojtura, nëpërmjet fushatave të komunikimit, dialogut me palët e interesit dhe integritimit të temave të lidhura me risqet për ekosistemin në eventet vendore të informimit.	6.4. Numri i bashkive që kanë zhvilluar veprimtari komunikimi mbi cenueshmërinë e ekosistemit.	T1 2027	T4 2030		0			

Nr.	Aktivitetet në kuadër të zbatimit të masave specifike	Treguesit e performancës/Matja e zbatimit	Afati i zbatimit		Tregues kostoja (në USD)	Buxheti i shtetit	Burimi i fondit		Hendeku financiar
			Viti i fillimit	Viti i mbarimit			Financime të tjera publike	Financime të huaja	
Masa 7	Mekanizmat novatorë të financimit të klimës: Pilotimi i strategjive të financimit të qëndrueshëm				1.520.000,00		0	-1520000	
Veprimtaria 7.1	7.1 Të identifikohen dhe vlerësohen mjetet e mundshme të financimit për klimën që janë të rëndësishme në kontekstin kombëtar dhe bashkiak, duke përfshirë skemat e sigurimeve, pagesat për shërbimet e ekosistemit (PSHE), lejet e hyrjes dhe kreditë me kusht.	7.1. Dokumenti i strategjisë së financimit të klimës është përfunduar dhe është verifikuar zyrtarisht, duke përfshirë mjetet përkatëse të vlerësuara në nivel kombëtar dhe bashkiak.	T1 2028	T4 2031	1.520.000				
Veprimtaria 7.2	7.2 Të hartohet një strategji e qëndrueshme e financimit për klimën, ku të përfshihen mjete të përzgjedhura dhe të përcaktohen parimet udhëzuese për zbatimin pilot në bashki.	7.2. Dokumenti i strategjisë së financimit të klimës është përfunduar dhe është verifikuar zyrtarisht, duke përfshirë mjetet përkatëse të vlerësuara në nivel kombëtar dhe bashkiak.	T1 2028	T4 2031					
Veprimtaria 7.3	7.3 Të pilotohen mekanizmat e përzgjedhur të financimit në nivel bashkiak në koordinim me autoritetet vendore, për të testuar fizibilitetin, pranimin publik dhe kërkesat institucionale.	7.3. Numri i bashkive që marrin pjesë në zbatimin pilot të mekanizmave të financimit për klimën.	T1 2028	T4 2031					
Masa 8	Pilotimi i vlerësimeve të menaxhimit të riskut për bizneset me aftësi ripërtëritëse ndaj ndryshimeve klimatike	1. Përqindja e bizneseve pjesëmarrëse që zbatojnë masa për zbutjen e riskut bazuar në vlerësimet e tyre.			66.666,67	1.174.092	0	0	1107425,225
Veprimtaria 8.1	8.1 Të kryhen vlerësime të risqeve specifike për sektorin për shoqëri private të zgjedhura për të identifikuar cenueshmëritë klimatike, risqet operationale dhe mundësitë e përshtatjes të personalizuara për çdo sektor.	8.1.1. Numri i shoqërive private që kanë përfunduar vlerësimet për risqet dhe cenueshmërinë klimatike. 8.1.2. Numri i sektorëve të mbuluar nga vlerësimet pilot të menaxhimit të riskut.	T1 2028	T4 2030	66666,67	1.174.092			
Veprimtaria 8.2	8.2 Të zhvillohen dhe përdoren mjete praktike, udhëzues dhe module trajnimi për të ndihmuar shoqëritë të kuptojnë, vlerësojnë dhe integrojnë risqet e lidhura me klimën në proceset e tyre të menaxhimit të riskut.	8.2. Numri i mjeteve praktike dhe materialeve udhëzuese të zhvilluara dhe të ofruara për integrimin e riskut klimatik.	T1 2028	T4 2030		0			
Veprimtaria 8.3	8.3 Të përmblidhen mësimet e nxjerra dhe rekomandimet nga vlerësimet pilot, të cilat do të udhëheqin më pas përkallëzimin e informimit të sektorit privat për klimën dhe praktikën e menaxhimit të riskut.	8.3. Përfundimi i raportit përmbledhës që përshkruan mësimet kryesore të nxjerra, sfidat dhe rekomandimet (po/jo).	T1 2028	T4 2030		0			
Masa 9	Pilotimi i vlerësimeve të menaxhimit të rrezikut për bizneset me aftësi ripërtëritëse ndaj klimës: Trajnimi i palëve të interesit dhe zhvillimi i mjeteve gjithëpërfshirëse								
Veprimtaria 9.1	9.1 Të hartohen dhe zhvillohen seanca trajnimi me ndjeshmëri gjinore që synojnë zyrtarët e qeverisjes vendore dhe kombëtare, OJQ-të, udhëheqësit e komunitetit dhe stafin teknik të përfshirë në planifikimin dhe zbatimin e përshtatjes ndaj klimës.	9.1. Numri i seancave të trajnimit me ndjeshmëri gjinore të zhvilluara në nivel kombëtar dhe bashkiak.	T1 2030	T4 2031					
Veprimtaria 9.2	9.2 Të zhvillohen dhe shpërndahen materiale dhe mjete praktike me qasje të ndjeshme ndaj gjinisë, si udhëzues, lista kontrolli dhe studime rasti, për të mbështetur integrimin e perspektivës gjinore në nismat e përshtatjes.	9.2.1. Numri i mjeteve dhe materialeve të zhvilluara me përgjegjshmëri gjinore (p.sh., lista kontrolli, udhëzime, studime rastesh). 9.2.2. Numri i palëve të interesit që morën ose patën akses në materiale me përgjegjshmëri gjinore.	T1 2030	T4 2031					
Veprimtaria 9.3	9.3 Të sigurohet pjesëmarrje gjithëpërfshirëse në trajnimet duke angazhuar aktivisht gratë, të rinjtë dhe grupet e marginalizuara, si dhe duke trajtuar pengesat në akses si gjuha, vendndodhja dhe orari.	9.3. Përqindja e trajnimeve ku pati pjesëmarrje gjinore të balancuar (të paktën 40% gra).	T1 2030	T4 2031					
Masa 10	Edukimi i komuniteteve: Përshtatja dhe rritja e ndërgjegjësimit për fatkeqësitë	1. Numri i shkollave që integrojnë temat e ndryshimeve klimatike dhe përshtatjes në kurrikulat ose veprimtaritë e tyre jashtëshkollore.							
Veprimtaria 10.1	10.1 Të hartohen dhe zbatohen materiale dhe veprimtari edukative të përshtatshme për moshën në shkollat fillore dhe të mesme, të fokusuara në ndikimet e ndryshimeve klimatike, masat e përshtatjes dhe zgjidhjet e bazuara në natyrë.	10.1 Numri i shkollave që kanë marrë materiale edukative (p.sh., udhëzues, postera, libra aktivitetesh) për përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike dhe zgjidhjet e bazuara në natyrë.	T1 2030	T4 2033					
Veprimtaria 10.2	10.2 Të organizohen evente ndërgjegjësimi me komunitetin, si panairë, ekspozita, workshop-e dhe seanca ndërvpreuese për klimën, për të angazhuar banorët mbi qëndrueshmërinë ndaj fatkeqësive dhe praktikave vendore të përshtatjes, duke iu drejtuar veçanërisht medias, politikëbërësve dhe grupeve të marginalizuara.	10.2. Numri i ngjarjeve të ndërgjegjësimit të komunitetit të mbajtura mbi përshtatjen ndaj klimës dhe aftësitë ripërtëritëse ndaj fatkeqësive.	T1 2030	T4 2033					
II. Bujqësia					49.157.180	15.729.642	23.751.275	9.577.673	-98.590
Masa 11	Fuqizimi i fermerëve: mbështetje financiare për infrastrukturën me aftësi ripërtëritëse ndaj klimës				2960000	15.729.642	1.713.021	2.750.205	17.232.868
Veprimtaria 11.1	11.1 Të hartohen dhe zbatohen skemat e synuara të mbështetjes financiare për t'iu mundësuar fermerëve të investojnë në infrastrukturë me aftësi ripërtëritëse ndaj klimës.	11.1. Shuma totale e mbështetjes financiare të alokuar për fermerët për investime në infrastrukturë me aftësi ripërtëritëse ndaj klimës.	T1 2028	T4 2037	2960000	15729642	1713020,833	489.798	
Veprimtaria 11.2	11.2 Të prioritetizohet financimi për instalimin e sistemeve mbrojtëse nga breshëri, si rrjetat kundër breshërit ose streha në rajonet që janë më të ekspozuar ndaj stuhive të forta të breshërit.	11.2. Sipërfaqja totale (në hektarë) e mbuluar nga sistemet e mbrojtjes nga breshëri të instaluar me mbështetje financiare.	T1 2028	T4 2037		0	0	300.000	
Veprimtaria 11.3	11.3 Të promovohet modernizimi i serrave duke mbështetur investimet në projekte me aftësi ripërtëritëse ndaj klimës, duke përmirësuar izolimin, automatizuar sistemet e ventilimit dhe duke përdorur teknologjitë me eficiencë të lartë të ujit.	11.3. Sipërfaqja totale (në m ²) e serrave të përmirësuara ose të ndërtuara me karakteristika të aftësive ripërtëritëse ndaj klimës përmes skemës së financimit.	T1 2028	T4 2037		0	0	1.660.408	
Veprimtaria 11.4	11.4 Të mbështetet krijimi i brezave mbrojtës dhe sistemeve të mbrojtjes nga era, duke përfshirë rreshtat e pemëve ose gardheve, për të zvogëluar ekspozimin ndaj erës, për të parandaluar erozionin e tokës dhe për të rritur stabilitetin e mikroklimës në ferma.	11.4. Numri i fermave me mbështetje financiare që përdorin sistemin me brez mbrojtës.	T1 2028	T4 2037		0	0	300.000	
Masa 12	Mbrojtja e fermerëve: Programet e kompensimit dhe ndihmës për rimëkëmbjen nga fatkeqësitë								
Veprimtaria 12.1	12.1 Të planifikohen fonde ndihme në rast katastrofash dhe skema ndihme emergjente për të mbështetur fermerët që humbin të ardhura për shkak të katastrofave të lidhura me klimën.	12.1. Shuma totale e fondeve të alokuara përmes skemave të kompensimit për fatkeqësitë dhe ndihmë emergjente.	T1 2029	T4 2038					
Veprimtaria 12.2	12.2 Të përcaktohen qartazi kriteret për pranueshmëri dhe procedura e aplikimit për të garantuar që familjet bujqësore të prekura të mund të kenë akses të barabartë dhe në kohë në kompensim dhe asistencë.		T1 2029	T4 2038					
Veprimtaria 12.3	12.3 Të zhvillohen fushata ndërgjegjësimi dhe komunikimi për të informuar fermerët rreth disponueshmërisë, kushteve dhe procedurave për mekanizmat e kompensimit.	12.3. Përqindja e komuniteteve bujqësore të synuara që marrin materiale informuese mbi mekanizmat e kompensimit për fatkeqësitë.	T1 2029	T4 2038					
Masa 13	Programet e kompensimit dhe ndihmës për rimëkëmbjen e aktiviteve								
Veprimtaria 13.1	13.1 Të kryhen vlerësime të ndjeshme ndaj riskut klimatik për të identifikuar speciet invazive prioritare, shpërndarja, ndikimi ose aftësia ripërtëritëse e të cilave mund të rritet në kushtet e ndryshimit të klimës.		T1 2030	T4 2032					
Veprimtaria 13.2	13.2 Të përcaktohen synimet dhe objektivat strategjike për parandalimin, zbulimin e hershëm, kontrollin dhe zhdukjen e specieve invazive, në përputhje me objektivat kombëtare të biodiversitetit dhe përshtatjes.		T1 2030	T4 2032					
Veprimtaria 13.3	13.3 Të zhvillohet një plan zbatimi ku të përcaktohen qartazi fazat, afatet kohore, përgjegjësit dhe nevojat për burime për secilën fazë të ciklit të menaxhimit të specieve invazive.	13.3. Zhvillimi i planit të zbatimit të verifikuar dhe me faza për menaxhimin e specieve invazive, duke integruar synimet strategjike të vlerësimit të riskut klimatik (po/jo).	T1 2030	T4 2032					
Veprimtaria 13.4	13.4 Të vendosen protokolle monitorimi dhe mekanizma për mbledhjen e të dhënave për të vlerësuar efektshmërinë dhe për të informuar menaxhimin e përshtatjes së specieve invazive në skenarët e ardhshëm klimatikë.	13.4. Ekzistenca e një sistemi monitorimi të standardizuar dhe funksional për speciet invazive të ndjeshme ndaj klimës (po/jo).	T1 2030	T4 2032					
Masa 14	Forcimi i Mbrojtjes nga Përmbytjet: Restaurimi i brigjeve të lumenjve dhe zgjerimi i fushave aluvionale përgjatë lumenjve kryesorë të Shqipërisë				45.564.000	0	0	307.500	-45.256.500
Veprimtaria 14.1	Të kryhet modelimi hidrologjik dhe hartëzimi i riskut nga përmbytjet në lumenjtë prioritare për të identifikuar zonat e cenueshme ku është i nevojshëm restaurimi i brigjeve të lumenjve dhe fushave aluvionale.	14.1. Numri i zonave me rrezik nga përmbytjet të hartëzuara dhe të prioritetizuara sipas modelimit hidrologjik dhe vlerësimit të riskut të përmbytjeve.	T1 2026	T4 2027	354.000,00		0	50000	-304.000
Veprimtaria 14.2	Të bëhet projektimi inxhinierik për punimet e restaurimit të brigjeve të lumenjve dhe digave të cenueshme bazuar në cenueshmëritë e zbuluara.	14.2. Numri i planeve inxhinierike të projektuara dhe të përfunduara për restaurimin e brigjeve të lumenjve dhe digave të cenueshme	T1 2026	T4 2027	400.000,00		0	57500	-342.500

Nr.	Aktivitetet në kuadër të zbatimit të masave specifike	Treguesit e performancës/Matja e zbatimit	Afati i zbatimit		Tregues kostoja (në USD)	Buxheti i shtetit	Burimi i fondit		Hendeku financiar
			Viti i fillimit	Viti i mbarimit			Financime të tjera publike	Financime të huaja	
Veprimtaria 14.3	Të restaurohen brigjet e lumenjve dhe të riparohen digat: Të vendoset fokusi në restaurimin dhe riparimin e argjinaturave dhe digave të brigjeve të lumenjve përgjatë rrjedhave kryesore të lumenjve si Drini, Buna, Mati, Ishmi dhe Vjosa për të restauruar 300 km të argjinaturave mbrojtëse nga përmbytjet të identifikuar në Strategjinë Kombëtare për Ujitje, Kullim dhe Mbrojtje nga Përmbytjet. Përpjekjet do të synojnë forcimin e infrastrukturës ekzistuese dhe të re të mbrojtjes nga përmbytjet, përmirësimin e kontrollit të erozionit dhe parandalimin e dëmeve të shkaktuara nga reshjet e dendura të shiut ose rritja e nivelit të detit. Evidentoni praktikën e qëndrueshme që përfshijnë bimësinë natyrore për të përfunduar brigjet e lumenjve dhe për të promovuar aftësitë ripërtëritëse e ekosistemit.	14.3.1. Numri i kilometrave të brigjeve të lumenjve dhe argjinaturave të mbrojtjes nga përmbytjet të restauruara ose të riparuar në basenet ujore me përparësi. 14.3.2. Numri i segmenteve të lumenjve të restauruar duke përdorur zgjidhje të bazuara në natyrë (p.sh., argjinatura me bimësi, zona buferike bregore) për kontrollin e erozionit dhe përmbytjeve.	T1 2028	T4 2031	44.000.000,00		0	0	-44.000.000
Veprimtaria 14.4	Monitorimi dhe mirëmbajtja e sistemeve të mbrojtjes së lumenjve: Të ngrihet një sistem monitorim për të ndjekur efektshmërinë e restaurimit të brigjeve të lumit, zgjerimit të fushave aluvionale dhe ndërtimit të barrierave kundër përmbytjeve. Si dhe sisteme paralajmërimi të hershëm për t'u përgatitur kundër ndikimeve të mundshme. Inspektimet e rregullta do të sigurojnë që infrastruktura të mbetet e paprekur dhe të vazhdojë të ofrojë mbrojtje.	14.4. Numri i sistemeve funksionale të paralajmërimit të hershëm dhe stacioneve të monitorimit të përmbytjeve të instaluar në basenet ujore të cenueshëm.	T1 2028	T4 2031	324.000,00		0	100.000	-224.000
Veprimtaria 14.5	Angazhimi i komunitetit dhe ndërgjegjësimi për rrezikun e përmbytjeve: Të angazhohen komunitetet vendore në menaxhimin e riskut nga përmbytjet duke rritur ndërgjegjësimin rreth masave të mbrojtjes nga përmbytjet, rëndësisë së restaurimit të brigjeve të lumenjve dhe rolit të ligatave në zbutjen e përmbytjeve. Të inkurajohet pjesëmarrja vendore në veprimtaritë e mirëmbajtjes dhe restaurimit, duke i fuqizuar banorët që të marrin një rol aktiv në mbrojtjen e mjedisit të tyre. Dhe hartoni plane specifike për evakuimin e popullsisë në rast të rreziqeve ekstreme klimatike.	14.5.1. Numri i komuniteteve të arrira përmes fushatave të ndërgjegjësimit për riskun nga përmbytjet dhe veprimtaritë e angazhimit të komunitetit. 14.5.2. Numri i bashkive me plane të përditësuara të evakuimit nga përmbytjet dhe strategji të përgatitjes për përmbytjet me bazë komuniteti.	T1 2026	T4 2031	486.000,00		0	100.000	-386.000
Masa 15	Zbatimi i krijimit të habitatit dhe zgjidhjeve të bazuara në natyrë për të luftuar erozionin e tokës	1. Ulja e përqindjes së erozionit të tokës ose shkallës së sedimentimit në zonat e trajtuara. 2. Numri i planeve vendore të përshtatjes ose planeve të përdorimit të tokës që integrojnë masa të kontrollit të erozionit të bazuara në natyrë.			217.917	0	0	4.177.468	3.959.551
Veprimtaria 15.1	Identifikoni dhe hartëzoni zonat e prirura ndaj erozionit për zonat e synuara. Kryeni analiza gjeohapësimore dhe studime në terren për të hartëzuar zonat e prirura ndaj erozionit, krahasuar me vlerësimin e riskut klimatik për të identifikuar zonat me risk të lartë dhe për të përcaktuar ndërhyrjet në përputhje me strategjitë vendore të përshtatjes.	15.1. Numri i zonave me rrezik nga erozioni të identifikuar dhe të hartëzuara duke përdorur vlerësimet gjeo-hapësimore dhe ato në terren.	T1 2028	T4 2029	170000		0	494163,1071	324.163
Veprimtaria 15.2	Të përcaktohen zonat buferike bimore dhe të restaurohen barrierat natyrore duke mbjellë barëra, shkurre dhe pemë vendase përgjatë brigjeve të lumenjve, shpateve të kodrave dhe tokave bujqësore për të stabilizuar tokën dhe për të reduktuar humbjen e sedimenteve.	15.2. Numri i hektarëve të restauruar nëpërmjet zonave buferike bimore dhe barrierave natyrore kundër erozionit duke përdorur specie bimore vendase.	T1 2030	T4 2033	0		0	28326,21429	28.326
Veprimtaria 15.3	Të përdoret agropylltaria dhe menaxhimi i qëndrueshëm i tokës për stabilizimin e saj, duke aplikuar sisteme agropylltaria, duke përdorur kultura shumëvjeçare vendase dhe metoda të ndërkulturimit për të parandaluar varfërimin e tokës, si dhe duke promovuar teknikat e bujqësisë rigjeneruese.	15.3. Numri i hektarëve të tokave të vendosura nën sistemet e menaxhimit të agropylltarisë ose rigjenerimit në zonat me rrezik nga erozioni.	T1 2030	T4 2033	0		0	1218326,214	1.218.326
Veprimtaria 15.4	Të përdoret bioinxhinieria e tokës dhe infrastruktura e gjelbër për stabilizimin e shpateve, duke përfshirë: përforcimin e shpateve të pjerrëta përmes zgjidhjeve bioinxhinierike, përdorimin e gjeotekstiveve dhe mbulesave të kontrollit të erozionit të biodegradueshme dhe shfrytëzimin e specieve vendase me rrënjë të thella për të siguruar ankorimin natyror.	15.4. Numri i ndërhyrjeve për stabilizimin e shpateve të zbatuara duke përdorur bioinxhinierinë e tokës dhe teknikat e infrastrukturës së gjelbër.	T1 2030	T4 2033	0		0	1218326,214	1.218.326
Veprimtaria 15.5	Të promovohen programet e ripyllëzimit dhe ruajtjes së tokës të udhëhequra nga komuniteti për të angazhuar aktivisht fermerët, grupet indigjene dhe organizatat vendore në përpjekjet e restaurimit të tokës, duke përfshirë ngritjen e kapaciteteve.	15.5. Numri i anëtarëve të komunitetit (p.sh., fermerëve, grupeve indigjene) të trajnuar ose angazhuar në nismat e ripyllëzimit dhe konservimit.	T1 2028	T4 2033	47.917		0	1218326,214	1.170.410
Masa 16	Rritja e kapacitetit të IGEO-s (Instituti të Gjeo-shkencave) për monitorimin bregdetar dhe ofrimin e të dhënave mbi ndryshimet dhe risqet mjedisore				161.100	0	90.775	400.000	329.675
Veprimtaria 16.1	16.1 Të kryhet një vlerësim i nevojave të kapaciteteve të IGEO-s për të identifikuar mangësitë teknike, njerëzore dhe institucionale që lidhen me monitorimin mjedisor dhe monitorimin e zonave bregdetare.	16.1. Ekzistenca e një raporti të përfunduar dhe të verifikuar zyrtarisht për vlerësimin e nevojave të kapacitetit për IGEO-n (Po/Jo).	T1 2028	T4 2029	161.100		24.536	100.000	
Veprimtaria 16.2	16.2 Të përmirësohet infrastruktura dhe pajisjet teknike për të mbështetur mbledhjen e të dhënave në kohë reale mbi erozionin bregdetar, depërtimin e ujërave të kripura, cilësinë e ujërave nëntokësore dhe mbulesën bimore në zonat bregdetare të cenueshme.	16.2. Përqindja e progresit në krijimin e një sistemi operativ të monitorimit bregdetar dhe mjedisor pranë IGEO-s, ku përfshihet përmirësimi i infrastrukturës, protokollat e standardizuara dhe trajnimi i stafit (%).	T1 2028	T4 2029			0	100.000	
Veprimtaria 16.3	16.3 Të zhvillohen dhe zbatohen protokolle të standardizuara monitorimi për të siguruar saktësinë, qëndrueshmërinë dhe krahasueshmërinë e të dhënave në të gjitha zonat bregdetare.	kontribuon për Treguesin 2	T1 2028	T4 2029			0	100.000	
Veprimtaria 16.4	16.4 Të ofrohen programe trajnimi të synuara për stafin dhe partnerët e IGEO-s mbi metodologjitë e mbledhjes së të dhënave, teledeteksionin dhe sistemet e menaxhimit të të dhënave që lidhen me ndikimet klimatike në ekosistemet bregdetare.	kontribuon për Treguesin 2	T1 2028	T4 2029			66.239	100.000	
Masa 17	Zgjerimi dhe modernizimi i sistemeve të ujitjes për rritjen e aftësisë ripërtëritëse bujqësore				24.000	0	21.947.478	1.750.000	23.673.478
Veprimtaria 17.1	Të hartëzohen dhe identifikohen sistemet ekzistuese të ujitjes dhe statusi i tyre: Të zhvillohet një hartë specifike dhe/ose një listë të qartë e secilit sistem ekzistues të ujitjes dhe statusit të tij, të ndjekur nga një listë e zonave ku nevojitet sisteme të reja dhe studime fizibiliteti.		T1 2027	T4 2028	24.000		0	350.000	326.000
Veprimtaria 17.2	Ndërtimi i sistemeve të reja të ujitjes: Të zhvillohen dhe ndërtohen sisteme të reja të ujitjes në rajonet kryesore bujqësore, duke u përqendruar në zgjerimin e mbulimit të ujitjes në 360.000 hektarë. Të prioritetizohet instalimi i teknologjive moderne të ujitjes, siç janë sistemet e ujitjes me pika dhe me spërkatje, për të përmirësuar eficientësinë e ujitjes dhe për të siguruar prodhimin e të korrave gjatë gjithë vitit. Fushat kryesore të fokusit përfshijnë Durrësin, Elbasanin, Gjirokastrën, Kukësin dhe Vlorën.	17.2. Numri i sistemeve të reja të ujitjes të ndërtuara dhe i sistemeve ekzistuese të ujitjes të rehabilituara.	T1 2029	T4 2032	0		11.249.842	350.000	11.599.842
Veprimtaria 17.3	Rehabilitimi i infrastrukturës ekzistuese të ujitjes deri në 240.000 hektarë: Të ndërmerret rehabilitimi dhe përmirësimi i sistemeve ekzistuese të ujitjes, duke përfshirë riparimin e infrastrukturës së vjetruar, siç janë kanalet, tubat dhe stacionet e pompimit. Vëmendje e veçantë do t'i kushtohet rehabilitimit të rezervuarëve të ujitjes dhe digave të dëmtuara në zona të tilla si Përmeti, duke siguruar një furnizim të besueshëm dhe të qëndrueshëm me ujë për bujqësinë.	17.3. Sipërfaqja totale e ujitjes (ha) u zgjerua (objekti: nga 230.000 në 360.000 ha).	T1 2029	T4 2032	0		10.697.636	350.000	11.047.636
Veprimtaria 17.4	Zhvillimi i praktikave të qëndrueshme të menaxhimit të ujitjes: Të promovohet miratimi i praktikave të qëndrueshme të menaxhimit të ujitjes në rajonet bujqësore, duke përfshirë përdorimin e teknologjive inteligjente të ujitjes dhe menaxhimin efikas të burimeve ujore. Të trajnohen fermerët në teknikat e ruajtjes së ujitjes dhe përdorimit efikas të sistemeve të ujitjes për të maksimizuar produktivitetin duke minimizuar humbjet e ujitjes.		T1 2029	T4 2032	0		0	350.000	350.000
Veprimtaria 17.5	Monitorimi dhe mirëmbajtja e sistemeve të kullimit: Të zbatohet një program i rregullt monitorimi dhe mirëmbajtjeje për të siguruar funksionimin e vazhdueshëm të sistemeve të ujitjes. Këtu do të përfshihen inspektimet e planifikuara të të gjithë infrastrukturës, riparimi i çdo dëmtimi dhe garantimin që shpërndarja e ujitjes të jetë efektive. Po ashtu, programi do të monitorojë performancën e sistemeve të ujitjes në rritjen e produktivitetit bujqësor.	17.5. Përqindja e sistemeve të ujitjes që janë nën monitorim dhe ndjekin programe të rregullta mirëmbajtjeje (%)	T1 2029	T4 2032	0		0	350.000	350.000
Masa 18	Siguria e qëndrueshme e ujitjes përmes infrastrukturës së mbledhjes së ujitjes të shiut				230.163	0	0	192.500	-37663
Veprimtaria 18.1	Të vlerësohet vendndodhja, të përcaktohen prioritetet e ndërhyrjeve dhe të kryhet analiza e fizibilitetit në bashkëpunim të ngushtë me fermerët dhe komunitetet vendore. Të hartohen ndërhyrjet të përshtatshme		T1 2027	T4 2028	230.163		0	50.000	-180.163

Nr.	Aktivitetet në kuadër të zbatimit të masave specifike	Treguesit e performancës/Matja e zbatimit	Afati i zbatimit		Tregues kostoja (në USD)	Buxheti i shtetit	Burimi i fondit		Hendeku financiar
			Viti i fillimit	Viti i mbarimit			Financime të tjera publike	Financime të huaja	
	për infrastrukturën e ujërave të shiut, rezervat ujore dhe riparimin e digave, bazuar në vlerësimet ekzistuese dhe plotësuese të cënueshmërisë dhe infrastrukturës ujore.								
Veprimtaria 18.2	Ndërtimi i infrastrukturës së mbledhjes së ujit të shiut: Të ndërtohen ose mirëmbahen sistemet e mbledhjes së ujit të shiut në vendndodhjet strategjike të identifikuar në veprimtarinë e mëparshme për të përmirësuar disponueshmërinë e ujit, veçanërisht në zonat e cënueshme ndaj thatësirës dhe mungesës së ujit. Këto sisteme do të mbledhin dhe ruajnë ujin e shiut për përdorim bujqësor, shtëpiak dhe industrial, duke rritur qëndrueshmërinë ndaj ndikimeve të ndryshmeve klimatike.	18.2. Kapaciteti total i magazinimit (m ³) i restauruar ose i krijuar nëpërmjet rehabilitimit të rezervave ujore dhe infrastrukturës së mbledhjes së ujërave të shiut.	T1 2029	T4 2032	0		0	55.000	55.000
Veprimtaria 18.3	Restaurimi i rezervave ujore dhe riparimi i digave të dëmtuara për të arritur objektivat kombëtare: Të vendoset fokusi në restaurimin e rezervave ekzistuese të ujit për të rritur kapacitetet e tyre për të ruajtur ujin, duke përfshirë pastrimin, përforsimin dhe zgjerimin e rezervuarëve dhe cisternave ekzistuese për të përmirësuar ruajtjen e ujit për përdorim gjatë periudhave të thatësirës, si dhe riparimin e afërsisht 230 digave të rëndësishme të dëmtuara (të evendintuara me pika blu në hartë), duke siguruar që funksionaliteti i këtyre digave do të mbrojtë furnizimin me ujë për komunitetet dhe ekosistemet, veçanërisht gjatë periudhave me reshje të parregullta.	18.3. Numri i rezervave të rëndësishme të ujit dhe digave të dëmtuara të restauruara në përputhje me objektivat kombëtare (objektivi: 230 vendndodhje).	T1 2029	T4 2032	0		0	25.000	25.000
Veprimtaria 18.4	Mirëmbajtja periodike e sistemeve të infrastrukturës së mbledhjes së ujit të shiut: Të zbatohet një program gjithëpërfshirës mirëmbajtjeje për sistemet e mbledhjes së ujërave të shiut dhe rezervat e restauruara të ujit. Kjo do të përfshijë inspektime periodike, pastrim dhe riparime për të siguruar funksionalitetin e vazhdueshëm dhe jetëgjatësinë e infrastrukturës.	18.4. Përqindja e sistemeve të mbledhjes dhe magazinimit të ujit të shiut që ndjekin planet aktive të mirëmbajtjes.	T1 2029	T4 2032	0		0	12.500	12.500
Veprimtaria 18.5	Ndërtimi i kapaciteteve dhe rritja e ndërgjegjësimit për praktikën e ruajtjes së ujit: Të promovohen praktikën e ruajtjes së ujit në rajonet e pajisura me infrastrukturë për mbledhjen e ujit të shiut, duke siguruar që bashkitë, komunitetet, fermerët dhe industrinë ta përdorin ujin e mbledhur në mënyrë efikase.	18.5. Përqindja e përdoruesve (familje, fermerë, institucione) në zonat e ndërrhyes që raportojnë miratimin e praktikave të ruajtjes së ujit.	T1 2029	T4 2034	0		0	50.000	50.000
III. Pylltaria					120.369.253	5.589.777	101.681.686	3.750.976	-9.346.814
Masa 19	Rritja e efikasitetit të pylltarisë nëpërmjet përrputshmërisë rregulatore të BE-së	Indeksi i pajtueshmërisë së pylltarisë i BE-së			8.800.000		5.192.308	501.429	-3.106.264
Veprimtaria 19.1	Përafrimi dhe zbatimi i politikave: Rishikimi dhe përditësimi i politikave kombëtare: Të sigurohet që politikën kombëtare për pylltarinë të jenë në përputhje me rregulloret e BE-së, siç është Strategjia Pyjore e BE-së për vitin 2030 dhe Rregullorja për Produktet pa Shpyllëzime.	19.1. Numri i politikave, strategjive ose instrumenteve legjislativë kombëtare për pylltorinë të rishikuara për t'u përafër me rregulloret e BE-së.	T1 2026	T4 2031	2.933.333				
Veprimtaria 19.2	Ndryshimet legjislativë: Të ndryshohen ligjet ekzistuese për pylltarinë për të përfshirë standardet dhe udhëzimet e BE-së.	19.2. Përqindja e zonave pyjore të menaxhuara të certifikuar sipas skemave të njohura të menaxhimit të qëndrueshëm të pyjeve (p.sh., KAP, PMCP).	T1 2026	T4 2031	2.933.333				
Veprimtaria 19.3	Menaxhimi i qëndrueshëm i pyjeve: Ndiqni praktika të qëndrueshme: Të zbatohen praktika të qëndrueshme të menaxhimit të pyjeve që përputhen me standardet e BE-së, me fokus në ruajtjen e biodiversitetit dhe aftësive ripërtëritëse ndaj klimës	mbështet Treguesin 1	T1 2026	T4 2031	2.933.334				
Veprimtaria 19.4	Programet e certifikimit: Të promovohen programe certifikimi si KAP (Këshilli i Administrimit të Pyjeve) dhe PMCP (Programi për Miratimin e Certifikimit të Pyjeve) për të siguruar praktika të qëndrueshme të pylltarisë	mbështet Treguesit 2, 3	T1 2026	T4 2031					
Veprimtaria 19.5	Ngritja e kapaciteteve dhe trajnimi: Programet e trajnimit: Të zhvillohen dhe zbatohen programe trajnimi për profesionistët e pylltarisë për rregulloret e BE-së dhe praktikën e menaxhimit të qëndrueshëm të pyjeve.	19.5. Numri i profesionistëve të pylltarisë të trajnuar në praktikën e menaxhimit të qëndrueshëm të pyjeve, të harmonizuara me ato të BE-së.	T1 2026	T4 2031					
Veprimtaria 19.6	Ndarja e njohurive: Të lehtësohet ndarja e njohurive dhe praktikave të mira midis palëve të interesit të pylltarisë nëpërmjet workshop-eve dhe seminareve.	mbështet Treguesit 3 dhe 5	T1 2026	T4 2031					
Veprimtaria 19.7	Monitorimi dhe Raportimi: Sistemet e monitorimit të pyjeve: Ndiqni sisteme të forta të monitorimit të pyjeve për të ndjekur pajtueshmërinë me rregulloret e BE-së dhe për të vlerësuar mirëqenien dhe qëndrueshmërinë e pyjeve. Mbledhja dhe raportimi i të dhënave: Të zbatohen mekanizma të standardizuar për mbledhjen dhe raportimin e të dhënave për të siguruar informacion të saktë mbi gjendjen e pyjeve dhe menaxhimin e tyre.	19.7. Numri i sistemeve të monitorimit të pyjeve të krijuara ose të përmirësuara për t'u harmonizuar me standardet e BE-së për pylltorinë.	T1 2026	T4 2031					
Veprimtaria 19.8	Angazhimi i Palëve të Interesit: Praktikën e bashkëpunimit: Krijoni platforma bashkëpunimi midis agjencive qeveritare, OJQ-ve dhe palëve private të interesit për të koordinuar përpjekjet në menaxhimin e pylltarisë. Fushatat e ndërgjegjësimit publik: Të zhvillohen fushata të ndërgjegjësimit publik për të edukuar komunitetet rreth rëndësisë së pylltarisë së qëndrueshme dhe pajtueshmërisë me rregulloret e BE-së	19.8. Numri i platformave të konsultimit ose koordinimit me shumë palë të interesit për të mbështetur qeverisjen e pyjeve në përputhje me BE-në.	T1 2026	T4 2031					
Veprimtaria 19.9	Nismat financiare: Programet e financimit: Të zhvillohen programe financimi për të mbështetur nismat e qëndrueshme të pylltarisë dhe pajtueshmërinë me rregulloret e BE-së.	mbështet Treguesin 6	T1 2026	T4 2031					
Veprimtaria 19.10	Subvencionet dhe grantet: Të ofrohen subvencione dhe grante për pronarët dhe menaxherët e pyjeve që ndjekin praktika të qëndrueshme dhe janë në përputhje me standardet e BE-së	19.10. Shuma totale e financimit ose incentivave financiare të shpërndara për të mbështetur praktikën e qëndrueshme të pylltarisë dhe pajtueshmërinë e tyre me rregulloret e BE-së.	T1 2026	T4 2031					
Masa 20	Avancimi i pylltarisë së qëndrueshme: Fondi i pyllëzimit dhe iniciativat e prokurimit të gjelbër				2.135.000,00		4.805.769		2670769,231
Veprimtaria 20.1	20.1 Të projektohen struktura qeverisëse dhe financuese të Fondit të Pyllëzimit, ku të përfshihen kriteret e pranueshmërisë, fushat prioritare dhe mekanizmat e alokimit, në përputhje me strategjitë kombëtare të adaptimit dhe biodiversitetit.	20.1. Struktura qeverisëse dhe financuese të Fondit të Pyllëzimit, ku të përfshihen kriteret e pranueshmërisë, fushat prioritare dhe mekanizmat e alokimit (po/jo)	T1 2028	T4 2031	2.135.000		4.805.769		
Veprimtaria 20.2	20.2 Të kryhet vlerësimi hapësinor për të identifikuar zonat e degraduara ose të ndjeshme ndaj klimës, të përshtatshme për pyllëzim, duke siguruar integritetin ekologjik dhe përputhshmërinë me planet vendore të përdorimit të tokës.		T1 2028	T4 2031					
Veprimtaria 20.3	20.3 Të lançohet një fazë pilot e programit të pyllëzimit, ku të përfshihet shpërndarja e financimeve për projekte vendore dhe nisma të bazuara në komunitet.	20.3. Shuma totale e financimit të shpërndarë përmes Fondit të Pyllëzimit për projekte pilot dhe nisma pyllëzimi me bazë komunitare.	T1 2028	T4 2031					
Veprimtaria 20.4	20.4 Të zhvillohen dhe miratohen udhëzime për prokurimin e gjelbër për sektorin pyjor, duke promovuar drurin e siguruar në mënyrë të qëndrueshme dhe praktika miqësore me ekosistemin.	20.4. Përqindja e institucioneve dhe agjencive të sektorit pyjor që kanë marrë udhëzuesin e prokurimit të gjelbër.	T1 2028	T4 2031					
Masa 21	Rivitalizimi i tokave të dëmtuara: Integrimi i ZBN-së dhe ABE-së me praktikën e agro-pylltarisë	1. Numri i masave ZBN dhe PBE të zbatuara në zonat e degraduara pyjore për të mbështetur rigjenerimin e pyjeve.			51.058.668	5.463.807	21.279.707	0	-24315154,55
Veprimtaria 21.1	Identifikimi, vlerësimi dhe planifikimi strategjik i vendit. Të klasifikohen rajonet e prekura sipas nivelit të degradimit përmes një ushtrimi hartëzimi të zonave të degraduara në rajonet e identifikuar, për të zhvilluar një plan restaurimi me përparësi.	21.1. Zonat e tokës së degraduar të identifikuar, hartëzuar dhe klasifikuar sipas nivelit të degradimit	T1 2026	T4 2027	340.000	30.420	0	0	-309.580,0
Veprimtaria 21.2	Rigjenerimi dhe ripyllëzimi i pyjeve në zonat e synuara: Has, Kukës, Pukë, Fushë-Arrëz, Mirditë, Mat, Klos, Dibër, Bulqizë, Shkodër, Krujë, Korçë, Kolonjë, Vlorë. Veprimtaria synon rivendosjen e specieve vendase të pemëve përmes mbjelljes së specieve vendore dhe rezistente ndaj zjarrit, si dhe përmes përdorimit të teknikave të parandalimit dhe aftësive ripërtëritëse ndaj zjarrit, të tilla si zonat buferike, brezat mbrojtës nga zjarri, ripyllëzimet me specie të përziera dhe brezat e pemëve rezistente ndaj zjarrit, për të minimizuar përhapjen e zjarreve në të ardhmen.	21.2. Sipërfaqja totale (ha) e ekosistemeve pyjore të ripyllëzuara dhe të përmirësuara (objektivi: 169,000ha).	T1 2028	T4 2031	49.051.418	0	7.305.446	0	-41.745.972,5
Veprimtaria 21.3	Të zbatohet ZBN-të dhe bioinxhinieria për mbrojtjen e tokës dhe infrastrukturës në zonat pyjore të synuara në Tropojë, Has, Kukës, Mirditë, Dibër, Mat, Bulqizë, Klos, Bovillë (Tiranë), Krujë, Gramsh,	21.3. Numri i masave ZBN dhe bioinxhinierike të zbatuara në zonat e synuara për mbrojtjen e tokës dhe infrastrukturës.	T1 2028	T4 2031	0	5.433.387	12.192.719	0	17.626.106,3

Nr.	Aktivitetet në kuadër të zbatimit të masave specifike	Treguesit e performancës/Matja e zbatimit	Afati i zbatimit		Tregues kostoja (në USD)	Buxheti i shtetit	Burimi i fondit		Hendeku financiar
			Viti i fillimit	Viti i mbarimit			Financime të tjera publike	Financime të huaja	
	Skrapar dhe Tepelenë. Ndërhyrjet mund të përfshijnë teknika të tilla si mure mbrojtëse, mure mbajtëse me bimësi dhe specie bimore që stabilizojnë tokën për të parandaluar erozionin.								
Veprimtaria 21.4	Të zbatohen masa për parandalimin, monitorimin dhe zbutjen e riskut nga zjarret, duke përmirësuar sistemet e monitorimit dhe paralajmërimin të hershëm, si dhe duke trajnuar komunitetet vendore dhe ekipet e pylltarisë me strategjitë e parandalimit të zjarreve dhe reagimit të shpejtë.	21.4. Numri i seancave të trajnimit të zhvilluara me komunitetet vendore dhe ekipet pyjore në parandalimin e zjarreve dhe strategjitë e reagimit të shpejtë.	T1 2028	T4 2031	1.046.250	0	1.781.542	0	735.291,7
Veprimtaria 21.5	Promovimi i menaxhimit të qëndrueshëm të pyjeve të bazuar në komunitet: Të angazhohen komunitetet vendore në restaurimin e pyjeve përmes programeve të ngritjes së kapaciteteve, korries së qëndrueshme dhe trajnimit për parandalimin e zjarreve.	21.5. Numri i seancave të angazhimit me komunitetet vendore në restaurimin e pyjeve përmes programeve të ngritjes së kapaciteteve, korries së qëndrueshme dhe trajnimit për parandalimin e zjarreve.	T1 2026	T4 2031	621.000	0	0	0	-621.000,0
Masa 22	Forcimi i mbrojtjes së pyjeve dhe kullotave: Investime në kapacitetet njerëzore dhe burimet e zjarfikësve				118.750	125.970	8.510.505	142.857	8.660.582
Veprimtaria 22.1	22.1 Të kryhet një vlerësim të nevojave për të identifikuar mangësitë në personel, trajnim dhe pajisje për parandalimin dhe reagimin ndaj zjarreve në pyje dhe kullota në zonat e cenushme ndaj klimës.	22.1. Kryerja e verifikimit të vlerësimit të nevojave për identifikimin e mangësive në personel, trajnimi dhe pajisje për parandalimin dhe reagimin ndaj zjarrit në pyje dhe kullota (po/jo)	T1 2028	T4 2031	118750	7020	1853940		
Veprimtaria 22.2	22.2 Hartoni dhe zbatoni 10 programe trajnimi të synuara për personelin e zjarfikësve, duke u përqendruar në parandalimin e zjarreve të përshtatura ndaj klimës, zbulimin e hershëm dhe strategjitë e reagimit të shpejtë.	22.2. Përqindja e personelit të zjarfikësve në zonat e cenushme ndaj klimës të trajnuar në parandalimin, zbulimin dhe reagimin ndaj zjarreve të përshtatura ndaj klimës.	T1 2028	T4 2031		76050	210600		
Veprimtaria 22.3	22.3 Përmirësoni dhe blini pajisje zjarfikëse të përshtatura për nevojat e pyjeve dhe kullotave, ku përfshihen automatet, pajisjet mbrojtëse, mjetet e komunikimit dhe sistemet për transportin e ujit.	22.3. Sistemi i parandalimit dhe reagimit ndaj zjarreve është funksional, duke përfshirë pajisjet e përmirësuara dhe sistemet funksionale të paralajmërimin të hershëm dhe monitorimit (po/jo).	T1 2028	T4 2031		0	1781541,667	142857,1429	
Veprimtaria 22.4	22.4 Të krijohen ose përmirësohen sistemet e paralajmërimin të hershëm dhe të monitorimit të riskut nga zjarri, duke integruar të dhënat meteorologjike dhe projeksionet klimatike për të përmirësuar gatishmërinë.	kontribuon jo drejtpërdrejt te Treguesi 3	T1 2028	T4 2031		0	4664423,077		
Veprimtaria 22.5	22.5 Të promovohet koordinimi ndër-agjencor dhe ushtrimet e përbashkëta simuluese midis departamenteve të pylltarisë, qeverive vendore dhe shërbimeve të emergjencës për të forcuar kapacitetet e reagimit institucional.	22.5. Numri i ushtrimeve të përbashkëta simuluese të kryera për të testuar koordinimin ndër-agjencor të reagimit ndaj zjarreve në pyje.	T1 2028	T4 2031		42.900	0		
Masa 23	Përparimi i pyllëzimit: Ngritja e fidanishteve rajonale për speciet rezistente ndaj thatësirës				308.820	0	61.893.398	0	61.584.578
Veprimtaria 23.1	Të përzgjidhet vendi, të blihet toka dhe të zhvillohet infrastruktura për katër fidanishtet. Të kryhen vlerësime të përshtatshme dhe disponueshmërisë së vendit për të identifikuar katër vendndodhjet e përshtatshme. Pas kësaj, të hartohet një plan zbatimi për fidanishtet, ku të përcaktohet infrastruktura e nevojshme (përgatitja e tokës, zonat në hije të përshtatshme për ngritjen e serave, ujitja me pika, rezervuarët e ujit, mjediset e magazinimit etj.).		T1 2026	T4 2027	10.000		11.633.677	0	11.623.677
Veprimtaria 23.2	Ndërtimi dhe pajisja e fidanishteve rajonale: Ngrini katër fidanishte të vendosura në mënyrë strategjike me sisteme ujitjeje, ruajtje të farëve dhe mjediset të kontrolluara për të optimizuar rritjen e fidanëve.	23.2. Numri i fidanishteve rajonale pyjore të ngritura për të mbështetur përpjekjet e pyllëzimit dhe ripyllëzimit në tokat pyjore të zhveshura dhe të dëmtuara nga erozioni të prekura nga zjarret dhe prerja e pemëve (objektivi: 4 fidanishte).	T1 2028	T4 2035	141.950		37.855.875	0	37.713.925
Veprimtaria 23.3	Kultivimi i llojeve të pemëve vendase dhe rezistente ndaj thatësirës: Përhapni dhe mirëmbani një përzgjedhje të larmishme të specieve të pemëve vendase të përshtatura me kushtet klimatike lokale për suksesin e pyllëzimit afatgjatë.	23.3. Kultivimi i specieve të pemëve vendase dhe rezistente ndaj thatësirës:	T1 2028	T4 2035	51.300		12.403.846	0	12.352.546
Veprimtaria 23.4	Të krijohet një program për mbledhjen dhe ruajtjen e farave: Të zhvillohet një bankë farërash për të mbledhur dhe ruajtur fara gjenetike të larmishme, të përshtatura për mjedisin vendor dhe për operacione të vazhdueshme të fidanishtes si dhe aftësitë ripërtëritëse të klimës.		T1 2028	T4 2035	47.520		0	0	-47.520
Veprimtaria 23.5	Trajnim dhe ndërtim kapacitetesh për komunitetet lokale: Të mundësohet trajnimi teknik për komunitetet vendore dhe profesionistët e pylltarisë për menaxhimin e fidanishteve, mbledhjen e farëve dhe teknikat e qëndrueshme të mbjelljes.	23.5. Numri i anëtarëve të komunitetit dhe profesionistëve të pylltarisë të trajnuar në menaxhimin e fidanishteve dhe teknikat e mbjelljes së qëndrueshme.	T1 2026	T4 2027	32.400		0	0	-32.400
Veprimtaria 23.6	Zhvillimi i një sistemi monitorimi për rritjen dhe mbijetesën e fidanëve: Të zbatohet një kuadër monitorimi për të ndjekur shëndetin e fidanëve, shkallët e rritjes dhe mbijetesën pas mbjelljes në vendet e pyllëzimit.		T1 2028	T4 2035	25.650		0	0	-25.650
Masa 24	Mbështetja e migrimit të specieve të rralla dhe endemike të pyjeve				98.730	0		0	-98.730
Veprimtaria 24.1	Identifikimi i habitateve të përshtatshme në lartësi të madhe: Të kryhen vlerësime ekologjike për të identifikuar zonat optimale me lartësi të madhe me kushtet e nevojshme klimatike dhe të tokës për zhvendosjen e specieve.	24.2. Sipërfaqja totale (ha) e habitateve të përshtatshme në lartësi të madhe të identikuara që kanë kushte të përshtatshme klimatike dhe tokësore për zhvendosjen e specieve.	T1 2028	T4 2029	54.000				-54.000
Veprimtaria 24.2	Hartimi i protokolleve të migracionit të ndihmuar: Të jepen udhëzime për transplantimin e specieve të rralla dhe endemike, duke siguruar ndërprerje minimale ekologjike dhe duke maksimizuar suksesin e përshtatjes.		T1 2030	T4 2033	0				0
Veprimtaria 24.3	Të ngrihen parcela eksperimentale të zhvendosjes: Të ngrihen parcela pilot për të monitoruar përshtatjen e specieve dhe për të përsosur praktikat më të mira për migrimet në shkallë të gjerë në të ardhmen.		T1 2030	T4 2033	0				0
Veprimtaria 24.4	Ofrimi i mbështetjes financiare dhe teknike për menaxhimin e habitatit: Të ofrohen incentiva dhe trajnime për palët e interesit vendore për të menaxhuar habitatet e reja në lartësi të madhe, duke mundësuar konservimin afatgjatë.	24.4. Numri i seancave të trajnimit të zhvilluara për krijimin dhe menaxhimin e zonave të reja në lartësi të madhe.	T1 2028	T4 2033	44.730				-44.730
Veprimtaria 24.5	Monitorimi dhe Zhvillimi i Strategjisë Afatgjatë të Përshtatjes: Të zbatohet një program monitorimi i vazhdueshëm për të ndjekur shëndetin e specieve, ndërvëprimet me ekosistemin dhe përshtatjet e nevojshme me kalimin e kohës.		T1 2030	T4 2033	0				0
Masa 25	Rivendosja e ekosistemeve jetësore: Mbrojtja dhe rigjenerimi i brezave të gjelbër bregdetarë dhe lumorë dhe ekosistemeve mbrojtëse				36.645.422	0	0	349.893	-36.295.529
Veprimtaria 25.1	Përzgjedhja e vendit, vlerësimi i rrezikut dhe planifikimi strategjik. Të kryhen studime hidrologjike, geomorfologjike, të vlerësimit të riskut dhe të sensorëve në distancë për të identifikuar zonat e ndërhyrjes dhe për të përcaktuar një plan ndërhyrjeje.	kontribuon për Treguesin 6	T1 2026	T4 2027	340.000			0	-340.000
Veprimtaria 25.2	Të zbatohen masat bioinxhinierike për menaxhimin e erozionit bregdetar në Velipojë, Kepi Rodonit, Bishti i Pallës, Kurbin (Patok), Fier (Darzëzë), Durrës (Rushkull) dhe Vlorë (Pylli Sodës). Të përdoret argjinatura me bimësi, stabilizimi i dunave dhe restaurimi e ligatinave në zonat bregdetare të ndjeshme për të zbutur erozionin dhe për të përmirësuar mbrojtjen nga përmbytjet.	25.2. Numri i vendeve bregdetare me masa të zbatuara për kontrollin e erozionit bio-inxhinierik.	T1 2028	T4 2031	5.500.000			0	-5.500.000
Veprimtaria 25.3	Mbrojtja dhe rigjenerimi i brezave të gjelbër bregdetarë në zonat e Velipojës, Lagunës së Patokut, Rrushkullit, Karpenit, Spilësë, derdhjes së Vjosës, Dukatit, Karaburunit, Pishë-Porosë, Lukovës dhe	25.3. Numri i hektarëve të brezave të gjelbër bregdetarë të restauruar ose të zgjeruar me bimësi vendase.	T1 2028	T4 2031	16.592.500			0	-16.592.500

Nr.	Aktivitetet në kuadër të zbatimit të masave specifike	Treguesit e performancës/Matja e zbatimit	Afati i zbatimit		Treguesi i kostojve (në USD)	Buxheti i shtetit	Burimi i fondit		Hendeku financiar
			Viti i fillimit	Viti i mbarimit			Financime të tjera publike	Financime të huaja	
	Sarandës. Të mbrohen, zgjerohen, dhe përmirësohen rripat e gjelbër bregdetarë ekzistues duke mbjellë bimësi vendase, duke përmirësuar lidhshmërinë midis ekosistemeve bregdetare dhe duke ngritur zona buferike bregdetare për të filtruar ndotësit.								
Veprimtaria 25.4	Punime inxhinierike të mbrojtjes bregdetare (infrastruktura gri) në zonat Velipojë, Kune-Vain, Patok-Fushë Kuqe, Rrushkull, Divjakë-Karavasta, Nartë, dhe Butrint. Ndërhyrjet mund të përfshijnë ndërtimin e argjinaturave bregdetare, dallgëthyesve për të zvogëluar veprimin e valëve dhe mureve detare për t'u mbrojtur nga baticat e larta dhe valët e stuhive, duke kufizuar tërheqjen bregdetare. Qëndrueshmëria e strukturave do të promovohet duke integruar materiale miqësore me mjedisin, aty ku është e mundur.	25.4. Numri i punimeve të përfunduara të mbrojtjes bregdetare të infrastrukturës gri (p.sh., argjinatura, dallgëthyes, mure deti).	T1 2028	T4 2031	10.917.500		0		-10.917.500
Veprimtaria 25.5	Forcimi i aftësisë ripërtëritëse të ekosistemit lumor: Të bëhet stabilizimi i tokës me bimë vendase dhe masa kontrolli të erozionit bimor në zonat lumore, veçanërisht në Bovillë dhe në pellgjet ujëmbledhëse të Drinit, Matit, Erzenit, Shkumbinit, Vjosës dhe Semanit, për të zvogëluar sedimentimin dhe për të përmirësuar menaxhimin e përmblyjeve.	25.5. Numri i pellgjeve ujëmbledhëse me masa për stabilizimin e tokës dhe kontrollin e erozionit të zbatuara duke përdorur bimësi vendase.	T1 2028	T4 2031	2.880.000		321.047		-2.558.953
Veprimtaria 25.6	Përmirësimi i monitorimit dhe strategjive të menaxhimit përshtatës: Të krijohen programe monitorimi afatgjata për ekosistemet bregdetare dhe lumore, duke integruar imazhet satelitore dhe vlerësimet e biodiversitetit në vend për të matur efektivitetin e përpjekjeve të restaurimit.	kontribuon për Treguesin 7	T1 2028	T4 2031	415.422		28.846		-386.576
Masa 26	Financim i qëndrueshëm përmes pagesës për shërbimet e ekosistemit (PSHE)								
Aktiviteti 26.1	26.1 Të kryhet një vlerësim për të identifikuar shërbimet kryesore të ekosistemit (p.sh., rregullimi i ujit, sekuestrimi i karbonit, mbrojtja e biodiversitetit) dhe përfituesit e tyre kryesorë në nivel kombëtar dhe vendor.	26.1. Ekzistenca e një raporti kombëtar vlerësimi që identifikon shërbimet kryesore të ekosistemit dhe përfituesit e tyre kryesorë në nivel kombëtar dhe lokal (Po/Jo).	T1 2033	T4 2038					
Aktiviteti 26.2	26.2 Të zhvillohet një kuadër institucional për të mundësuar dhe rregulluar skemat e PSHE-së, duke përfshirë procedurat për kontraktimin, menaxhimin e fondeve, ndarjen e përfitimeve dhe monitorimin.	26.2. Ekzistenca e një kuadri institucional dhe rregullator për skemat PSHE të miratuara zyrtarisht (Po/Jo).	T1 2033	T4 2038					
Aktiviteti 26.3	26.3 Të zbatohen marrëveshjet pilot të PSHE-së në zona të zgjedhura duke krijuar kontrata formale midis përfituesve të shërbimeve dhe ofruesve të shërbimeve, me mekanizma për të kanalizuar fondet drejt menaxhimit të qëndrueshëm të tokës dhe ekosistemit.	26.3. Numri i kontratave formale të PSHE-së të nënshkruara midis ofruesve të shërbimeve dhe përfituesve në zonat pilot.	T1 2033	T4 2038					
Aktiviteti 26.4	26.4 Të ofrohet asistencë teknike për palët vendore të interesit për të siguruar pjesëmarrje efektive në skemat e PSHE-së.	26.4. Përqindja e palëve të interesit të synuara që marrin asistencë teknike për pjesëmarrjen në skemën PSHE.	T1 2033	T4 2038					
Masa 27	Restaurimi dhe aftësia ripërtëritëse e integruar e ekosistemit: Adresimi i erozionit të tokës në rajonet kryesore të Shqipërisë								
Veprimtaria 27.1	27.1 Përzgjedhja e vendit, vlerësimi i rrezikut dhe planifikimi strategjik. Të kryhen studime hidrologjike, gjeomorfologjike, të vlerësimit të riskut dhe të sensorëve në distancë për të identifikuar zonat e ndërhyrjes dhe për të përcaktuar një plan ndërhyrjeje.		T1 2033	T4 2040					
Veprimtaria 27.2	27.2 Të zbatohet bio-inxhinieria dhe të përdoret zonat buferike bregore për të luftuar erozionin e tokës: Përdorni zgjidhje bio-inxhinierike si zonat buferike vegetative, tarracat dhe speciet bimore vendase rezistente ndaj erozionit për stabilizimin e shpateve. Të mbrohet dhe të rivendoset bimësia bregore dhe ajo e ligatinave në zonat me rrezik nga erozioni, për të rritur mbajtjen e ujit, për të filtruar ndotësit dhe për të mbështetur biodiversitetin.	27.2. Numri i masave të bio-inxhinierisë të zbatuara për të luftuar erozionin e tokës dhe për të rritur qëndrueshmërinë e ekosistemit në tokat e degraduara.	T1 2033	T4 2040					
Veprimtaria 27.3	27.3 Rritja e Angazhimit të Komunitetit dhe Menaxhimi i Qëndrueshëm i Tokës: Të zhvillohen programe vendore trajnimi për të promovuar praktikën e qëndrueshme bujqësore dhe pyjore që reduktojnë erozionin e tokës dhe përmirësojnë qëndrueshmërinë e ekosistemit.		T1 2033	T4 2040					
Veprimtaria 27.4	27.4 Forcimi i Monitorimit dhe Strategjive të Menaxhimit të përshtatjes: Vendosni monitorim afatgjatë të ekosistemit për t'u përgatitur në rast të rreziqeve klimatike, ndiqni efektivitetin e përpjekjeve të restaurimit dhe përsosni qasjet e përshtatura të menaxhimit.		T1 2033	T4 2040					
Masa 28	Luftimi i erozionit dhe përmblyjeve: Restaurimi strategjik i habitateve dhe ripyllëzimi në rajonet kryesore të Shqipërisë								
Veprimtaria 28.1	Të përzgjidhen vendndodhjet dhe të identifikohen zonat specifike dhe ndërhyrjet për zbatimin e krijimit dhe restaurimit të habitatat duke reduktuar erozionin e tokës, duke parandaluar përmblytjet dhe duke përmirësuar aftësitë ripërtëritëse të ekosistemit në vendndodhjet strategjike të identifikuar.		T1 2026	T4 2027	456.000		0		-456.000
Veprimtaria 28.2	Restaurimi i pyjeve dhe kullotave të degraduara në rajonet kryesore: Të zbatohet ripyllëzimi në Durrës (194,84 ha) dhe Fier (931,96 ha) duke synuar zonat e degraduara nga zjarret në pyje, kullotja e tepërt dhe shpyllëzimi.	28.2. Sipërfaqja totale (ha) e pyjeve dhe kullotave të degraduara të restauruara nëpërmjet ripyllëzimit dhe kontrollit të erozionit bazuar në bimësi në Durrës dhe Fier (objektivi: 1,126.8 ha)	T1 2028	T4 2033	862.002		226.891		-635.111
Veprimtaria 28.3	Krijimi i brezave të gjelbër përgjatë lumenjve Vjosa dhe Seman: Mbllini lloje pemësh vendase përgjatë lumenjve Vjosë (137,8 ha) dhe Seman (Fier) (55,63 ha) për të stabilizuar brigjet e lumenjve, për të zvogëluar sedimentimin dhe për të zbutur risqet e përmblyjeve.	28.3. Sipërfaqja totale (ha) e brezave të gjelbër me specie vendase të vendosura përgjatë lumenjve Vjosë dhe Seman (objektivat: 137.8 ha në Vjosë dhe 55.63 ha në Seman)	T1 2028	T4 2033	237.982		741.177		503.194
Veprimtaria 28.4	Zgjidhje të bazuara në natyrë (ZBN) për kontrollin e erozionit dhe përmblyjeve: Të zbatohen ZBN-të, siç janë zgjidhjet e bio-inxhinierisë, tarracat dhe barrierat e bimësisë, për të restauruar zonat e degraduara dhe për të kontrolluar erozionin e tokës në rajonet pyjore dhe kullotore.	28.4. Numri i vendeve ku zbatohen zgjidhje të bazuara në natyrë (p.sh., tarraca, barriera vegetative, bioinxhinieri) për kontrollin e erozionit dhe përmblytjet.	T1 2028	T4 2033	6.622.560		0		-6.622.560
Veprimtaria 28.5	Restaurimi i fokusuar në ekosistemet bregdetare dhe malore të Vlorës: Të restaurohen ekosistemet kryesore në Dukat, Llogora, Karaburun për të mbrojtur nga erozioni i tokës, dhe Pyllin e Pishë-Poros (6740 ha) për të mbrojtur nga erozioni bregdetar dhe humbja e biodiversitetit.	28.5. Sipërfaqja totale (ha) e restauruar në pyllin Pishë-Poro për të mbrojtur nga erozioni bregdetar dhe humbja e biodiversitetit (objektivi: 6,740 ha)	T1 2028	T4 2033	12.374.640		1.788.729		-10.585.911
Veprimtaria 28.6	Ripyllëzimi i synuar në Dukat të Vjetër: Të restaurohen 354,4 hektarë pyll i degraduar në Dukat të Vjetër (Vlorë), ku erozioni i tokës dhe shpyllëzimi kanë çuar në degradimin e tokës dhe humbjen e tokës prodhuese.	28.6. Sipërfaqja totale (ha) e ripyllëzuar në Dukat të Vjetër për të zvogëluar erozionin dhe për të restauruar tokën e degraduar (objektivi: 354.4 ha)	T1 2028	T4 2033	650.678		0		-650.678
Masa 29	Menaxhimi i qëndrueshëm i peizazhit: Përmirësimi i cilësisë së ujit dhe biodiversitetit në liqenin e Viroit në Gjirokastër								
Veprimtaria 29.1	29.1 Të kryhet vlerësimi i vendndodhjes, planifikimi dhe përfshirja e palëve të interesit, duke realizuar vlerësime ekologjike dhe hidrologjike, hartëzime GIS dhe përdorim të sensorëve në distancë, me qëllim identifikimin e zonave që kanë nevojë për ndërhyrje dhe përcaktimin e një plani restaurimi që përfshin palët e interesit dhe komunitetet përkatëse.		T1 2033	T4 2034					
Veprimtaria 29.2	29.2 Ripyllëzimi me specie vendase: Zbatoni nisma për ripyllëzim rreth Liqenit të Viroit duke përdorur specie vendase pemësh dhe shkurre për të restauruar zonat e degraduara, për të stabilizuar tokën dhe për të rritur biodiversitetin. Forcimi i zonave buferike breg-lumore do të ndihmojë në uljen e hyrjes së sedimenteve në liqen, duke përmirësuar cilësinë e ujit dhe qëndrueshmërinë e ekosistemit. Bimësia rezistente ndaj thatësisë do të ketë përparësi për t'u përshtatur me kushtet klimatike në ndryshim.	29.2. Numri i specieve të pemëve vendase të zbuluara në zonat e ripyllëzuara.	T1 2034	T4 2035					

Nr.	Aktivitetet në kuadër të zbatimit të masave specifike	Treguesit e performancës/Matja e zbatimit	Afati i zbatimit		Treguesi i kostojve (në USD)	Buxheti i shtetit	Burimi i fondit		Hendeku financiar
			Viti i fillimit	Viti i mbarimit			Financime të tjera publike	Financime të huaja	
Veprimtaria 29.3	29.3 Masat e kontrollit të erozionit: Vendosni masa për kontrollin e erozionit, të tilla si zonat buferike vegjetative, taracat dhe teknikat e bio-inxhinierisë për të zvogëluar erozionin e tokës dhe për të parandaluar sedimentimin në liqen. Këto veprime do të mbrojnë cilësinë e ujit dhe do të rrisin qëndrueshmërinë e peizazheve përreth.	29.3. Sipërfaqja totale (ha) e mbuluar nga masat e kontrollit të erozionit (zona buferike vegjetative, tarraca dhe teknika bio-inxhinierike) për të zvogëluar erozionin e tokës dhe për të parandaluar sedimentimin në liqen.	T1 2034	T4 2035					
Veprimtaria 29.4	29.4 Iniciativat për përmirësimin e cilësisë së ujit: Zbatoni masa për të përmirësuar cilësinë e ujit në liqenin e Viroit duke zvogëluar burimet e ndotjes, duke përmirësuar menaxhimin e ujërave të zeza dhe duke promovuar praktikën e qëndrueshme bujqësore në zonat përreth. Kjo përfshin krijimin e zonave buferike, kontrollin e rrjedhjes së lëndëve ushqyese dhe monitorimin e parametrave të cilësisë së ujit.	29.4. Rritja e cilësisë së ujit sipas parametrave fizikë (temperatura, turbullira, ngjyra dhe aroma, totali i lëndëve të ngurta të pezulluara), kimikë (pH, oksigjeni i tretur, nitratat dhe fosfatet, përçueshmëria dhe totali i lëndëve të ngurta të tretura, metalet e rënda, kërkesa kimike për oksigjen dhe kërkesa biologjike për oksigjen) dhe biologjikë (bakteret koliforme, veçanërisht E. coli, diversiteti i makro-invertebrorëve dhe prania e algave), standardeve dhe indekseve (p.sh. Indeksi i Cilësisë së Ujit, WQI).	T1 2034	T4 2035					
Veprimtaria 29.5	29.5 Ruajtja e biodiversitetit dhe përmirësimi i habitatit: Forconi ruajtjen e biodiversitetit duke restauruar habitatet natyrore, duke rikthyer speciet vendase dhe duke krijuar korridore ekologjike rreth liqenit. Këtu përfshihet mbrojtja e zonave ligatinore, përmirësimi i habitateve të peshqve dhe përmirësimi i kushteve për shpendët dhe speciet ujore.		T1 2034	T4 2035					
Masa 30	Rritja e aftësisë ripërtëritëse ndaj ndryshimeve klimatike në parqet kombëtare dhe zonat e mbrojtura	1. Sipërfaqja (ha) e habitateve të mbrojtura dhe numri i specieve Natura 2000 nën mbrojtje brenda dhe përtej zonave të mbrojtura në bashkinë e Vlorës.							
Veprimtaria 30.1	30.1 Vlerësimet e ndikimit të ndryshimeve klimatike dhe planet specifike të përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike në zonat e mbrojtura: Kryeni vlerësimet të hollësishme të ndikimit të ndryshimeve klimatike për parqet kombëtare dhe zonat e mbrojtura, me fokus të veçantë në Parkun Kombëtar "Bredhi i Hotovës-Dangëlli" në Përmet. Këtu do të përfshihet studimi i efekteve të ndryshimeve klimatike në speciet e rralla dhe endemike, vlerësimi i ndryshimeve në shpërndarjen e habitateve, identifikimi i zonave të cenueshme dhe identifikimi i masave të përshtatjes.	30.1. Numri i vlerësimeve të ndikimit të ndryshimeve klimatike të kryera.	T1 2032	T4 2039					
Veprimtaria 30.2	30.2 Krijimi i zonave buferike rreth zonave të mbrojtura: Promovoni krijimin dhe zbatimin e zonave buferike rreth Bredhit të Hotovës-Dangëlli, Parkut Kombëtar të Lumit Vjosa dhe zonave të tjera të mbrojtura në Vlorë për të zvogëluar presionin e jashtëm si zhvillimi urban, bujqësia dhe turizmi. Këto zona do të veprojnë si zona buferike natyrore për të mbrojtur biodiversitetin dhe për të ruajtur funksionet e ekosistemit.	30.2. Sipërfaqja totale (ha) e zonave buferike të krijuara rreth Parkut Kombëtar të Lumit Vjosa dhe zonave të tjera të mbrojtura.	T1 2032	T4 2039					
Veprimtaria 30.3	30.3 Monitorimi i specieve endemike dhe të rralla: Zbatoni një sistem gjithëpërfshirës monitorimi për speciet endemike dhe të rralla brenda lumit Vjosë dhe Parkut Kombëtar "Bredhi i Hotovës-Dangëlli". Vëzhgimet e rregullta do të ndjekin dinamikën e popullatës dhe shëndetin e këtyre specieveve, duke siguruar ndërhyrje në kohë nëse do të jetë e nevojshme.	30.3. Numri i habitateve dhe specieveve të identifikuara sipas Natura 2000 në bashkinë e Vlorës, brenda dhe përtej zonave të mbrojtura.	T1 2032	T4 2039					
Veprimtaria 30.4	30.4 Ngritja e kapaciteteve në komunitetet vendore dhe palët e interesit: Forconi kapacitetin e komuniteteve lokale, ambientalistëve dhe agjencive qeveritare për të menaxhuar zonat e mbrojtura dhe zonat buferike. Këtu do të përfshihen trajnimet mbi strategjitë e përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike, ruajtja e biodiversitetit dhe praktikën e menaxhimit të qëndrueshëm të tokës.		T1 2032	T4 2039					
Masa 31	Restaurimi i shtresave pyjore për të mbrojtur të korrat në Vlorë	1. Rritja e qëndrueshmërisë e të korrave sipas treguesve agronomikë dhe biofizikë (qëndrueshmëria e rendimentit, hendeku i rendimentit, toleranca ndaj thatësirës ose përmbajtjeve, rezistenca ndaj dëmtuesve dhe sëmundjeve), fiziologjikë dhe gjenetikë (thellësia dhe struktura e sistemit rrënjor, përçueshmëria stomatale, temperatura e gjetheve dhe gjenotipet me aftësi ripërtëritëse), mjedisorë (shëndeti i tokës dhe lënda organike, agrobiodiversiteti dhe përdorimi eficient i ujit) dhe treguesit dhe kornizat të përbëra (Indeksi i Aftësisë Ripërtëritëse të Kulturave).							
Veprimtaria 31.1	31.1 Të kryhet studime për të përcaktuar vendet optimale për integrimin e shtresave pyjore dhe angazhimin me fermerët dhe komunitetet vendore për të përcaktuar zonat dhe ndërhyrjet e nevojshme për të identifikuar opsionet dhe speciet më të mira për të siguruar mbrojtje nga era për kulturat bujqësore.		T1 2029	T4 2035					
Veprimtaria 31.2	31.2 Restaurimi i shtresave pyjore midis sipërfaqeve bujqësore në Vlorë për të mbuluar 31.2 ha: Promovoni restaurimin e shtresave pyjore midis sipërfaqeve bujqësore në Vlorë, konkretisht në zona të tilla si Dukati i Ri, Tragjas dhe Radhimë. Këto shtresa pyjore do të ndihmojnë në krijimin e mikrohabiteteve që forcojnë biodiversitetin, përmirësojnë pjellorinë e tokës dhe ofrojnë mbrojtje natyrore nga era për të korrat, duke zvogëluar ndikimin negativ të erërave të forta dhe duke përmirësuar qëndrueshmërinë e përgjithshme të të korrave, si dhe duke nxitur mbjelljen e specieve vendase të pemëve që mund të mbështesin biodiversitetin.	31.2.1. Sipërfaqja totale (ha) e shtresave pyjore midis sipërfaqeve bujqësore të restauruara (objektivi: 345,47 ha). 31.2.2. Rritja e përqindjes së rendimentit mesatar të të korrave në zonat ngjitur me shtresat pyjore të restauruara.	T1 2029	T4 2035					
Veprimtaria 31.3	31.3 Përfshirja e komunitetit dhe praktikën e qëndrueshme: Përfshini fermerët dhe komunitetet lokale në procesin e restaurimit, duke siguruar që shtresat pyjore të mirëmbahen në mënyrë të qëndrueshme me kalimin e kohës. Të ofrohen trajnime dhe burime mbi praktikën e agropylltarisë dhe përfitimet afatgjata të integritit të pemëve me kulturat bujqësore.		T1 2029	T4 2035					
IV. Turizmi					1.746.625	136.484	726.250	445.584	-438.307
Masa 32	Planifikimi hapësinor strategjik për turizmin: Ridrejtimi i zhvillimit nga zonat me rrezik të lartë		T1 2026	T4 2027	600.000		343.750	105.825	-150.425
Veprimtaria 32.1	32.1 Të kryhet hartëzimi hapësinor i riskut për të identifikuar fushat aluvionale, zonat e akumulimit të ujërave sipërfaqësore dhe zonat buferike të zonave të mbrojtura që janë të papërshtatshme për zhvillimin e turizmit.	32.1. Ekzistenca e një harte hapësinore të rrezikut që identifikon fushat e përmbajtjeve, zonat e akumulimit të ujërave sipërfaqësore dhe zonat buferike të zonave të mbrojtura të papërshtatshme për zhvillimin e turizmit (Po/Jo).	T1 2026	T4 2027	300.000				
Veprimtaria 32.2	32.2 Të hartohen udhëzime për planifikimin hapësinor që integrojnë konsideratat e riskut klimatik, duke përcaktuar zonat pa ndërtime dhe zonat prioritare për riorientimin e turizmit.	32.2. Numri i udhëzimeve të planifikimit hapësinor të zhvilluara dhe të miratuara që përcaktojnë zonat pa ndërtime dhe prioritetet në rridhjetin për infrastrukturën turistike.	T1 2026	T4 2027	300.000				
Veprimtaria 32.3	32.3 Të angazhohen palët e interesit - ku përfshihen bashkitë, investitorët në turizëm dhe autoritetet mjedisore - për të marrë pjesë në workshop-e për planifikimin, për të përafëruar planifikimin hapësinor me objektivat ekonomike dhe të konservimit.		T1 2026	T4 2027					
Veprimtaria 32.4	32.4 Të krijohen mekanizma financiarë (p.sh., leje me kusht, incentiva ose subvencione për rridhjetim) për të mbështetur zhvendosjen ose riprojektimin e zhvillimeve turistike larg zonave me risk të lartë.	32.4. Numri i projekteve të zhvillimit të turizmit të rridhjetuara ose të ridizajnuara bazuar në mekanizmat financiarë që mbështesin zhvendosjen nga zonat me rrezik të lartë.	T1 2026	T4 2027					
Veprimtaria 32.5	32.5 Të aplikohen rregulloret zonimit dhe të zbatohen planet e përdorimit të tokës nëpërmjet monitorimit, inspektimeve dhe gjobave për mosrespektim.	32.5. Numri i veprimeve zbatuese të ndërmarra për të siguruar pajtueshmërinë me rregulloret e zonimit dhe planet e përdorimit të tokës të bazuar në informacionin rreth klimës në zonat turistike.	T1 2026	T4 2027					
Masa 33	Infrastruktura turistike që i reziston klimës: Paketa nxitëse për mbrojtjen e infrastrukturës së sektorit të turizmit nga ndryshimet klimatike								
Veprimtaria 33.1	33.1 Të përvijohet një plan veprimi afatgjatë për rinovimin e infrastrukturës turistike rezistente ndaj klimës, bazuar në gjetjet nga analiza sektoriale e cenueshmërisë dhe riskut.	33.1. Plani i veprimtimit për rinovimin e sektorit të turizmit është zhvilluar dhe miratuar zyrtarisht, duke integruar aftësitë ripërtëritëse ndaj klimës dhe gjetjet nga analiza e cenueshmërisë dhe riskut (Po/Jo).	T1 2030	T4 2032					
Veprimtaria 33.2	33.2 Të zhvillohen dhe miratohen standardet e prokurimit dhe ndërtimit me aftësi ripërtëritëse ndaj klimës për të udhëhequr rinovimin dhe zhvillimet e reja në sektorin e turizmit.	33.2. Janë zhvilluar standarde prokurimi dhe ndërtimi për infrastrukturën turistike të qëndrueshme ndaj klimës. (Po/Jo).	T1 2030	T4 2032					

Nr.	Aktivitetet në kuadër të zbatimit të masave specifike	Treguesit e performancës/Matja e zbatimit	Afati i zbatimit		Tregues kostoja (në USD)	Buxheti i shtetit	Burimi i fondit		Hendeku financiar
			Viti i fillimit	Viti i mbarimit			Financime të tjera publike	Financime të huaja	
Veprimtaria 33.3	33.3 Të hartohet dhe lançohet një paketë incentivash financiare për të mbështetur zgjidhjet me efikasitet energjie dhe qëndrueshmëri klimatike për komoditetin termik (p.sh. përdorimi i materialeve me albedo të lartë, sistemeve të hijëzimit, çatave të gjelbra, gjelbërimit vertikal, ventilimit natyror dhe izolimit termik) në strukturat akomoduese turistike.	33.3. Shuma totale (USD) e ndarë përmes skemave të stimujve financiarë operacionalë për të mbështetur rinovimin e akomodimeve turistike me efikasitet energjetik dhe rezistencë ndaj klimës.	T1 2030	T4 2032					
Veprimtaria 33.4	33.4 Krijoni mekanizma mbështetës teknikë për të ndihmuar bizneset turistike në aksesin në financim, në përbushjen e standardeve të reja dhe në zbatimin e masave të rinovimit.	33.4. Numri i bizneseve turistike që marrin asistencë teknike për të aksesuar financim dhe për të zbatuar masa rinovimi me aftësi ripërtëritëse ndaj klimës.	T1 2030	T4 2032					
Masa 34	Planifikimi Strategjik për aftësinë ripërtëritëse bregdetare: Zonat buferike dhe përshtatjet e portave detare								
Veprimtaria 34.1	Aktivitetet kryesore për përcaktimin e zonave buferike		T1 2029	T4 2031					
Veprimtaria 34.1.1	34.1.1 Të identifikohen zonat më të ndjeshme ndaj rritjes së nivelit të detit dhe rritjes së niveleve të shtratit të lumenjve		T1 2029	T4 2031					
Veprimtaria 34.1.2	34.1.2 Të përdoret GIS-i dhe teledeteksionit për të hartëzuar zonat e prirura ndaj përmbytjeve dhe erozionit	34.1.2. Numri i zonave bregdetare dhe lumore të cenueshme të identifikuar dhe të hartuara duke përdorur GIS dhe mjete sensore në distancë.	T1 2029	T4 2031					
Veprimtaria 34.1.3	34.1.3 Të zhvillohen dhe zbatohen rregullore që përcaktojnë gjerësinë e zonave buferike dhe kufizimet për zhvillimin brenda këtyre zonave		T1 2029	T4 2031					
Veprimtaria 34.1.4	34.1.4 Të sigurohet integrimi i zonave buferike në planet vendore dhe rajonale për përdorimin e tokës	34.1.4. Numri i zonave buferike të përcaktuara ligjrisht dhe të integruara në planet vendore ose rajonale të përdorimit të tokës.	T1 2029	T4 2031					
Veprimtaria 34.1.5	34.1.5 Edukoni komunitetet rreth rëndësisë së zonave buferike për mbrojtjen nga përmbytjet dhe erozioni	34.1.5. Numri i seancave të ndërgjegjësimit të komunitetit dhe angazhimit të palëve të interesuara të zhvilluara mbi zonat buferike dhe menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet.	T1 2029	T4 2031					
Veprimtaria 34.1.6	34.1.6 Të angazhohen palët vendore të interesit në procesin e planifikimit dhe zbatimit		T1 2029	T4 2031					
Veprimtaria 34.1.7	34.1.7 Të vendosen zona buferike bimore me specie vendase për të stabilizuar tokën dhe reduktuar erozionin.	34.1.7. Numri i hektarëve të zonave buferike të vegjetuara të krijuara ose të restauruara me specie bimore vendase.	T1 2029	T4 2031					
Veprimtaria 34.1.8	34.1.8 Të ndiqen programet e vazhdueshme të monitorimit dhe mirëmbajtjes për të siguruar efektshmërinë e zonave buferike	34.1.8. Përqindja e zonave buferike dhe portave detare nën programe aktive monitorimi dhe mirëmbajtjeje.	T1 2029	T4 2031					
Veprimtaria 34.2	Aktivitetet kryesore për zbatimin e portave detare		T1 2029	T4 2031					
Veprimtaria 34.2.1	34.2.1 Të vlerësohet fizibiliteti teknik, ekonomik dhe mjedisor i barrierave detare të instaluar	34.2.1 Numri i vlerësimeve të fizibilitetit të portave detare dhe projekteve inxhinierike të përfunduara dhe të miratuara.	T1 2029	T4 2031					
Veprimtaria 34.2.2	34.2.2 Të zhvillohen projektme të detajuara dhe plane inxhinierike për barrierat detare, duke marrë në konsideratë kushtet vendore dhe ndikimin e mundshëm		T1 2029	T4 2031					
Veprimtaria 34.2.3	34.2.3 Të sigurohen të gjitha lejet dhe miratimet e kërkuara nga autoritetet përkatëse		T1 2029	T4 2031					
Veprimtaria 34.2.4	34.2.4 Të kryhen vlerësime të hollësishme të ndikimit në mjedis për të identifikuar dhe zbutur efektet e mundshme negative		T1 2029	T4 2031					
Veprimtaria 34.2.5	34.2.5 Të ndërtohen dhe instalohen barrierat detare, për të siguruar që atë të ndërtohen për t'i bërë ballë kushteve vendore mjedisore	34.2.5. Numri i portave detare të ndërtuara dhe funksionale me protokollet e përcaktuara për ngjarjet e stuhive.	T1 2029	T4 2031					
Veprimtaria 34.2.6	34.2.6 Të përcaktohen protokollet për funksionimin e barrierave detare, duke përfshirë procedurat e hapjes dhe mbylljes gjatë stuhive		T1 2029	T4 2031					
Veprimtaria 34.2.6	34.2.8 Zbatoni një program për inspektime dhe mirëmbajtje të rregullta për të siguruar që portat detare të mbeten funksionale dhe efektive.	34.2.8. Përqindja e zonave buferike dhe portave detare nën programe aktive monitorimi dhe mirëmbajtjeje.	T1 2029	T4 2031					
Masa 35	Mbrojtja e Gjirit të Vlorës: Ruajtja e habitateve të Posidonia-s dhe trashëgimisë kulturore nënujore kundër ndikimeve të klimës								
Veprimtaria 35.1	35.1 Të kryhet hartëzimi i shtratit të detit dhe vlerësimi i livadheve të Posidonia-s për të përcaktuar fushëveprimin dhe opsionet për përpjekjet e restaurimit.	35.1. Numri i hektarëve të vlerësuar të livadheve të Posidonia, të restauruara ose të krijuara rishtazi përmes përpjekjeve të transplantimit dhe ruajtjes.	T1 2034	T4 2037					
Veprimtaria 35.2	35.2 Të restaurohen dhe zgjerohen livadhet me alga detare Posidonia: Të restaurohen aktivisht livadhet e degraduara të Posidonia-s përmes transplantimit dhe përpjekjeve të konservimit për të rritur qëndrueshmërinë bregdetare.		T1 2034	T4 2037					
Veprimtaria 35.3	35.3 Promovimi i zonave natyrore të plazhit dhe mbrojtja e bankinave të Posidonia: Të inkurajohet përdorimi i zonave natyrore të plazhit, duke ruajtur shkëmbinjtë dhe bregun e Posidonia-s për të ruajtur ekuilibrin e ekosistemit, duke përfshirë zhvillimin e aktiviteteve të qëndrueshme turistike.	35.3. Numri i zonave natyrore të plazhit të përcaktuara dhe të menaxhuara për mbrojtjen e platformave të Posidonia-s dhe promovimin e turizmit të qëndrueshëm.	T1 2034	T4 2037					
Veprimtaria 35.4	35.4 Monitorimi i Ndikimeve të Klimës në Trashëgiminë Kulturore Nënujore: Të zhvillohen programe monitorimi për të vlerësuar efektet e rritjes së temperaturave të detit dhe erozionit në vendet arkeologjike të zhytura.	35.4. Numri i vendeve të monitorimit të krijuara për të ndjekur ndikimin e ndryshimeve klimatike në trashëgiminë kulturore nënujore në Gjirin e Vlorës.	T1 2034	T4 2037					
Veprimtaria 35.5	35.3 Zbatimi i Zonave të Mbrojtura Detare (ZMD) për Ruajtje: Të përcaktohen dhe të zbatohen zonat e mbrojtura detare në Gjirin e Vlorës, për të mbrojtur habitatet e Posidonia-s dhe trashëgiminë nënujore nga kërcënimet e shkaktuara nga njeriu dhe ndryshimet klimatike.	35.5. Numri i zonave të mbrojtura detare (ZMD) të përcaktuara dhe të zbatuara për habitatin e Posidonia-s dhe mbrojtjen e trashëgimisë nënujore në Gjirin e Vlorës.	T1 2034	T4 2037					
Veprimtaria 35.6	35.6 Angazhimi i komuniteteve vendore në përpjekjet për ruajtjen e natyrës: Të promovohet ngritja e kapaciteteve për ruajtjen e natyrës dhe për nxitjen e nismave të udhëhequra nga komuniteti, si dhe i praktikave të turizmit të qëndrueshëm, për të mbështetur ruajtjen e natyrës dhe për të siguruar njëkohësisht përfitime ekonomike për rajonin.	35.6. Përqindje më e lartë ndërgjegjësimi dhe pjesëmarrje të komuniteteve vendore në veprimtaritë e ruajtjes së Posidonia-s dhe trashëgimisë detare.	T1 2034	T4 2037					
Veprimtaria 35.7	35.7 Sisteme monitorimi të qëndrueshme për të mbrojtur livadhet me bar detar: Të instalohen bova ankorimi miqësore me mjedisin për të parandaluar dëmtimin e spirancave në livadhet e Posidonia-s dhe ekosisteme të tjera të ndjeshme detare.	35.7. Numri i sistemeve të qëndrueshme të ankorimit (p.sh., bova miqësore me mjedisin) të instaluar për të mbrojtur livadhet e detit nga dëmtimi i spirancave.	T1 2034	T4 2037					
Veprimtaria 35.8	35.8 Programet për heqjen e mbeturinave detare dhe reduktimin e mbeturinave plastike: Të krijohen nisma vendore për pastrimin e plazheve dhe shtratit të detit për të reduktuar ndotjen që ndikon në biodiversitetin detar dhe tërheqjen e turizmit.	35.8. Vëllimi i mbeturinave detare të larguara nga zonat prioritare të Gjirit të Vlorës nëpërmjet fushatave të pastrimit dhe programeve të reduktimit të mbeturinave plastike.	T1 2034	T4 2037					
Masa 36	Forcimi i kuadrit politik dhe rregullator për "Turizmin e Qëndrueshëm": Rishikimi i politikave dhe përmirësimi rregullator		T1 2028	T4 2031	30.125	136.484	0	0	106.359
Veprimtaria 36.1	36.1 Të kryhet një shqyrtim diagnostikues të ligjeve, politikave dhe instrumenteve rregullatore që lidhen me turizmin për të identifikuar mangësitë, mospërputhjet dhe mundësitë për integrimin të dispozitave më të forta të qëndrueshmërinë.	36.1. Rishikimi diagnostikues i politikave dhe rregulloreve që lidhen me turizmin është përfunduar, duke identifikuar boshllëqet dhe mundësitë për integrimin e aftësisë ripërtëritëse dhe aftësisë ripërtëritëse ndaj klimës (Po/Jo).	T1 2028	T4 2031	30.125	45.495			
Veprimtaria 36.2	36.2 Të zhvillohen rekomandime për politikën dhe ndryshimet e propozuara për të përafër rregulloret e turizmit me objektivat kombëtare të përshtatjes ndaj klimës, standardet e qëndrueshmërisë dhe prioritetet e mbrojtjes së mjedisit.	36.2. Numri i rekomandimeve për politika ose ndryshimeve ligjore të propozuara për të forcuar qëndrueshmërinë dhe përshtatjen ndaj klimës në rregulloret e turizmit.	T1 2028	T4 2031		45.495			

Nr.	Aktivitetet në kuadër të zbatimit të masave specifike	Treguesit e performancës/Matja e zbatimit	Afati i zbatimit		Treguesi i kostojve (në USD)	Buxheti i shtetit	Burimi i fondit		Hendeku financiar
			Viti i fillimit	Viti i mbarimit			Financime të tjera publike	Financime të huaja	
Veprimtaria 36.3	36.3 Të përditësohen ose zhvillohen instrumente ligjore dhe rregullatore për të përforcuar praktikën e turizmit të qëndrueshëm, duke përfshirë dispozita specifike për mbrojtjen e mjedisit, kufizimin e përdorimit të tokës në zonat ekologjikisht të ndjeshme dhe kërkesat e aftësive ripërtëritëse ndaj klimës për infrastrukturën turistike.	36.3. Numri i instrumenteve ligjore dhe rregullatore të përditësuara ose të miratuara rishtazi që promovojnë praktikën e turizmit të qëndrueshëm dhe me aftësi ripërtëritëse ndaj klimës.	T1 2028	T4 2031		45.495			
Masa 37	Integrimi i të dhënave klimatike për turizëm të qëndrueshëm: Udhëzimet për menaxhimin e qëndrueshëm të biznesit dhe raportimin kombëtar		T1 2026	T4 2028	290.000			25687,5	-264312,5
Veprimtaria 37.1	37.1 Të zhvillohen dhe zbatohen udhëzime për mbledhjen e të dhënave standarde në sektorin e turizmit, duke u përqendruar në treguesit që lidhen me cënueshmërinë ndaj klimës, ndikimet mjedisore dhe performancën e qëndrueshmërisë.	37.1. Janë zhvilluar dhe miratuar zyrtarisht udhëzime të standardizuara për mbledhjen e të dhënave për ndjeshmërinë ndaj klimës dhe ndikimin në mjedis në sektorin e turizmit (Po/Jo).	T1 2026	T4 2028	96.667				
Veprimtaria 37.2	37.2 Të forcohen kapacitetet institucionale dhe teknike të autoriteteve turistike dhe aktorëve të sektorit privat përmes trajnimit dhe asistencës teknike mbi praktikën e mbledhjes, analizës dhe raportimit të të dhënave.	37.2. Përqindja e palëve të interesit të turizmit të trajnuara mbi praktikën e mbledhjes, analizës dhe raportimit të të dhënave në lidhje me cënueshmërinë klimatike dhe qëndrueshmërinë mjedisore.	T1 2026	T4 2028	96.667				
Veprimtaria 37.3	37.3 Të ngrihen ose të përditësohen platformat digjitale ose bazave e të dhënave për të mbledhur dhe menaxhuar të dhënat për turizmin që lidhen me klimën, duke siguruar ndërveprimin me sistemet kombëtare të raportimit dhe monitorimit.	37.3. Numri i platformave dixhitale ose bazave të të dhënave të krijuara ose të përmirësuara për të menaxhuar të dhënat e turizmit që lidhen me klimën, me lidhje me sistemet kombëtare të raportimit.	T1 2026	T4 2028	96.667				
Masa 38 (TBC)	Infrastrukturë turistike që i reziston klimës: Dizajne të përshtatura për zbutjen e rrezikut klimatik		T1 2027	T4 2036			2.500	0	2500
Veprimtaria 38.1	Vlerësimi i riskut klimatik për infrastrukturën ekzistuese dhe të planifikuar të turizmit dhe përzgjedhja e vendndodhjes për zonat që janë veçanërisht të ndjeshme për të përcaktuar ndërhyrjet e drejtpërdrejta nga sektori publik dhe për të studiuar potencialin për përfshirjen e sektorit privat.	38.1. Vlerësimi i rrezikut klimatik është përfunduar dhe standardet e projektimit me aftësi ripërtëritëse ndaj klimës janë përfshirë në kodet e ndërtimit të përditësuara për infrastrukturën turistike (Po/Jo).	T1 2027	T4 2036			0 USD		
Veprimtaria 38.2	Të rishikohen kodet e ndërtimit dhe të analizohet nevoja për përfshirjen e parimeve të tjera të projektimit me aftësi ripërtëritëse ndaj klimës, për ndërtimin ose rinovimin e infrastrukturës turistike me aftësi ripërtëritëse ndaj klimës, duke e vendosur theksin në zbatimin e tyre. Përcaktimi dhe përfshirja e kritereve të qëndrueshmërisë në projektimin dhe ndërtimin e hoteleve, shtëpive dhe hapësirave rekreative me themele të ngritura, materiale të papërshkueshme nga përmbajtjet dhe struktura të përforcuara, si dhe sisteme kullimi për t'i bërë ballë ngjarjeve ekstreme të motit përmes kodeve të ndërtimit. Për më tepër, zbatimi do të përforcohet përmes mekanizmave të auditimit dhe inspektimit.		T1 2027	T4 2036			500 USD		
Veprimtaria 38.3	Të sigurohet ngritja e kapaciteteve për operatorët dhe ndërtuesit kryesorë të turizmit që do të ndjekin parimet e reja me aftësi ripërtëritëse ndaj klimës dhe praktikën e mira në sektor, duke përfshirë zgjidhje të bazuara në natyrë për mbrojtjen e vendpushimeve bregdetare dhe zonave rekreative, duke promovuar njëkohësisht edhe biodiversitetin.	38.3. Përqindja e zhvilluesve të turizmit dhe profesionistëve të ndërtimit të trajnuar në teknikat e ndërtimit me aftësi ripërtëritëse ndaj klimës dhe zgjidhjet e bazuara në natyrë.	T1 2027	T4 2036			750 USD		
Veprimtaria 38.4	Të zbatohen masa me aftësi ripërtëritëse ndaj klimës në zona specifike turistike publike të identifikuar në studimin e risqeve, për të siguruar që infrastruktura të jetë e mbrojtur nga kërcënimet dhe ndikimet e ndryshme klimatike të parashikuara.	38.4. Numri total i vendeve të infrastrukturës turistike publike të ndërtuara ose të rikonstruara me karakteristika projektimi me aftësi ripërtëritëse ndaj klimës në zonat me rrezik të lartë.	T1 2027	T4 2036			1.250 USD		
Masa 39	Mbrojtja e zonave bregdetare: Rregulloret e integruara, planifikimi dhe menaxhimi për aftësitë ripërtëritëse ndaj ndryshimeve klimatike dhe zhvillimi i qëndrueshëm								
Veprimtaria 39.1	39.1 Të identifikohen zonat më të ndjeshme ndaj rritjes së nivelit të detit, rritjes së nivelit të detit nga stuhitë dhe erozionit në plazhe.		T1 2029	T4 2033					
Veprimtaria 39.2	39.2 Përdorimi i GIS-it dhe sensorët në distancë për të hartëzuar zonat me rrezik përmbajtje dhe erozioni	39.2. Numri i zonave bregdetare të hartuara për rrezikun e përmbajtjeve dhe erozionit duke përdorur GIS dhe mjete sensorësh në distancë.	T1 2029	T4 2033					
Veprimtaria 39.3	39.3 Të zhvillohen Planet e Menaxhimit të Integruar Bregdetar dhe të Planifikimit Hapësinor Detar. Të hartohen plane gjithëpërfshirëse që trajtojnë aftësinë ripërtëritëse ndaj klimës dhe zhvillimin e qëndrueshëm	39.3. Numri i planeve të menaxhimit të integruar bregdetar dhe planeve hapësinore detare të zhvilluara dhe të miratuara për zonat bregdetare me rrezik të lartë.	T1 2029	T4 2033					
Veprimtaria 39.4	39.4 Vendosja e rregulloreve për prapambetjen bregdetare: Të zbatohen rregulloret për të siguruar që infrastruktura të jetë e izoluar nga zonat me risk të lartë.		T1 2029	T4 2033					
Veprimtaria 39.5	39.5 Të zbatohen ligjet e zonimit: Të rregullohet zhvillimi bregdetar për të parandaluar praktikën e papërshtatshme.	39.5. Përqindja e projekteve të reja të zhvillimit bregdetar që përputhen me rregulloret për kufirin e zhvillimit të bregdetit dhe ligjet e zonimit.	T1 2029	T4 2033					
Veprimtaria 39.6	39.6 Fushatat e ndërgjegjësimit publik: Të edukohen komunitetet rreth rëndësisë së mbrojtjes së zonës bregdetare dhe aftësive ripërtëritëse ndaj klimës	39.6. Numri i nismave të ndërgjegjësimit publik dhe angazhimit të palëve të interesuara të ndërmarrja për të promovuar qëndrueshmërinë bregdetare dhe zhvillimin e qëndrueshëm bregdetar.	T1 2029	T4 2033					
Veprimtaria 39.7	39.7 Përfshirja e palëve të interesit: Të angazhohen palët e interesit vendore, duke përfshirë pronarët e pronave dhe zhvilluesit, në procesin e planifikimit dhe zbatimit		T1 2029	T4 2033					
Veprimtaria 39.8	39.8 Të zbatohen sisteme të rregullta të monitorimit dhe mirëmbajtjes për të siguruar efektshmërinë e masave të mbrojtjes bregdetare, duke përfshirë ndjekjen e ndryshimeve në rritjen e nivelit të detit, erozionin bregdetar dhe ndikimet që lidhen me stuhitë.	39.8. Numri i stacioneve të monitorimit bregdetar të ngritura ose të përmirësuara për të ndjekur rritjen e nivelit të detit, shkallën e erozionit dhe ndikimet e stuhive.	T1 2029	T4 2033					
Veprimtaria 39.9	39.9 Strategjitë e menaxhimit për ndryshimin: Të përdoren të dhënat e monitorimit për të informuar strategjitë e menaxhimit përshtatës dhe për të bërë rregullimet e nevojshme.	39.9. Numri i vendimeve të menaxhimit përshtatës ose rishikimeve të bëra në planet ose strategjitë bregdetare bazuar në të dhënat e monitorimit.	T1 2029	T4 2033					
Masa 40	Ngritja e kapacitetit të aftësisë ripërtëritëse ndaj klimës: Trajnimi i operatorëve të turizmit në "Praktikat e qëndrueshme dhe strategjitë e përshtatjes"		T1 2027	T4 2028	430.000		30.000	82.242	-317.758
Veprimtaria 40.1	40.1 Të hartohen dhe zhvillohen module trajnimi të posaçme për përshtatjen ndaj klimës, uljen e riskut dhe praktikën e turizmit të qëndrueshëm, të përshtatura sipas nevojave të llojeve të ndryshme të operatorëve të turizmit (p.sh., hotele, guida turistike, agjenci udhëtimi).	40.1. Numri i moduleve të trajnimit të përshtatura të zhvilluara mbi përshtatjen ndaj klimës, uljen e rrezikut dhe praktikën e turizmit të qëndrueshëm për operatorët e turizmit.	T1 2027	T4 2028	215.000				
Veprimtaria 40.2	40.2 Të zhvillohen mjete dhe udhëzime praktike për të mbështetur integrimin e aftësive ripërtëritëse ndaj klimës dhe qëndrueshmërisë mjedisore në operacionet e përditshme të turizmit.	40.2. Numri i mjeteve dhe udhëzimeve praktike të zhvilluara për të mbështetur integrimin e aftësisë ripërtëritëse ndaj klimës dhe aftësisë ripërtëritëse në operacionet turistike.	T1 2027	T4 2028	215.000				
Masa 41	Qendrat digjitale për turizmin me aftësi ripërtëritëse ndaj ndryshimeve klimatike: Ndarja e njohurive dhe praktikave më të mira		T1 2027	T4 2028	34.000		200.000	108.467	274.467
Veprimtaria 41.1	41.1 Të hartohet dhe lançohet një platformë të centralizuar online e përshtatur për sektorin e turizmit, miqësore me përdoruesin dhe lehtësisht e aksesueshme për burimet e përshtatjes ndaj klimës, udhëzimet e qëndrueshmërisë dhe mjetet praktike.	41.1 Platformë e centralizuar online për sektorin e turizmit e zhvilluar dhe funksionale, duke ofruar qasje në burimet e përshtatjes ndaj klimës (Po/Jo)	T1 2027	T4 2028	17.000				
Veprimtaria 41.2	41.2 Të ngarkohet dhe përditësohet regullisht përmbajtja, ku përfshihen modulet e trajnimit, studimet e rasteve, mjetet, dokumentet e politikave dhe udhëzuesit teknikë, për të mbështetur praktikën e qëndrueshme ndaj klimës në turizëm.	41.1 Numri i burimeve të përshtatjes ndaj klimës (p.sh. mjete, module trajnimi, dokumente politikash) të ngarkuara dhe të mirëmbajtura në platformë.	T1 2027	T4 2028	17.000				
Veprimtaria 41.3	41.3 Të promovohet platforma nëpërmjet fushatave ndërgjegjësuere që synojnë bizneset e sektorit të turizmit, agjencitë publike dhe komunitetet vendore për të inkurajuar përdorimin dhe angazhimin e gjerë.	41.3. Numri i palëve të interesit në turizëm të arritura përmes fushatave ndërgjegjësuere që promovojnë përdorimin e platformës online.	T1 2027	T4 2028					
Masa 42	Mbrojtja e pasurive turistike: Zbatimi i rregulloreve dhe restaurimi i ekosistemeve për zhvillim të qëndrueshëm		T1 2028	T4 2031	362.500		150.000	123.363	-89.138
Veprimtaria 42.2	42.1 Të kryhen veprime zbatuese për të siguruar pajtueshmërinë me rregulloret ekzistuese mjedisore dhe të përdorimit të tokës në zonat e zhvillimit të turizmit, veçanërisht në zonat bregdetare dhe pyjore.	41.1 Mekanizëm për zbatimin e rregullt të rregulloreve mjedisore dhe të përdorimit të tokës që janë në fuqi në zonat e zhvillimit të turizmit (Po/Jo).	T1 2028	T4 2031	362.500				

Nr.	Aktivitetet në kuadër të zbatimit të masave specifike	Treguesit e performancës/Matja e zbatimit	Afati i zbatimit		Tregues kostoja (në USD)	Buxheti i shtetit	Burimi i fondit		Hendeku financiar
			Viti i fillimit	Viti i mbarimit			Financime të tjera publike	Financime të huaja	
	42.2 Të promovohen praktikat e ndërtimit të qëndrueshëm duke zhvilluar dhe përhapur udhëzime mbi infrastrukturën turistike me aftësi ripërtëritëse ndaj klimës dhe infrastrukturën turistike që respekton mjedisin. Këto udhëzime do të përfshijnë praktika të qëndrueshme për të mbrojtur asetet bregdetare dhe natyrore të turizmit, me fokus në restaurimin e ekosistemeve të degraduara, ruajtjen e biodiversitetit dhe promovimin e qasjeve të projektimit me ndikim të ulët që sigurojnë qëndrueshmërinë mjedisore afatgjatë të aktiviteve turistike.	42.2. Udhëzime mbi infrastrukturën turistike me aftësi ripërtëritëse ndaj klimës dhe të shëndoshë nga ana mjedisore të zhvilluara dhe të shpërndara tek palët e interesit përkatës (Po/Jo).	T1 2028	T4 2031					
V. Zhvillimi urban					1.803.500	38.393	546.367	664.258	-554.483
Masa 43	Planifikimi territorial për aftësinë ripërtëritëse ndaj klimës: Përgatitja për rritjen e nivelit të detit dhe mjediset në ndryshim								
Veprimtaria 43.1	43.1 Të kryhet një vlerësim i cënueshmërisë hapësinore të zonave bregdetare dhe zonave urbane të ulëta për të identifikuar zonat në risk duke përdorur mjetet GIS, parashikimet klimatike dhe të dhënat socio-ekonomike.	43.1. Vlerësimet e cënueshmërisë hapësinore të përfunduara për zonat bregdetare dhe të ulëta urbane duke përdorur parashikimet e klimës dhe të dhënat socio-ekonomike (po/Jo).	T1 2031	T4 2033					
Veprimtaria 43.2	43.2 Të zhvillohen udhëzime për planifikimin e përdorimit të tokës bazuar në të dhënat e riskut klimatik, duke përcaktuar zonat prioritare për mbrojtje, menaxhimin e tërheqjes, zhvillimin e kufizuar dhe ngritja e infrastrukturës me aftësi ripërtëritëse.	43.2. Udhëzimet për planifikimin e përdorimit të tokës janë hartuar duke përfshirë të dhënat për rritjen së nivelit të detit, valëve të stuhive dhe riskun të erozionit (po/Jo).	T1 2031	T4 2033					
Veprimtaria 43.3	43.3 Të përgatitet një Plan Zhvillimi Territorial me Aftësi Ripërtëritëse ndaj Klimës që integron përdorimin e tokës të informuar ndaj riskut, kufizimet e zonimit dhe përparësitë e infrastrukturës së përshtatjes për të udhëhequr zgjerimin dhe rindërtimin e qëndrueshëm urban në zonat e cënueshme.	43.3. Numri i bashkive ose zonave bregdetare të mbuluara nga një "Plan i miratuar zhvillimi territorial me aftësi ripërtëritëse ndaj klimës".	T1 2031	T4 2033					
Masa 44	Planifikimi hapësinor strategjik për uljen e riskut: Ridrejtimi i zhvillimeve dhe menaxhimi i risqeve nga përmbytjet nga ujërat sipërfaqësore			504.500	38.393	0	178.266	-287.841	
Veprimtaria 44.1	44.1 Të kryhet një analizë hapësinore dhe të hartëzohen zonat me risk të lartë në bashkitë e synuara, duke përfshirë fushat aluvionale dhe zonat buferike të zonave të mbrojtura, duke përdorur modelimin hidrologjik dhe të dhënat e përdorimit të tokës.	44.1. Numri i bashkive me zona me rrezik të lartë të hartuara duke përdorur modelimin hidrologjik dhe të dhënat e integruara të përdorimit të tokës.	T1 2028	T4 2033	504.500				
Veprimtaria 44.2	44.2 Të përgatitet një plan për menaxhimin e ujërave sipërfaqësore për bashkitë në risk të konsiderueshëm nga përmbytjet, duke identifikuar shkaqet, zonat e cënueshme dhe masat e mundshme zbutëse të bazuara në natyrë ose të projektuara.	44.2. Numri i Planeve të Menaxhimit të Ujërave Sipërfaqësore të zhvilluara për bashkitë me rrezik të konsiderueshëm përmbytjesh nga ujërat sipërfaqësore.	T1 2028	T4 2033					
Veprimtaria 44.3	44.3 Të integrohen rezultatet në instrumentet e përditësuara të planifikimit hapësinor në nivel bashkiak, duke përfshirë rregulloret e zonimit dhe kufizimet e përdorimit të tokës që parandalojnë zhvillimet e reja në zonat me risk të lartë.	44.3. Numri i instrumenteve të përditësuara të planifikimit hapësinor komunal që përfshijnë rregulloret e zonimit ose kufizimet e përdorimit të tokës në zonat me rrezik të lartë përmbytjesh.	T1 2028	T4 2033					
Veprimtaria 44.4	44.4 Të alokohen fondet dhe të ofrohet mbështetje teknike për zbatimin e veprimeve prioritare nga Plani i Menaxhimit të Ujërave Sipërfaqësore, ku të përfshihet infrastruktura e gjelbër dhe projektet e zbutjes së përmbytjeve.	44.4. Shuma e fondeve të alokuara ose të mobilizuara për zbatimin e veprimeve prioritare nga "Planet e menaxhimit të ujërave sipërfaqësore", duke përfshirë zgjidhjet e bazuara në natyrë.	T1 2028	T4 2033					
Masa 45	Skemat e incentivave për të rritur aftësitë ripërtëritëse të ndërtesave ndaj temperaturave ekstreme								
Veprimtaria 45.1	45.1 Të kryhet një vlerësim i detajuar i stokut kombëtar të ndërtesave për të identifikuar dobësitë dhe për të përcaktuar ndërtesat publike dhe private më të ekspozuara ndaj nxehtësisë dhe performancës së dobët energjetike.	45.1. Numri i vlerësimeve të stokut të ndërtesave të përfunduara që identifikojnë dobësitë ndaj stresit të nxehtësisë dhe performancës së dobët të energjisë në sektorin publik dhe privat.	T1 2033	T4 2042					
Veprimtaria 45.2	45.2 Të hartohet një paketë incentivash financiare që mbështet instalimin e masave të ftohjes dhe izolimit pasiv, duke bërë dallim të qartë të linjave të mbështetjes për sektorin publik dhe privat.	45.2. Numri i skemave të stimujve financiarë të hartuara dhe të vëna në funksion për masat e ftohjes pasive dhe izolimit termik në ndërtesat publike dhe private.	T1 2033	T4 2042					
Veprimtaria 45.3	45.3 Të jepet përparësi ndërtesave të sektorit publik që ofrojnë shërbime thelbësore (p.sh. spitale, kopshte, shkolla, objektet që ofrojnë strehim në raste emergjente) për fazën e parë të mbështetjes financiare, duke siguruar shpërndarjen e barabartë gjeografike.	45.3. Numri i ndërtesave publike që ofrojnë shërbime thelbësore (p.sh., spitale, shkolla, strehimore emergjente) që marrin mbështetje financiare për instalimin e masave pasive të ftohjes dhe izolimit.	T1 2033	T4 2042					
Veprimtaria 45.4	45.4 Të lançohet një program mbështetës i synuar për ndërtesat private, duke përfshirë fushata ndërgjegjësimi dhe udhëzime teknike për të inkurajuar marrjen e masave të ftohjes në shtëpi dhe biznese.	45.4. Numri i familjeve private ose bizneseve që marrin mbështetje financiare ose teknike për zbatimin e zgjidhjeve të ftohjes pasive.	T1 2033	T4 2042					
Masa 46	Integrimi i hapësirave të gjelbra në zhvillimin e infrastrukturës publike përmes prokurimit publik të gjelbër								
Veprimtaria 46.1	46.1 Të zhvillohen standardet kombëtare vullnetare të Prokurimit Publik të Gjelbër (PPGJ) në përputhje me kriteret e BE-së për PPGJ-në, duke përfshirë në mënyrë specifike kërkesat për integrimin e infrastrukturës së gjelbër dhe elementëve të bazuar në natyrë në të gjitha projektet e infrastrukturës publike.	46.11. Numri i standardeve vullnetare të Prokurimit Publik të Gjelbër (GPP) të zhvilluara dhe të miratuara që përfshijnë infrastrukturën e gjelbër dhe zgjidhjet e bazuara në natyrë për projektet e infrastrukturës publike.	T1 2030	T4 2032					
Veprimtaria 46.2	46.2 Të krijohen udhëzime dhe formate praktike për zyrtarët e prokurimit dhe autoritetet kontraktuese, ku do të përfshihen edhe komponentët e hapësirave të gjelbra në tenderat që lidhen me rrugët, parqet, zonat sportive, parkingjet dhe objektet e tjera publike.	46.22. Numri i udhëzimeve të prokurimit dhe modeleve të tenderit të zhvilluara për të mbështetur integrimin e komponentëve të hapësirave të gjelbra në projektet e infrastrukturës publike.	T1 2030	T4 2032					
Veprimtaria 46.3	46.3 Të ofrohen programe trajnimi dhe workshop-e ndërgjegjësuere për zyrtarët e prokurimit publik dhe stafin teknik në nivel kombëtar dhe komunal mbi zbatimin e standardeve të PPGJ-së.	46.3. Numri i zyrtarëve të prokurimit dhe stafit teknik të trajnuar mbi standardet e prokurimit publik të gjelbër dhe integrimin e infrastrukturës së bazuar në natyrë.	T1 2030	T4 2032					
Veprimtaria 46.4	46.4 Të zbatohen në mënyrë pilot standardet e reja të PPGJ-së në bashki të përzgjedhura për të vlerësuar fizibilitetin, për të mbledhur reagime dhe për të identifikuar mundësitë për një shtrirje më të gjerë dhe përsosje të qasjes.	46.4. Numri i bashkive që po pilotojnë zbatimin e standardeve vullnetare të GPP-së në proceset e prokurimit të infrastrukturës publike.	T1 2030	T4 2032					
Masa 47	Restaurimi i korridoreve të gjelbra: Iniciativat për ripyllëzim dhe gjelbërim urban								
Veprimtaria 47.1	47.1 Të kryhen vlerësime ekologjike dhe mjedisore, si dhe të hartëzohen dhe të prioritetizohen zonat për restaurimin dhe mbjelljen e korridoreve të gjelbra, në përputhje me Planet Vendore të Përshtatjes për Gjyokastrën dhe Përmetin.		T1 2029	T4 2034					
Veprimtaria 47.2	47.2 Të përgatitet toka e tokës dhe të kryhen veprimtaritë për mbjelljen për të restauruar dhe zhvilluar korridore të reja të gjelbra, duke nxitur lidhshmërinë e hapësirave të gjelbra dhe duke bërë të mundur që hapësirat e gjelbra urbane të zbusin efektet e nxehtësisë. Ushtrimi i restaurimit dhe mbjelljes synon përmirësimin e cilësisë së tokës, uljen e erozionit, mbrojtjen dhe restaurimin e ekosistemeve dhe uljen e ndikimeve ekstreme të motit.	47.2.1. Sipërfaqja totale (km ²) e rigjelbërimit në qytetin e Gjyokastrës. 47.2.2. Sipërfaqja totale (km ²) e brezave të gjelbër me pemë rrapi dhe plepi të rindërtuara përgjatë lumenjve Drino dhe Vjosë. 47.2.3. Gjatësia (km) e brezave të gjelbër përgjatë lumit Drino. 47.2.4. Gjatësia (km) e brezave të gjelbër përgjatë lumit Vjosa.	T1 2029	T4 2034					
Masa 48	Vlerësimi i riskut klimatik për Durrësin, Elbasanin, Fierin dhe më gjerë: Krijimi i një harte gjithëpërfshirëse të cënueshmërisë			49.000			40.189	-8.811	
Veprimtaria 48.1	48.1 Të mblidhen dhe të konsolidohen të dhënat ekzistuese për rreziqet klimatike (përmbytjet, valët e stuhive, thatësitat, valët e të nxehtësisë dhe stuhitë) nga burime kombëtare dhe vendore për secilën bashki të synuar.	48.1. Numri i bashkive me Harta të Vulnerabilitetit Klimatik të bazuara në GIS të përfunduara dhe të validuara që integrojnë të dhëna për shumë rreziqe dhe tregues të cënueshmërisë socio-ekonomike.	T1 2028	T4 2031	49.000				

Nr.	Aktivitetet në kuadër të zbatimit të masave specifike	Treguesit e performancës/Matja e zbatimit	Afati i zbatimit		Treguesi i kostojve (në USD)	Buxheti i shtetit	Burimi i fondit		Hendeku financiar
			Viti i fillimit	Viti i mbarimit			Financime të tjera publike	Financime të huaja	
Veprimtaria 48.2	48.2 Të kryhen vlerësime pjesëmarrëse të riskut me autoritetet vendore dhe palët e interesit, për të identifikuar ekspozimin, ndjeshmërinë dhe kapacitetin përshtatës të popullatave, infrastrukturës dhe ekosistemeve.	48.2. Numri i vlerësimeve pjesëmarrëse të riskut të kryera me palët vendore të interesit për të identifikuar cenueshmërinë dhe kapacitetin përshtatës në bashkitë e synuara.	T1 2028	T4 2031					
Veprimtaria 48.3	48.3 Të zhvillohen dhe verifikohen Hartën e Cenueshmërisë Klimatike bazuar në GIS për secilën bashki, duke integruar të dhënat mbi shumë rreziqe dhe treguesit e cenueshmërisë socio-ekonomike.	48.3. Numri i të dhënave komunale të konsoliduara dhe të integruara në sistemin kombëtar të informacionit për rreziqet klimatike për hartëzimin e cenueshmërisë.	T1 2028	T4 2031					
Masa 49	Planet e emergjencës për raste përmbytjesh				1 250 000		177.250	111.053	-961.697
Veprimtaria 49.1	49.1 Të hartohen ose përditësohen planet e reagimit ndaj emergjencave të përmbytjeve për bashkitë Durrës, Elbasan, Gjirokastrë, Kukës, Përmet dhe Vlorë, ku të detajohen protokolle të qarta, rolet dhe përgjegjësitë.	49.1. Numri i bashkive me Plane të përditësuara dhe të miratuara për Reagimin ndaj Emergjencave në Raste Përmbytjesh që përfshijnë protokollin, rolet dhe përgjegjësitë.	T1 2027	T4 2030	625.000				
Veprimtaria 49.2	49.2 Të kryhen rishikime vjetore dhe ushtrime simulimi për të testuar efektshmërinë e planeve të emergjencës, për të vlerësuar mangësitë në kapacitetet e reagimit dhe për të përfshirë mësimet e nxjerra.	49.2. Numri i ushtrimeve të simulimit të emergjencave nga përmbytjet të kryera çdo vit në bashkitë e synuara për të testuar efektivitetin e planit dhe kapacitetin koordinues.	T1 2027	T4 2030	625.000				
Veprimtaria 49.3	49.3 Të identifikohen dhe alokohen burimet e nevojshme të emergjencës (p.sh., pajisje, personel, strehat, sistemet e komunikimit) për të siguruar që bashkitë janë të përgatitura për të zbatuar planet në mënyrë efektive.	49.3. Përqindja e bashkive të synuara me burime thelbësore për reagim ndaj emergjencave (pajisje, strehimore, sisteme komunikimi) të identifikuar dhe të ndara në përputhje me planet e emergjencës.	T1 2027	T4 2030					
Veprimtaria 49.4	49.4 Të trajnohen autoritetet vendore, ekipet e ndihmës së shpejtë dhe udhëheqësit të komunitetit në lidhje me procedurat e emergjencës, protokollin e komunikimit dhe mekanizmat e koordinimit të reagimit ndaj përmbytjeve.	49.4. Numri i autoriteteve vendore, personelit të ndihmës së shpejtë dhe udhëheqësve të komunitetit që janë trajnuar mbi procedurat e emergjencës në rast përmbytjesh dhe për protokollin e koordinimit në bashkitë e synuara.	T1 2027	T4 2030					
Masa 50 (TBC)	Rritja e aftësisë ripërtëritëse urbane: Vlerësimi i hapësirave të gjelbra dhe zgjidhjeve të qëndrueshme të kullimit				0		369.117	334.750	703.867
Veprimtaria 50.1	Të kryhet vlerësimi dhe planifikimi për të analizuar fizibilitetin dhe vendet me prioritet për shtimin e vëllimit të hapësirave të gjelbra dhe sistemeve të qëndrueshme të kullimit urban në bashki, duke marrë në konsideratë përdorimin e tokës në bashkitë e Vlorës, Elbasanit dhe Durrësit, dhe të përcaktohet një plan për zbatimin e ndërhyrjeve.	50.1. Numri i studimeve të fizibilitetit të kryera për rritjen e vëllimit të hapësirave të gjelbra dhe sistemeve të qëndrueshme të kullimit urban në Vlorë, Elbasan dhe Durrës.	T1 2026	T4 2033			134.742	111.583	
Veprimtaria 50.2	Të zbatohen nismat për mbjelljen e pemëve në zonat kryesore urbane, për të rritur mbajtjen e ujit dhe për të zbutur risqet nga përmbytjet në bashkitë me prioritet.		T1 2026	T4 2033			234.375	111.583	
Veprimtaria 50.3	Të ndërtohen trotuares të përshkueshme dhe sisteme të qëndrueshme të kullimit urban në zonat me risk të lartë: Të zëvendësohen sipërfaqet e papërshkueshme nga uji me trotuares të përshkueshme nga uji në vendndodhjet kryesore urbane për të përmirësuar ushqyerjen e ujërave nëntokësore dhe për të reduktuar gjasat për përmbytje të menjëhershme.	50.3. Numri i trotuaresve të përshkueshme nga uji dhe sistemeve të qëndrueshme të kullimit urban të zbatuara.	T1 2026	T4 2033			0	111.583	
Masa 51	Dizajni urban i qëndrueshëm: Ruajtja dhe restaurimi i zonave të përshkueshme dhe të infiltrimit								
Veprimtaria 51.1	51.1 Të zhvillohen politika dhe dispozita rregullatore që përcaktojnë një përqindje minimale të sipërfaqeve të përshkueshme nga uji në të gjitha zhvillimet e reja urbane dhe rinovimet e mëdha, ku të përfshihet edhe ndalimi i izolimit të tepërt të sipërfaqes.	51.1. Numri i politikave ose rregullore të planifikimit urban të miratuara që detyrojnë përqindjet minimale të sipërfaqeve të përshkueshme nga uji në zhvillimet e reja dhe rinovimet e mëdha.	T1 2035	T4 2039					
Veprimtaria 51.2	51.2 Të integrohen zgjidhjet e bazuara në natyrë (ZBN) për përshkueshmërinë urbane - të tilla si kanalet biologjike, çatitë e gjelbra, trotuares dhe përshkueshme dhe kopshtet e shiut - në kornizat e politikave kombëtare dhe vendore dhe kodet e projektimit urban.	51.2. Numri i kornizave të politikave kombëtare ose vendore të përditësuara për të integruar zgjidhjet e bazuara në natyrë (p.sh., kane biologjike, çati të gjelbra, kopshte shiu) për përmirësimin e përshkueshmërisë urbane.	T1 2035	T4 2039					
Veprimtaria 51.3	51.3 Të hartohen dhe miratohen udhëzime kombëtare për përfshirjen e zonave të përshkueshme nga uji dhe karakteristikave të infiltrimit në planifikimin e infrastrukturës dhe zonat publike, duke promovuar përdorimin standard të tyre në rrugë, zona parkimi dhe hapësira të hapura.	51.3. Numri i udhëzimeve kombëtare të zhvilluara dhe të miratuara zyrtarisht për integrimin e zonave të përshkueshme nga uji dhe masave të infiltrimit në zhvillimin e infrastrukturës.	T1 2035	T4 2039					
VI. Energjia					40.088.750	0	7.413.046	22.448.863	-10.226.841
Masa 52	Mbrojtja e infrastrukturës së energjisë nga erërat e forta: Rehabilitimi i nënstacioneve dhe linjave të transmetimit								
Veprimtaria 52.1	52.1 Të kryhet një studim mbi nënstacionet elektrike dhe linjat e transmetimit të energjisë të cenueshme dhe të prekura dhe hartimi i ndërhyrjeve për të trajtuar cenueshmëritë e zbuluara.		T1 2031	T4 2036					
Veprimtaria 52.2	52.2 Përmirësimi i kullave të transmetimit me dizajne rezistente erës: Të përforcohen ose zëvendësohen kullat e transmetimit me struktura rezistente ndaj erës, duke përdorur materiale dhe projekte që i rezistojnë ngarkesave të larta të erës.	52.2. Numri i kullave të transmetimit me struktura rezistente ndaj erës të përmirësuara.	T1 2031	T4 2036					
Veprimtaria 52.3	52.3 Instalimi i izolatorëve dhe kabllove aerodinamike: Të përdoren përçues dhe amortizatorë aerodinamikë për të reduktuar dridhjet e shkaktuara nga era dhe për të minimizuar riskun e lëvizjeve të shpejta ose thyerjes së kabllove.	52.3. Numri i përçuesve dhe amortizatorëve aerodinamikë të instaluar për të zvogëluar dridhjet e shkaktuara nga era dhe për të minimizuar rrezikun e galopit ose thyerjes së kabllove.	T1 2031	T4 2036					
Veprimtaria 52.4	52.4 Forconi strukturat e nënstacioneve kundër ngarkesave të erës: Të rrijtëzohen nënstacionet nëpërmjet përfundimit të çatave, vendosjes së barrierave kundër erës dhe ankorimit të sigurt të pajisjeve për të parandaluar dëmtimet nga erërat e forta.	52.4. Numri i nënstacioneve të pajisura me çati të përforcuara, barriera kundër erës ose ankorim të sigurt të pajisjeve për të parandaluar erërat me dëmtime të mëdha.	T1 2031	T4 2036					
Veprimtaria 52.5	52.5 Zbatimi i mbrojtjeve nga era vegjetative rreth infrastrukturës energjetike: Të mbillen rreshta me pemë dhe shkurre me aftësi ripërtëritëse që do të veprojnë si barriera natyrore kundër erës, duke reduktuar shpejtësinë e erës dhe duke mbrojtur linjat e transmetimit dhe nënstacionet.	52.5. Numri i mbrojtësve nga era bimore të zbatuara rreth infrastrukturës energjetike për të zvogëluar shpejtësinë e erës dhe për të mbrojtur linjat e transmetimit dhe nënstacionet.	T1 2031	T4 2036					
Masa 53	Rritja e efikasitetit të ndërtesës: Certifikatat e performancës së energjisë dhe standardet e qëndrueshmërisë								
Veprimtaria 53.1	53.1 Të zhvillohet një kuadër kombëtar për Certifikimin e Performancës Energjetike (CPE), duke përfshirë kriteret e klasifikimit, metodologjinë e vlerësimit dhe procedurat e pajtueshmërisë.	53.1. Numri i ndërtesave të lëshuara me Certifikata të Performancës Energjetike (EPC) në përputhje me kuadrin kombëtar.	T1 2031	T4 2035					
Veprimtaria 53.2	53.2 Të zhvillohen dhe të miratohen standardet e ndërtesave me aftësi ripërtëritëse ndaj klimës, duke përfshirë eficienten energjetike, ftohjen pasive, menaxhimin e ujit dhe qëndrueshmërinë e materialeve ndaj ngjarjeve ekstreme të motit.	53.2. Numri i standardeve të ndërtesave me aftësi ripërtëritëse ndaj klimës të zhvilluara dhe të miratuara zyrtarisht, që adresojnë efikasitetin e energjisë, ftohjen pasive dhe qëndrueshmërinë e materialeve.	T1 2031	T4 2035					
Veprimtaria 53.3	53.3 Të ofrohen udhëzime dhe trajnime teknike për inxhinierët, arkitektët dhe profesionistët e ndërtimit rreth zbatimit të CPE-ve dhe të standardeve të projektimit me aftësi ripërtëritëse ndaj klimës.	53.3. Numri i profesionistëve (inxhinierë, arkitektë, ndërtues) të trajnuar mbi zbatimin e EPC-së dhe standardet e projektimit me aftësi ripërtëritëse ndaj klimës.	T1 2031	T4 2035					
Masa 54	Eksplorimi i potencialit të sektorit të energjisë: Studime për menaxhimin e kërkesës dhe ruajtjen e energjisë								
Veprimtaria 54.1	54.1 Të kryhet një vlerësim në nivel kombëtar i modeleve aktuale të kërkesës për energji elektrike, duke identifikuar mundësitë për menaxhimin e kërkesës dhe ruajtjen e energjisë për t'iu përgjigjur streseve në sistemin energjetik të shkaktuara nga klima.	54.1. Përfundimi i një raporti kombëtar vlerësimi që identifikon modelet e kërkesës për energji elektrike dhe mundësitë për menaxhimin dhe ruajtjen e kërkesës në skenarë të stresit klimatik.	T1 2029	T4 2031					
Veprimtaria 54.2	54.2 Të analizohet potenciali teknik dhe ekonomik i teknologjive të ndryshme të ruajtjes së energjisë në skenarë të ndryshëm klimatikë.	54.2. Numri i teknologjive të ruajtjes së energjisë të vlerësuara për fizibilitet teknik dhe ekonomik në skenarë të shumtë të rreziqeve që lidhen me klimën.	T1 2029	T4 2031					
Veprimtaria 54.3	54.3 Të identifikohen dhe të priorizohen ndërhyrjet për të rritur fleksibilitetin e rrjetit të energjisë, duke përfshirë përmirësimin e infrastrukturës, masat rregullatore dhe skemat e nxitjes për menaxhimin e kërkesës dhe integrimin e magazinimit.	54.3. Finalizimi i listës së ndërhyrjeve prioritare për rritjen e fleksibilitetit të rrjetit, duke përfshirë mekanizmat e infrastrukturës, rregullatorë dhe financiarë për integrimin e masave të ruajtjes dhe të kërkesës.	T1 2029	T4 2031					
Masa 55	Mbrojtja e infrastrukturës energjetike: Monitorimi i zonave të emergjencës dhe rrezikut		T1 2028	T4 2031	218.750		2.625.000	12.341.445	14.747.695

Nr.	Aktivitetet në kuadër të zbatimit të masave specifike	Treguesit e performancës/Matja e zbatimit	Afati i zbatimit		Treguesi i kostojve (në USD)	Buxheti i shtetit	Burimi i fondit		Hendeku financiar
			Viti i fillimit	Viti i mbarimit			Financime të tjera publike	Financime të huaja	
Veprimtaria 55.1	55.1 Të identifikohen dhe të hartëzohen pikat e infrastrukturës energjetike të ekspozuara ndaj rreziqeve që lidhen me klimën, duke u dhënë përparësi objekteve kritike.	55.1. Përqindja e vendeve kritike të infrastrukturës energjetike të hartuara dhe klasifikuara sipas nivelit të ekspozimit ndaj rreziqeve që lidhen me klimën.	T1 2028	T4 2031	218.750				
Veprimtaria 55.2	55.2 Të zhvillohet dhe të zbatohet një protokoll monitorimi i bazuar në risk për pikat e identifikuar, duke përfshirë treguesit e paralajmërimit të hershëm dhe pragun për reagimin ndaj emergjencave.	55.2. Numri i vendeve të infrastrukturës energjetike me një protokoll monitorimi të bazuar në rrezik operativ, duke përfshirë pragjet e paralajmërimit të hershëm.	T1 2028	T4 2031					
Veprimtaria 55.3	55.3 Të ngrihet një sistem i centralizuar i të dhënave për mbledhjen dhe menaxhimin e informacionit në kohë reale mbi risqet mjedisore që ndikojnë në infrastrukturën energjetike, duke siguruar aksesin e autoriteteve përkatëse për vendimmarrje të shpejtë.	55.3. Sistemi i centralizuar i të dhënave për monitorimin në kohë reale të risqeve mjedisore që ndikojnë në infrastrukturën energjetike është funksional dhe i arritshëm për autoritetet e caktuara.	T1 2028	T4 2031					
Masa 56	Rritja e aftësive ripërtëritëse ndaj valës së të nxehtit përmes vendosjes efikase të teknologjisë së kondicionimit të ajrit dhe strehimeve për mbrojtje ndaj ndryshimeve klimatike								
Veprimtaria 56.1	56.1 Të ofrohet mbështetje financiare dhe teknike për instalimin e sistemeve të ajrit të kondicionuar me efikasitet energjie në ndërtesat në bashki që kanë ekspozim të lartë ndaj nxehtësisë ekstreme, duke i dhënë prioritet atyre të identifikuar në Planet Vendore të Përshtatjes (PVP).	56.1. Numri i ndërtesave të pajisura me sisteme të ajrit të kondicionuar me efikasitet energjetik në komunat e prirura ndaj nxehtësisë.	T1 2036	T4 2040					
Veprimtaria 56.2	56.2 Të mbështetet zbatimi i masave të rikonstruksionit për izolim termik të përmirësuar dhe ftohje pasive, siç përshkruhet në Planin Kombëtar të Përshtatjes (PKP), duke i kushtuar vëmendje të veçantë familjeve të cenueshme dhe shërbimeve thelbësore.	56.2. Numri i familjeve vulnerabël dhe ndërtesave të shërbimeve thelbësore të rimodeluara për komoditet termik.	T1 2036	T4 2040					
Veprimtaria 56.3	56.3 Të identifikohen dhe të hartëzohen strehat publike të mundshme për klimën, ku përfshihen bibliotekat, qendrat komunitare dhe hapësirat e gjelbra të mbrojtura nga dielli, duke siguruar mbulim gjeografik të drejtë dhe aksesueshmëri për grupet e cenueshme.	56.3. Numri i strehimeve publike klimatike të identifikuar, të hartuara dhe të bëra të arritshme.	T1 2036	T4 2040					
Veprimtaria 56.4	56.4 Të promovohet krijimi dhe përmirësimi i hapësirave publike urbane si streha klimatike, përmes integritetit të bimësisë, elementëve të ujit, strukturave që krijojnë hije dhe parimeve të projektimit me aftësi ripërtëritëse ndaj nxehtësisë.	56.4. Sipërfaqja (në m ²) e hapësirës publike urbane e përmirësuar me bimësi, elementë uji ose struktura hijeje.	T1 2036	T4 2040					
Masa 57	Optimizimi i energjisë së rinovueshme për sisteme me aftësi ripërtëritëse: Investime në inovacionin e rrjetit dhe magazinimin								
Veprimtaria 57.1	57.1 Të promovohet instalimi i sistemeve të energjisë së rinovueshme në zonat e cenueshme ndaj klimës, duke u dhënë përparësi infrastrukturës kritike dhe objekteve publike.	57.1. Kapaciteti i instaluar i energjisë së rinovueshme në zonat e cenueshme ndaj klimës (MW).	T1 2033	T4 2042					
Veprimtaria 57.2	57.2 Të mbështetet përdorimi i teknologjive të rrjetit inteligjent për të përmirësuar shpërndarjen e energjisë në kohë reale, për të rritur fleksibilitetin e rrjetit dhe për të siguruar stabilitetin e sistemit në kushte ekstreme klimatike, përmes ndërthurjes së asistencës teknike, lehtësimit rregullator dhe incentivave financiare të synuara.	57.2. Numri i sistemeve ose komponentëve të rrjetit inteligjent të vendosur në rajonet me përparësi.	T1 2033	T4 2042					
Veprimtaria 57.3	57.3 Të lehtësohen investimet në zgjidhjet e ruajtjes së energjisë, të tilla si sistemet e ruajtjes së energjisë në bateri, përmes partneriteteve publik-privat, skemave të financimit të synuar dhe mekanizmave të incentivave.	57.3. Kapaciteti i ruajtjes së energjisë i shtuar rrjetit kombëtar (MWh).	T1 2033	T4 2042					
Veprimtaria 57.4	57.4 Të forcohet kuadri rregullator për të përmirësuar proceset e lejeve dhe për të inkurajuar integrimin e energjisë së rinovueshme të decentralizuar në rrjetin kombëtar.	57.4. Numri i reformave rregullatore të miratuara për të mundësuar integrimin e energjisë së rinovueshme.	T1 2033	T4 2042					
Masa 58	Avancimi i barazisë gjinore në energji: Trajnim dhe mbështetje për gratë në "Projektet e energjisë së rinovueshme"	1. Rritja e përqindjes së punësimit të grave në sektorin e energjisë së rinovueshme.	T1 2027	T4 2031	1.960.000		2.350.546	5.302.778	5.693.324
Veprimtaria 58.1	58.1 Të hartohen dhe të ofrohen programet e trajnimit për gratë, të fokusuar në zhvillimin e aftësive në teknologjitë e energjisë së rinovueshme dhe të përshtatura sipas nevojave vendore për energji.	58.1. Numri i grave të trajnuara në teknologjitë e energjisë së rinovueshme përmes programeve të synuara.	T1 2027	T4 2031	980.000				
Veprimtaria 58.2	58.2 Të krijohen mundësi mentorimi dhe praktike në sektorin e energjisë për gratë dhe profesionistët e rinj, për të promovuar mundësi afatgjata për karrierë.		T1 2027	T4 2031	980.000				
Veprimtaria 58.3	58.3 Të ofrohet mbështetje teknike dhe financiare për projektet e energjisë së rinovueshme të udhëhequra nga gratë, veçanërisht në komunitetet e nënshërbyera dhe ato rurale.	58.3. Numri i projekteve të energjisë së rinovueshme të udhëhequra nga gratë të mbështetura me asistencë teknike dhe/ose financiare.	T1 2027	T4 2031					
Veprimtaria 58.4	58.4 Të promovohet politika të ndjeshme ndaj gjinisë brenda sektorit të energjisë, për të inkurajuar praktikën gjithëpërfshirëse të punësimit, rolet udhëheqëse për gratë dhe mjediset mbështetëse të punës në nismat e energjisë me aftësi ripërtëritëse ndaj klimës.		T1 2027	T4 2031					
Masa 59	Ndërtimi i aftësisë ripërtëritëse në hidro-energj: Operacione të optimizuara dhe infrastrukturë e përforcuar				37.910.000		2.437.500	4.804.640	-30.667.860
Veprimtaria 59.1	Përditësimi i protokolleve të operimit të digës dhe rezervuarit: Të rishikohen protokollat e menaxhimit të rezervuarëve dhe të përcaktohet mënyra e optimizimit të ruajtjes dhe lëshimit të ujit, bazuar në parashikimet e klimës dhe modelet sezonale në ndryshim.	59.1. Numri i protokolleve të rishikuara të funksionimit të digave dhe rezervuarëve.	T1 2028	T4 2030	37.910.000		609.375	95.257	-37.205.368
Veprimtaria 59.2	Rikonstruksioni i impianteve hidro-energjetike për rezistencë ndaj klimës: Të zbatohet përmirësimi i strukturave të digave dhe turbinave për t'u përballur me thatësitë e zgjatura dhe ngjarjet ekstreme të motit, si reshjet e mëdha të shiut.	59.2.1. Numri i objekteve hidroenergjetike të rinovuara me përmirësime strukturore të digave dhe turbinave. 59.2.2. Numri i përmirësimeve strukturore të digave dhe turbinave të zbatuara për t'i bërë ballë thatësirave të zgjatura dhe ngjarjeve ekstreme të motit, siç janë reshjet e mëdha të shiut.	T1 2030	T4 2033	0		609.375	4.518.868	5.128.243
Veprimtaria 59.3	Përmirësimi i menaxhimit të sedimenteve në rezervuarë: Të aplikohet thellimi i qëndrueshëm dhe devijimet e kontrolluara, për të ruajtur kapacitetin e magazinimit dhe efikasitetin operacional.	59.3. Numri i rezervuarëve të aplikuar me thellim të qëndrueshëm dhe devijime të kontrolluara për të ruajtur kapacitetin e magazinimit dhe efikasitetin operativ.	T1 2030	T4 2033	0		609.375	95.257	704.632
Veprimtaria 59.4	Zbatimi i sistemeve të avancuara të monitorimit të klimës dhe hidrologjisë: Të vendosen sensorë dhe modele parashikimi për të monitoruar ndryshimet në kohë reale të reshjeve dhe prurjeve të ujit.	59.4. Numri i sensorëve dhe modeleve të parashikimit të vendosura në sistemet e avancuara të monitorimit të klimës dhe hidrologjisë për të monitoruar ndryshimet në kohë reale të reshjeve dhe prurjeve të ujit.	T1 2030	T4 2033	0		609.375	95.257	704.632
Masa 60	Analiza e Rregullt e Cenueshmërisë dhe Rrezikut dhe Përcaktimi i Masave për Ndërtimin e aftësisë ripërtëritëse për Infrastrukturën Rrugore				1.571.500	224.356	602.762	207.749	-536.633
Veprimtaria 60.1	Të kryhen vlerësime të cenueshmërisë dhe rrishtit të rrishtit klimatik për infrastrukturën rrugore kritike, urat dhe tunelet në nivel kombëtar, duke u përqendruar në ekspozimin ndaj përmblytjeve, rrëshqitjeve të tokës, valëve të nxehtësisë dhe rreziqeve të tjera të lidhura me ndryshimet klimatike.	60.1. Numri i vlerësimeve të cenueshmërisë dhe rrezikut ndaj klimës të përfunduara për infrastrukturën kritike të transportit.	T1 2028	T4 2033	76.167				
Veprimtaria 60.2	Të përcaktohet një program kombëtar për rivlerësimin periodik të risqeve për infrastrukturën kritike të transportit për t'u siguruar që vlerësimet të përditësohen rregullisht dhe t'i përgjigjen skenarëve klimatikë në zhvillim.		T1 2028	T4 2033					
Veprimtaria 60.3	Të identifikohen dhe të prioritetizohen ndërhyrjet për reduktimin e rrishtit në bashkitë me risk të lartë (Durrës, Elbasan, Krujë, Kukës dhe Vlorë), ku do të përfshihen përmirësimet strukturore, sistemet e përmirësuara të kullimit dhe masat e stabilizimit të shpateve.	60.3.1. Numri i vendeve të infrastrukturës së transportit me rrezik të lartë të prioritetizuara për ndërhyrje për reduktimin e rrezikut. 60.3.2. Përqindja e vendeve me përparësi të identifikuar me plane ndërhyrjeje të përfunduara.	T1 2028	T4 2033					
Masa 61	Studimet gjeologjike për rrugët e qëndrueshme: Zgjidhje bio-inxhinierike për të ulur risqet për erozion dhe përmblytje	3. Ulje e përqindjes së ndërprerjeve të rrugëve të lidhura me rrëshqitjet e dheut ose erozionin në segmentet e trajtuara.							

Nr.	Aktivitetet në kuadër të zbatimit të masave specifike	Treguesit e performancës/Matja e zbatimit	Afati i zbatimit		Tregues kostoja (në USD)	Buxheti i shtetit	Burimi i fondit		Hendeku financiar
			Viti i fillimit	Viti i mbarimit			Financime të tjera publike	Financime të huaja	
Veprimtaria 61.1	61.1 Të kryhen studime të hollësishe gjeologjike dhe gjeoteknike në zonat e identifikuara si të cenueshme, për të vlerësuar stabilitetin e tokës, modelet e erozionit dhe riskun e rrëshqitjeve të dheut, me fokus të veçantë në bashkitë dhe segmentet rrugore të listuara.	61.1. Numri i studimeve gjeologjike dhe gjeoteknike të përfunduara në segmentet e rrugëve të synuara.	T1 2030	T4 2035					
Veprimtaria 61.2	61.2 Të hartohen dhe të propozohen zgjidhje bioinxhinierike të përshtatura për kushtet specifike të çdo vendi, si stabilizimi vegjetativ i shpateve, strukturat mbajtëse dhe sistemet e kullimit, në përputhje me nivelin përkatës të riskut.	61.2. Numri i segmenteve rrugore me dizajne bio-inxhinierike të përfunduara dhe të miratuara.	T1 2030	T4 2035					
Masa 62	Promovimi i lëvizshmërisë urbane të qëndrueshme dhe me aftësi ripërtëritëse ndaj ndryshimeve klimatike: Hartimi dhe rishikimi i planeve të lëvizshmërisë urbane								
Veprimtaria 62.1	62.1 Të zhvillohen ose të rishikohen planet e lëvizshmërisë së Qëndrueshme Urbane në nivel bashkiak, për t'u siguruar që ato të jenë të përshtatura ndaj klimës, ndikimeve të ndryshimeve klimatike dhe në përputhje me prioritetet kombëtare të përshtatjes. Këto plane duhet të mbulojnë elementë që lidhen me përshtatjen, siç janë:	62.1. Numri i bashkive me "Plane të lëvizshmërisë së qëndrueshme urbane të përshtatura ndaj klimës", të zhvilluara ose të rishikuara.	T1 2034	T4 2037					
a	a) Udhëzime për vlerësimin e dobësive dhe rreziqeve që ndikojnë në rrjetin rrugor;	62.1.a. Numri i "Planeve të lëvizshmërisë së qëndrueshme urbane" që përfshijnë vlerësimet e cenueshmërisë dhe hartëzimin e rreziqeve klimatike.	T1 2034	T4 2037					
b	b) Zhvillimi dhe zbatimi i planeve me aftësi ripërtëritëse ndaj klimës për projektet e infrastrukturës rrugore;		T1 2034	T4 2037					
c	c) Përcaktimi i mekanizmave të mirëmbajtjes së rrugëve përmes planeve shumëvjeçare të mirëmbajtjes së rrugëve dhe "Sistemeve të menaxhimit të aseteve rrugore".	62.1.c. Numri i bashkive që zbatojnë plane shumëvjeçare të mirëmbajtjes së rrugëve me aftësi ripërtëritëse ndaj klimës.	T1 2034	T4 2037					
Veprimtaria 62.2	62.2 Të pilotohet zbatimi i Planeve të lëvizshmërisë së Qëndrueshme Urbane me aftësi ripërtëritëse ndaj klimës në Durrës, Elbasan, Gjirokastrë, Përmet dhe Fier, duke siguruar planifikim pjesëmarrës, koordinim ndërsektorial dhe përputhje me risqet klimatike të identifikuara.	62.2.1. Përqindja e projekteve të infrastrukturës rrugore në qytetet pilot të projektuara ose të përmirësuara duke përdorur standarde me aftësi ripërtëritëse ndaj klimës. 62.2.2. Numri i konsultimeve pjesëmarrëse të kryera gjatë zhvillimit dhe zbatimit të "Planit të lëvizshmërisë së qëndrueshme urbane".	T1 2034	T4 2037					
Masa 63	Përshtatja e infrastrukturës kritike të transportit: Vlerësimi i përparuar i riskut dhe zgjidhje të projektimit me aftësi ripërtëritëse	5. Ulje përqindjeje e kohës së ndërprerjes për shërbimet e transportit gjatë ngjarjeve ekstreme të motit	T1 2028	T4 2029	1.350.000	100.000	301.381	51.086	-897.533
Veprimtaria 63.1	63.1 Të kryhen vlerësime të cenueshmërisë dhe riskut klimatik për infrastrukturën detare, hekurudhore dhe infrastrukturën kritike të transportit, duke përdorur modelim të avancuar të klimës për të vlerësuar ekspozimin e ardhshëm ndaj ngjarjeve ekstreme si përmbytjet, thatësitat dhe stuhitë.	63.1. Numri i vlerësimeve të cenueshmërisë dhe rrezikut ndaj klimës të kryera për infrastrukturën kritike të transportit.	T1 2028	T4 2029	1.350.000				
Veprimtaria 63.2	63.2 Të integrohen masa e përshtatjes të infrastrukturës në planet kombëtare dhe sektoriale të transportit, si projektet e rrugëve me aftësi ripërtëritëse ndaj përmbytjeve, linja hekurudhore të ngritura, shinat e përforcuara, materialet e ndërtimit me aftësi ripërtëritëse ndaj klimës, muret mbrojtëse bregdetare dhe strukturat portuale me aftësi ripërtëritëse ndaj stuhive.	63.2. Përqindja e planeve kombëtare dhe sektoriale të transportit që përfshijnë masa infrastrukturorë me aftësi ripërtëritëse ndaj klimës.	T1 2028	T4 2029					
Veprimtaria 63.3	63.3 Të integrohet përshtatja ndaj ndryshimeve klimatike në rregulloret e transportit detar dhe hekurudhor, duke siguruar që standartet e planifikimit, ndërtimit dhe mirëmbajtjes të pasqyrojnë kushtet e parashikuara klimatike dhe kriteret e qëndrueshmërisë.	63.3. Numri i rregulloreve të përditësuara detare dhe hekurudhore që përfshijnë standartet e përshtatjes ndaj klimës.	T1 2028	T4 2029					
Veprimtaria 63.4	63.4 Të forcohen sistemet e paralajmërimit të hershëm dhe protokollet e reagimit ndaj emergjencave për sistemet e transportit, veçanërisht në zonat me risk të lartë, për të zvogëluar ndërprerjet dhe dëmet e shërbimit gjatë ngjarjeve ekstreme meteorologjike.	63.4. Numri i objekteve të transportit të pajisura me sisteme të përparuara të paralajmërimit të hershëm dhe protokolle të reagimit ndaj emergjencave.	T1 2028	T4 2029					
Masa 64	Integrimi i zgjidhjeve të bazuara në natyrë dhe përshtatjes së bazuar në mjedis për aftësitë ripërtëritëse të sektorit të transportit: Përmirësimi i infrastrukturës përmes përshtatjes së bazuar në natyrë dhe ekosisteme	1. Ulje e përqindjes së ndërprerjeve të infrastrukturës së transportit për shkak të rreziqeve që lidhen me klimën (p.sh., përmbytjet, erozioni, rrëshqitjet e tokës) në zonat me ndërhyrje të ZBN-së.							
Veprimtaria 64.1	64.1 Të kryhet një vlerësim i opsioneve për zbatimin e korridoreve të gjelbra përgjatë infrastrukturës rrugore, për të zbutur ndikimet e ndryshimeve klimatike, duke parandaluar efektin e ishullit të nxehtësisë dhe duke reduktuar risqet e përmbytjeve dhe erozionin. Analiza duhet të identifikojë kilometrat dhe sipërfaqet përreth rrugëve specifike në të cilat do të kryhen ndërhyrje, së bashku me planin e zbatimit dhe analizën e fizibilitetit.		T1 2031	T4 2036					
Veprimtaria 64.2	64.2 Brezat buferikë bregdetarë përgjatë rrugëve që kalojnë pranë lumenjve: Të krijohet zona buferike bimore përgjatë rrugëve pranë lumenjve, për të reduktuar erozionin, stabilizuar brigjet dhe minimizuar dëmet nga përmbytjet.	64.2. Numri i brezave të zonave buferike breg-lumore ose i ligatinave bregdetare të restauruara ose të krijuara për të mbrojtur infrastrukturën ngjitur të transportit.	T1 2031	T4 2036					
Veprimtaria 64.3	64.3 Trotuare të përkueshme nga uji dhe kullues të gjelbër në transportin urban: Zëvendësimi i trotuareve konvencionale me alternativa të përkueshme nga uji.	64.3. Përqindja e segmenteve të infrastrukturës së transportit të projektuara ose të rehabilituara rishtazi që përfshijnë teknologji me ndikim të ulët (p.sh., trotuare të përkueshme nga uji, sisteme të gjelbra kullimi).	T1 2031	T4 2036					
Veprimtaria 64.4	64.4 Pyllëzim dhe tarracim për parandalimin e rrëshqitjeve të tokës në rrugët malore: Të kryhet mbjellja e pemëve dhe bimësisë vendase në shpatet përgjatë rrugëve kryesore të transportit dhe të zbatohen sistemet e tarracave për të zvogëluar risqet e erozionit të tokës dhe rrëshqitjeve të dheut.		T1 2031	T4 2036					
Veprimtaria 64.5	64.5 Mbrojtja e Ligatinave Bregdetare për aftësinë ripërtëritëse ndaj Transportit: Të restaurohen dhe të ruhen zonat e lagunave bregdetare për të vepruar si barriera natyrore ndaj valëve të stuhive dhe erozionit bregdetar që ndikojnë në infrastrukturën e transportit.	64.5. Numri i brezave të zonave buferike breg-lumore ose i ligatinave bregdetare të restauruara ose të krijuara për të mbrojtur infrastrukturën ngjitur të transportit.	T1 2031	T4 2036					
Veprimtaria 64.6	64.6 Praktikat e qëndrueshme të thellimit për rrugët ujore të lundrueshme: Të zbatohen teknika të thellimit të përgjegjshme ndaj mjedisit për mirëmbajtjen e rrugëve ujore të transportit, duke ruajtur njëkohësisht biodiversitetin detar.		T1 2031	T4 2036					
Veprimtaria 64.7	64.7 Korridoret e gjelbra përgjatë autostradave dhe hekurudhave: Restaurimi dhe rivendosja e korridoreve të rrethuara me pemë dhe brezave të gjelbër përgjatë rrugëve kryesore dhe linjave hekurudhore për të zvogëluar stresin e nxehtësisë, për të siguruar hije, për të thithur ndotësit, për të funksionuar si barriera zhurme dhe për të përmirësuar lidhshmërinë e biodiversitetit.	64.7. Gjatësia (km) e infrastrukturës së transportit (rrugë ose hekurudha) me korridore të gjelbra ose zona buferike bimore të vendosura.	T1 2031	T4 2036					
Veprimtaria 64.8	64.8 Bio-inxhinieria për stabilizimin e rrugëve dhe hekurudhave: Të përdoren teknika biologjike për stabilizimin e shpateve, si mbulesa bimore dhe tarraca të mbjellja, përgjatë rrugëve të transportit të cenueshme ndaj rrëshqitjeve të dheut ose erozionit në zonat jo-malore.	64.8. Numri i segmenteve të infrastrukturës së transportit ku janë zbatuar teknikat e bio-inxhinierisë ose stabilizimit të shpateve.	T1 2031	T4 2036					
Veprimtaria 64.9	64.9 Të krijohet vijëzime bregdetare të gjalla për qëndrueshmërinë e transportit bregdetar, duke përdorur shkëmbinj nënujorë me goca deti dhe zona buferike bimore për të stabilizuar vijat bregdetare dhe për të mbrojtur infrastrukturën e transportit nga veprimi i valëve dhe rritja e nivelit të detit.		T1 2031	T4 2036					
Veprimtaria 64.10	64.10 Integrimi i urave të gjelbra për kalimet e kafshëve të egra: zhvillimi i mbikalimeve dhe nënkalimeve miqësore me mjedisin për kafshët e egra për të parandaluar vrasjen e kafshëve të egra dhe për të siguruar migrim të sigurt të specieve nëpër rrjetet e transportit.	64.10. Numri i urave ekologjike ose kalimeve për kafshët e egra të ndërtuara ose të përmirësuara përgjatë korridoreve të transportit.	T1 2031	T4 2036					
Masa 65	Politikat e transportit për rezistencë ndaj ndryshimeve klimatike: Përfshirja e përshtatjes ndaj klimës në kuadrin rregullator				145.333			136.229	-9.105
Veprimtaria 65.1	65.1 Të rishikohen dhe të ripërpunohen politikat dhe kornizat rregullatore ekzistuese që lidhen me transportin, për të integruar objektivat e përshtatjes ndaj klimës dhe për të siguruar përputhshmëri me strategjitë kombëtare dhe sektoriale të klimës.	65.1. Numri i politikave dhe kornizave rregullatore të transportit të rishikuara për të integruar përshtatjen ndaj klimës.	T1 2027	T4 2029	72.667				

Nr.	Aktivitetet në kuadër të zbatimit të masave specifike	Treguesit e performancës/Matja e zbatimit	Afati i zbatimit		Tregues kostoja (në USD)	Burimi i fondit			Hendeku financiar
			Viti i fillimit	Viti i mbarimit		Buxheti i shtetit	Financime të tjera publike	Financime të huaja	
Veprimtaria 65.2	65.2 Të krijohen mekanizma koordinimi ndërsektorialë për të përafuar planifikimin e transportit me përdorimin e tokës, mbrojtjen e mjedisit dhe përpjekjet për përshtatje ndaj klimës, duke promovuar një qasje në nivel sistemi për zhvillimin e infrastrukturës.	65.2. Numri i mekanizmave të koordinimit operativ ndërsektorial të krijuar.	T1 2027	T4 2029	72.667				
Veprimtaria 65.3	65.3 Të zhvillohen dispozita ligjore dhe udhëzime planifikimi që kërkojnë vlerësime të riskut klimatik dhe përfshirjen e masave të përshtatjes në të gjitha projektet e reja të infrastrukturës së transportit.	65.3. Numri i dispozitave ligjore ose udhëzimeve të planifikimit të zhvilluara që detyrojnë përshtatjen ndaj klimës në planifikimin e transportit.	T1 2027	T4 2029					
Veprimtaria 65.4	65.4 Të organizohen konsultime teknike dhe dialog mbi politikat midis ministrive të transportit, mjedisit, zhvillimit urban dhe financave, për të identifikuar sinergjitë dhe për të forcuar koordinimin institucional në planifikimin e transportit me aftësi ripërtëritëse ndaj klimës.	65.4. Numri i konsultimeve teknike ndërministrive dhe dialogëve mbi politikat të zhvilluara.	T1 2027	T4 2029					
Masa 66	Partneritete novatore për transport të qëndrueshëm: Financimi për infrastrukturën e transportit me rezistencë ndaj klimës	1: Përqindja e projekteve të infrastrukturës që përfshijnë teknologji me ndikim të ulët							
Veprimtaria 66.1	66.1 Të hartohen instrumente financimi të klimës për të mbështetur investimet në infrastrukturë me aftësi ripërtëritëse, integrimin e energjisë së rinovueshme dhe përdorimin e teknologjive ndërtimore me ndikim të ulët në sektorin e transportit.	66.1. Numri i instrumenteve të financimit të klimës të hartuara dhe të vëna në funksionim	T1 2036	T4 2040					
Veprimtaria 66.2	66.2 Të krijohen partneritete publike-private (PPP) për të mobilizuar bashkëfinancimin për infrastrukturën e transportit me aftësi ripërtëritëse ndaj klimës, duke siguruar përputhshmëri me prioritetet kombëtare të përshtatjes dhe qëndrueshmëri afatgjatë.	66.2. Vëllimi i kapitalit privat të mobilizuar përmes PPP-ve	T1 2036	T4 2040					
Veprimtaria 66.3	66.3 Të kryhet një vlerësim i nevojave në nivel kombëtar dhe rajonal për të identifikuar mangësitë teknologjike specifike për kontekstin dhe pengesat financiare për miratimin e zgjidhjeve novatore me ndikim të ulët në zhvillimin e infrastrukturës.	66.3. Numri i vlerësimeve kombëtare dhe rajonale të nevojave të përfunduara	T1 2036	T4 2040					
Veprimtaria 66.4	66.4 Të zhvillohen incentiva financiare dhe korniza rregullatore për të nxitur përdorimin e materialeve dhe praktikave ndërtimore të avancuara dhe me aftësi ripërtëritëse ndaj klimës nga kontraktorët privatë dhe zhvilluesit e infrastrukturës.	66.4. Numri i skemave të stimujve financiarë dhe rregullatorë të zbatuara	T1 2036	T4 2040					
TOTALI (Ndërsektorial + Bujqësi + Pylltari + Turizëm + Zhvillim Urban + Energji + Transport)					218.595.140,12	24.424.228	134.721.385	37.112.602	-22.336.925

GREEN
CLIMATE
FUND

REPUBLIKA E SHQIPERISE
MINISTRIA E TURIZMIT DHE MJEDISIT

